Start & navigatie

Overzicht van de volledige schoolmethode • 10 delen • 80 lessen

Kies een deel

Deel 1

Lesbladen • antwoorden • kaarten

Deel 2

Lesbladen • antwoorden • kaarten

Deel 3

Lesbladen • antwoorden • kaarten

Deel 4

Lesbladen • antwoorden • kaarten

Deel 5

Lesbladen • antwoorden • kaarten

Deel 6

Lesbladen • antwoorden • kaarten

Deel 7

Lesbladen • antwoorden • kaarten

Deel 8

Lesbladen • antwoorden • kaarten

Deel 9

Lesbladen • antwoorden • kaarten

Deel 10

Lesbladen • antwoorden • kaarten

Direct naar:

Leerkrachtmateriaal

Knipkaarten

Navigatie per deel — 1 t/m 5

Tik op een categorie voor een directe sprong

1	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Kaarten**
Lessen:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
2	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Kaarten**
Lessen:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
3	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Kaarten**
Lessen:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
4	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Kaarten**
Lessen:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
5	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Kaarten**
Lessen:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**

Navigatie per deel — 6 t/m 10

Tik op een categorie voor een directe sprong

6	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Kaarten**
Lessen:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
7	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Kaarten**
Lessen:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
8	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Kaarten**
Lessen:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
9	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Kaarten**
Lessen:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
10	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Bekijk**	**Kaarten**
Lessen:	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**

Gebruik van deze PDF

Snel zoeken, afdrukken en wisselen tussen lessen

1. Gebruik de inhoudsopgave voor een deel of onderdeel.

2. Open de bladwijzers voor alle 80 leerlinglessen en antwoorden.

3. Bij ieder deel vind je de leerkrachtlessen, werkbladen en knipkaarten.

4. Print knipkaarten op 100% afdrukgrootte, zonder passend maken.

5. Gebruik de terugknop in je PDF-lezer om terug te gaan naar de navigatie.

6. Sommige mobiele PDF-apps verbergen bladwijzers onder het menu.

Naar deel 1

Naar leerkrachtlessen

EMOTIES.INFO

Complete schoolmethode

10 lespakketten | kinderwerkbladen | leerkrachtmateriaal | knipkaarten

Inhoud van deze verzameluitgave

1 Kinderwerkbladen en antwoordmodellen

Alle 10 delen, geordend per deel en les.

2 Volledige leerkrachtmaterialen

Lesverhalen, lesstappen, oefeningen en begeleidende uitleg.

3 Originele emotiekaarten met kniplijnen

315 kaarten in deel 1; gerichte kaartvellen in delen 2–10.

Printadvies

Druk de knipkaarten af op ware grootte (100%), zonder aan pagina aan te passen.
Kies bij de printer het juiste papierformaat (A4). Knip langs de bestaande stippellijnen.
Bij gevoelige onderwerpen gebruikt de leerkracht de begeleidingsinformatie uit de lessen.

Emoties.info

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

Alle 10 delen in één PDF

Vreugde

Verdriet

Verbazing

Schaamte / Schuld

Liefde

Boosheid

Angst

Afkeer

Per deel vind je een voorpagina, acht vrolijke kinderwerkbladen met verhaal en vragen, en daarna acht antwoordbladen voor de leerkracht met voorbeeldantwoorden en korte uitleg.

Deel 1

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

8 lessen · 8 werkbladen · 8 antwoordbladen

Voor de leerlingen: lees het verhaal en beantwoord de vragen. Voor de leerkracht: gebruik de antwoordbladen als voorbeeldhulp, niet als enige mogelijke uitkomst.

Deel 1 · Les 1

Vreugde

Blij is niet altijd hetzelfde als euforisch

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Noor zit in de klas. De juf zegt dat iedereen tien minuten eerder naar buiten mag. Noor glimlacht: ze vindt dat fijn. Even later hoort ze dat haar tekening in de schoolgang komt te hangen. Ze staat rechtop, kijkt nog eens naar haar werk en zegt: “Dat heb ik echt zelf gemaakt!” In de pauze doet haar vriend een grappige stem na. Noor schiet in de lach. Na school krijgt ze onverwacht te horen dat haar verdwenen kat weer thuis is. Ze springt op en neer en juicht. Zijn dit vier keer precies dezelfde gevoelens?

Beantwoord de vragen

Bij welk moment zou de kaart Blij kunnen passen?

.....

.....

2. Wanneer past Trots misschien beter dan Blij?

.....

.....

3. Wat is het verschil tussen Geamuseerd en Euforisch?

.....

.....

4. Kan Noor tegelijk opgelucht en blij zijn?

.....

.....

Deel 1 · Les 2

Verdriet

Teleurgesteld, eenzaam of verdrietig?

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Milan had uitgekeken naar het schoolreisje, maar door hevige regen gaat het niet door. Hij slaat zijn schrift dicht en zegt: “Hier had ik me zo op verheugd.” Tijdens het speelkwartier ziet hij drie kinderen samen voetballen. Niemand vraagt hem mee. Aan het eind van de dag denkt hij aan zijn oma, die ver weg woont. Hij zou haar graag weer zien. Een klasgenoot zegt: “Jij doet ook nooit mee.” Milan kijkt naar zijn schoenen. Wat zou hij op verschillende momenten kunnen voelen?

Beantwoord de vragen

Wat was Milans verwachting voordat het schoolreisje niet doorging?

.....

.....

2. Wanneer is Eenzaam een mogelijke kaart?

.....

.....

3. Bij welke gebeurtenis past Iemand missen?

.....

.....

4. Waarom kan de opmerking Gekwetst veroorzaken?

.....

.....

Deel 1 · Les 3

Verbazing

Wat gebeurt er als iets onverwacht is?

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

In de klas staat een doos met gaatjes. Er komt een zacht geritsel uit. “Wat zou erin zitten?”, fluistert Sam. De juf vraagt om het deksel voorzichtig op te tillen. Er blijkt een grote, zelfgemaakte robot van karton in te staan die geluid kan maken. Sam doet zijn mond open. Even later krijgt hij een ingewikkelde uitleg over de knoppen. Hij fronst: “Ik snap het niet meer.” Als de robot een tekening maakt, kijkt hij aandachtig toe en wil hij weten hoe het werkt.

Beantwoord de vragen

Wanneer is Sam vooral Nieuwsgierig?

.....

.....

2. Wat is het verschil tussen Verbaasd en Verward?

.....

.....

3. Is Verwonderd altijd hetzelfde als geschrokken?

.....

.....

4. Welke informatie zouden we aan Sam vragen?

.....

.....

Deel 1 · Les 4

Schaamte / Schuld

Een fout maken is niet hetzelfde als fout

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Tijdens een knutselopdracht stoot Roos per ongeluk een beker water om. De tekening van Amir wordt nat. Roos zegt meteen: “Sorry, ik pak papier en help je opnieuw.” Wanneer andere kinderen kijken, krijgt ze rode wangen. Ze denkt: “Iedereen vindt vast dat ik onhandig ben.” Amir zegt: “Het was een ongeluk. Wil je me helpen met een nieuwe tekening?” Roos knikt, maar durft de eerste minuten nauwelijks iets te zeggen.

Beantwoord de vragen

Waarover kan Roos spijt hebben?

.....

.....

2. Wat doet Roos om de situatie te herstellen?

.....

.....

3. Wat is het verschil tussen “ik maakte een fout” en “ik ben fout”?

.....

.....

4. Waarom weten we niet zeker of Roos zich schaamt?

.....

.....

Deel 1 · Les 5

Liefde

Hoe laat je iemand merken dat die erbij hoort?

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Een nieuw meisje, Yara, komt in de klas. Ze kent niemand. Bij de deur zegt Bo: “Hoi, jij mag naast mij zitten.” Tijdens rekenen ziet Bo dat Yara steeds naar de verkeerde bladzijde zoekt. “Zal ik laten zien waar we zijn?”, vraagt Bo. Tijdens het buitenspelen valt Yara. Een andere leerling haalt rustig de leerkracht erbij. Na school zegt Yara: “Vandaag was spannend, maar ik ben blij dat iemand me opmerkte.”

Beantwoord de vragen

Wat maakt Bo vriendelijk?

.....

.....

2. Wanneer zou Yara zich welkom of gezien kunnen voelen?

.....

.....

3. Wat is het verschil tussen iemand helpen en voor iemand beslissen?

.....

.....

4. Waarom hoeven kinderen niet iedereen te knuffelen om aardig te zijn?

.....

.....

Deel 1 · Les 6

Boosheid

Van ergernis naar boosheid: wat kun je doen?

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Daan bouwt met blokken een hoge toren. Telkens wanneer hij bijna klaar is, valt het bovenste blok eraf. “Dit lukt nooit!”, moppert hij. Als iemand langsloopt en per ongeluk zijn toren omstoot, balt hij zijn handen. Even later ziet Daan dat een klasgenoot expres van iemand anders een bouwsteen afpakt. Hij zegt: “Dat is niet eerlijk.” De juf vraagt wat er gebeurd is en helpt de kinderen samen een oplossing zoeken.

Beantwoord de vragen

Wat kan bij Daan frustratie veroorzaken?

.....

.....

2. Welke situatie kan verontwaardiging oproepen?

.....

.....

3. Kan je heel boos zijn en toch veilig handelen?

.....

.....

4. Welke zin helpt beter dan slaan of schreeuwen?

.....

.....

Deel 1 · Les 7

Angst

Bang, bezorgd of voorzichtig?

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Safa moet morgen een spreekbeurt geven. Ze heeft geoefend, maar vraagt zich af of ze haar woorden vergeet. Onderweg naar school blaft achter een hek plots een hond. Safa schrikt en loopt wat verder van het hek. In de klas zegt ze tegen de meester: “Ik vind het spannend om straks te beginnen. Mag ik mijn kaartjes gebruiken?” Hij knikt. Na de eerste zinnen merkt Safa dat het beter gaat.

Beantwoord de vragen

Wanneer kan Safa zenuwachtig zijn?

.....

.....

2. Welke reactie past bij plotseling schrikken?

.....

.....

3. Wat kan Safa vragen om zich veiliger te voelen?

.....

.....

4. Hoe verschilt een zorg over morgen van iets dat nu gebeurt?

.....

.....

Deel 1 · Les 8

Afkeer

Ik vind het vies – zonder iemand af te wijzen

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij een proefles mogen kinderen een stukje van een onbekende groente ruiken. Fenna trekt haar neus op. “Deze geur vind ik niet fijn”, zegt ze. Haar buurjongen vindt de groente juist lekker. Daarna hoort Fenna hard gekras van een stoel. Ze houdt even haar oren dicht. Een klasgenoot lacht om haar reactie. Fenna zegt: “Dat geluid doet pijn aan mijn oren. Wil je zachter schuiven?”

Beantwoord de vragen

Waarop reageert Fenna bij de groente?

.....

.....

2. Waarom mag haar buurjongen iets anders vinden?

.....

.....

3. Wat is het verschil tussen “ik vind het vies” en “jij bent vies”?

.....

.....

4. Hoe kan Fenna haar grens aangeven?

.....

.....

Deel 1 · Les 1 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Bij welk moment zou de kaart Blij kunnen passen?

Voorbeeldantwoord: Noor hoort dat de klas tien minuten eerder naar buiten mag. Ze vindt dat fijn en glimlacht.

Aanwijzing uit het verhaal: De juf zegt dat iedereen eerder naar buiten mag; daarna glimlacht Noor.

Uitleg voor de leerkracht: Blij is een prettige reactie op goed nieuws. We weten niet hoe sterk haar vreugde is, dus ‘euforisch’ is hier niet nodig.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Vraag: Welke kaart past ook? Antwoord: Vrolijk kan ook; beide beschrijven een positief gevoel.

Vraag 2. Wanneer past Trots misschien beter dan Blij?

Voorbeeldantwoord: Trots past wanneer haar tekening in de gang mag hangen en ze zegt dat zij die zelf gemaakt heeft.

Aanwijzing uit het verhaal: Noor staat rechtop, bekijkt haar werk en zegt: “Dat heb ik echt zelf gemaakt!”

Uitleg voor de leerkracht: Trots gaat vaak over een eigen prestatie of iets waarvoor je moeite hebt gedaan. Blij kan tegelijk aanwezig zijn.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Vraag: Wat heeft Noor zelf gedaan? Antwoord: Ze heeft de tekening gemaakt.

Vraag 3. Wat is het verschil tussen Geamuseerd en Euforisch?

Voorbeeldantwoord: Geamuseerd hoort bij de grappige stem van haar vriend; euforisch kan passen bij het juichen omdat de verdwenen kat terug is.

Aanwijzing uit het verhaal: Bij de stem schiet ze in de lach. Bij de kat springt ze op en neer en juicht.

Uitleg voor de leerkracht: Geamuseerd is plezier om iets grappigs; euforisch is veel intensere blijdschap. Een lach alleen bewijst geen euforie.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Vraag: Welk moment is intenser? Antwoord: Het nieuws over haar teruggevonden kat.

Vraag 4. Kan Noor tegelijk opgelucht en blij zijn?

Voorbeeldantwoord: Ja, dat kan. Noor kan blij zijn dat de kat thuis is en tegelijk opluchting voelen omdat de onzekerheid voorbij is.

Aanwijzing uit het verhaal: De kat was verdwenen en blijkt onverwacht weer thuis.

Uitleg voor de leerkracht: Gevoelens hoeven niet één voor één te komen. Opgelucht is een mogelijke aanvulling, ook al staat dat woord niet in de vier gekozen kaarten.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Vraag: Weten we zeker dat Noor opgelucht is? Antwoord: Nee, dat is een aannemelijke uitleg; je zou het haar moeten vragen. Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Ik denk dat Noor bij haar tekening trots is, omdat ze iets heeft bereikt. Bij de grap is ze geamuseerd. We weten niet hoe sterk zij het echt voelt: dat kunnen we vragen.”

Deel 1 · Les 2 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat was Milans verwachting voordat het schoolreisje niet doorging?

Voorbeeldantwoord: Hij verwachtte een leuk schoolreisje en had ernaar uitgekeken.

Aanwijzing uit het verhaal: Er staat dat Milan had uitgekeken naar het schoolreisje en zegt: “Hier had ik me zo op verheugd.”

Uitleg voor de leerkracht: Omdat de verwachte leuke gebeurtenis niet doorgaat, past ‘teleurgesteld’. Dat is iets anders dan ‘iemand missen’.

Doorvraag: Welke woorden verraden zijn verwachting? Antwoord: “Uitgekeken naar” en “zo op verheugd”.

Vraag 2. Wanneer is Eenzaam een mogelijke kaart?

Voorbeeldantwoord: Eenzaam is mogelijk tijdens het speelkwartier, als andere kinderen samen voetballen en niemand hem uitnodigt.

Aanwijzing uit het verhaal: Milan ziet drie kinderen samen voetballen; niemand vraagt hem mee.

Uitleg voor de leerkracht: Eenzaam betekent het gemis van verbinding. Hij kan zich ook buitengesloten voelen, maar dat weten we pas zeker als hij het vertelt.

Doorvraag: Is alleen staan hetzelfde als eenzaam zijn? Antwoord: Nee; je kunt graag alleen zijn.

Vraag 3. Bij welke gebeurtenis past Iemand missen?

Voorbeeldantwoord: Iemand missen past wanneer Milan aan zijn oma denkt, die ver weg woont, en haar graag wil zien.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij denkt aan oma aan het eind van de dag en wil haar graag weer zien.

Uitleg voor de leerkracht: Hier gaat het om verlangen naar een specifieke persoon. Dat is anders dan verdriet over een misgelopen schoolreisje.

Doorvraag: Wie mist Milan precies? Antwoord: Zijn oma.

Vraag 4. Waarom kan de opmerking Gekwetst veroorzaken?

Voorbeeldantwoord: De opmerking “Jij doet ook nooit mee” kan Milan kwetsen, doordat hij zich afgewezen of verkeerd begrepen voelt.

Aanwijzing uit het verhaal: Een klasgenoot zegt dit en Milan kijkt daarna naar zijn schoenen.

Uitleg voor de leerkracht: Het neerkijken kan verdriet of ongemak aangeven, maar bewijst niet precies wat hij voelt. Vraag liever voorzichtig naar zijn ervaring.

Doorvraag: Wat kan een klasgenoot beter zeggen? Antwoord: “Wil je met ons meedoen?” Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Voor het schoolreisje kies ik Teleurgesteld. Als niemand hem uitnodigt, is Eenzaam mogelijk. Maar ik vraag Milan liever zelf wat hij voelt.”

Deel 1 · Les 3 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wanneer is Sam vooral Nieuwsgierig?

Voorbeeldantwoord: Sam is nieuwsgierig wanneer hij de doos met gaatjes ziet en zich afvraagt wat erin zit.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij vraagt: “Wat zou erin zitten?” en luistert naar het geritsel.

Uitleg voor de leerkracht: Nieuwsgierigheid is de behoefte iets onbekends te ontdekken.

Doorvraag: Wat doet een nieuwsgierig kind? Antwoord: Vragen stellen, kijken en onderzoeken.

Vraag 2. Wat is het verschil tussen Verbaasd en Verward?

Voorbeeldantwoord: Verbaasd past bij het onverwacht zien van de robot; verward bij de ingewikkelde uitleg die Sam niet meer begrijpt.

Aanwijzing uit het verhaal: Bij de robot doet hij zijn mond open. Later fronst hij en zegt: “Ik snap het niet meer.”

Uitleg voor de leerkracht: Verbaasd = iets onverwachts opmerken; verward = moeite hebben te begrijpen wat er gebeurt.

Doorvraag: Welke woorden tonen verwarring? Antwoord: “Ik snap het niet meer”.

Vraag 3. Is Verwonderd altijd hetzelfde als geschrokken?

Voorbeeldantwoord: Nee. Verwonderd zijn kan een prettige, rustige belangstelling of bewondering zijn; schrikken is een snelle reactie op iets onverwachts.

Aanwijzing uit het verhaal: Sam kijkt aandachtig toe wanneer de robot tekent en wil weten hoe hij werkt.

Uitleg voor de leerkracht: Het verhaal geeft een aanwijzing voor verwondering; er staat niet dat hij bang is of schrikt.

Doorvraag: Moet een verrassing eng zijn? Antwoord: Nee, verrassingen kunnen ook leuk zijn.

Vraag 4. Welke informatie zouden we aan Sam vragen?

Voorbeeldantwoord: Vraag Sam wat hij denkt dat de robot doet en welk onderdeel van de knoppen hij niet begrijpt.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij geeft aan dat de uitleg te ingewikkeld is en vraagt zich af hoe de robot werkt.

Uitleg voor de leerkracht: Een open vraag helpt om te begrijpen of hij nieuwsgierig, verward of verwonderd is.

Doorvraag: Welke helpende vraag kun je stellen? Antwoord: “Welke knop snap je nog niet?” Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Nieuwsgierig past wanneer Sam iets wil ontdekken. Verward past wanneer hij de uitleg niet begrijpt. Een verrassing kan ook positief zijn.”

Deel 1 · Les 4 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarover kan Roos spijt hebben?

Voorbeeldantwoord: Roos kan spijt hebben dat de tekening van Amir nat is geworden, ook al was het per ongeluk.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze stoot een beker om en zegt meteen: “Sorry, ik pak papier en help je opnieuw.”

Uitleg voor de leerkracht: Spijt gaat over iets dat je liever niet had gedaan of veroorzaakt. Een ongeluk maakt haar niet slecht.

Doorvraag: Heeft Roos dit expres gedaan? Antwoord: Nee, per ongeluk.

Vraag 2. Wat doet Roos om de situatie te herstellen?

Voorbeeldantwoord: Ze biedt excuses aan, pakt papier en wil Amir helpen opnieuw te beginnen.

Aanwijzing uit het verhaal: Haar woorden: “Sorry, ik pak papier en help je opnieuw.”

Uitleg voor de leerkracht: Herstel betekent verantwoordelijkheid nemen voor de gevolgen en helpen waar dat kan.

Doorvraag: Wat kan ze nog vragen? Antwoord: “Amir, wat heb jij nu nodig?”

Vraag 3. Wat is het verschil tussen “ik maakte een fout” en “ik ben fout”?

Voorbeeldantwoord: “Ik maakte een fout” gaat over een handeling. “Ik ben fout” zegt iets negatiefs over de hele persoon.

Aanwijzing uit het verhaal: De beker valt door een ongeluk; Roos denkt vervolgens dat iedereen haar onhandig vindt.

Uitleg voor de leerkracht: Gedrag kun je corrigeren zonder iemands waarde als persoon te beoordelen.

Doorvraag: Welke zin helpt Roos? Antwoord: “Ik maakte een foutje en ik kan helpen.”

Vraag 4. Waarom weten we niet zeker of Roos zich schaamt?

Voorbeeldantwoord: Rode wangen en stil zijn kunnen bij schaamte passen, maar kunnen ook spanning of verdriet betekenen.

Aanwijzing uit het verhaal: Roos krijgt rode wangen, denkt dat iedereen haar onhandig vindt en zegt eerst nauwelijks iets.

Uitleg voor de leerkracht: Een emoticon of lichaamssignaal is geen bewijs. De leerkracht kan vragen wat zij ervaart.

Doorvraag: Wat vraag je zonder te oordelen? Antwoord: “Wat ging er door je heen?” Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Roos lijkt spijt te hebben van de natte tekening. Haar gedachte over zichzelf kan bij schaamte passen. We zeggen niet dat Roos een slecht kind is.”

Deel 1 · Les 5 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat maakt Bo vriendelijk?

Voorbeeldantwoord: Bo begroet Yara vriendelijk, nodigt haar uit om naast hem te zitten en biedt hulp aan.

Aanwijzing uit het verhaal: “Hoi, jij mag naast mij zitten.” Later vraagt hij: “Zal ik laten zien waar we zijn?”

Uitleg voor de leerkracht: Vriendelijkheid blijkt uit respectvolle woorden en aandacht, niet alleen uit een glimlach.

Doorvraag: Welke zin is uitnodigend? Antwoord: “Jij mag naast mij zitten.”

Vraag 2. Wanneer zou Yara zich welkom of gezien kunnen voelen?

Voorbeeldantwoord: Yara kan zich welkom voelen wanneer Bo haar begroet, en gezien wanneer hij merkt dat zij de bladzijde niet kan vinden.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij biedt een plek aan en ziet haar zoeken tijdens rekenen.

Uitleg voor de leerkracht: Welkom voelen gaat over erbij mogen horen; gezien voelen gaat over opgemerkt worden.

Doorvraag: Wat zegt Yara na school? Antwoord: Ze is blij dat iemand haar opmerkte.

Vraag 3. Wat is het verschil tussen iemand helpen en voor iemand beslissen?

Voorbeeldantwoord: Helpen is ondersteuning aanbieden; beslissen voor iemand neemt diens keuze over.

Aanwijzing uit het verhaal: Bo vraagt: “Zal ik laten zien waar we zijn?” Hij doet het niet zonder te vragen.

Uitleg voor de leerkracht: Met een vraag houdt Yara zelf de regie. Zij mag ook nee zeggen.

Doorvraag: Wat is beter dan “Ik doe het wel”? Antwoord: “Wil je dat ik help?”

Vraag 4. Waarom hoeven kinderen niet iedereen te knuffelen om aardig te zijn?

Voorbeeldantwoord: Aardig zijn kan met woorden, aandacht en praktische hulp. Een knuffel is lichamelijk contact en vraagt toestemming.

Aanwijzing uit het verhaal: In het verhaal helpt Bo met woorden en een vraag; niemand hoeft Yara te omhelzen.

Uitleg voor de leerkracht: Lichamelijke grenzen blijven belangrijk, ook wanneer iemand wil troosten.

Doorvraag: Wat kun je doen zonder aan te raken? Antwoord: Luisteren, vragen, ruimte geven. Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Bo laat aandacht zien door iets te vragen. Empathie betekent proberen te begrijpen hoe Yara zich voelt, zonder te zeggen dat je het zeker weet.”

Deel 1 · Les 6 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat kan bij Daan frustratie veroorzaken?

Voorbeeldantwoord: Daan is gefrustreerd omdat zijn toren steeds bijna af is en het bovenste blok er telkens afvalt.

Aanwijzing uit het verhaal: “Dit lukt nooit!”, moppert hij nadat het bouwen weer mislukt.

Uitleg voor de leerkracht: Frustratie ontstaat vaak wanneer iets ondanks inspanning niet lukt.

Doorvraag: Welke gebeurtenis herhaalt zich? Antwoord: Het bovenste blok valt steeds naar beneden.

Vraag 2. Welke situatie kan verontwaardiging oproepen?

Voorbeeldantwoord: De situatie waarin een klasgenoot expres een bouwsteen afpakt kan verontwaardiging oproepen.

Aanwijzing uit het verhaal: Daan zegt: “Dat is niet eerlijk.”

Uitleg voor de leerkracht: Verontwaardiging gaat over ervaren onrecht. Dat verschilt van frustratie over iets dat niet lukt.

Doorvraag: Wat is hier volgens Daan oneerlijk? Antwoord: Het expres afpakken van een bouwsteen.

Vraag 3. Kan je heel boos zijn en toch veilig handelen?

Voorbeeldantwoord: Ja. Boosheid is een gevoel; slaan, duwen of spullen kapotmaken zijn gedragingen die je kunt stoppen.

Aanwijzing uit het verhaal: Daan balt zijn handen, maar de juf laat de kinderen het samen oplossen.

Uitleg voor de leerkracht: Je mag boos zijn en tegelijk afstand nemen, rustig ademen en hulp vragen.

Doorvraag: Wat doet Daan wel veilig? Antwoord: Hij zegt dat iets niet eerlijk is.

Vraag 4. Welke zin helpt beter dan slaan of schreeuwen?

Voorbeeldantwoord: Bijvoorbeeld: “Stop, ik vind dit niet eerlijk. Geef de bouwsteen terug of laten we de juf vragen.”

Aanwijzing uit het verhaal: De juf vraagt wat er gebeurd is en zoekt samen met de kinderen een oplossing.

Uitleg voor de leerkracht: Een ik-boodschap en een concreet verzoek maken een grens duidelijk zonder iemand pijn te doen.

Doorvraag: Wat zeg je als praten niet lukt? Antwoord: “Ik wil even pauze en hulp.” Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Bij het bouwen kies ik Gefrustreerd. Bij iets wat oneerlijk voelt misschien Verontwaardigd. Een gevoel is toegestaan; iemand pijn doen niet.”

Deel 1 · Les 7 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wanneer kan Safa zenuwachtig zijn?

Voorbeeldantwoord: Voor haar spreekbeurt, omdat ze bang is woorden te vergeten, vooral wanneer ze eraan denkt dat ze morgen moet presenteren.

Aanwijzing uit het verhaal: Er staat: “Ze heeft geoefend, maar vraagt zich af of ze haar woorden vergeet.”

Uitleg voor de leerkracht: Zenuwachtig zijn gaat hier over wat misschien gaat gebeuren; dat betekent niet dat haar spreekbeurt slecht zal gaan.

Doorvraag: Waar maakt Safa zich precies zorgen over? Antwoord: Dat ze haar woorden vergeet.

Vraag 2. Welke reactie past bij plotseling schrikken?

Voorbeeldantwoord: Schrikken past wanneer achter het hek plotseling een hond blaft.

Aanwijzing uit het verhaal: De hond blaft onverwachts en Safa loopt verder van het hek.

Uitleg voor de leerkracht: Schrik is een directe reactie op een plotselinge prikkel. Een schrikreactie is niet hetzelfde als langdurige angst.

Doorvraag: Wat was plotseling? Antwoord: Het blaffen van de hond.

Vraag 3. Wat kan Safa vragen om zich veiliger te voelen?

Voorbeeldantwoord: Ze kan vragen of ze haar spiekkaartjes mag gebruiken, of om even rustig te beginnen.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze zegt: “Mag ik mijn kaartjes gebruiken?” De meester knikt.

Uitleg voor de leerkracht: Om hulp vragen is een goede manier om met spanning om te gaan. Het is geen bewijs van zwakte.

Doorvraag: Wie kan haar hierbij helpen? Antwoord: De meester.

Vraag 4. Hoe verschilt een zorg over morgen van iets dat nu gebeurt?

Voorbeeldantwoord: Een zorg over morgen is een verwachting van wat mogelijk zal gebeuren; de blaffende hond is iets dat op dat moment echt gebeurt.

Aanwijzing uit het verhaal: De spreekbeurt is morgen; het geblaf klinkt direct onderweg.

Uitleg voor de leerkracht: Het onderscheid helpt kinderen kiezen tussen voorbereiden, steun vragen en direct reageren op een situatie.

Doorvraag: Wat kan Safa voorbereiden? Antwoord: Oefenen en kaartjes klaarleggen. Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Voor de spreekbeurt is Zenuwachtig mogelijk. De blaffende hond kan schrik oproepen. Dat betekent niet dat ze overal bang voor is.”

Deel 1 · Les 8 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarop reageert Fenna bij de groente?

Voorbeeldantwoord: Fenna reageert op de geur van een onbekende groente en vindt die geur niet prettig.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze trekt haar neus op en zegt: “Deze geur vind ik niet fijn.”

Uitleg voor de leerkracht: Afkeer kan een reactie zijn op geur, smaak, geluid of iets anders. Niet iedereen ervaart die prikkels hetzelfde.

Doorvraag: Weten we dat de groente vies is? Antwoord: Nee, Fenna vindt de geur vervelend.

Vraag 2. Waarom mag haar buurjongen iets anders vinden?

Voorbeeldantwoord: Omdat kinderen verschillende voorkeuren en zintuiglijke ervaringen hebben.

Aanwijzing uit het verhaal: De buurjongen vindt de groente juist lekker.

Uitleg voor de leerkracht: Een persoonlijke smaak is geen regel voor iedereen. Beide meningen mogen naast elkaar bestaan.

Doorvraag: Wie heeft er gelijk? Antwoord: Allebei mogen ze hun eigen ervaring hebben.

Vraag 3. Wat is het verschil tussen “ik vind het vies” en “jij bent vies”?

Voorbeeldantwoord: “Ik vind het vies” beschrijft je eigen ervaring. “Jij bent vies” is een oordeel over iemand en kan kwetsend zijn.

Aanwijzing uit het verhaal: Fenna praat over de geur, niet over het kind naast haar.

Uitleg voor de leerkracht: Gebruik ik-zinnen over een situatie of prikkel; maak geen negatieve uitspraak over een persoon.

Doorvraag: Hoe zeg je dit respectvol? Antwoord: “Die geur vind ik niet fijn.”

Vraag 4. Hoe kan Fenna haar grens aangeven?

Voorbeeldantwoord: Ze kan zeggen: “Dat geluid doet pijn aan mijn oren. Wil je de stoel zachter schuiven?”

Aanwijzing uit het verhaal: Dat zijn precies de woorden die Fenna tegen haar klasgenoot gebruikt.

Uitleg voor de leerkracht: Ze benoemt haar grens en doet een haalbaar verzoek. De klasgenoot hoeft haar gevoel niet zelf te ervaren om rekening met haar te houden.

Doorvraag: Wat kan de ander doen? Antwoord: Zacht schuiven en stoppen met uitlachen. Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Fenna kan afkeer voelen van een geur. We mogen verschillende smaken hebben. We beoordelen de geur, niet de persoon.”

Deel 2

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

8 lessen · 8 werkbladen · 8 antwoordbladen

Voor de leerlingen: lees het verhaal en beantwoord de vragen. Voor de leerkracht: gebruik de antwoordbladen als voorbeeldhulp, niet als enige mogelijke uitkomst.

Deel 2 · Les 1

Vreugde

Vreugde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Morgen houdt groep 5 een zelfgemaakte tentoonstelling. Sara heeft de hele week posters geschilderd. Bij het ontbijt zegt ze: “Ik kan bijna niet wachten tot de ouders komen!” Haar handen bewegen snel en ze praat meer dan anders. Op school deelt meester Omar de taken uit. Sara roept: “Ja! Ik wil de bezoekers alles laten zien!” Ze helpt meteen met de bordjes. Na afloop staan alle werkstukken netjes opgeborgen. Sara kijkt naar de volle bezoekerslijst en zegt rustig: “Het is gelukt. Ik ben blij met wat we samen hebben gedaan.” Haar vriend Jens gaat daarna in het gras liggen. “Nu hoef ik even nergens aan te denken,” zegt hij.

Beantwoord de vragen

Wat verwacht Sara bij het ontbijt?

.....

.....

2. Wat laat zien dat Sara enthousiast is?

.....

.....

3. Waarom voelt Sara zich na afloop voldaan?

.....

.....

4. Welke emotie past bij Jens op het gras?

.....

.....

Deel 2 · Les 2

Verdriet

Verdriet

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Yara is voor het eerst drie nachten op schoolkamp. Op de eerste avond ruikt ze de soep in de eetzaal. Ineens denkt ze aan de soep die haar oma altijd maakt. “Ik zou nu graag thuis aan tafel zitten,” zegt ze. Later vindt ze in haar tas een foto van de familievakantie. Ze moet glimlachen en krijgt tegelijk natte ogen wanneer ze aan die mooie zomer terugdenkt. Haar klasgenoot Tom vertelt dat zijn beste vriend naar een andere stad is verhuisd. “Ik wou dat we nog samen konden voetballen,” zegt hij. Yara ziet dat Tom verdrietig kijkt. Ze vraagt: “Wil je vertellen wat je het meest mist? Of zullen we even samen zitten?”

Beantwoord de vragen

Waarom heeft Yara heimwee?

.....

.....

2. Wat gebeurt er als Yara de vakantiefoto ziet?

.....

.....

3. Wie mist Tom en hoe weten we dat?

.....

.....

4. Waarom biedt Yara aan om bij Tom te zitten?

.....

.....

Deel 2 · Les 3

Verbazing

Verbazing

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij natuurles zet juf Lina een klein doosje op tafel. Als ze het opent, kruipt er een wandelende tak over een blad. Daan roept: “Wauw, ik wist niet dat zoiets bestond!” Hij blijft even stil en staart ernaar. Daarna vertelt de juf dat het dier zich bijna onzichtbaar kan houden tussen takken. Daan zegt: “Wat knap dat het er zo echt uitziet.” Noor stelt een andere vraag: “Hoe kan het dier weten waar het veilig zit?” Ze wil meer ontdekken. Tijdens het kijken praat Noor niet door haar klasgenoten heen. Ze volgt hoe het insect langzaam over een takje loopt en let op kleine bewegingen.

Beantwoord de vragen

Wat doet Daan als het doosje opengaat?

.....

.....

2. Waarom is Daan onder de indruk?

.....

.....

3. Welke zin laat zien dat Noor geïntrigeerd is?

.....

.....

4. Hoe zie je dat Noor aandachtig is?

.....

.....

Deel 2 · Les 4

Schaamte / Schuld

Schaamte / Schuld

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Mika moet in een groepje een presentatie geven. Hij twijfelt of zijn tekening goed genoeg is en wil hem eerst niet laten zien. Wanneer klasgenoot Bo een idee noemt, zegt Mika haastig: “Dat is stom.” Bo wordt stil. In de pauze denkt Mika terug aan zijn woorden. “Ik wou dat ik dat anders had gezegd,” zegt hij tegen de meester. Na school loopt hij naar Bo toe: “Het spijt me dat ik je idee stom noemde. Wil je samen opnieuw kijken? Ik zal eerst luisteren.” Bo vertelt wat het idee was. Mika ontdekt dat hij niet alles kan terugdraaien, maar wel eerlijk kan erkennen wat er gebeurde. Hij besluit volgende keer eerder te vragen: “Kun je het uitleggen?”

Beantwoord de vragen

1. Waarom laat Mika zijn tekening eerst niet zien?

   .....
   .....

2. Welk moment laat zijn spijt zien?

   .....
   .....

3. Waarom kun je Mika na school berouwvol noemen?

   .....
   .....

4. Wat accepteert Mika aan het einde?

   .....
   .....

Deel 2 · Les 5

Liefde

Liefde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De nieuwe leerling Amira staat met haar tas bij het schoolplein. Ze kent niemand. Sem zwaait en zegt: “Kom maar bij ons staan. We laten je zien waar de klas is.” In de les merkt juf Noor op dat Amira bijzonder goed kan tekenen. “Wil jij ons helpen met de poster?” vraagt ze. Amira glimlacht: “Fijn dat u dat zag.” In de pauze vertelt Amira dat ze haar vorige vrienden mist. Sem antwoordt: “Dat lijkt me lastig. Je mag best nog aan hen denken.” Hij vraagt wat zij graag op het plein doet. Aan het einde van de dag zegt Amira: “Dank je dat jullie me wegwijs maakten. Ik voelde me niet alleen.”

Beantwoord de vragen

Waardoor voelt Amira zich welkom?

.....

.....

2. Wanneer voelt Amira zich gezien?

.....

.....

3. Wat zegt Sem waardoor hij empathie toont?

.....

.....

4. Waarom is Amira dankbaar?

.....

.....

Deel 2 · Les 6

Boosheid

Boosheid

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Groep 6 bouwt een brug van papier. Mees wil meteen testen of zijn brug werkt. “Duurt dit nog lang?” vraagt hij terwijl de lijm droogt. Dan zakt de brug bij de eerste proef in. Mees fronst en zegt: “Ik heb het al drie keer geprobeerd en het lukt niet!” Even later ademt hij rustig uit. “Ik wil snappen wat er misgaat; ik geef het nog niet op,” zegt hij. Hij pakt een vel papier en tekent een nieuw ontwerp. Samen met Aya vouwt hij stevigere steunpilaren en test de brug stap voor stap.

Beantwoord de vragen

Hoe merk je dat Mees ongeduldig is?

.....

.....

2. Waarom is Mees gefrustreerd?

.....

.....

3. Wat laat zijn vastberadenheid zien?

.....

.....

4. Welk gedrag is daadkrachtig?

.....

.....

Deel 2 · Les 7

Angst

Angst

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Morgen leest de klas een kort gedicht voor. Elin kent haar tekst, maar zegt: “Als ik één woord vergeet, lachen ze vast allemaal.” Tijdens het oefenen friemelt ze aan haar mouw en voelt ze haar hart sneller kloppen. Wanneer de schoolbel onverwachts hard klinkt, kijkt ze meteen op om te zien wat er gebeurt. Na de les vraagt Elin aan haar juf: “Mag ik eerst voor een klein groepje oefenen? Ik ben bang dat ik vastloop.” De juf helpt haar een oefenplan te maken: eerst samen, dan met twee klasgenoten en pas daarna voor de hele klas. Elin merkt dat ze nog steeds spanning voelt, maar nu weet wat ze kan doen.

Beantwoord de vragen

Welke gedachte wijst op faalangst?

.....

.....

2. Hoe merk je dat Elin nerveus is?

.....

.....

3. Wanneer is Elin alert?

.....

.....

4. Wat maakt Elin bezorgd?

.....

.....

Deel 2 · Les 8

Afkeer

Afkeer

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Op vrijdag maakt de klas een proefhoek met geurpotjes en zachte muziek. Joep merkt dat de drukte bij de tafel hem niet prettig voelt. Hij verschuift van zijn ene voet naar zijn andere en zegt: “Ik weet niet waar ik moet staan.” Wanneer drie kinderen tegelijk roepen en de muziek harder gaat, vraagt hij om een rustige plek. “Er komt nu te veel tegelijk binnen,” zegt hij. Daarna stelt een leerling voor dat Joep toch maar alle geurpotjes moet proberen. Joep antwoordt: “Nee, dat wil ik niet. Ik wil wel de etiketten voorlezen.” Hij kiest ervoor een sterk ruikend potje over te slaan.

Beantwoord de vragen

Waarom voelt Joep zich ongemakkelijk?

.....

.....

2. Welk moment past bij overprikkeling?

.....

.....

3. Waar laat Joep weerstand zien?

.....

.....

4. Wat vermijdt Joep, en wat doet hij wel?

.....

.....

Deel 2 · Les 1 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat verwacht Sara bij het ontbijt?

Modelantwoord: De tentoonstelling en de komst van ouders.

Waarom dit past: Ze zegt dat ze bijna niet kan wachten en praat sneller. Dit past bij opgewonden: spanning voorafgaand aan iets leuks.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Wat laat zien dat Sara enthousiast is?

Modelantwoord: Ze wil bezoekers rondleiden en helpt meteen met de bordjes. Emoties.info | Lespakket deel 2 3

Waarom dit past: Enthousiasme gaat over de zin en energie om ergens aan te beginnen, niet alleen over blij zijn.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Waarom voelt Sara zich na afloop voldaan?

Modelantwoord: Omdat de tentoonstelling goed is gegaan en de taken klaar zijn.

Waarom dit past: Voldaan volgt hier op het afronden van het werk. Het is rustiger dan de eerdere opwinding.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Welke emotie past bij Jens op het gras?

Modelantwoord: Zorgeloos.

Waarom dit past: Hij zegt even nergens aan te hoeven denken. Zorgeloos beschrijft een moment zonder druk of zorgen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Deel 2 · Les 2 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom heeft Yara heimwee?

Modelantwoord: Ze verlangt naar de vertrouwde avond thuis en de soep van oma.

Waarom dit past: Heimwee is verlangen naar een vertrouwde plek; het betekent niet dat het kamp mislukt is.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Wat gebeurt er als Yara de vakantiefoto ziet?

Modelantwoord: Ze krijgt warme herinneringen en wordt een beetje verdrietig. Emoties.info | Lespakket deel 2 5

Waarom dit past: Sentimenteel gaat over geraakt worden door herinneringen, soms met zowel blijdschap als verdriet.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Wie mist Tom en hoe weten we dat?

Modelantwoord: Zijn verhuisde beste vriend; Tom wil weer samen voetballen.

Waarom dit past: De wens om weer samen te zijn past bij iemand missen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Waarom biedt Yara aan om bij Tom te zitten?

Modelantwoord: Ze ziet zijn verdriet en wil hem steunen.

Waarom dit past: Medelijden betekent in de brontekst verdriet voelen om het lijden van een ander; steun geven is een mogelijke reactie.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Deel 2 · Les 3 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat doet Daan als het doosje opengaat?

Modelantwoord: Hij roept wauw en blijft even stil kijken.

Waarom dit past: Dat past bij verbluft: een opvallende ontdekking zet hem kort stil.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Waarom is Daan onder de indruk?

Modelantwoord: Door de bijzondere schutkleur van de wandelende tak. Emoties.info | Lespakket deel 2 7

Waarom dit past: Hij bewondert iets uitzonderlijks, niet alleen het onverwachte moment.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Welke zin laat zien dat Noor geïntrigeerd is?

Modelantwoord: “Hoe kan het dier weten waar het veilig zit?”

Waarom dit past: Geïntrigeerd zijn betekent gefascineerd raken en verder willen onderzoeken.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Hoe zie je dat Noor aandachtig is?

Modelantwoord: Ze kijkt rustig en volgt de kleine bewegingen.

Waarom dit past: Aandachtig betekent gericht en geconcentreerd waarnemen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Deel 2 · Les 4 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom laat Mika zijn tekening eerst niet zien?

Modelantwoord: Hij twijfelt of die goed genoeg is.

Waarom dit past: Dat sluit aan bij onzeker: twijfelen aan jezelf of je keuzes.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Welk moment laat zijn spijt zien?

Modelantwoord: Hij zegt dat hij zijn opmerking anders had willen doen. Emoties.info | Lespakket deel 2 9

Waarom dit past: Spijt gaat over wensen dat je een andere keuze had gemaakt.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Waarom kun je Mika na school berouwvol noemen?

Modelantwoord: Hij biedt excuses aan en wil luisteren en samen opnieuw kijken.

Waarom dit past: Berouwvol voegt de wens om iets te herstellen toe aan het betreuren van gedrag.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Wat accepteert Mika aan het einde?

Modelantwoord: Hij kan het gebeurde niet ongedaan maken, maar kan er wel eerlijk mee omgaan.

Waarom dit past: Acceptatie betekent erkennen wat er is zonder de werkelijkheid te ontkennen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Deel 2 · Les 5 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waardoor voelt Amira zich welkom?

Modelantwoord: Sem nodigt haar uit en helpt haar de klas te vinden.

Waarom dit past: Welkom betekent dat je geaccepteerd en ontvangen wordt.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Wanneer voelt Amira zich gezien?

Modelantwoord: Wanneer juf Noor haar tekenvaardigheid opmerkt. Emoties.info | Lespakket deel 2 11

Waarom dit past: Gezien voelen is ervaren dat iemand je opmerkt en erkent.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Wat zegt Sem waardoor hij empathie toont?

Modelantwoord: “Dat lijkt me lastig. Je mag best nog aan hen denken.”

Waarom dit past: Hij probeert te begrijpen wat Amira voelt zonder het verdriet weg te praten.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Waarom is Amira dankbaar?

Modelantwoord: Omdat klasgenoten haar hebben geholpen en opgenomen.

Waarom dit past: Dankbaarheid is waardering voor ontvangen steun of iets goeds.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Deel 2 · Les 6 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Hoe merk je dat Mees ongeduldig is?

Modelantwoord: Hij vraagt of het nog lang duurt terwijl de lijm droogt.

Waarom dit past: Ongeduld is moeite hebben met wachten.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Waarom is Mees gefrustreerd?

Modelantwoord: Zijn brug stort weer in ondanks herhaalde pogingen.

Waarom dit past: Frustratie ontstaat wanneer wat je probeert telkens wordt tegengehouden. Emoties.info | Lespakket deel 2 13

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Wat laat zijn vastberadenheid zien?

Modelantwoord: Hij zegt niet op te geven en wil begrijpen wat misgaat.

Waarom dit past: Vastberaden betekent blijven kiezen voor een doel.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Welk gedrag is daadkrachtig?

Modelantwoord: Hij tekent een ander ontwerp en bouwt met Aya nieuwe steunpilaren.

Waarom dit past: Daadkrachtig betekent echt in actie komen, niet alleen iets willen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Deel 2 · Les 7 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke gedachte wijst op faalangst?

Modelantwoord: Elin denkt dat iedereen zal lachen als ze een woord vergeet.

Waarom dit past: Ze vreest afwijzing of mislukking bij een prestatie.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Hoe merk je dat Elin nerveus is?

Modelantwoord: Ze friemelt aan haar mouw en voelt haar hart sneller kloppen. Emoties.info | Lespakket deel 2 15

Waarom dit past: Nerveus is zichtbare of voelbare spanning vooraf; lichaamssignalen verschillen per persoon.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Wanneer is Elin alert?

Modelantwoord: Wanneer ze opkijkt bij de harde bel.

Waarom dit past: Alert betekent snel opmerkzaam reageren op een signaal.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Wat maakt Elin bezorgd?

Modelantwoord: Ze vraagt zich af of het voorlezen wel gaat lukken.

Waarom dit past: Bezorgdheid kijkt vooruit naar wat mogelijk mis kan gaan; een oefenplan kan helpen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Deel 2 · Les 8 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom voelt Joep zich ongemakkelijk?

Modelantwoord: De drukte bij de tafel voelt onprettig en hij weet niet goed waar hij moet staan.

Waarom dit past: Ongemakkelijk is je niet prettig voelen in een situatie.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Welk moment past bij overprikkeling?

Modelantwoord: Meerdere kinderen roepen tegelijk en de muziek gaat harder. Emoties.info | Lespakket deel 2 17

Waarom dit past: Er zijn voor Joep te veel prikkels tegelijk; zijn ervaring is het uitgangspunt.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Waar laat Joep weerstand zien?

Modelantwoord: Hij zegt dat hij de potjes niet wil proberen.

Waarom dit past: Weerstand betekent niet mee willen doen aan een bepaalde handeling; je kunt dat rustig zeggen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Wat vermijdt Joep, en wat doet hij wel?

Modelantwoord: Hij slaat het sterk ruikende potje over, maar leest etiketten voor.

Waarom dit past: Vermijden is iets uit de weg gaan; een passend alternatief maakt meedoen soms alsnog mogelijk.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Deel 3

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

8 lessen · 8 werkbladen · 8 antwoordbladen

Voor de leerlingen: lees het verhaal en beantwoord de vragen. Voor de leerkracht: gebruik de antwoordbladen als voorbeeldhulp, niet als enige mogelijke uitkomst.

Deel 3 · Les 1

Vreugde

Vreugde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Tijdens de projectweek bouwt klas 5 een mini-dorp van karton. Rayan zet per ongeluk een papieren dak op zijn hoofd. De klas lacht en Rayan lacht mee: “Nu ben ik de burgemeester!” Later houdt Elise het dorp overeind terwijl iedereen de huizen vastplakt. Als de juf zegt dat de brug stevig staat, zegt Elise: “Dat heb ik met mijn groepje gemaakt!” De brug van de buren is nog niet af. “Dat komt vast goed als we samen proberen,” zegt zij. Dan ziet ze dat Noor geen gekleurd papier heeft. “Je mag de helft van mijn vel hebben,” zegt Elise.

Beantwoord de vragen

Waarom zijn Rayan en zijn klasgenoten geamuseerd?

.....

.....

2. Waarom is Elise trots?

.....

.....

3. Waarom is Elise optimistisch?

.....

.....

4. Waaruit blijkt dat Elise gul is?

.....

.....

Deel 3 · Les 2

Verdriet

Verdriet

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Milan had de hele week afgeteld tot het schoolreisje. Op vrijdag vertelt de meester dat de bus wegens een defect niet kan rijden. “Maar ik dacht dat we vandaag zouden gaan,” zegt Milan. In de pauze zegt een klasgenoot: “Jij doet ook altijd zo moeilijk.” Milan kijkt weg: “Dat vond ik geen fijne opmerking.” Als hij later de lege picknicktas ziet, wordt hij stil en moet hij bijna huilen. De meester vertelt dat andere ouders helpen om een nieuwe datum te vinden. Op het bord hangt een tekening van zijn vriendin: “Voor Milan, omdat wachten lastig is.” Milan glimlacht met natte ogen. “Wat lief dat je aan me denkt.”

Beantwoord de vragen

Wat had Milan verwacht, en waarom is hij teleurgesteld?

.....

.....

2. Waarom voelt Milan zich gekwetst?

.....

.....

3. Wat toont dat Milan droevig is?

.....

.....

4. Waarom is Milan geraakt door de tekening?

.....

.....

Deel 3 · Les 3

Verbazing

Verbazing

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

In de schooltuin zoekt klas 6 naar insecten. Plots fladdert een merel vlak voor de voeten van Suze omhoog. “Ah!” roept Suze en ze zet een stap achteruit. Daarna ziet ze een potje met een briefje: “Voor de tuinonderzoekers.” Er liggen drie zaadjes in en een kaart waarop alleen pijlen staan. “Ik snap niet welke pijl bij welk zaadje hoort,” zegt Suze. Ze vraagt: “Wat gebeurt er als we ze in verschillende grond zetten?” De groep plant de zaadjes. Twee weken later is een piepklein groen blaadje verschenen. Suze buigt zich erover: “Bijzonder dat zoiets uit dat kleine zaadje komt.”

Beantwoord de vragen

Waardoor schrikt Suze?

.....

.....

2. Waarom is Suze verward bij het potje?

.....

.....

3. Hoe zie je dat Suze nieuwsgierig is?

.....

.....

4. Waarom is Suze verwonderd na twee weken?

.....

.....

Deel 3 · Les 4

Schaamte / Schuld

Schaamte / Schuld

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij het maken van een klassenposter vormen kinderen groepjes. Finn vraagt of hij mag meedoen. “Nee, wij zitten vol,” zegt een groepje zonder naar hem te kijken. Finn voelt zich buitengesloten. Even later pakt hij zonder te vragen een stift van Zoë. Als die zoek is, denkt Finn: “Ik had het eerst moeten vragen.” Wanneer de juf informeert wie de stift heeft, wordt Finn rood en kijkt naar zijn schoenen. Dan zegt hij tegen Zoë: “Jij laat je spullen ook overal liggen!” Na een paar minuten besluit Finn toch te zeggen dat hij de stift had gepakt en helpt hij zoeken. De meester bespreekt rustig hoe ieder kind een taak kan krijgen.

Beantwoord de vragen

Waardoor voelt Finn zich afgewezen?

.....

.....

2. Wanneer ontstaat zijn schuldgevoel?

.....

.....

3. Welk moment past bij schaamte?

.....

.....

4. Waar spreekt Finn verwijtend?

.....

.....

Deel 3 · Les 5

Liefde

Liefde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Vandaag bezoekt groep 4 een kinderboerderij. Als Youssef binnenkomt, zegt begeleider Ella: “Fijn dat je er bent; hier is plaats voor je tas.” Bij het voeren van de geiten schrikt hij van een hard geluid. Ella gaat rustig naast hem staan. “We blijven samen hier bij het hek totdat jij weer wilt kijken.” Aan het einde geven de kinderen Ella een kaart met tekeningen. Ze veegt een traan weg en zegt: “Wat bijzonder dat jullie dit voor me maakten.” Youssef zit later rustig op de bus en zegt: “Het was fijn. Ik hoef vandaag niets meer te veranderen.”

Beantwoord de vragen

Waarom is Ella vriendelijk?

.....

.....

2. Wanneer voelt Youssef zich beschermd?

.....

.....

3. Waarom is Ella ontroerd?

.....

.....

4. Wat bedoelt Youssef met tevreden?

.....

.....

Deel 3 · Les 6

Boosheid

Boosheid

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Het regent al drie dagen. Noor moppert wanneer de klas weer binnen moet spelen. “Bah, alweer dezelfde spelletjes,” zegt ze. Tijdens een bordspel tikt een leerling steeds met zijn potlood op tafel. Noor kijkt op: “Dat getik leidt me af.” Als iemand daarna zonder afspraak twee beurten achter elkaar neemt, zegt Noor hard: “Dat is niet eerlijk!” De meester stelt voor om de regels nog een keer uit te leggen. Noor kruist haar armen: “Ik doe niet meer mee zolang jullie dat zo doen.” Na het gesprek kiezen de kinderen samen één duidelijke regel voor elke beurt.

Beantwoord de vragen

Wat laat zien dat Noor chagrijnig is?

.....

.....

2. Wat veroorzaakt de ergenis?

.....

.....

3. Waardoor wordt Noor boos?

.....

.....

4. Waaruit blijkt dat Noor opstandig is?

.....

.....

Deel 3 · Les 7

Angst

Angst

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Groep 7 oefent een optreden in de aula. Sara staat achter het gordijn en voelt haar schouders strak worden. “Ik hoop dat ik mijn tekst niet vergeet,” zegt ze. Dan hoort ze bij de nooduitgang een vreemd klapperend geluid. “Waar komt dat geluid vandaan?” vraagt ze. Even later gaat een hard waarschuwingssignaal af. De leerkracht zegt dat iedereen rustig naar buiten gaat en telt de leerlingen. Buiten, tussen veel onbekende mensen, zegt Sara: “Ik wil dichter bij onze juf staan.” Na controle blijkt het signaal een oefening; de juf vertelt welke stappen goed gingen.

Beantwoord de vragen

Waarom is Sara gespannen vóór het optreden?

.....

.....

2. Waardoor raakt ze verontrust?

.....

.....

3. Wat maakt iedereen gealarmeerd?

.....

.....

4. Waarom voelt Sara zich even onveilig buiten?

.....

.....

Deel 3 · Les 8

Afkeer

Afkeer

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Tijdens de creatieve middag wil Ravi vandaag niet schilderen. “Ik heb er nu geen zin in,” zegt hij. Hij probeert toch vijf minuten mee te doen, maar alles gaat langzaam en hij kijkt steeds op de klok. “Ik vind dit een beetje saai,” vertelt hij. Aan het einde bekijkt hij zijn werk. “De kleuren zijn niet geworden zoals ik hoopte,” zegt hij. Bij het opruimen vraagt een vriend of ze samen iets zullen doen. Ravi zegt kort “nee” en gaat aan een andere tafel zitten. De meester vraagt rustig of Ravi een kleine pauze wil of een andere taak zoekt. Ravi kiest om de penselen te wassen.

Beantwoord de vragen

Wanneer heeft Ravi geen zin?

.....

.....

2. Waarom verveelt Ravi zich?

.....

.....

3. Waarover is Ravi ontevreden?

.....

.....

4. Waardoor lijkt Ravi afstandelijk?

.....

.....

Deel 3 · Les 1 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom zijn Rayan en zijn klasgenoten geamuseerd?

Modelantwoord: Rayan draagt per ongeluk het dak als hoed en maakt er een grap van.

Waarom dit past: De onverwacht grappige situatie geeft licht plezier. Geamuseerd betekent dat iets je aan het lachen maakt.

Aanwijzing: Hij noemt zichzelf de burgemeester en lacht mee.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Waarom is Elise trots?

Modelantwoord: Omdat ze met haar groepje een stevige brug heeft gemaakt. Emoties.info | Lespakket deel 3 3

Waarom dit past: Trots hangt samen met iets wat je zelf of samen bereikt hebt.

Aanwijzing: Ze zegt: “Dat heb ik met mijn groepje gemaakt!”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Waarom is Elise optimistisch?

Modelantwoord: Ze verwacht dat het andere groepje de brug samen af krijgt.

Waarom dit past: Optimisme is vertrouwen in een positieve afloop, ook al is die er nog niet.

Aanwijzing: Ze zegt: “Dat komt vast goed.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waaruit blijkt dat Elise gul is?

Modelantwoord: Ze geeft Noor uit zichzelf de helft van haar gekleurde papier.

Waarom dit past: Gul zijn gaat over met plezier iets geven zonder direct iets terug te eisen.

Aanwijzing: Ze zegt: “Je mag de helft van mijn vel hebben.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Deel 3 · Les 2 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat had Milan verwacht, en waarom is hij teleurgesteld?

Modelantwoord: Hij verwachtte vrijdag op schoolreisje te gaan, maar de bus kon niet rijden.

Waarom dit past: Teleurstelling ontstaat doordat een verwachting niet uitkomt.

Aanwijzing: Hij had afgeteld en zegt: “Ik dacht dat we vandaag zouden gaan.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Waarom voelt Milan zich gekwetst?

Modelantwoord: Een klasgenoot zegt dat hij altijd moeilijk doet. Emoties.info | Lespakket deel 3 5

Waarom dit past: Gekwetst betekent emotioneel geraakt door woorden of gedrag.

Aanwijzing: Milan kijkt weg en noemt de opmerking niet fijn.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Wat toont dat Milan droevig is?

Modelantwoord: Hij is stil en staat bijna te huilen bij de lege picknicktas.

Waarom dit past: Droevig verwijst naar aanhoudend zacht verdriet; dit moment herinnert hem aan wat niet doorging.

Aanwijzing: Hij ziet de lege picknicktas en moet bijna huilen.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waarom is Milan geraakt door de tekening?

Modelantwoord: Hij voelt zich gezien doordat zijn vriendin aan hem denkt.

Waarom dit past: Geraakt kan ook een ontroerend, warm moment betekenen.

Aanwijzing: Hij zegt: “Wat lief dat je aan me denkt.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Deel 3 · Les 3 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waardoor schrikt Suze?

Modelantwoord: Een merel vliegt onverwacht vlak voor haar op.

Waarom dit past: Schrik is een plotselinge reactie op iets onverwachts.

Aanwijzing: Ze roept “Ah!” en stapt achteruit.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Waarom is Suze verward bij het potje?

Modelantwoord: Ze weet niet welke pijl bij welk zaadje hoort. Emoties.info | Lespakket deel 3 7

Waarom dit past: Verward betekent dat de situatie nog niet te begrijpen is.

Aanwijzing: Ze zegt letterlijk dat ze de pijlen niet begrijpt.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Hoe zie je dat Suze nieuwsgierig is?

Modelantwoord: Ze wil uitproberen wat er gebeurt met verschillende soorten grond.

Waarom dit past: Nieuwsgierigheid zorgt voor vragen en onderzoek.

Aanwijzing: Ze vraagt: “Wat gebeurt er als ...?”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waarom is Suze verwonderd na twee weken?

Modelantwoord: Ze staat stil bij het bijzondere dat een klein zaadje een plantje wordt.

Waarom dit past: Verwondering is open aandacht voor iets bijzonders, niet alleen een verrassing.

Aanwijzing: Ze zegt: “Bijzonder dat ...”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Deel 3 · Les 4 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waardoor voelt Finn zich afgewezen?

Modelantwoord: Hij mag niet aansluiten bij het eerste groepje.

Waarom dit past: Afgewezen betekent het gevoel hebben niet gekozen of toegelaten te worden.

Aanwijzing: Het groepje zegt nee zonder naar hem te kijken.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Wanneer ontstaat zijn schuldgevoel?

Modelantwoord: Als hij beseft dat hij de stift zonder toestemming pakte. Emoties.info | Lespakket deel 3 9

Waarom dit past: Schuldgevoel gaat over beseffen dat je iets verkeerd hebt gedaan.

Aanwijzing: Hij denkt: “Ik had het eerst moeten vragen.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Welk moment past bij schaamte?

Modelantwoord: Finn wordt rood en kijkt naar zijn schoenen als de juf het vraagt.

Waarom dit past: Schaamte kan ontstaan als iemand bang is slecht beoordeeld te worden. Het gezicht alleen bewijst dat niet; het verhaal geeft context.

Aanwijzing: Hij wil niet vertellen dat hij de stift heeft gepakt.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waar spreekt Finn verwijtend?

Modelantwoord: Wanneer hij Zoë de schuld geeft van de zoekgeraakte spullen.

Waarom dit past: Verwijtend betekent iemand iets kwalijk nemen; een verwijt kan afleiden van eigen verantwoordelijkheid.

Aanwijzing: Hij zegt: “Jij laat je spullen ook overal liggen!”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Deel 3 · Les 5 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom is Ella vriendelijk?

Modelantwoord: Ze heet Youssef welkom en helpt hem een plek te vinden.

Waarom dit past: Vriendelijk zijn is warm en respectvol reageren.

Aanwijzing: Ze zegt dat het fijn is dat hij er is.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Wanneer voelt Youssef zich beschermd?

Modelantwoord: Als Ella rustig bij hem blijft toen hij schrok. Emoties.info | Lespakket deel 3 11

Waarom dit past: Beschermd voelen is steun en veiligheid ervaren.

Aanwijzing: Ella zegt dat ze samen bij het hek blijven.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Waarom is Ella ontroerd?

Modelantwoord: De zelfgemaakte kaart raakt haar op een zachte manier.

Waarom dit past: Ontroerd zijn betekent zacht en diep geraakt worden.

Aanwijzing: Ze veegt een traan weg en noemt het bijzonder.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Wat bedoelt Youssef met tevreden?

Modelantwoord: Hij vindt de dag fijn zoals die was.

Waarom dit past: Tevreden is rustig ervaren dat iets goed genoeg is.

Aanwijzing: Hij zegt dat hij niets meer hoeft te veranderen.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Deel 3 · Les 6 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat laat zien dat Noor chagrijnig is?

Modelantwoord: Ze moppert over opnieuw binnen spelen.

Waarom dit past: Chagrijnig is een prikkelbare, negatieve stemming die niet aan één gebeurtenis hoeft te hangen.

Aanwijzing: Ze zegt: “Bah, alweer dezelfde spelletjes.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Wat veroorzaakt de ergenis?

Modelantwoord: Het herhaalde getik met het potlood. Emoties.info | Lespakket deel 3 13

Waarom dit past: Ergenis is irritatie over een concrete hinderlijke prikkel.

Aanwijzing: Ze zegt dat het getik haar afleidt.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Waardoor wordt Noor boos?

Modelantwoord: Een leerling neemt oneerlijk twee beurten.

Waarom dit past: Boosheid reageert hier op het ervaren van onrecht.

Aanwijzing: Ze zegt hard: “Dat is niet eerlijk!”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waaruit blijkt dat Noor opstandig is?

Modelantwoord: Ze weigert mee te doen zolang de regel niet eerlijk wordt toegepast.

Waarom dit past: Opstandig betekent je tegen een regel of situatie verzetten.

Aanwijzing: Ze kruist haar armen en zegt dat ze niet meer meedoet.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Deel 3 · Les 7 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom is Sara gespannen vóór het optreden?

Modelantwoord: Ze is bang haar tekst te vergeten.

Waarom dit past: Gespannen betekent lichamelijke en mentale spanning ervaren.

Aanwijzing: Ze zegt dat ze haar tekst hoopt te onthouden.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Waardoor raakt ze verontrust?

Modelantwoord: Ze hoort een vreemd geluid en weet niet wat het betekent. Emoties.info | Lespakket deel 3 15

Waarom dit past: Verontrust betekent zorgen krijgen dat er iets aan de hand kan zijn.

Aanwijzing: Ze vraagt waar het geluid vandaan komt.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Wat maakt iedereen gealarmeerd?

Modelantwoord: Het waarschuwingssignaal gaat af en de leerkracht leidt de leerlingen naar buiten.

Waarom dit past: Gealarmeerd is de reactie op een mogelijk direct signaal van gevaar; de oefening blijkt later veilig.

Aanwijzing: De juf laat iedereen rustig vertrekken.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waarom voelt Sara zich even onveilig buiten?

Modelantwoord: Ze staat tussen onbekende mensen en zoekt de nabijheid van haar juf.

Waarom dit past: Onveilig is een persoonlijke ervaring; iets kan veilig geregeld zijn en toch niet veilig voelen.

Aanwijzing: Ze wil dichter bij de juf staan.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Deel 3 · Les 8 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wanneer heeft Ravi geen zin?

Modelantwoord: Hij wil op dat moment niet beginnen met schilderen.

Waarom dit past: Geen zin is tijdelijk geen motivatie voor een bepaalde activiteit.

Aanwijzing: Hij zegt: “Ik heb er nu geen zin in.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Waarom verveelt Ravi zich?

Modelantwoord: Hij ervaart de activiteit als saai en kijkt op de klok. Emoties.info | Lespakket deel 3 17

Waarom dit past: Vervelen betekent weinig betrokkenheid of belangstelling bij wat je doet.

Aanwijzing: Hij zegt dat het saai is.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Waarover is Ravi ontevreden?

Modelantwoord: Over de kleuren van zijn schilderwerk.

Waarom dit past: Ontevreden gaat over vinden dat iets niet aan je verwachting voldoet.

Aanwijzing: Hij zegt dat de kleuren anders uitvielen dan gehoopt.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waardoor lijkt Ravi afstandelijk?

Modelantwoord: Hij reageert kort op de uitnodiging en gaat apart zitten.

Waarom dit past: Afstandelijk is afstand houden in het contact. Dat betekent niet automatisch dat hij de ander niet aardig vindt.

Aanwijzing: Hij zegt kort nee en kiest een andere tafel.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Deel 4

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

8 lessen · 8 werkbladen · 8 antwoordbladen

Voor de leerlingen: lees het verhaal en beantwoord de vragen. Voor de leerkracht: gebruik de antwoordbladen als voorbeeldhulp, niet als enige mogelijke uitkomst.

Deel 4 · Les 1

Vreugde

Vreugde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De groep bereidt een uitvindersmiddag voor. Mila en Joep bouwen een toren van karton. Wanneer de toren eindelijk blijft staan, springt Joep op en roept drie keer: “Het is gelukt!” Hij grijnst breed en wil iedereen tegelijk het bouwwerk laten zien. Na de pauze stuitert hij nog steeds door het lokaal. Hij praat snel, schuift met zijn stoel en begint drie ideeën tegelijk, waardoor hij zijn materiaal niet meer kan vinden. Vlak daarna besluit hij als grap een kartonnen hoed op het hoofd van de meester te zetten. De meester lacht even, maar zegt dat grappen welkom zijn zolang iedereen ermee instemt en de les doorgaat.

Beantwoord de vragen

Wat gebeurde er vlak nadat de toren bleef staan?

.....

.....

2. Waarom raakt Joep zijn spullen kwijt?

.....

.....

3. Was de hoedgrap voor iedereen vanzelfsprekend leuk?

.....

.....

4. Waarom merkte Mila de bel niet op?

.....

.....

Deel 4 · Les 2

Verdriet

Verdriet

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De klas heeft weken gewerkt aan een tentoonstelling. Op vrijdagochtend blijkt de zaal door een lekkage niet bruikbaar. Sam staat voor de afgesloten deur en zegt: “Nu gaat het nooit meer lukken.” De meester antwoordt dat ze nog geen oplossing kennen, maar samen alternatieven kunnen zoeken. Even later komt Sam langs een foto van de eerste tentoonstelling van de klas. Hij moet glimlachen en voelt tegelijk verdriet: vorig jaar hielp zijn beste vriend mee, die inmiddels verhuisd is. Na het opruimen blijft Sam stil aan tafel zitten.

Beantwoord de vragen

Welk zinnetje toont dat Sam geen uitweg ziet?

.....

.....

2. Waarom doet de oude foto Sam tegelijk glimlachen en verdriet?

.....

.....

3. Wat valt op aan Sams opmerking over de afgelopen weken?

.....

.....

4. Waarop doelt Sam als hij zegt dat niets leuk meer voelt?

.....

.....

Deel 4 · Les 3

Verbazing

Verbazing

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

In de klas staat een afgedekte doos. Meester Farid laat een onschuldige proef zien: een ballon maakt een verrassend hard geluid wanneer hij plotseling knapt. Ravi springt op en weet even niet wat hij moet zeggen. Noor schrikt ook en zegt: “Dat had ik totaal niet verwacht!” Daarna vertelt Farid dat de ballon vooraf bewust was opgeblazen voor het experiment. Bij de volgende uitleg kijkt Lotte nauwelijks op. Ze reageert niet op de uitnodiging om mee te kijken en zegt dat het haar niets doet. Haar klasgenoot Yara heeft juist zoveel verrassende opdrachten achter elkaar gehad dat ze moe is van alle indrukken.

Beantwoord de vragen

Waardoor kon Ravi even niets zeggen?

.....

.....

2. Welke aanwijzing laat zien dat Lotte weinig reactie toont?

.....

.....

3. Waarom wil Yara geen nieuwe proef?

.....

.....

4. Waarom spreekt Ravi de andere leerling aan?

.....

.....

Deel 4 · Les 4

Schaamte / Schuld

Schaamte / Schuld

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Een groepje leerlingen maakt samen een poster. Jesse vertrouwt aan Finn toe dat hij zijn tekening niet mooi vindt. Finn zet zonder toestemming een foto van de tekening in de groepsapp, met de tekst: “Kijk wat Jesse maakte.” In de reacties verschijnen lachende gezichtjes. Jesse voelt dat iets vertrouwelijks is gedeeld. Als hij de volgende ochtend de klas binnenloopt, wordt hij rood en wil hij het liefst verdwijnen. “Iedereen zal me wel stom vinden,” fluistert hij.

Beantwoord de vragen

Wat is er misgegaan met het vertrouwen?

.....

.....

2. Waarom wil Jesse niet meer gezien worden?

.....

.....

3. Welke uitspraak over zichzelf is zorgelijk?

.....

.....

4. Waarom blijft Finn er de volgende dag mee zitten?

.....

.....

Deel 4 · Les 5

Liefde

Liefde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Amira verhuist naar een nieuwe klas en kent bijna niemand. Eerst zit ze aan de rand van het plein. Wanneer groepjes worden gemaakt, blijft haar stoel leeg. Ze zegt zacht: “Ik ben hier, maar het voelt alsof ik er niet bij hoor.” Zodra een klasgenoot vraagt of zij wil meedoen, schudt Amira haar hoofd. Ze houdt afstand omdat ze bang is opnieuw teleurgesteld te worden. In de pauze doet zij alsof ze het niet belangrijk vindt, maar thuis vertelt ze dat ze de hele dag de wens om erbij te horen heeft weggeduwd. Een week later vraagt de leerkracht het groepje om een nieuwe leerling actief te betrekken, zonder druk uit te oefenen.

Beantwoord de vragen

Wat bedoelt Amira met dat ze er niet bij hoort?

.....

.....

2. Waarom zegt Amira niet direct ja op de uitnodiging?

.....

.....

3. Wat vertelt ze thuis over haar gevoelens?

.....

.....

4. Waarom begrijpt ze de grapjes nog niet?

.....

.....

Deel 4 · Les 6

Boosheid

Boosheid

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Tijdens voetbal op het schoolplein telt een doelpunt niet mee: de bal was volgens de helft van de groep uit. Yassin moppert dat hij zich stoort aan het gefluit en de onderbrekingen. Wanneer een ander kind roept dat hij vals speelt, voelt hij intense boosheid. “Ik wil nooit meer met hem spelen,” zegt hij. Even later denkt hij eraan dezelfde jongen expres te laten struikelen om hem terug te pakken. Zijn vriendin Sara zegt: “Boos zijn mag, iemand pijn doen niet.” Wanneer de groep opnieuw begint te duwen en te schreeuwen, merkt de meester op dat de ruzie kan omslaan in agressie. Hij legt het spel stil.

Beantwoord de vragen

Welk klein gedrag irriteert Yassin al vóór de ruzie?

.....

.....

2. Wat bedoelt Yassin met “nooit meer met hem spelen”?

.....

.....

3. Wat overweegt Yassin om terug te pakken?

.....

.....

4. Wat ziet de meester als het duwen en schreeuwen begint?

.....

.....

Deel 4 · Les 7

Angst

Angst

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Lina heeft met de klas een toneelstuk ingestudeerd. Kort voor de voorstelling valt de muziek uit en merkt zij dat een belangrijke rekwisiet ontbreekt. “Ik kan hier niets aan doen,” zegt ze. Ze voelt zich hulpeloos en kijkt rond of iemand haar kan helpen. Na nog twee tegenslagen zegt een ander kind dat de voorstelling nooit meer goed kan komen. Lina is inmiddels al dagen gespannen door repetities en slaapt slecht. Ze vraagt om een rustmoment. Dan hoort ze plotseling dat het gordijn bijna opengaat.

Beantwoord de vragen

Waarom kijkt Lina rond naar hulp?

.....

.....

2. Welk oordeel is veel te definitief?

.....

.....

3. Wat is er al dagen aan de hand?

.....

.....

4. Wat verandert plotseling vlak voor het gordijn opengaat?

.....

.....

Deel 4 · Les 8

Afkeer

Afkeer

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De klas sluit een projectweek af. In het verhaal heeft Samira de hele week geholpen met regelen en opruimen. Ze is nu uitgeput: na school heeft ze bijna geen energie meer om iets te doen. Haar vader merkt dat ze al lange tijd overbelast is door te veel verplichtingen en stelt voor dat ze tijdelijk minder taken op zich neemt. In de klas kijkt Samira ongeïnteresseerd naar een nieuw spel. “Het lukt me niet om erbij te zijn,” zegt ze. De meester merkt dat Samira nauwelijks reageert op een compliment en vraagt zonder oordeel hoe het met haar gaat. Samira zegt dat ze zich gevoelloos voelt: de dag maakt bijna niets meer bij haar los.

Beantwoord de vragen

Wat laat zien dat Samira weinig energie heeft?

.....

.....

2. Wat is er bijzonder aan het langdurig volle programma?

.....

.....

3. Hoe reageert Samira op het nieuwe spel?

.....

.....

4. Hoe beschrijft zij haar reactie op complimenten?

.....

.....

Deel 4 · Les 1 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat gebeurde er vlak nadat de toren bleef staan?

Verwacht antwoord: Joep sprong op, riep herhaaldelijk dat het gelukt was en wilde iedereen laten kijken.

Bijpassende kaart: Dol. De ongeremde uitbundigheid hoort bij dol; blijdschap alleen verklaart de intensiteit nog niet.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Joep sprong op, riep herhaaldelijk dat het gelukt was en wilde iedereen laten kijken.

Vraag 2. Waarom raakt Joep zijn spullen kwijt?

Verwacht antwoord: Hij heeft veel energie, praat snel en begint meerdere ideeën tegelijk.

Bijpassende kaart: Hyper. De tekst laat overmatige activiteit en moeite met rustig ordenen zien; dit is géén diagnose.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Hij heeft veel energie, praat snel en begint meerdere ideeën tegelijk.

Vraag 3. Was de hoedgrap voor iedereen vanzelfsprekend leuk?

Verwacht antwoord: Nee. De meester geeft aan dat grenzen en instemming belangrijk zijn.

Bijpassende kaart: Baldadig. Baldadigheid gaat over speels grenzen opzoeken; plezier van één persoon maakt de grap niet automatisch prettig voor een ander.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Nee. De meester geeft aan dat grenzen en instemming belangrijk zijn.

Vraag 4. Waarom merkte Mila de bel niet op?

Verwacht antwoord: Zij was sterk geconcentreerd op het scharnier van haar uitvinding.

Bijpassende kaart: Bezeten. Hier betekent het helemaal opgaan in een taak; het is niet hetzelfde als druk of uitbundig zijn.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Zij was sterk geconcentreerd op het scharnier van haar uitvinding.

Deel 4 · Les 2 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welk zinnetje toont dat Sam geen uitweg ziet?

Verwacht antwoord: “Nu gaat het nooit meer lukken.”

Bijpassende kaart: Uitzichtloos. Sam ziet op dit moment geen verbetering; de meester brengt voorzichtig een mogelijkheid terug zonder zijn teleurstelling weg te wuiven.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: “Nu gaat het nooit meer lukken.”

Vraag 2. Waarom doet de oude foto Sam tegelijk glimlachen en verdriet?

Verwacht antwoord: Hij denkt met warmte terug aan een mooi moment en mist zijn verhuisde vriend.

Bijpassende kaart: Melancholisch. Een zachte, nostalgische vorm van verdriet kan samengaan met goede herinneringen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Hij denkt met warmte terug aan een mooi moment en mist zijn verhuisde vriend.

Vraag 3. Wat valt op aan Sams opmerking over de afgelopen weken?

Verwacht antwoord: Hij voelt zich al langer vaak somber en moe, ook wanneer er leuke dingen zijn.

Bijpassende kaart: Depressief. Dit kan wijzen op ernstige of langdurige somberheid. Leerlingen stellen geen diagnose; een volwassene luistert en zoekt passende hulp.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Hij voelt zich al langer vaak somber en moe, ook wanneer er leuke dingen zijn.

Vraag 4. Waarop doelt Sam als hij zegt dat niets leuk meer voelt?

Verwacht antwoord: Op zijn ervaring dat er op dat moment niets is om naar uit te kijken.

Bijpassende kaart: Leegte. Leegte beschrijft een gemis aan betekenis of betrokkenheid; het zegt niet dat er werkelijk niemand of niets meer is.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Op zijn ervaring dat er op dat moment niets is om naar uit te kijken.

Deel 4 · Les 3 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waardoor kon Ravi even niets zeggen?

Verwacht antwoord: Hij hoorde onverwacht een hard geluid en was sterk geschokt.

Bijpassende kaart: Verbijsterd. Verbijstering is een krachtige onverwachte reactie; de schrik was kort en intens.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Hij hoorde onverwacht een hard geluid en was sterk geschokt.

Vraag 2. Welke aanwijzing laat zien dat Lotte weinig reactie toont?

Verwacht antwoord: Ze kijkt nauwelijks op en zegt dat het haar weinig doet.

Bijpassende kaart: Apatisch. We beschrijven alleen de waargenomen vlakke reactie; hieruit mag je geen oordeel over iemands karakter of gezondheid trekken.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze kijkt nauwelijks op en zegt dat het haar weinig doet.

Vraag 3. Waarom wil Yara geen nieuwe proef?

Verwacht antwoord: Ze heeft al te veel prikkels en indrukken gehad.

Bijpassende kaart: Murw. Murw kan betekenen dat iemand door veel indrukken afgevlakt raakt en pauze nodig heeft.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze heeft al te veel prikkels en indrukken gehad.

Vraag 4. Waarom spreekt Ravi de andere leerling aan?

Verwacht antwoord: De grap over hem kwetst hem.

Bijpassende kaart: Beledigd. Beledigd gaat hier over geraakt zijn door een onverwachte krenkende opmerking.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: De grap over hem kwetst hem.

Deel 4 · Les 4 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat is er misgegaan met het vertrouwen?

Verwacht antwoord: Finn verspreidde een foto van iets vertrouwelijks zonder Jesse te vragen.

Bijpassende kaart: Verraden. Vertrouwen is gebroken doordat persoonlijke informatie zonder toestemming wordt gedeeld.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Finn verspreidde een foto van iets vertrouwelijks zonder Jesse te vragen.

Vraag 2. Waarom wil Jesse niet meer gezien worden?

Verwacht antwoord: Hij voelt zich publiek klein gemaakt door de reacties.

Bijpassende kaart: Vernederd. Vernedering gaat over verlies aan waardigheid tegenover anderen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Hij voelt zich publiek klein gemaakt door de reacties.

Vraag 3. Welke uitspraak over zichzelf is zorgelijk?

Verwacht antwoord: “Ik ben echt helemaal verkeerd.”

Bijpassende kaart: Zelfhaat. Zelfhaat is sterke afwijzing van zichzelf. De leerkracht maakt onderscheid tussen “ik maakte een fout” en “ik bén fout”, en biedt individuele steun.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: “Ik ben echt helemaal verkeerd.”

Vraag 4. Waarom blijft Finn er de volgende dag mee zitten?

Verwacht antwoord: Hij heeft spijt en blijft denken aan zijn aandeel.

Bijpassende kaart: Wroeging. Wroeging is aanhoudend knagend schuldgevoel; verantwoordelijkheid nemen kan helpen, maar eindeloos zelfverwijt niet.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Hij heeft spijt en blijft denken aan zijn aandeel.

Deel 4 · Les 5 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat bedoelt Amira met dat ze er niet bij hoort?

Verwacht antwoord: Ze voelt zich ongelukkig in de nieuwe klas omdat ze verbinding mist.

Bijpassende kaart: Ongelukkig. Deze term beschrijft hier pijn bij gemis van verbondenheid.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze voelt zich ongelukkig in de nieuwe klas omdat ze verbinding mist.

Vraag 2. Waarom zegt Amira niet direct ja op de uitnodiging?

Verwacht antwoord: Ze houdt afstand uit angst om opnieuw teleurgesteld te worden.

Bijpassende kaart: Afgesloten. Afgesloten verwijst naar jezelf beschermen door contact af te houden.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze houdt afstand uit angst om opnieuw teleurgesteld te worden.

Vraag 3. Wat vertelt ze thuis over haar gevoelens?

Verwacht antwoord: Ze deed alsof het haar niet raakte en duwde die gevoelens weg.

Bijpassende kaart: Verdringen. Verdringen is gevoelens opzijduwen om ongemak of pijn tijdelijk niet te voelen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze deed alsof het haar niet raakte en duwde die gevoelens weg.

Vraag 4. Waarom begrijpt ze de grapjes nog niet?

Verwacht antwoord: Ze heeft de gezamenlijke ervaringen van de groep nog niet.

Bijpassende kaart: Vervreemd. Zij voelt afstand tot de groep; het zegt niet dat zij verkeerd of vreemd is.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze heeft de gezamenlijke ervaringen van de groep nog niet.

Deel 4 · Les 6 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welk klein gedrag irriteert Yassin al vóór de ruzie?

Verwacht antwoord: Het voortdurende fluiten en het telkens stilleggen van het spel.

Bijpassende kaart: Storen aan. Je ergens aan storen is irritatie door gedrag of omstandigheden.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Het voortdurende fluiten en het telkens stilleggen van het spel.

Vraag 2. Wat bedoelt Yassin met “nooit meer met hem spelen”?

Verwacht antwoord: Hij voelt zeer sterke afkeer en boosheid richting de andere jongen.

Bijpassende kaart: Haat. Het woord beschrijft een intens vijandig gevoel; dat gevoel is geen opdracht om ernaar te handelen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Hij voelt zeer sterke afkeer en boosheid richting de andere jongen.

Vraag 3. Wat overweegt Yassin om terug te pakken?

Verwacht antwoord: Hij denkt eraan de ander expres te laten struikelen.

Bijpassende kaart: Wraak. Wraak draait om de wens iemand iets terug te doen; bespreek veiligere manieren om onrecht aan te pakken.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Hij denkt eraan de ander expres te laten struikelen.

Vraag 4. Wat ziet de meester als het duwen en schreeuwen begint?

Verwacht antwoord: De ruzie dreigt te veranderen in agressief gedrag.

Bijpassende kaart: Agressie. Agressie wordt zichtbaar in gedrag dat anderen bedreigt of pijn kan doen; de leerkracht begrenst dit meteen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: De ruzie dreigt te veranderen in agressief gedrag.

Deel 4 · Les 7 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom kijkt Lina rond naar hulp?

Verwacht antwoord: Ze kan de problemen niet alleen oplossen.

Bijpassende kaart: Hulpeloos. Hulpeloos betekent dat iemand op dat moment weinig grip ervaart; hulp vragen is passend.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze kan de problemen niet alleen oplossen.

Vraag 2. Welk oordeel is veel te definitief?

Verwacht antwoord: Dat de voorstelling nooit meer goed kan komen.

Bijpassende kaart: Hopeloos. Hopeloos beschrijft geen uitweg meer verwachten; de leerkracht laat ruimte voor kleine haalbare vervolgstappen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Dat de voorstelling nooit meer goed kan komen.

Vraag 3. Wat is er al dagen aan de hand?

Verwacht antwoord: Lina is voortdurend gespannen en slaapt slecht.

Bijpassende kaart: Overspannen. Dit woord beschrijft overbelasting; bij aanhoudende klachten hoort aandacht van een volwassene en zo nodig professionele hulp.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Lina is voortdurend gespannen en slaapt slecht.

Vraag 4. Wat verandert plotseling vlak voor het gordijn opengaat?

Verwacht antwoord: Ze ademt snel en kan moeilijk helder nadenken.

Bijpassende kaart: Paniek. Paniek is een plotselinge sterke angstreactie. De leerling krijgt rust, keuzevrijheid en steun in plaats van druk.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze ademt snel en kan moeilijk helder nadenken.

Deel 4 · Les 8 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat laat zien dat Samira weinig energie heeft?

Verwacht antwoord: Ze is na school te moe om gewone activiteiten te doen.

Bijpassende kaart: Uitgeput. Uitputting gaat over sterk gebrek aan energie na belasting.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze is na school te moe om gewone activiteiten te doen.

Vraag 2. Wat is er bijzonder aan het langdurig volle programma?

Verwacht antwoord: Ze ervaart al lange tijd overbelasting, waarbij herstel uitblijft.

Bijpassende kaart: Burnout. Burn-out is een begrip voor ernstige uitputting door langdurige overbelasting; leerlingen mogen elkaar niet diagnosticeren.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze ervaart al lange tijd overbelasting, waarbij herstel uitblijft.

Vraag 3. Hoe reageert Samira op het nieuwe spel?

Verwacht antwoord: Ze toont nauwelijks belangstelling.

Bijpassende kaart: Ongeïnteresseerd. Ongeïnteresseerd beschrijft weinig betrokkenheid bij die activiteit en hoeft niet te betekenen dat iemand onvriendelijk is.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze toont nauwelijks belangstelling.

Vraag 4. Hoe beschrijft zij haar reactie op complimenten?

Verwacht antwoord: Ze voelt bijna geen emotionele reactie.

Bijpassende kaart: Gevoelloos. Gevoelloos beschrijft haar ervaring van weinig voelen; dit verdient zorgvuldig luisteren als het aanhoudt.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord?
Antwoord: Ze voelt bijna geen emotionele reactie.

Deel 5

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

8 lessen · 8 werkbladen · 8 antwoordbladen

Voor de leerlingen: lees het verhaal en beantwoord de vragen. Voor de leerkracht: gebruik de antwoordbladen als voorbeeldhulp, niet als enige mogelijke uitkomst.

Deel 5 · Les 1

Vreugde

Vreugde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij het schoolproject over vroeger heeft de klas een kleine tentoonstelling gebouwd. Amir nam een foto mee van zijn opa, die vroeger timmerman was. Hij vertelde trots dat zijn opa altijd zorgvuldig werkte. Toen een bezoeker zei dat de foto een mooie herinnering liet zien, voelde Amir een sterk besef van waardigheid: zijn familiegeschiedenis mocht er zijn. Later mocht klasgenoot Sara namens de leerlingen de burgemeester rondleiden. “Wat bijzonder dat ik hiervoor gevraagd ben,” fluisterde ze; ze voelde zich erg gewaardeerd. Terwijl Sara praatte, merkte Dani dat een jong kind de uitleg niet kon volgen.

Beantwoord de vragen

Waarom betekende de foto van opa zo veel voor Amir?

.....

.....

2. Waarom vond Sara haar rondleiding bijzonder?

.....

.....

3. Hoe liet Dani zien dat hij meeleefde?

.....

.....

4. Welk gedrag past bij levendig?

.....

.....

Deel 5 · Les 2

Verdriet

Verdriet

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Na de zomervakantie is Nadia’s beste vriendin verhuisd. Bij het buitenspelen kijkt Nadia naar de lege plek op het bankje waar haar vriendin altijd zat. “Ik wou dat ze hier was,” zegt ze. De meester vraagt of ze samen een berichtje wil sturen. De volgende ochtend heeft de klas binnen gym, omdat het regent. Finn slaakt een zucht. “Vandaag voelt alles een beetje grauw,” zegt hij, zonder dat er één grote gebeurtenis is. Later zit hij stil aan tafel: hij voelt zich down en heeft weinig zin om met het knutselwerk te beginnen. Bij de muziekles merkt Nadia dat ze na een lange, drukke week nauwelijks reageert wanneer de groep een vrolijk lied zingt.

Beantwoord de vragen

Wat mist Nadia op het bankje?

.....

.....

2. Wat bedoelt Finn met een grauwe dag?

.....

.....

3. Wat merken we als Finn aan zijn werk begint?

.....

.....

4. Waarom zingt Nadia niet enthousiast mee?

.....

.....

Deel 5 · Les 3

Verbazing

Verbazing

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

In de aula wacht de klas op een muziekvoorstelling. Opeens gaat het licht kort uit en klinkt er achter het gordijn een onverwacht harde klap. Inez schrikt hevig en kijkt ontzet naar het podium. De leerkracht zegt rustig dat er een decorstuk is omgevallen en dat iedereen veilig is. Zodra de voorstelling begint, komen er snel achter elkaar lichtbeelden, dansers en muziek. Timo knippert met zijn ogen. “Het is te veel tegelijk, ik moet even rust,” zegt hij. Ondertussen heeft Mo een bijzondere solist horen zingen. Wanneer iemand hem vraagt wat hij ervan vindt, opent hij zijn mond maar kan even geen woorden vinden.

Beantwoord de vragen

Waarom keek Inez zo geschrokken?

.....

.....

2. Waarom vroeg Timo om een pauze?

.....

.....

3. Waarom zegt Mo eerst niets?

.....

.....

4. Waarom kijkt Ayla uit naar morgen?

.....

.....

Deel 5 · Les 4

Schaamte / Schuld

Schaamte / Schuld

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Tijdens een project maken vier leerlingen een krant. Noor heeft moeite met spelling en zegt na een correctie: “Ik kan helemaal niets goed.” Haar vriend zegt dat één fout niets zegt over iemands waarde. Eva hoort een groepje fluisteren dat er geen plaats meer aan hun tafel is. Ze denkt: “Misschien willen ze mij er niet bij.” De leerkracht helpt uitzoeken dat de tafel te klein is, niet dat Eva onwelkom is. Intussen pakt Raf steeds als eerste de kleurstiften en beslist hij wat iedereen doet, zonder de anderen te vragen.

Beantwoord de vragen

Waarom is Noors uitspraak niet helpend?

.....

.....

2. Waarom denkt Eva dat ze er niet bij mag?

.....

.....

3. Wat doet Raf waardoor de samenwerking stroef loopt?

.....

.....

4. Waarom voelt Bram zich kleiner?

.....

.....

Deel 5 · Les 5

Liefde

Liefde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Zara blijft een weekend logeren bij haar oma. Tijdens het ontbijt denkt ze aan haar eigen bed en de geur van thuis. Ze heeft heimwee, ook al is oma lief. Later laat oma een oude verzameling glimmende stenen zien. Zara ziet dat haar neef een bijzonder exemplaar heeft en denkt: “Zo eentje zou ik zelf ook graag willen.” Even later belt Zara haar beste vriendin Lotte. Lotte vertelt dat ze met een andere vriendin naar de film gaat. Zara wordt jaloers: ze is bang dat Lotte haar misschien minder belangrijk gaat vinden. Oma luistert en vraagt of Zara weet wat Lotte zelf denkt.

Beantwoord de vragen

Waarom verlangt Zara naar huis?

.....

.....

2. Wat voelt Zara bij de mooie steen van haar neef?

.....

.....

3. Waarom raakt het bioscoopplan haar?

.....

.....

4. Wat bedoelt Zara als iets niet goed voelde?

.....

.....

Deel 5 · Les 6

Boosheid

Boosheid

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

In de techniekles bouwt een groepje een robot. Vlak voor de presentatie stopt de motor ermee. Lisa loopt geagiteerd heen en weer en praat onrustig door iedereen heen. Jelle kijkt hoe een andere leerling een grappige beweging voordoet en doet die bijna precies na. Zijn klasgenoten noemen dat imitatie: gedrag nadoen, wat overigens niet automatisch een emotie is. Na een half uur proberen begint Eva zich kriegelig te voelen. Het kleinste geluid van een krukje irriteert haar. Finn wil de robot koste wat kost voor de bel aan de praat krijgen. Hij blijft fanatiek aan schroeven draaien, zelfs wanneer Lisa voorstelt even te pauzeren.

Beantwoord de vragen

Hoe merk je dat Lisa onrustig is?

.....

.....

2. Wat doet Jelle bij de robotbeweging?

.....

.....

3. Waarom stoort Eva zich aan een klein geluid?

.....

.....

4. Wat laat Finns inzet zien?

.....

.....

Deel 5 · Les 7

Angst

Angst

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Tijdens het driedaagse schoolkamp raakt Emils knuffel kwijt. Hij kijkt overal onder de bedden, maar vindt hem niet. “Het komt nooit goed,” roept hij wanhopig. Op het grote terrein weet Emil even niet waar hij moet zoeken of bij wie hij moet aankloppen: hij voelt zich verloren. Zodra verschillende kinderen tegelijk aanwijzingen roepen, raakt hij radeloos en weet hij niet meer waar hij moet beginnen. Bij het slapen gaan vraagt hij herhaaldelijk of meester Daan in de buurt blijft. Hij is bang dat de meester plots weggaat, net zoals zijn ouders de vorige avond vertrokken.

Beantwoord de vragen

Wat zegt Emil wanneer hij het niet meer ziet zitten?

.....

.....

2. Waarom weet Emil niet waar hij moet beginnen?

.....

.....

3. Wat gebeurt er als iedereen tegelijk roept?

.....

.....

4. Waarom vraagt Emil steeds waar de meester is?

.....

.....

Deel 5 · Les 8

Afkeer

Afkeer

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Voor het schoolfeest bedenkt de leerlingenraad activiteiten. Tijdens de presentatie haalt Max zijn schouders op: “Het maakt me eigenlijk niets uit welke activiteit het wordt.” Hij luistert nauwelijks en toont weinig betrokkenheid. Sara had zich juist op de planning verheugd, maar voelt zich na een drukke week niet in stemming voor nóg een spel. Ze wil liever rustig zitten. Tim zegt dat hij te moe is om de stoelen te verplaatsen. Een klasgenoot noemt hem lui, maar de juf vraagt eerst of hij slecht geslapen heeft of misschien hulp nodig heeft.

Beantwoord de vragen

Waarom maakt Max geen keuze?

.....

.....

2. Waarom doet Sara liever niet mee?

.....

.....

3. Waarom is “lui” bij Tim misschien een onterechte conclusie?

.....

.....

4. Wat bedoelt Noor met “zinloos”?

.....

.....

Deel 5 · Les 1 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom betekende de foto van opa zo veel voor Amir?

Goed voorbeeldantwoord: Hij voelde waardigheid en respect voor zijn familiegeschiedenis. Kaart en

uitleg: Eergevoel. Amir beschrijft zijn opa als zorgvuldig en is blij dat de familiegeschiedenis gezien wordt.

Doorvraag: Welke gebeurtenis bewijst dat? Antwoord op de

doorvraag: Hij neemt de foto mee en vertelt met waardigheid over het werk van zijn opa.

Vraag 2. Waarom vond Sara haar rondleiding bijzonder?

Goed voorbeeldantwoord: Omdat zij gekozen werd om de leerlingen te vertegenwoordigen en zich erkend voelde. Kaart en

uitleg: Vereerd. Het gevraagd worden voor die speciale rol geeft haar een gevoel van bijzondere waardering.

Doorvraag: Welke zin ondersteunt dit? Antwoord op de

doorvraag: “Wat bijzonder dat ik hiervoor gevraagd ben.”

Vraag 3. Hoe liet Dani zien dat hij meeleefde?

Goed voorbeeldantwoord: Hij merkte dat het jongere kind hulp nodig had en nam tijd om te luisteren en te helpen. Kaart en

uitleg: Betrokken. Betrokkenheid is actieve aandacht en verbondenheid, niet alleen aanwezig zijn.

Doorvraag: Wat deed Dani letterlijk? Antwoord op de

doorvraag: Hij hurkte, legde rustig uit, luisterde en stelde vragen.

Vraag 4. Welk gedrag past bij levendig?

Goed voorbeeldantwoord: De leerlingen liepen energiek rond en hielpen enthousiast. Kaart en

uitleg: Levendig. Levendigheid betekent energie en alertheid, los van eergevoel of erkenning.

Doorvraag: Welke handelingen laten dit zien? Antwoord op de

doorvraag: Ze verplaatsten stoelen, hielpen bezoekers en beantwoordden vragen.

Deel 5 · Les 2 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat mist Nadia op het bankje?

Goed voorbeeldantwoord: De nabijheid van haar verhuisde vriendin. Kaart en uitleg: Gemis. De lege plaats roept een concreet verlangen naar iemand op. Doorvraag: Waar zie je dat? Antwoord op de doorvraag: Ze kijkt naar de lege plek en zegt: “Ik wou dat ze hier was.”

Vraag 2. Wat bedoelt Finn met een grauwe dag?

Goed voorbeeldantwoord: Hij voelt zich somber zonder één duidelijke aanleiding. Kaart en uitleg: Neerslachtig - Somber. Somberheid kan als een algemene stemming aanwezig zijn. Doorvraag: Wat is in het verhaal níét genoemd? Antwoord op de doorvraag: Eén grote gebeurtenis die de hele somberheid verklaart.

Vraag 3. Wat merken we als Finn aan zijn werk begint?

Goed voorbeeldantwoord: Hij is stil en lusteloos en komt moeilijk in beweging. Kaart en uitleg: Down. Het woord beschrijft het zware, weinig energieke gevoel op dat moment. Doorvraag: Welke handeling bewijst dit? Antwoord op de doorvraag: Hij blijft stil aan tafel zitten en begint nauwelijks.

Vraag 4. Waarom zingt Nadia niet enthousiast mee?

Goed voorbeeldantwoord: Ze voelt zich op dat moment emotioneel afgevlakt. Kaart en uitleg: Verdoofd. We beschrijven een tijdelijke ervaring; uit één reactie volgt geen diagnose. Doorvraag: Welke woorden gebruikt zij zelf? Antwoord op de doorvraag: “Het raakt me nu even niet.”

Deel 5 · Les 3 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom keek Inez zo geschrokken?

Goed voorbeeldantwoord: Ze hoorde plots een harde klap en wist eerst niet wat er gebeurde. Kaart en

uitleg: Ontzet. De onverwachte klap raakte haar sterk.

Doorvraag: Welke verklaring gaf de leerkracht? Antwoord op de

doorvraag: Een decorstuk was omgevallen; iedereen was veilig.

Vraag 2. Waarom vroeg Timo om een pauze?

Goed voorbeeldantwoord: Hij kreeg veel indrukken door geluid, beelden en beweging tegelijk. Kaart en

uitleg: Overweldigd. Overweldiging ontstaat wanneer er te veel indrukken tegelijk zijn.

Doorvraag: Welke woorden bewijzen dat? Antwoord op de

doorvraag: “Het is te veel tegelijk, ik moet even rust.”

Vraag 3. Waarom zegt Mo eerst niets?

Goed voorbeeldantwoord: Hij is zo geraakt door de zang dat hij even geen woorden vindt. Kaart en

uitleg: Sprakeloos. Sprakeloos betekent tijdelijk geen woorden kunnen vinden; het hoeft geen schrik te zijn.

Doorvraag: Wat gebeurt er als hij wil antwoorden? Antwoord op de

doorvraag: Hij opent zijn mond maar kan niet meteen iets zeggen.

Vraag 4. Waarom kijkt Ayla uit naar morgen?

Goed voorbeeldantwoord: Ze verheugt zich op een onbekende workshop en voelt prettige spanning. Kaart en

uitleg: Spannend. Onbekendheid kan ook opwinding geven.

Doorvraag: Welke twee gegevens staan in de tekst? Antwoord op de

doorvraag: De workshop is onbekend en Ayla telt de minuten af.

Deel 5 · Les 4 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom is Noors uitspraak niet helpend?

Goed voorbeeldantwoord: Ze beoordeelt zichzelf als persoon op basis van één spelfout. Kaart en

uitleg: Waardeloos. Het gevoel van waardeloosheid is iets anders dan een fout maken; de volwassene bevestigt haar waarde.

Doorvraag: Wat zei Noor precies? Antwoord op de

doorvraag: “Ik kan helemaal niets goed.”

Vraag 2. Waarom denkt Eva dat ze er niet bij mag?

Goed voorbeeldantwoord: Ze hoort dat er geen plaats aan tafel is en vat dat persoonlijk op. Kaart en

uitleg: Ongewenst. Ongewenst voelen kan ontstaan door een interpretatie die later bijgesteld wordt.

Doorvraag: Welke andere verklaring blijkt er? Antwoord op de

doorvraag: De tafel was te klein.

Vraag 3. Wat doet Raf waardoor de samenwerking stroef loopt?

Goed voorbeeldantwoord: Hij beslist alleen en houdt onvoldoende rekening met andere leerlingen. Kaart en

uitleg: Egoïstisch. Hier gaat het om op zichzelf gericht gedrag, niet om een vast etiket voor Raf.

Doorvraag: Welke twee dingen doet hij? Antwoord op de

doorvraag: Hij pakt als eerste de stiften en zegt dat zijn plan het belangrijkst is.

Vraag 4. Waarom voelt Bram zich kleiner?

Goed voorbeeldantwoord: Hij vergelijkt zijn tekening met die van een ander en schat zichzelf lager in. Kaart en

uitleg: Minderwaardig. Zich minderwaardig voelen is niet hetzelfde als werkelijk minder waard zijn.

Doorvraag: Wat vergelijkt Bram? Antwoord op de

doorvraag: Zijn eigen tekening met de illustratie van een klasgenoot.

Deel 5 · Les 5 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom verlangt Zara naar huis?

Goed voorbeeldantwoord: Ze mist vertrouwde dingen, zoals haar bed en de geur van thuis. Kaart en

uitleg: Heimwee. Heimwee is verlangen naar een vertrouwde plaats of nabijheid.

Doorvraag: Wat zijn de twee aanwijzingen? Antwoord op de

doorvraag: Haar eigen bed en de geur van thuis.

Vraag 2. Wat voelt Zara bij de mooie steen van haar neef?

Goed voorbeeldantwoord: Ze zou graag willen hebben wat hij heeft. Kaart en

uitleg: Afgunst. Afgunst gaat over iets wensen dat een ander bezit.

Doorvraag: Welk voorwerp is belangrijk? Antwoord op de

doorvraag: De bijzondere glimmende steen.

Vraag 3. Waarom raakt het bioscoopplan haar?

Goed voorbeeldantwoord: Ze is bang de band met haar vriendin kwijt te raken. Kaart en

uitleg: Jaloers. Jaloezie bij een vriendschap gaat hier om angst een relatie te verliezen, niet om een steen.

Doorvraag: Wat denkt ze over Lotte? Antwoord op de

doorvraag: Dat Lotte haar minder belangrijk kan vinden.

Vraag 4. Wat bedoelt Zara als iets niet goed voelde?

Goed voorbeeldantwoord: Ze ervaart dat een opmerking niet klopt binnen het contact. Kaart en

uitleg: Onjuist. Dit is haar ervaring; zij onderzoekt die zonder iemand meteen van slechte bedoelingen te beschuldigen.

Doorvraag: Welke zin laat dit zien? Antwoord op de

doorvraag: “Het klopte voor mij niet.”

Deel 5 · Les 6 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Hoe merk je dat Lisa onrustig is?

Goed voorbeeldantwoord: Ze loopt heen en weer en praat gejaagd door anderen heen. Kaart en

uitleg: Geagiteerd. Geagiteerd beschrijft opwinding en onrust door frustratie.

Doorvraag: Welke handelingen staan er? Antwoord op de

doorvraag: Heen en weer lopen en door anderen heen praten.

Vraag 2. Wat doet Jelle bij de robotbeweging?

Goed voorbeeldantwoord: Hij doet de beweging van iemand anders na. Kaart en

uitleg: Imitatie. Imitatie is nadoen en niet automatisch een emotie; bespreek daarom ook of het woord bij deze categorie past.

Doorvraag: Wat wordt nagedaan? Antwoord op de

doorvraag: De grappige beweging van een andere leerling.

Vraag 3. Waarom stoort Eva zich aan een klein geluid?

Goed voorbeeldantwoord: Ze is steeds sneller geïrriteerd geraakt. Kaart en

uitleg: Kriegelig. Kriegeligheid kan tot uiting komen in irritatie door kleine prikkels.

Doorvraag: Wat irriteert haar? Antwoord op de

doorvraag: Het geluid van een krukje.

Vraag 4. Wat laat Finns inzet zien?

Goed voorbeeldantwoord: Hij wil intens doorgaan totdat de robot werkt. Kaart en

uitleg: Fanatiek. Fanatiek kan vastberaden inzet beschrijven; laat zien dat dit positief of lastig kan uitpakken.

Doorvraag: Wanneer werkt dit averechts? Antwoord op de

doorvraag: Als hij niet luistert naar het voorstel om te pauzeren.

Deel 5 · Les 7 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat zegt Emil wanneer hij het niet meer ziet zitten?

Goed voorbeeldantwoord: Hij roept dat het nooit goedkomt. Kaart en

uitleg: Wanhopig. Wanhoop is het gevoel dat een oplossing onmogelijk lijkt; dat hoeft niet waar te zijn.

Doorvraag: Wat zegt hij letterlijk? Antwoord op de

doorvraag: “Het komt nooit goed.”

Vraag 2. Waarom weet Emil niet waar hij moet beginnen?

Goed voorbeeldantwoord: Hij voelt zich de weg kwijt op een groot terrein zonder duidelijk aanknopingspunt. Kaart en

uitleg: Verloren. Verloren voelen is hier geen oriëntatieprobleem alleen, maar ook gebrek aan houvast.

Doorvraag: Wat zoekt hij naast de knuffel? Antwoord op de

doorvraag: Iemand bij wie hij hulp kan vragen.

Vraag 3. Wat gebeurt er als iedereen tegelijk roept?

Goed voorbeeldantwoord: Hij raakt in paniekachtige verwarring en kan moeilijk kiezen wat te doen. Kaart en

uitleg: Radeloos. Radeloosheid is geen uitweg zien tussen veel prikkels en mogelijkheden.

Doorvraag: Welke gebeurtenis maakt dit erger? Antwoord op de

doorvraag: Verschillende kinderen roepen tegelijk aanwijzingen.

Vraag 4. Waarom vraagt Emil steeds waar de meester is?

Goed voorbeeldantwoord: Hij is bang opnieuw alleen gelaten te worden. Kaart en

uitleg: Verlatingsangst. Het gaat om de angst dat een belangrijk persoon weggaat; een duidelijke veilige afspraak helpt.

Doorvraag: Welke geruststelling geeft de meester? Antwoord op de

doorvraag: Hij zegt precies waar hij bereikbaar is.

Deel 5 · Les 8 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom maakt Max geen keuze?

Goed voorbeeldantwoord: De activiteit interesseert hem nauwelijks. Kaart en

uitleg: Onverschillig. Onverschillig betekent weinig betrokkenheid of dat iets weinig uitmaakt.

Doorvraag: Welke woorden gebruikt hij? Antwoord op de

doorvraag: “Het maakt me eigenlijk niets uit.”

Vraag 2. Waarom doet Sara liever niet mee?

Goed voorbeeldantwoord: Ze heeft na een drukke week geen stemming voor extra drukte. Kaart en

uitleg: Niet in stemming. Een tijdelijke stemming is iets anders dan geen belangstelling hebben.

Doorvraag: Wat wil ze liever? Antwoord op de

doorvraag: Rustig zitten.

Vraag 3. Waarom is “lui” bij Tim misschien een onterechte conclusie?

Goed voorbeeldantwoord: Hij zegt moe te zijn; de leerkracht onderzoekt de oorzaak in plaats van hem te etiketteren. Kaart en

uitleg: Lui. Weinig handelen zegt niet automatisch iets over iemands karakter.

Doorvraag: Wat vraagt de juf eerst? Antwoord op de

doorvraag: Of hij slecht geslapen heeft of hulp nodig heeft.

Vraag 4. Wat bedoelt Noor met “zinloos”?

Goed voorbeeldantwoord: Ze twijfelt aan het nut van versieringen als niemand komt. Kaart en

uitleg: Zinloos. Zinloosheid gaat over ervaren gebrek aan betekenis; een concreet doel kan helpen.

Doorvraag: Welke vraag stelt de juf? Antwoord op de

doorvraag: Wie ze willen uitnodigen en wat het doel van het feest is.

Deel 6

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

8 lessen · 8 werkbladen · 8 antwoordbladen

Voor de leerlingen: lees het verhaal en beantwoord de vragen. Voor de leerkracht: gebruik de antwoordbladen als voorbeeldhulp, niet als enige mogelijke uitkomst.

Deel 6 · Les 1

Vreugde

Vreugde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij het schoolfeest eet Sem een vers stukje fruit en sluit even zijn ogen: hij geniet intens van de smaak. Daarna speelt Yara een raadspel met haar vrienden; ze lacht vooral om het samenzijn en de grappige hints. Mika heeft na een goede nacht veel kracht en rent enthousiast naar het volgende onderdeel. Tot slot mag de klas kiezen: schilderen, bouwen of lezen. Noor zegt: “Ik vind het fijn dat ik zelf kan kiezen en mezelf kan zijn.” De juf vraagt: “Hebben ze allemaal plezier op dezelfde manier?”

Beantwoord de vragen

Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Genot”?

.....

.....

2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Plezier”?

.....

.....

3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Energiek”?

.....

.....

4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Vrij”?

.....

.....

Deel 6 · Les 2

Verdriet

Verdriet

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Mara speelt meestal met twee vriendengroepen. Beide groepjes vragen haar om op dezelfde dag mee te doen. Ze wil niemand kwetsen en voelt zich heen en weer getrokken. Ondertussen is Lev na een chaotische ochtend emotioneel uit balans; het ene moment lacht hij en het volgende moment wil hij stil zijn. Op het plein merkt de meester dat Kim zegt dat niemand ziet dat zij graag mee wil doen. Kim voelt zich niet gezien en onvoldoende gesteund. Als een klasgenoot per ongeluk een grap maakt, schiet Finn sneller vol dan anders. “Vandaag komt alles harder binnen,” zegt hij. De meester geeft niemand een etiket; hij vraagt wat ieder nodig heeft.

Beantwoord de vragen

Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Loyaliteitsconflict”?

.....

.....

2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Wiebelig”?

.....

.....

3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Verwaarloosd”?

.....

.....

4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Overgevoelig”?

.....

.....

Deel 6 · Les 3

Verbazing

Verbazing

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De klas had een spectaculaire eindronde van het techniektoernooi verwacht, maar de finale blijkt afgelast. Bo voelt zich ontgoocheld: hij had iets anders verwacht. Dan zegt de juf ineens dat de groepen meteen hun bouwwerk moeten presenteren. Elif wordt overrompeld; ze had geen voorbereidingstijd. Omdat iedereen tegelijk roept waar gereedschap en posters liggen, raakt de werktafel chaotisch en verliest de groep het overzicht. Aan het einde van een lange dag reageert Jay nauwelijks op de prijsuitreiking. Hij is moe en zijn gevoel lijkt even vlak. De juf helpt iedereen één stap tegelijk te nemen.

Beantwoord de vragen

Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Ontgoocheld”?

.....

.....

2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Overrompeld”?

.....

.....

3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Chaotisch”?

.....

.....

4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Mat - Vlak”?

.....

.....

Deel 6 · Les 4

Schaamte / Schuld

Schaamte / Schuld

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

In een fictief toneelstuk spelen kinderen vier situaties over grenzen. Bij de eerste scène gaat een persoon steeds over iemands duidelijke “nee” heen; die ander kan zich misbruikt voelen. De leerkracht onderbreekt en zegt dat grenzen altijd gerespecteerd moeten worden. In scène twee helpt iemand mee met een taak, maar merkt dat een ander alleen contact zoekt als er iets gedaan moet worden: diegene voelt zich gebruikt. In scène drie krijgt een leerling telkens te horen dat zij niet mag zeggen wat ze vindt; zij voelt zich onderdrukt.

Beantwoord de vragen

Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Misbruikt”?

.....

.....

2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gebruikt”?

.....

.....

3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Onderdrukt”?

.....

.....

4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Opgesloten”?

.....

.....

Deel 6 · Les 5

Liefde

Liefde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Noa wacht al weken op het bezoek van haar neef, die ver weg woont. Ze verlangt intens naar het moment dat hij er weer is. Bij de tentoonstelling ziet Daan een prachtig bouwpakket en wil het heel graag hebben. De juf legt uit dat sterke begeerte ook over spullen kan gaan. In de winkel ziet Aya felgekleurde snoepjes naast de kassa. Ze voelt de verleiding om iets te kopen, maar denkt aan haar afspraak om te sparen. Tijdens een druk verjaardagsfeest staat Omar tussen veel mensen en voelt hij zich toch alleen, omdat niemand echt naar hem luistert.

Beantwoord de vragen

Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Smachtend”?

.....

.....

2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Begeerte”?

.....

.....

3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Verleiding”?

.....

.....

4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Alleen voelen”?

.....

.....

Deel 6 · Les 6

Boosheid

Boosheid

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Finn blijft ook buiten school aan hetzelfde robotprobleem denken; hij raakt zo sterk gefixeerd dat hij andere belangrijke dingen vergeet. Tijdens de finale strijdt Isa vastberaden door, zelfs als een onderdeel misgaat. Lennart merkt dat hij het winnen zelf steeds belangrijker vindt en zich met andere teams blijft vergelijken. Wanneer de jury vraagt waarom zij een ontwerp kozen, reageert Bo defensief: hij hoort kritiek en begint meteen zijn keuze te verdedigen voordat hij luistert. De begeleider laat zien hoe focus, strijdlust, competitie en verdediging verschillen.

Beantwoord de vragen

Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Geobsedeerd”?

.....

.....

2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Strijdlustig”?

.....

.....

3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Competitiedrang”?

.....

.....

4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Defensief”?

.....

.....

Deel 6 · Les 7

Angst

Angst

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

In een les over moeilijke woorden leest de juf vier fictieve voorbeeldteksten. Tess blijft zich bezorgd afvragen of een klein lichamelijk signaal op ernstige ziekte wijst; in het woordenboek komt zij de term hypochondrie tegen. De juf vertelt dat alleen een deskundige zulke klachten kan beoordelen. Boris vindt het spannend om zich langdurig emotioneel aan iemand te verbinden en noemt dat bindingsangst. Een verhaalfiguur zonder ouders voelt zich verweesd en mist steun; dit woord duidt niet simpelweg op zenuwachtig zijn.

Beantwoord de vragen

Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Hypochondrie”?

.....

.....

2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Bindingsangst”?

.....

.....

3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Verweesd”?

.....

.....

4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Fobie - Vrees”?

.....

.....

Deel 6 · Les 8

Afkeer

Afkeer

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Tijdens het maken van een groepsposter spreekt Sara weinig en houdt ze afstand. Zij is gereserveerd omdat ze eerst wil luisteren. Milan vertelt bijna niets over zijn gevoelens en houdt zich gesloten; hij wil zijn gedachten op dat moment privé houden. Als er ruzie ontstaat, spreekt Esra heel zakelijk en koel, hoewel zij wel degelijk betrokken kan zijn. Een fictieve detective reageert in een toneelstuk ongevoelig op iemands verdriet: in de tekst heet dat gevoelloos. De leerkracht zegt: “Van een gezicht alleen weten we niet zeker wat iemand voelt. Vraag vriendelijk door en respecteer een nee.”

Beantwoord de vragen

Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gereserveerd”?

.....

.....

2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gesloten”?

.....

.....

3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Koel”?

.....

.....

4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gevoelloos”?

.....

.....

Deel 6 · Les 1 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Genot”?

Goed voorbeeldantwoord: Sem geniet intens van iets prettigs. Bewijs uit het verhaal: Hij proeft het fruit aandachtig en sluit zijn ogen. Waarom dit begrip past: Intens genieten van iets aangenaams. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Hij proeft het fruit aandachtig en sluit zijn ogen. Dat detail wijst specifiek naar genot.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Plezier”?

Goed voorbeeldantwoord: Yara beleeft plezier aan een activiteit en samen lachen. Bewijs uit het verhaal: Ze lacht tijdens het raadspel met de groep. Waarom dit begrip past: Genieten van een moment of activiteit. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Ze lacht tijdens het raadspel met de groep. Dat detail wijst specifiek naar plezier.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Energiek”?

Goed voorbeeldantwoord: Mika heeft veel kracht en zin om actief te zijn. Bewijs uit het verhaal: Hij rent vol kracht naar de volgende activiteit. Waarom dit begrip past: Vol kracht en zin om actief te zijn. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Hij rent vol kracht naar de volgende activiteit. Dat detail wijst specifiek naar energiek.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Vrij”?

Goed voorbeeldantwoord: Noor kan zelf kiezen en zichzelf zijn. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat ze zelf kan kiezen en zichzelf mag zijn. Waarom dit begrip past: Jezelf kunnen zijn zonder beperkingen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Ze zegt dat ze zelf kan kiezen en zichzelf mag zijn. Dat detail wijst specifiek naar vrij.

Deel 6 · Les 2 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Loyaliteitsconflict”?

Goed voorbeeldantwoord: Mara zit tussen twee belangrijke relaties in. Bewijs uit het verhaal: Twee vriendengroepen vragen Mara tegelijkertijd. Waarom dit begrip past: Innerlijk verdeeld tussen twee belangrike relaties,. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Twee vriendengroepen vragen Mara tegelijkertijd. Dat detail wijst specifiek naar loyaliteitsconflict.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Wiebelig”?

Goed voorbeeldantwoord: Lev voelt zich emotioneel uit balans. Bewijs uit het verhaal: Zijn stemming wisselt snel na een drukke ochtend. Waarom dit begrip past: Emotioneel instabiel en uit balans. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Zijn stemming wisselt snel na een drukke ochtend. Dat detail wijst specifiek naar wiebelig.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Verwaarloosd”?

Goed voorbeeldantwoord: Kim voelt zich niet gezien of gesteund. Bewijs uit het verhaal: Kim zegt dat niemand haar wens om mee te doen ziet. Waarom dit begrip past: Niet gezien of gesteund voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Kim zegt dat niemand haar wens om mee te doen ziet. Dat detail wijst specifiek naar verwaarloosd.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Overgevoelig”?

Goed voorbeeldantwoord: Finn wordt vandaag sneller emotioneel geraakt. Bewijs uit het verhaal: Finn zegt dat alles harder binnenkomt. Waarom dit begrip past: Sneller geraakt door emoties of situaties. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Finn zegt dat alles harder binnenkomt. Dat detail wijst specifiek naar overgevoelig.

Deel 6 · Les 3 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Ontgoocheld”?

Goed voorbeeldantwoord: Bo is teleurgesteld door een onverwachte uitkomst. Bewijs uit het verhaal: De finale blijkt afgelast terwijl hij een eindronde verwachtte. Waarom dit begrip past: Teleurgesteld door onverwachte uitkomst. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: De finale blijkt afgelast terwijl hij een eindronde verwachtte. Dat detail wijst specifiek naar ontgoocheld.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Overrompeld”?

Goed voorbeeldantwoord: Elif wordt plots geconfronteerd met een taak. Bewijs uit het verhaal: De presentatie moet direct beginnen. Waarom dit begrip past: Onverwachts overvallen worden. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: De presentatie moet direct beginnen. Dat detail wijst specifiek naar overrompeld.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Chaotisch”?

Goed voorbeeldantwoord: De groep verliest overzicht door verwarring. Bewijs uit het verhaal: Leerlingen roepen tegelijk en spullen liggen overal. Waarom dit begrip past: Geen overzicht door verwarring. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Leerlingen roepen tegelijk en spullen liggen overal. Dat detail wijst specifiek naar chaotisch.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Mat - Vlak”?

Goed voorbeeldantwoord: Jay reageert weinig op wat er gebeurt. Bewijs uit het verhaal: Hij reageert nauwelijks op de prijsuitreiking. Waarom dit begrip past: Weinig emotionele reactie voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Hij reageert nauwelijks op de prijsuitreiking. Dat detail wijst specifiek naar mat - vlak.

Deel 6 · Les 4 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Misbruikt”?

Goed voorbeeldantwoord: Iemands grenzen worden niet gerespecteerd. Bewijs uit het verhaal: Een duidelijk “nee” wordt genegeerd. Waarom dit begrip past: Over je grenzen gegaan voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Een duidelijk “nee” wordt genegeerd. Dat detail wijst specifiek naar misbruikt.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gebruikt”?

Goed voorbeeldantwoord: Iemand voelt zich alleen waardevol wanneer hij iets levert. Bewijs uit het verhaal: Er is alleen contact als hulp nodig is. Waarom dit begrip past: Allen nuttig geweest zijn voor iets. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Er is alleen contact als hulp nodig is. Dat detail wijst specifiek naar gebruikt.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Onderdrukt”?

Goed voorbeeldantwoord: Iemand kan zijn mening niet vrij uiten. Bewijs uit het verhaal: De persoon mag niet zeggen wat zij vindt. Waarom dit begrip past: Jezelf niet mogen of durven uiten. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: De persoon mag niet zeggen wat zij vindt. Dat detail wijst specifiek naar onderdrukt.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Opgesloten”?

Goed voorbeeldantwoord: Iemand voelt zich gevangen in een situatie. Bewijs uit het verhaal: De leerling denkt geen uitweg te zien. Waarom dit begrip past: Vastzitten in jezelf of je situatie. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: De leerling denkt geen uitweg te zien. Dat detail wijst specifiek naar opgesloten.

Deel 6 · Les 5 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Smachtend”?

Goed voorbeeldantwoord: Noa heeft een intens verlangen naar iemand. Bewijs uit het verhaal: Ze wacht al weken op haar neef. Waarom dit begrip past: Intens verlangen naar nabijheid. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Ze wacht al weken op haar neef. Dat detail wijst specifiek naar smachtend.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Begeerte”?

Goed voorbeeldantwoord: Daan wil heel graag iets bezitten. Bewijs uit het verhaal: Hij wil het bouwpakket heel graag hebben. Waarom dit begrip past: Sterk verlangen naar iemand. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Hij wil het bouwpakket heel graag hebben. Dat detail wijst specifiek naar begeerte.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Verleiding”?

Goed voorbeeldantwoord: Aya voelt zich aangetrokken tot een onmiddellijke keuze. Bewijs uit het verhaal: Ze ziet de snoepjes maar denkt aan sparen. Waarom dit begrip past: Aangetrokken worden door verleiding. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Ze ziet de snoepjes maar denkt aan sparen. Dat detail wijst specifiek naar verleiding.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Alleen voelen”?

Goed voorbeeldantwoord: Omar voelt weinig echte verbinding ondanks de drukte. Bewijs uit het verhaal: Niemand luistert werkelijk naar hem. Waarom dit begrip past: Je niet verbonden voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Niemand luistert werkelijk naar hem. Dat detail wijst specifiek naar alleen voelen.

Deel 6 · Les 6 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Geobsedeerd”?

Goed voorbeeldantwoord: Finn denkt bijna voortdurend aan hetzelfde project. Bewijs uit het verhaal: Hij vergeet andere zaken doordat hij blijft denken aan de robot. Waarom dit begrip past: Vastzitten in een gedachte of doel. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Hij vergeet andere zaken doordat hij blijft denken aan de robot. Dat detail wijst specifiek naar geobsedeerd.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Strijdlustig”?

Goed voorbeeldantwoord: Isa zet zich vastberaden in ondanks tegenslag. Bewijs uit het verhaal: Ze gaat door nadat een onderdeel faalt. Waarom dit begrip past: Klaar om ergens voor te vechten. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Ze gaat door nadat een onderdeel faalt. Dat detail wijst specifiek naar strijdlustig.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Competitiedrang”?

Goed voorbeeldantwoord: Lennart wil vooral beter presteren dan de anderen. Bewijs uit het verhaal: Hij blijft zich vergelijken met andere teams. Waarom dit begrip past: Willen winnen en jezelf bewijzen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Hij blijft zich vergelijken met andere teams. Dat detail wijst specifiek naar competitiedrang.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Defensief”?

Goed voorbeeldantwoord: Bo verdedigt direct zijn keuze wanneer hij kritiek vermoedt. Bewijs uit het verhaal: Hij verdedigt zijn ontwerp nog vóór hij de vraag goed hoort. Waarom dit begrip past: Jezelf beschermen tegen kritiek. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Hij verdedigt zijn ontwerp nog vóór hij de vraag goed hoort. Dat detail wijst specifiek naar defensief.

Deel 6 · Les 7 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Hypochondrie”?

Goed voorbeeldantwoord: Tess is voortdurend bezorgd over mogelijke ernstige ziekte. Bewijs uit het verhaal: Ze interpreteert een klein signaal steeds als mogelijke ziekte. Waarom dit begrip past: Overmatige angst voor ziekte. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Ze interpreteert een klein signaal steeds als mogelijke ziekte. Dat detail wijst specifiek naar hypochondrie.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Bindingsangst”?

Goed voorbeeldantwoord: Boris vindt nabijheid en duurzame verbinding spannend. Bewijs uit het verhaal: Hij is bang zich aan iemand te hechten. Waarom dit begrip past: ‘Angst om je te verbinden. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Hij is bang zich aan iemand te hechten. Dat detail wijst specifiek naar bindingsangst.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Verweesd”?

Goed voorbeeldantwoord: Een verhaalfiguur voelt zich zonder ouderlijke steun achtergelaten. Bewijs uit het verhaal: Het personage mist ouders en houvast. Waarom dit begrip past: Je verlaten en kwetsbaar voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Het personage mist ouders en houvast. Dat detail wijst specifiek naar verweesd.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Fobie - Vrees”?

Goed voorbeeldantwoord: Een personage vermijdt honden vanwege sterke angst. Bewijs uit het verhaal: Het personage heeft sterke angst en vermijdt honden. Waarom dit begrip past: Sterke angst voor iets specificks. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Het personage heeft sterke angst en vermijdt honden. Dat detail wijst specifiek naar fobie - vrees.

Deel 6 · Les 8 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gereserveerd”?

Goed voorbeeldantwoord: Sara houdt eerst afstand en luistert. Bewijs uit het verhaal: Ze spreekt weinig en kiest ervoor eerst te luisteren. Waarom dit begrip past: Afstand houden in contact. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Ze spreekt weinig en kiest ervoor eerst te luisteren. Dat detail wijst specifiek naar gereserveerd.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gesloten”?

Goed voorbeeldantwoord: Milan deelt zijn gevoelens niet. Bewijs uit het verhaal: Hij houdt zijn gedachten voor zichzelf. Waarom dit begrip past: Jezelf niet openstellen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Hij houdt zijn gedachten voor zichzelf. Dat detail wijst specifiek naar gesloten.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Koel”?

Goed voorbeeldantwoord: Esra reageert afstandelijk en zakelijk. Bewijs uit het verhaal: Haar toon is koel, maar dat zegt niet alles over haar gevoel. Waarom dit begrip past: Emotioneel afstandelijk. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Haar toon is koel, maar dat zegt niet alles over haar gevoel. Dat detail wijst specifiek naar koel.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gevoelloos”?

Goed voorbeeldantwoord: Het fictieve personage toont weinig medeleven. Bewijs uit het verhaal: Hij reageert in het verhaal ongevoelig op verdriet. Waarom dit begrip past: Niets meer voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten? Antwoord op de

doorvraag: Hij reageert in het verhaal ongevoelig op verdriet. Dat detail wijst specifiek naar gevoelloos.

Deel 7

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

8 lessen · 8 werkbladen · 8 antwoordbladen

Voor de leerlingen: lees het verhaal en beantwoord de vragen. Voor de leerkracht: gebruik de antwoordbladen als voorbeeldhulp, niet als enige mogelijke uitkomst.

Deel 7 · Les 1

Vreugde

Vreugde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij de tentoonstelling hangen tekeningen van de klas. Nina heeft dagen aan haar tekening gewerkt. Vlak voordat de ouders binnenkomen, vraagt de leerkracht haar om de rondleiding te beginnen. Nina ademt even diep in, bekijkt haar kaartje met steekwoorden en zegt: “Ik kan dit. Ik heb geoefend.” Terwijl ze vertelt, gaat haar stem steeds zekerder klinken. Aan het eind klapt de groep. Nina lacht breed en haar ogen glanzen. Wanneer ze hoort dat haar opa onverwacht ook is gekomen, roept ze: “Wat fijn dat je er bent!” Ze loopt meteen naar hem toe. Daarna blijft ze staan bij de ingewikkelde maquette van klasgenoot Omar.

Beantwoord de vragen

Welk moment uit het verhaal past bij ‘Zelfverzekerd’ en waarom?

.....

.....

2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Stralend’ en waarom?

.....

.....

3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Verheugd’ en waarom?

.....

.....

4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Bewondering’ en waarom?

.....

.....

Deel 7 · Les 2

Verdriet

Verdriet

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Milan had een brief geschreven voor zijn vriend die naar een andere stad verhuisde. Tijdens het afscheid wilde hij die geven. Maar als hij zijn tas opent, blijkt de brief nog op zijn bureau te liggen. “Die brief was belangrijk voor mij,” zegt hij met zachte stem. Hij voelt zich geraakt door wat er misging. De juf biedt aan om de brief later op te sturen, maar Milan heeft tranen in zijn ogen. Hij vertelt dat hij zijn vriend elke dag zal missen.

Beantwoord de vragen

Welk moment uit het verhaal past bij ‘Aangetast’ en waarom?

.....

.....

2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Emotioneel’ en waarom?

.....

.....

3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Emotionele pijn’ en waarom?

.....

.....

4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Zelfmedelijden’ en waarom?

.....

.....

Deel 7 · Les 3

Verbazing

Verbazing

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Op vrijdag is er een talentenmiddag. Eerst zijn er luid applaus, felle lampen en muziek. Wanneer de muziek stopt, blijft Yara even stil staan. Ze knippert en zegt: “Wacht, ik moet al die indrukken even verwerken.” De leerkracht biedt een rustig plekje aan. Daar gaat Yara zitten. “Het is zoals het is,” zegt ze als blijkt dat haar groep geen prijs won. “We hebben toch samen gespeeld.” Ze staart even naar de wolken en denkt aan een nieuw optreden met een zelfgebouwde raket. Als de klas vraagt of ze volgende week weer mee wil doen, twijfelt ze. “Ik wil graag, maar ik weet nog niet of ik het durf.

Beantwoord de vragen

Welk moment uit het verhaal past bij ‘Bedwelmd’ en waarom?

.....

.....

2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gelaten’ en waarom?

.....

.....

3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Dromerig’ en waarom?

.....

.....

4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Vertwijfeld’ en waarom?

.....

.....

Deel 7 · Les 4

Schaamte / Schuld

Schaamte / Schuld

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Vier leerlingen bouwen samen een toren van karton. Sam heeft een blessure aan zijn pols en kan de zware stukken niet tillen. “Ik wil wel helpen, maar ik kan nu niet alles,” zegt hij. Zijn klasgenoten geven hem daarom de taak om te meten. Als de groep bijna klaar is, zegt een oudere leerling tegen Noor: “Jij móét mijn ontwerp gebruiken, anders mag je niet meedoen.” Noor kijkt ongemakkelijk en vraagt de leerkracht om hulp.

Beantwoord de vragen

Welk moment uit het verhaal past bij ‘Beperkt’ en waarom?

.....

.....

2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gedwongen’ en waarom?

.....

.....

3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Minachting’ en waarom?

.....

.....

4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Machtig’ en waarom?

.....

.....

Deel 7 · Les 5

Liefde

Liefde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Lina gaat voor het eerst bij haar tante logeren. Als ze haar tas inpakt, merkt ze dat het huis zonder haar broertje een beetje leeg zal voelen. “Ik ga hem missen,” zegt ze. Ze vraagt haar moeder meerdere keren of ze haar vanavond kan bellen, want ze heeft behoefte aan geruststelling. In de speelgoedwinkel ziet ze een rek vol knuffels. “Ik wil ze allemaal mee!”, roept ze. Haar moeder antwoordt dat er ruimte is voor één knuffel. Lina kiest haar oude, zachte beer die ze al jaren bij zich houdt. Bij haar tante zet ze de beer op het kussen. “Deze ken ik zo goed. Hij helpt me herinneren aan thuis,” zegt ze. Leerkracht: “Ik lees het nogmaals.

Beantwoord de vragen

Welk moment uit het verhaal past bij ‘Leegte’ en waarom?

.....

.....

2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Behoeftig’ en waarom?

.....

.....

3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Hebzucht’ en waarom?

.....

.....

4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gehecht’ en waarom?

.....

.....

Deel 7 · Les 6

Boosheid

Boosheid

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij het schoolfeest moet Jesse lang wachten op de klimwand. Er is veel lawaai en iemand duwt telkens tegen zijn rugzak. Jesse merkt dat zijn hart sneller klopt en dat hij zijn handen stevig tot vuisten balt. “Ik heb het echt helemaal gehad met dat wachten,” zegt hij. Een andere leerling probeert voor te dringen. Jesse stapt abrupt naar voren, wijst met zijn vinger en roept: “Weg daar!” De begeleider komt ertussen en helpt hem afstand te nemen. Later zegt Jesse: “Ze doen dit iedere keer.

Beantwoord de vragen

Welk moment uit het verhaal past bij ‘Opgefokt’ en waarom?

.....

.....

2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Aanvallend’ en waarom?

.....

.....

3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Beu - Het zat zijn’ en waarom?

.....

.....

4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Verbitterd’ en waarom?

.....

.....

Deel 7 · Les 7

Angst

Angst

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Amir en zijn klas lopen naar de bibliotheek. Zijn vriend roept: “Ik durf nog wel snel voor die fiets langs!” en zet een stap richting het fietspad. De leerkracht houdt hem tegen en wijst op de afspraak dat iedereen bij het stoplicht wacht. Op de terugweg staat een onbekende volwassene plots vlak voor Amir en roept hard. Amir schrikt en loopt naar de leerkracht. Hij zegt: “Dat voelde bedreigend.” Door alle gebeurtenissen denkt Amir dat hij zijn groep straks kwijt zal raken; hij blijft gespannen en piekert. Wanneer de klas bijna te laat terug is, wil Amir sneller lopen.

Beantwoord de vragen

Welk moment uit het verhaal past bij ‘Overmoedig’ en waarom?

.....

.....

2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Bedreigd’ en waarom?

.....

.....

3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gestresst’ en waarom?

.....

.....

4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gehaast’ en waarom?

.....

.....

Deel 7 · Les 8

Afkeer

Afkeer

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Na de pauze ziet Eva afval naast de prullenbak. Ze loopt erheen, maar voelt meteen een vervelende spanning in haar buik. “Ik krijg er een knoop van in mijn maag,” zegt ze. Ze denkt aan de dieren die afval kunnen inslikken. De klas heeft die dag al een druk programma gehad en Eva vertelt dat de extra opruimtaak voor haar zwaar voelt. Ze blijft denken aan de rommel en zegt: “Het zit maar in mijn hoofd, ik kan het niet loslaten.” Dan blijft een andere leerling haar telkens aanspreken terwijl ze om rust vraagt.

Beantwoord de vragen

Welk moment uit het verhaal past bij ‘Knoop in maag’ en waarom?

.....

.....

2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Belast’ en waarom?

.....

.....

3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Het vreet aan je’ en waarom?

.....

.....

4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Lastig gevallen’ en waarom?

.....

.....

Deel 7 · Les 1 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Zelfverzekerd’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Nina begint de rondleiding ondanks haar spanning. Bewijs uit het verhaal: Ze heeft geoefend en zegt: “Ik kan dit.”

Uitleg: Het gaat om vertrouwen in eigen kunnen, niet alleen om een vrolijk gezicht.

Doorvraag: Was Nina helemaal niet zenuwachtig? Antwoord op de

doorvraag: Nee. Zelfvertrouwen en zenuwen kunnen tegelijk voorkomen.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Stralend’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Na het applaus lacht Nina breed en haar ogen glanzen. Bewijs uit het verhaal: Ze reageert zichtbaar blij op het applaus.

Uitleg: De blijdschap is in haar houding te zien, hoewel uiterlijk nooit alles vertelt.

Doorvraag: Hoe weten we zeker dat het blijdschap is? Antwoord op de

doorvraag: Omdat de tekst haar reactie én de aanleiding beschrijft; een gezicht alleen zou onvoldoende zijn.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Verheugd’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Nina is blij verrast dat haar opa toch op de tentoonstelling is. Emoties.info Deel 7 Docentenhandleiding 3 Bewijs uit het verhaal: Ze roept: “Wat fijn dat je er bent!” en loopt naar hem toe.

Uitleg: Er gebeurt onverwacht iets positiefs waarop zij blij reageert.

Doorvraag: Waarom is dit anders dan trots? Antwoord op de

doorvraag: De aanleiding is de onverwachte komst van opa, niet haar eigen prestatie.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Bewondering’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Nina bewondert de maquette van Omar. Bewijs uit het verhaal: Ze vraagt hoe de kleine ramen gemaakt zijn en zegt: “Wat knap!”

Uitleg: Bewondering gaat over waardering voor wat iemand of iets bijzonder maakt.

Doorvraag: Is bewonderen hetzelfde als jaloers zijn? Antwoord op de

doorvraag: Nee, Nina prijst de vaardigheid van Omar zonder die van hem te willen afpakken.

Deel 7 · Les 2 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Aangetast’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Milan voelt zich diep geraakt doordat het afscheid anders verloopt. Bewijs uit het verhaal: Hij zegt dat de vergeten brief belangrijk voor hem was.

Uitleg: De gebeurtenis raakt hem persoonlijk; het woord zegt niets over zijn waarde als persoon.

Doorvraag: Is één fout genoeg om te bepalen hoe Milan zich de hele dag voelt? Antwoord op de

doorvraag: Nee, we weten alleen wat de tekst over dit moment laat zien.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Emotioneel’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Milan krijgt tranen in zijn ogen en vindt het moeilijk om te praten. Bewijs uit het verhaal: De tekst noemt zijn tranen en zachte stem.

Uitleg: Zijn gevoel is zichtbaar sterk aanwezig; dat is niet verkeerd.

Doorvraag: Mag iemand emotioneel zijn zonder te huilen? Antwoord op de

doorvraag: Ja, emoties kunnen ook zonder tranen sterk zijn.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Emotionele pijn’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Het vooruitzicht zijn vriend te missen doet Milan innerlijk pijn. Bewijs uit het verhaal: Hij zegt dat hij zijn vriend elke dag zal missen. Emoties.info Deel 7 Docentenhandleiding 5

Uitleg: Deze pijn gaat over gemis en verdriet, niet over een lichamelijke wond.

Doorvraag: Wat is een behulpzame reactie? Antwoord op de

doorvraag: Luisteren en vragen of Milan iets nodig heeft, zonder zijn verdriet weg te praten.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Zelfmedelijden’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Milan zegt dat hem altijd alles overkomt en niemand het zo moeilijk heeft. Bewijs uit het verhaal: Hij gebruikt de woorden “altijd” en “niemand”.

Uitleg: In dit moment richt hij zijn aandacht sterk op zijn eigen tegenslag; dat is geen vaste eigenschap.

Doorvraag: Welke reactie kan Milan verder helpen? Antwoord op de

doorvraag: Erkenning van zijn verdriet, gevolgd door een kleine haalbare stap zoals de brief opsturen.

Deel 7 · Les 3 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Bedwelmd’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Yara voelt zich na de drukke muziek even overdonderd door indrukken. Bewijs uit het verhaal: Ze knippert, is stil en vraagt om tijd om alles te verwerken.

Uitleg: Veel prikkels kunnen iemand tijdelijk uit balans brengen; we spreken hier niet van middelengebruik.

Doorvraag: Welke hulp krijgt Yara? Antwoord op de

doorvraag: Een rustige plek en ruimte om bij te komen.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gelaten’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Yara accepteert rustig dat haar groep geen prijs heeft gewonnen. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt: “Het is zoals het is.”

Uitleg: Gelaten betekent hier niet dat ze niets voelde, maar dat ze het zonder groot protest accepteert.

Doorvraag: Kan gelatenheid samengaan met teleurstelling? Antwoord op de

doorvraag: Ja; iemand kan teleurgesteld zijn en de uitslag toch accepteren.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Dromerig’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Yara staart naar de wolken en bedenkt een voorstelling met een raket. Bewijs uit het verhaal: Ze is even in gedachten bij een toekomstig optreden.

Uitleg: Ze dwaalt met haar aandacht weg naar haar verbeelding. Emoties.info Deel 7 Docentenhandleiding 7

Doorvraag: Is dromen altijd slecht opletten? Antwoord op de

doorvraag: Nee; verbeelding kan ook creatieve ideeën opleveren.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Vertwijfeld’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Yara weet niet of ze opnieuw durft op te treden. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt: “Ik wil graag, maar ik weet nog niet of ik het durf.”

Uitleg: Twee gedachten trekken haar verschillende kanten op; ze twijfelt.

Doorvraag: Wat kan helpen bij twijfel? Antwoord op de

doorvraag: Opties onderzoeken, een plan maken en rustig kiezen.

Deel 7 · Les 4 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Beperkt’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Sam kan door zijn pols tijdelijk niet alle taken uitvoeren. Bewijs uit het verhaal: Hij vertelt dat hij de zware stukken niet kan tillen.

Uitleg: Beperkt beschrijft hier wat Sam op dit moment kan doen, niet wie hij is.

Doorvraag: Hoe kan de klas Sam laten meedoen? Antwoord op de

doorvraag: Door taken te verdelen zodat hij kan meten of plannen.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gedwongen’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Noor krijgt druk om tegen haar eigen keuze in te handelen. Bewijs uit het verhaal: De andere leerling zegt: “Jij móét mijn ontwerp gebruiken.”

Uitleg: Dwingen is iemand keuzevrijheid ontnemen; de leerkracht stopt dit.

Doorvraag: Wat kan Noor zeggen of doen? Antwoord op de

doorvraag: “Ik wil zelf kunnen kiezen,” en steun vragen aan de leerkracht.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Minachting’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Een leerling spreekt neerbuigend over de mislukte toren. Bewijs uit het verhaal: Hij zegt: “Jullie kunnen ook helemaal niets.” Emoties.info Deel 7 Docentenhandleiding 9

Uitleg: Hij behandelt de anderen alsof ze minder waard zijn.

Doorvraag: Wat is een respectvol alternatief? Antwoord op de

doorvraag: “De toren is gevallen; zullen we kijken hoe we hem sterker maken?”

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Machtig’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Een leerling gebruikt zijn positie om te bepalen wat anderen doen. Bewijs uit het verhaal: Hij zegt: “Ik bepaal hier alles” en wil de schaar afpakken.

Uitleg: Macht kan misbruikt worden; samenwerken betekent ook de grenzen van anderen respecteren.

Doorvraag: Is je sterk voelen altijd verkeerd? Antwoord op de

doorvraag: Nee, maar anderen domineren of kleineren is niet goed.

Deel 7 · Les 5 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Leegte’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Lina ervaart een leeg gevoel bij het vooruitzicht thuis te missen. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat het huis zonder haar broertje leeg zal voelen.

Uitleg: Het woord beschrijft hier gemis van vertrouwde verbondenheid.

Doorvraag: Betekent leegte dat Lina niemand liefheeft? Antwoord op de

doorvraag: Nee, juist het missen laat haar verbondenheid zien.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Behoeftig’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Lina vraagt meerdere keren om contact en geruststelling. Bewijs uit het verhaal: Ze vraagt of haar moeder haar die avond kan bellen.

Uitleg: Ze heeft in die nieuwe situatie behoefte aan nabijheid en bevestiging; dat mag ze aangeven.

Doorvraag: Wat is een behulpzaam antwoord van moeder? Antwoord op de

doorvraag: Een duidelijke afspraak maken over bellen en haar gevoel erkennen.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Hebzucht’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Lina wil alle knuffels uit de winkel mee. Bewijs uit het verhaal: Ze roept: “Ik wil ze allemaal mee!”

Uitleg: De wens om steeds meer te hebben staat hier centraal; dat zegt niets over haar hele karakter. Emoties.info Deel 7 Docentenhandleiding 11

Doorvraag: Hoe kan moeder een grens stellen zonder te beschamen? Antwoord op de

doorvraag: Rustig vertellen dat ze één knuffel mag kiezen.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gehecht’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Lina kiest haar oude beer vanwege vertrouwdheid. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat die haar aan thuis doet denken.

Uitleg: Gehechtheid gaat om de bijzondere betekenis van iets of iemand.

Doorvraag: Waarom is haar oude beer belangrijker dan een nieuwe? Antwoord op de

doorvraag: Hij hoort bij eerdere vertrouwde ervaringen en geeft haar houvast.

Deel 7 · Les 6 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Opgefokt’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Jesse raakt door drukte en wachten sterk gespannen en opgejaagd. Bewijs uit het verhaal: De tekst noemt snel kloppend hart en gebalde vuisten.

Uitleg: Opgefokt is hier een sterk geactiveerde toestand; dat is nog geen agressieve handeling.

Doorvraag: Wat kan Jesse doen voordat hij reageert? Antwoord op de

doorvraag: Afstand nemen, rustig ademen en zijn probleem benoemen.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Aanvallend’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Jesse stapt op iemand af en roept dreigend. Bewijs uit het verhaal: Hij wijst met zijn vinger en roept: “Weg daar!”

Uitleg: Zijn gedrag is aanvallend omdat hij de ander intimideert; de begeleider onderbreekt dit.

Doorvraag: Wat had hij ook kunnen zeggen? Antwoord op de

doorvraag: “Ik stond hier al. Wil je achteraan aansluiten?”

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Beu - Het zat zijn’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Jesse heeft geen geduld meer met de lange wachtrij. Bewijs uit het verhaal: Hij zegt: “Ik heb het echt helemaal gehad.”

Uitleg: Beu zijn gaat over een grens bereiken bij iets dat lang doorgaat. Emoties.info Deel 7 Docentenhandleiding 13

Doorvraag: Is beu zijn hetzelfde als iemand aanvallen? Antwoord op de

doorvraag: Nee, de irritatie is een gevoel, aanvallen is gedrag.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Verbitterd’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Jesse denkt dat de anderen nooit eerlijk zullen zijn. Bewijs uit het verhaal: Hij zegt: “Ze doen dit iedere keer … ooit eerlijk.”

Uitleg: Zijn negatieve oordeel blijft aanhouden en wordt breed; de leerkracht helpt dit te onderzoeken.

Doorvraag: Welk tegenvoorbeeld kan helpen? Antwoord op de

doorvraag: Vragen of er ook momenten waren waarop anderen wél eerlijk wachtten.

Deel 7 · Les 7 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Overmoedig’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: De vriend van Amir wil zonder goed te kijken vóór een fiets oversteken. Bewijs uit het verhaal: Hij zegt dat hij nog wel snel langs de fiets durft.

Uitleg: Overmoedig is te veel vertrouwen nemen in een riskante situatie.

Doorvraag: Wat is de veilige keuze? Antwoord op de

doorvraag: Wachten bij het stoplicht en de aanwijzingen volgen.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Bedreigd’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Amir voelt zich onveilig als iemand plotseling vlakbij hard roept. Bewijs uit het verhaal: Hij zoekt meteen de leerkracht op.

Uitleg: Het gevoel van bedreiging is serieus; de leerkracht biedt veiligheid en onderzoekt de situatie.

Doorvraag: Hoe helpt de leerkracht? Antwoord op de

doorvraag: Door bij Amir te blijven, rust te bieden en zo nodig passende hulp in te schakelen.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gestresst’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Amir blijft piekeren dat hij zijn groep kwijt zal raken. Bewijs uit het verhaal: Na het voorval blijft hij gespannen. Emoties.info Deel 7 Docentenhandleiding 15

Uitleg: Stress is hier aanhoudende spanning door zorgen over wat kan gebeuren.

Doorvraag: Wat kan spanning verminderen? Antwoord op de

doorvraag: Samen afspreken waar de groep loopt en bij wie Amir kan blijven.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gehaast’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Amir wil heel snel naar school terug. Bewijs uit het verhaal: Hij trekt aan zijn tas en zegt: “We moeten nú gaan!”

Uitleg: Gehaast gaat over het gevoel te weinig tijd te hebben en daardoor te versnellen.

Doorvraag: Waarom is snel lopen niet altijd de beste oplossing? Antwoord op de

doorvraag: Omdat haast het verkeer onveiliger kan maken.

Deel 7 · Les 8 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Knoop in maag’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Eva ervaart lichamelijke spanning wanneer ze de rommel ziet. Bewijs uit het verhaal: Ze benoemt de knoop in haar maag.

Uitleg: Dit is een alledaagse uitdrukking voor spanning of onbehagen; het is geen medische diagnose.

Doorvraag: Kan een gevoel ook lichamelijk merkbaar zijn? Antwoord op de

doorvraag: Ja, bijvoorbeeld in buik, ademhaling of spieren.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Belast’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Eva vindt de extra taak zwaar na een drukke dag. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat ze al veel taken heeft gehad.

Uitleg: Belast verwijst hier naar het gevoel dat er te veel op haar afkomt.

Doorvraag: Wat kan helpen? Antwoord op de

doorvraag: De opruimtaak eerlijk verdelen en ruimte voor pauze maken.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Het vreet aan je’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Eva blijft piekeren over de rommel en de gevolgen. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat ze de gedachte niet kan loslaten.

Uitleg: Dit is beeldspraak voor een zorg die haar blijft bezighouden. Emoties.info Deel 7 Docentenhandleiding 17

Doorvraag: Wat kan Eva helpen om weer verder te gaan? Antwoord op de

doorvraag: Een haalbaar plan maken en daarna de aandacht verleggen.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Lastig gevallen’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Een leerling blijft Eva aanspreken terwijl ze rust wil. Bewijs uit het verhaal: Eva vraagt duidelijk met rust gelaten te worden.

Uitleg: Haar grens wordt niet gerespecteerd; de leerkracht helpt haar die te bewaken.

Doorvraag: Wat moet de ander doen? Antwoord op de

doorvraag: Stoppen met aandringen en haar verzoek respecteren.

Deel 8

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

8 lessen · 8 werkbladen · 8 antwoordbladen

Voor de leerlingen: lees het verhaal en beantwoord de vragen. Voor de leerkracht: gebruik de antwoordbladen als voorbeeldhulp, niet als enige mogelijke uitkomst.

Deel 8 · Les 1

Vreugde

Het atelier van nieuwe ideeën

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Mila en Youssef krijgen de opdracht een speelplek voor de buurt te ontwerpen. Eerst tekenen ze allebei een gewone glijbaan. Wanneer de leerkracht foto’s laat zien van een tuin met muziekstenen en een rolstoelvriendelijke route, begint Mila steeds sneller te schetsen. “Wat als je op de stenen verschillende geluiden kunt maken?” vraagt ze. Youssef bedenkt een schaduwplek waar iedereen kan zitten. Na het bouwen van een kartonnen maquette plaatsen ze hun werk midden op tafel. Ze zien dat de ideeën bij elkaar passen. Mila blijft er even stil naar kijken. Ze wil niets meer toevoegen: dit ontwerp vertelt precies wat ze samen wilden laten zien.

Beantwoord de vragen

Wat zette Mila aan het denken?

.....

.....

2. Waaraan merk je dat Mila zich vervuld voelt?

.....

.....

3. Kan iemand tegelijk geïnspireerd en vervuld zijn?

.....

.....

4. Wat is het verschil tussen deze twee kaarten?

.....

.....

Deel 8 · Les 2

Verdriet

De nieuwe plek in de klas

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Rayan is onlangs verhuisd. In de pauze staat hij naast het voetbalveld. Iedereen lijkt de regels van het spel al te kennen; niemand vraagt of hij meedoet. Hij denkt aan zijn oude school, waar zijn vrienden precies wisten wanneer hij de bal wilde hebben. Binnen vraagt hij zich af bij welk groepje hij hoort. De klasgenoten praten vrolijk door, maar hij voelt zich alsof hij er even buiten staat. Op het einde van de dag krijgt hij een briefje: “Wil je morgen naast ons zitten?” Zijn ogen worden nat; Rayan zegt dat hij zelf niet goed begrijpt waarom. De leerkracht biedt hem rustig de keuze om even te tekenen of te praten.

Beantwoord de vragen

Waarom kan Rayan zich alleen voelen terwijl er mensen om hem heen zijn?

.....

.....

2. Waardoor voelt Rayan zich vervreemd?

.....

.....

3. Wat kan “ontworteld” betekenen in dit verhaal?

.....

.....

4. Waarom krijgt Rayan tranen in zijn ogen?

.....

.....

Deel 8 · Les 3

Verbazing

Twee verrassingen tegelijk

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De klas heeft maanden geoefend voor een muziekoptreden. Vlak voor de voorstelling vertelt meester Joost dat de zaal kleiner is dan gedacht: ouders kunnen niet allemaal tegelijk komen kijken. Faye vindt het jammer maar merkt ook dat ze opgelucht is, omdat ze voor een kleine groep minder zenuwachtig is. “Ik wil dat iedereen komt, maar tegelijk ben ik blij met de kleine zaal,” zegt ze. Ze weet even niet wat ze van de verandering vindt. Als de bel onverwachts hard klinkt terwijl ze nadenkt, schrikt ze op en kan ze zich nauwelijks op het gesprek concentreren. Haar vriend merkt op dat ze tijd nodig heeft.

Beantwoord de vragen

Welke twee gevoelens heeft Faye tegelijk?

.....

.....

2. Waarom zou Faye tweeslachtig kunnen zijn over de zaal?

.....

.....

3. Waarom past “dubbel” ook bij Faye?

.....

.....

4. Wat doet de harde bel met Faye?

.....

.....

Deel 8 · Les 4

Schaamte / Schuld

Een opmerking die blijft hangen

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Tijdens een groepsopdracht maakt Daan een fout bij het meten. Sem zucht: “Jij snapt dit ook nooit.” Daarna doet Sem alsof hij een presentator is en zegt op een overdreven vrolijke toon: “Wat een meesterlijk meetwerk!” Een paar leerlingen lachen, maar Daan niet. Noor zegt dat het een nare manier is om kritiek te geven. Sem merkt dat hij de opdracht zelf lastig vindt en al langer weinig geduld heeft met de samenwerking. Hij zegt dat hij Daan niet mag en dat hij altijd een hekel heeft aan dit soort opdrachten. De leerkracht stopt het gesprek: niemand hoeft voor de klas een persoonlijke ruzie uit te leggen.

Beantwoord de vragen

Welke zin is sarcastisch?

.....

.....

2. Wat is een hekel hebben aan iets?

.....

.....

3. Wat is antipathie in het verhaal?

.....

.....

4. Waarom is “verachten” een zwaarder woord?

.....

.....

Deel 8 · Les 5

Liefde

Een plek voor verschillende soorten liefde

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De klas maakt een tentoonstelling over mensen die belangrijk voor hen zijn. Lotte hangt een foto van haar oma op, omdat oma altijd tijd maakt om te luisteren. Amir bewondert een schrijver die hem met verhalen moed geeft; hij hangt geen foto van die persoon in zijn eigen kring, maar schrijft een dankbrief. Sofia heeft een stille plek nodig na een drukke repetitie; ze gaat rustig zitten en voelt de onrust wegzakken. Emma vertelt dat ze een klasgenoot leuk vindt, maar dit niet aan iedereen wil uitleggen. Wanneer de tentoonstelling af is, ontdekt Lotte dat zij en Amir allebei graag tekenen en elkaar zonder veel woorden begrijpen.

Beantwoord de vragen

Waarom past “adoreren” bij Amir?

.....

.....

2. Wat betekent “gelijkgestemd” tussen Lotte en Amir?

.....

.....

3. Welk moment past bij “sereen”?

.....

.....

4. Wat is het verschil tussen verliefd en onvervuld?

.....

.....

Deel 8 · Les 6

Boosheid

De robot die maar niet wil bewegen

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij de techniekles hebben Bo en Idris een robot gebouwd. De motor loopt vast. Na drie pogingen duwt Bo haar stoel hard naar achteren. Ze moppert steeds sneller wanneer Idris een nieuw idee voorstelt. “Nu ben ik het echt zat,” zegt ze. Een moment later schuift ze het project van zich af: “Ik stop ermee.” Idris merkt op dat één mislukte test niet betekent dat het hele plan mislukt is. Bo zucht dat ze niet gelooft dat de robot ooit zal rijden. De leerkracht stelt voor de motor apart te testen en daarna opnieuw te beslissen. Na een pauze pakt Bo toch het schema terug.

Beantwoord de vragen

Waardoor raakt Bo getergd?

.....

.....

2. Wat betekent opgeven op dat moment?

.....

.....

3. Waarom voelt Bo zich ontmoedigd?

.....

.....

4. Hoe herken je moedeloosheid?

.....

.....

Deel 8 · Les 7

Angst

De onbekende ruimte

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Voor de open dag mag Nika in de oude gymzaal een presentatie geven. Wanneer ze binnenkomt, is het er donkerder dan verwacht en klinkt er een onbekend bromgeluid. Ze wordt stil en blijft dicht bij de deur. De leerkracht ziet dat ze weinig beweegt en vraagt of ze liever eerst samen rondkijken. Nika knikt. Nadat het licht aangaat, ziet ze dat het geluid uit een ventilator komt. Ze vertelt dat ze zich even kwetsbaar voelde en liever niet alleen naar binnen liep. Bij de presentatie kiest ze ervoor kort te beginnen, met haar vriend naast zich. Kern voor de leerkracht: Een ongewone omgeving kan onzekerheid oproepen zonder dat er echt gevaar is.

Beantwoord de vragen

Wat maakt de zaal unheimisch voor Nika?

.....

.....

2. Waaraan merk je dat Nika zich terugtrekt?

.....

.....

3. Wanneer lijkt Nika versteend?

.....

.....

4. Wat zou “broos” hier kunnen uitdrukken?

.....

.....

Deel 8 · Les 8

Afkeer

Een vieze ontdekking in het schoolrestaurant

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De klas helpt met opruimen na een kookactiviteit. Onder een tafel staat een bakje dat daar al dagen lijkt te staan. Er zit een vreemde kleur op het eten en het ruikt sterk. Kai trekt zijn gezicht weg en zet een stap achteruit. Noor zegt dat haar maag ervan omdraait. Mika vindt het zo afstotelijk dat hij even niet naar het bakje wil kijken. De leerkracht zegt dat niemand het hoeft aan te raken, sluit de bak veilig af en laat de volwassenen het volgens de schoolregels opruimen. Daarna praten de leerlingen over het verschil tussen vies vinden en werkelijk ziek worden.

Beantwoord de vragen

Wat roept afgrijzen op bij Mika?

.....

.....

2. Waarom zegt Noor dat ze misselijk wordt?

.....

.....

3. Wat betekent afschuwelijk in deze situatie?

.....

.....

4. Wat is een verstandige reactie?

.....

.....

Deel 8 · Les 1 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat zette Mila aan het denken?

Modelantwoord: De foto’s van een tuin met muziekstenen en een toegankelijke route. Bewijs uit het verhaal: Ze begon direct nieuwe schetsen te maken en bedacht zelf muzikale stenen. Uitleg en

doorvraag: Geïnspireerd gaat over nieuwe ideeën krijgen; dit gebeurt vóórdat het werk af is.

Vraag 2. Waaraan merk je dat Mila zich vervuld voelt?

Modelantwoord: Ze kijkt naar de maquette en wil niets meer toevoegen. Bewijs uit het verhaal: In het verhaal staat dat het ontwerp precies laat zien wat zij samen wilden maken. Uitleg en

doorvraag: Vervuld betekent hier een diep gevoel dat iets waardevols compleet is.

Vraag 3. Kan iemand tegelijk geïnspireerd en vervuld zijn?

Modelantwoord: Ja, maar vaak op verschillende momenten van een proces. Bewijs uit het verhaal: Mila krijgt eerst ideeën en voelt zich later voldaan over het eindresultaat. Uitleg en

doorvraag: Emoties kunnen elkaar opvolgen en deels overlappen. Emoties.info | Deel 8 uitgebreid 3

Vraag 4. Wat is het verschil tussen deze twee kaarten?

Modelantwoord: Geïnspireerd gaat over het ontstaan van mogelijkheden; vervuld over diepe tevredenheid na betekenisvolle afronding. Bewijs uit het verhaal: Vergelijk het begin van het schetsen met het stille moment na het bouwen. Uitleg en

doorvraag: Een leerling mag een andere interpretatie geven met verhaalbewijs.

Deel 8 · Les 2 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom kan Rayan zich alleen voelen terwijl er mensen om hem heen zijn?

Modelantwoord: Omdat niemand hem bij het spel betrekt en hij nog geen verbinding ervaart. Bewijs uit het verhaal: Hij staat bij het voetbalveld zonder uitgenodigd te worden. Uitleg en

doorvraag: Alleen voelen gaat over ervaren verbondenheid, niet over letterlijk zonder mensen zijn.

Vraag 2. Waardoor voelt Rayan zich vervreemd?

Modelantwoord: Hij herkent de gewoonten en groepjes niet en ervaart afstand tot zijn omgeving. Bewijs uit het verhaal: Hij denkt dat iedereen al weet hoe alles werkt, behalve hij. Uitleg en

doorvraag: Vervreemd benoemt een gevoel van afstand of niet goed passen.

Vraag 3. Wat kan “ontworteld” betekenen in dit verhaal?

Modelantwoord: Dat het vertrouwde houvast van zijn oude school en vrienden is weggevallen. Emoties.info | Deel 8 uitgebreid 5 Bewijs uit het verhaal: Hij vergelijkt het nieuwe schoolplein met zijn oude school. Uitleg en

doorvraag: Ontworteld is een beeldspraak voor tijdelijk weinig basis of vertrouwdheid ervaren.

Vraag 4. Waarom krijgt Rayan tranen in zijn ogen?

Modelantwoord: Het briefje raakt hem; opluchting en verdriet kunnen samenkomen. Bewijs uit het verhaal: Een klasgenoot nodigt hem uit naast hen te zitten. Uitleg en

doorvraag: Huilerig is een zichtbare reactie en bewijst niet automatisch welk gevoel erachter zit.

Deel 8 · Les 3 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke twee gevoelens heeft Faye tegelijk?

Modelantwoord: Ze baalt dat niet iedereen kan komen én ze is opgelucht over een kleinere zaal. Bewijs uit het verhaal: Ze noemt beide kanten van de verandering hardop. Uitleg en

doorvraag: Tegenstrijdig verwijst naar gevoelens die met elkaar lijken te botsen.

Vraag 2. Waarom zou Faye tweeslachtig kunnen zijn over de zaal?

Modelantwoord: Ze twijfelt of de verandering goed of slecht voor haar is. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat ze niet weet wat ze ervan vindt. Uitleg en

doorvraag: Tweeslachtig legt de nadruk op innerlijk verdeeld zijn tussen waarderingen of keuzes.

Vraag 3. Waarom past “dubbel” ook bij Faye?

Modelantwoord: De situatie heeft tegelijk een fijne en een lastige kant. Emoties.info | Deel 8 uitgebreid 7 Bewijs uit het verhaal: Minder publiek voelt veilig, minder aanwezige ouders voelt jammer. Uitleg en

doorvraag: Dubbel is een toegankelijk woord voor meerdere kanten tegelijk ervaren.

Vraag 4. Wat doet de harde bel met Faye?

Modelantwoord: Ze schrikt en kan moeilijk verder luisteren; ze reageert sneller op prikkels. Bewijs uit het verhaal: Ze schrikt op tijdens het gesprek. Uitleg en

doorvraag: Geprikkeld kan ook een kortdurende reactie op prikkels zijn; het is niet hetzelfde als boos zijn.

Deel 8 · Les 4 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke zin is sarcastisch?

Modelantwoord: “Wat een meesterlijk meetwerk!” op overdreven vrolijke toon na de fout. Bewijs uit het verhaal: De woorden klinken positief, de bedoeling is kleinerend. Uitleg en

doorvraag: Sarcasme gebruikt soms het tegenovergestelde van wat bedoeld wordt.

Vraag 2. Wat is een hekel hebben aan iets?

Modelantwoord: Sem heeft sterke tegenzin in de groepsopdrachten. Bewijs uit het verhaal: Hij zegt dat hij dit soort opdrachten altijd vervelend vindt. Uitleg en

doorvraag: Hekel beschrijft afkeer; het geeft geen vrijbrief om kwetsend te praten.

Vraag 3. Wat is antipathie in het verhaal?

Modelantwoord: Sem ervaart een negatieve houding tegenover Daan. Emoties.info | Deel 8 uitgebreid 9 Bewijs uit het verhaal: Hij zegt dat hij Daan niet mag. Uitleg en

doorvraag: Een negatieve houding is niet hetzelfde als bewezen eigenschappen van Daan.

Vraag 4. Waarom is “verachten” een zwaarder woord?

Modelantwoord: Omdat het de ander als minderwaardig behandelen kan betekenen. Bewijs uit het verhaal: Sem doet alsof Daan niets kan en kleineert hem. Uitleg en

doorvraag: Bespreek dat verachtend gedrag kwetsend is en niet als grap wordt goedgepraat.

Deel 8 · Les 5 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom past “adoreren” bij Amir?

Modelantwoord: Hij bewondert de schrijver heel sterk en schrijft een dankbrief. Bewijs uit het verhaal: Hij noemt dat de verhalen hem moed geven. Uitleg en

doorvraag: Adoreren gaat over intense bewondering, niet automatisch over verliefdheid. Emoties.info | Deel 8 uitgebreid 11

Vraag 2. Wat betekent “gelijkgestemd” tussen Lotte en Amir?

Modelantwoord: Ze begrijpen elkaar door hun gedeelde interesse in tekenen. Bewijs uit het verhaal: Ze vinden zonder veel uitleg aansluiting bij elkaar. Uitleg en

doorvraag: Gelijkgestemd heeft met overeenkomst en wederzijds begrip te maken.

Vraag 3. Welk moment past bij “sereen”?

Modelantwoord: Sofia zit rustig en de onrust zakt weg. Bewijs uit het verhaal: Ze zoekt bewust een stille plek na de repetitie. Uitleg en

doorvraag: Sereen is kalme innerlijke rust.

Vraag 4. Wat is het verschil tussen verliefd en onvervuld?

Modelantwoord: Emma vindt iemand leuk; een andere leerling ervaart dat zijn werk nog iets mist. Bewijs uit het verhaal: Deze situaties spelen bij verschillende personen. Uitleg en

doorvraag: Verliefd richt zich op romantische aantrekking; onvervuld op een gemis dat niet beperkt is tot relaties.

Deel 8 · Les 6 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waardoor raakt Bo getergd?

Modelantwoord: De motor loopt steeds vast en nieuwe voorstellen komen precies wanneer ze al gefrustreerd is. Bewijs uit het verhaal: Ze duwt haar stoel weg na drie mislukte pogingen. Uitleg en

doorvraag: Getergd is sterk geprikkeld of opgejaagd raken door herhaling.

Vraag 2. Wat betekent opgeven op dat moment?

Modelantwoord: Ze wil stoppen met proberen. Bewijs uit het verhaal: Ze schuift het project van zich af en zegt dat ze stopt. Uitleg en

doorvraag: Opgeven beschrijft hier een reactie of besluit, niet noodzakelijk een blijvend gevoel.

Vraag 3. Waarom voelt Bo zich ontmoedigd?

Modelantwoord: Ze vertrouwt er minder op dat een nieuwe poging lukt. Emoties.info | Deel 8 uitgebreid 13 Bewijs uit het verhaal: Ze zegt niet meer te geloven dat de robot ooit zal rijden. Uitleg en

doorvraag: Ontmoediging ontstaat wanneer het vertrouwen in succes afneemt.

Vraag 4. Hoe herken je moedeloosheid?

Modelantwoord: Bo ziet nauwelijks nog zin of kans in verdergaan. Bewijs uit het verhaal: Haar uitspraak gaat verder dan boosheid over één mislukte test. Uitleg en

doorvraag: Moedeloosheid kan na herhaalde tegenslag ontstaan; pauze en hulp kunnen ondersteunen.

Deel 8 · Les 7 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat maakt de zaal unheimisch voor Nika?

Modelantwoord: Het donker en het onbekende bromgeluid geven haar een onbestemd ongemakkelijk gevoel. Bewijs uit het verhaal: De zaal is anders dan ze verwachtte. Uitleg en

doorvraag: Unheimisch is een moeilijk woord voor iets dat vreemd en niet vertrouwd aanvoelt.

Vraag 2. Waaraan merk je dat Nika zich terugtrekt?

Modelantwoord: Ze wordt stil en blijft bij de deur. Bewijs uit het verhaal: Ze gaat niet direct verder de ruimte in. Uitleg en

doorvraag: Teruggetrokken gedrag kan bij spanning passen maar heeft meerdere mogelijke oorzaken.

Vraag 3. Wanneer lijkt Nika versteend?

Modelantwoord: Als ze eerst bijna niet beweegt. Emoties.info | Deel 8 uitgebreid 15 Bewijs uit het verhaal: De leerkracht merkt haar onbeweeglijkheid op. Uitleg en

doorvraag: Versteend is beeldspraak voor een moment van verstijven bij schrik of spanning.

Vraag 4. Wat zou “broos” hier kunnen uitdrukken?

Modelantwoord: Dat Nika zich op dat moment kwetsbaar voelt. Bewijs uit het verhaal: Ze vertelt later dat ze niet alleen naar binnen wilde. Uitleg en

doorvraag: Broos is hier figuurlijk: kwetsbaar, niet letterlijk breekbaar.

Deel 8 · Les 8 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat roept afgrijzen op bij Mika?

Modelantwoord: Het sterk stinkende en zichtbaar bedorven eten. Bewijs uit het verhaal: Hij wil niet meer naar het bakje kijken. Uitleg en

doorvraag: Afgrijzen is een bijzonder sterke afkeerreactie.

Vraag 2. Waarom zegt Noor dat ze misselijk wordt?

Modelantwoord: De geur en aanblik geven haar een naar gevoel in haar maag. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat haar maag omdraait. Uitleg en

doorvraag: Misselijk kan een lichamelijke gewaarwording zijn; een leerkracht kan niet vaststellen wat de oorzaak is.

Vraag 3. Wat betekent afschuwelijk in deze situatie?

Modelantwoord: De leerlingen ervaren de aanblik als heel naar en afstotelijk. Emoties.info | Deel 8 uitgebreid 17 Bewijs uit het verhaal: Ze reageren op de kleur en geur van het eten. Uitleg en

doorvraag: Afschuwelijk is een sterk oordeel over iets; het is niet hetzelfde als een medische diagnose.

Vraag 4. Wat is een verstandige reactie?

Modelantwoord: Niet aanraken, melden aan een volwassene en veilig laten opruimen. Bewijs uit het verhaal: De leerkracht sluit de bak af en regelt het opruimen. Uitleg en

doorvraag: Een gevoel kan een signaal zijn, maar veilig gedrag bespreek je apart.

Deel 9

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

8 lessen · 8 werkbladen · 8 antwoordbladen

Voor de leerlingen: lees het verhaal en beantwoord de vragen. Voor de leerkracht: gebruik de antwoordbladen als voorbeeldhulp, niet als enige mogelijke uitkomst.

Deel 9 · Les 1

Vreugde

ontdekken wat helpt

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De klas krijgt een middag om het schoolplein mooier te maken. Iedereen mag een idee indienen. Bij de eerste bespreking steekt Nila niet direct haar hand op. Ze weet nog niet of het project leuk wordt. Wanneer meester Amir vraagt wie nieuwe ideeën wil bekijken, zegt ze: “Ik weet nog niet hoe het moet, maar ik wil het proberen.” Daarna luistert ze aandachtig naar Timo, die voorstelt om een rustige leeshoek met planten te maken. Ze vraagt: “Hoe kunnen kinderen die niet graag rennen daar ook spelen?” Samen tekenen ze een plek met kussens en een schaduwdoek. Als ze het plan presenteren, merken ze dat hun ideeën in elkaar passen.

Beantwoord de vragen

Wat laat zien dat Nila bereidwillig is?

.....

.....

2. Waarom past geïnteresseerd bij het luisteren naar Timo?

.....

.....

3. Wanneer ontstaat verbondenheid?

.....

.....

4. Welke aanwijzing past bij vredig?

.....

.....

Deel 9 · Les 2

Verdriet

woorden voor moeilijke gevoelens

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De kinderen hebben wekenlang geoefend voor de schoolmusical. Op de ochtend van de voorstelling krijgt de klas te horen dat de zaal door waterschade gesloten is. De voorstelling wordt uitgesteld. Ravi had zijn opa speciaal uitgenodigd en is eerst stil. Als hij de brief van de school leest, zegt hij: “Ik voel me vandaag echt ellendig.” Even later krijgt hij een bericht van opa: hij kan ook op de nieuwe datum komen. Ravi lacht kort opgelucht, maar wanneer hij de versiering ziet, begint hij weer te huilen. Zijn gevoelens veranderen snel.

Beantwoord de vragen

Waarom gebruikt Ravi het woord ellendig?

.....

.....

2. Wat verandert er snel bij Ravi?

.....

.....

3. Wat bedoelt Ravi met “alsof iets stuk is”?

.....

.....

4. Welke twee wensen botsen met elkaar?

.....

.....

Deel 9 · Les 3

Verbazing

openstaan en begrijpen

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

In de schoolkrant staat dat de bibliotheek volgend jaar kleiner wordt. Dat verrast de boekenclub. Julia schrikt: zij dacht dat iedereen juist meer boeken wilde. Bij de vergadering vertelt de directeur dat er een nieuwe gezamenlijke bibliotheek met de buurt komt. Julia voelt zich ineens geconfronteerd met informatie die ze niet kende. Ze hoort hoe haar eerste aanname te snel was. Eerst luistert ze zonder te zeggen dat het plan goed of slecht is. Ze schrijft alleen op wat ze hoort. Daarna vraagt ze of ze de tekeningen van de nieuwe ruimte mag zien.

Beantwoord de vragen

Wat confronteert Julia?

.....

.....

2. Wat doet Julia eerst zonder te oordelen?

.....

.....

3. Waardoor blijkt haar interesse?

.....

.....

4. Hoe toont Julia bereidwilligheid?

.....

.....

Deel 9 · Les 4

Schaamte / Schuld

respectvol omgaan met woorden

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij een groepsopdracht maken vier kinderen een poster over gezond bewegen. Sam heeft een idee: laat verschillende soorten beweging zien, ook wandelen en dansen. Een klasgenoot lacht en zegt: “Dat is toch een dom plan.” Sam kijkt naar zijn papier en zegt niets meer. Hij voelt zich klein gemaakt. Wanneer de groep verder praat zonder naar Sam te vragen, voelt hij zich ook niet gezien. Op een kladvel staat een kwetsende opmerking over lichaamsvormen. De juf stopt de activiteit: “We praten niet alsof een lichaam goed of fout is.

Beantwoord de vragen

Waardoor voelt Sam zich gekleineerd?

.....

.....

2. Wat is het verschil tussen klein en niet gezien voelen?

.....

.....

3. Welke gebeurtenis past bij misleid?

.....

.....

4. Waarom voelt Sam zich in de maling genomen?

.....

.....

Deel 9 · Les 5

Liefde

nabijheid en verbondenheid

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Halverwege het jaar komen twee nieuwe leerlingen in de klas. Lina is zenuwachtig; ze kent niemand. Noor legt een welkomkaart op haar tafel en zegt dat ze naast haar mag zitten. Tijdens de pauze vertelt Noor dat ze het leuk vindt om te tekenen. Lina zegt voorzichtig dat ze van strips houdt. Ze durft steeds meer van zichzelf te laten zien. Ze merken dat ze beiden graag verhalen verzinnen en zoeken elkaar de volgende dag weer op om samen te tekenen. Tijdens een groepsspel kiest Noor ervoor om ook aandacht te geven aan de andere nieuwe leerling, Ilias, die stil aan de zijkant staat. Ze vindt hem aardig, hoewel ze nog niet veel van hem weet.

Beantwoord de vragen

Welke handeling laat affectie zien?

.....

.....

2. Wat is sympathie voor Ilias?

.....

.....

3. Wat toont dat Lina opener wordt?

.....

.....

4. Waaraan merk je verbondenheid?

.....

.....

Deel 9 · Les 6

Boosheid

frustratie herkennen en kiezen

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij het sporttoernooi wachten vijf teams op hun beurt. Door een kapotte scorecomputer loopt het schema uit. Mees moppert: “Ik baal, want ons team zou nu spelen.” Zijn vriendin Isa merkt dat hij steeds bozer wordt wanneer een ander team toch voor mag. Hij zegt dat hij er pissig van wordt, maar hij wil niemand uitschelden. Ondertussen loopt Liv heen en weer. Ze heeft zo veel onrustige energie dat stilzitten niet lukt. Ravi blijft aan de zijkant rustig kijken en zegt weinig. Hij ademt langzaam en helpt de scheidsrechter met het noteren van de scores.

Beantwoord de vragen

Wat is het verschil tussen balen en pissig in het verhaal?

.....

.....

2. Wie laat rusteloosheid zien?

.....

.....

3. Hoe blijft Ravi stoïcijns?

.....

.....

4. Welke keuze maakt Mees nadat hij boos wordt?

.....

.....

Deel 9 · Les 7

Angst

onzekerheid en steun

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De klas reist met het openbaar vervoer naar een museum. Vooraf vertelt de leerkracht dat de normale halte gesloten is en dat ze een andere route nemen. Fenna heeft moeite met onverwachte veranderingen. Ze weet niet precies waarom, maar voelt een vage onrust: er kan iets misgaan, denkt ze. Wanneer de groep uitstapt bij een onbekend plein, blijft ze even staan. Ze twijfelt of ze wel mee moet lopen. De docent vraagt wat ze nodig heeft. Fenna zegt zacht dat ze zich kwetsbaar voelt omdat ze de omgeving niet kent en bang is anderen kwijt te raken. De meester wijst de begeleiders aan en spreekt af dat iedereen bij een vaste klasgenoot blijft.

Beantwoord de vragen

Wat maakt Fenna onbestemd bang?

.....

.....

2. Waaraan merk je aarzeling?

.....

.....

3. Waarom voelt Fenna zich kwetsbaar?

.....

.....

4. Wat helpt haar omgaan met de bedrukkende spanning?

.....

.....

Deel 9 · Les 8

Afkeer

grenzen zonder kwetsende woorden

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De school organiseert een lunch met gerechten uit verschillende gezinnen. Bas ruikt een onbekend kruid en trekt zijn neus op. Hij zegt: “Ik weet niet of ik dit wil proeven.” Amir, die het gerecht samen met zijn moeder maakte, kijkt teleurgesteld. Een klasgenoot zegt tegen Amir: “Jullie eten is vies.” De leerkracht grijpt in: “Je mag een smaak niet prettig vinden, maar maak een ander niet klein.” Bas zegt dat hij vooral verrast is door de sterke geur. Hij wil er best iets over leren, maar hoeft niet te proeven. Amir vertelt welke kruiden erin zitten en waarom zijn familie het op feestdagen eet.

Beantwoord de vragen

Wat mag Bas zeggen zonder Amir te kwetsen?

.....

.....

2. Wat is de kwetsende uitspraak?

.....

.....

3. Wanneer wordt Bas bereidwillig?

.....

.....

4. Waarom past geconfronteerd bij Bas?

.....

.....

Deel 9 · Les 1 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat laat zien dat Nila bereidwillig is?

Goed voorbeeldantwoord: Ze wil het idee uitproberen ondanks dat ze nog niet weet hoe het moet. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt letterlijk dat ze het wil proberen.

Uitleg voor de leerkracht: Bereidwilligheid is openstaan voor iets nieuws; het is niet hetzelfde als al enthousiast zijn.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze zegt letterlijk dat ze het wil proberen.

Vraag 2. Waarom past geïnteresseerd bij het luisteren naar Timo?

Goed voorbeeldantwoord: Nila stelt een gerichte vraag over de leeshoek. Bewijs uit het verhaal: Ze vraagt hoe kinderen die niet graag rennen er ook gebruik van kunnen maken.

Uitleg voor de leerkracht: Interesse blijkt uit aandacht en vragen stellen, niet alleen uit lachen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze vraagt hoe kinderen die niet graag rennen er ook gebruik van kunnen maken.

Vraag 3. Wanneer ontstaat verbondenheid?

Goed voorbeeldantwoord: Wanneer Nila en Timo hun plannen combineren en samen presenteren. Bewijs uit het verhaal: Ze zien dat hun ideeën bij elkaar passen en iedereen bijdraagt.

Uitleg voor de leerkracht: Verbonden voelt anders dan individueel trots zijn: er is nadruk op samen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze zien dat hun ideeën bij elkaar passen en iedereen bijdraagt.

Vraag 4. Welke aanwijzing past bij vredig?

Goed voorbeeldantwoord: Na afloop zitten ze rustig zonder dat er iets hoeft. Bewijs uit het verhaal: De bankscène na de presentatie.

Uitleg voor de leerkracht: Vrede en rust kunnen naast vreugde bestaan; emotiegroepen overlappen soms.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De bankscène na de presentatie.

Deel 9 · Les 2 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom gebruikt Ravi het woord ellendig?

Goed voorbeeldantwoord: Omdat het uitstel hem zwaar valt en hij zich erg slecht voelt. Bewijs uit het verhaal: Hij noemt die emotie na het lezen van de brief.

Uitleg voor de leerkracht: Ellendig beschrijft een sterk, zwaar gevoel; het betekent niet dat iemand altijd zo blijft voelen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij noemt die emotie na het lezen van de brief.

Vraag 2. Wat verandert er snel bij Ravi?

Goed voorbeeldantwoord: Hij voelt opluchting en daarna opnieuw verdriet. Bewijs uit het verhaal: Hij lacht na het bericht van opa en huilt bij het zien van de versiering.

Uitleg voor de leerkracht: Het bronwoord labiel beschrijft snelle emotiewisselingen; gebruik het niet als etiket voor een kind.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij lacht na het bericht van opa en huilt bij het zien van de versiering.

Vraag 3. Wat bedoelt Ravi met “alsof iets stuk is”?

Goed voorbeeldantwoord: Hij mist de bijzondere voorstelling waarop hij zich had verheugd. Bewijs uit het verhaal: Hij licht zelf toe dat het speciale moment verdwenen leek.

Uitleg voor de leerkracht: Gebroken is hier beeldspraak over zijn ervaring, niet een oordeel over zijn persoon.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij licht zelf toe dat het speciale moment verdwenen leek.

Vraag 4. Welke twee wensen botsen met elkaar?

Goed voorbeeldantwoord: Hij wil helpen opruimen én liever alleen zijn. Bewijs uit het verhaal: Dat staat in de laatste alinea.

Uitleg voor de leerkracht: Verscheurd kan betekenen dat meerdere verlangens tegelijk aandacht vragen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Dat staat in de laatste alinea.

Deel 9 · Les 3 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat confronteert Julia?

Goed voorbeeldantwoord: Het bericht dat de bibliotheek anders wordt dan zij verwachtte. Bewijs uit het verhaal: Het bericht in de krant en de uitleg van de directeur.

Uitleg voor de leerkracht: Geconfronteerd betekent hier ineens informatie onder ogen moeten zien.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Het bericht in de krant en de uitleg van de directeur.

Vraag 2. Wat doet Julia eerst zonder te oordelen?

Goed voorbeeldantwoord: Ze luistert en schrijft op wat er gezegd wordt. Bewijs uit het verhaal: Ze noteert feiten zonder meteen goed of slecht te zeggen.

Uitleg voor de leerkracht: Dit is een bruikbare lesuitleg bij blank: open waarnemen zonder oordeel.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze noteert feiten zonder meteen goed of slecht te zeggen.

Vraag 3. Waardoor blijkt haar interesse?

Goed voorbeeldantwoord: Ze vraagt naar de plattegrond en wil details weten. Bewijs uit het verhaal: Haar vraag over de nieuwe ruimte.

Uitleg voor de leerkracht: Interesse gaat verder dan verwondering: je probeert iets te begrijpen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Haar vraag over de nieuwe ruimte.

Vraag 4. Hoe toont Julia bereidwilligheid?

Goed voorbeeldantwoord: Ze biedt aan mee te denken onder duidelijke voorwaarden. Bewijs uit het verhaal: Ze wil vragen van de klas verzamelen.

Uitleg voor de leerkracht: Bereidwillig is openstaan; het is niet hetzelfde als overal mee instemmen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze wil vragen van de klas verzamelen.

Deel 9 · Les 4 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waardoor voelt Sam zich gekleineerd?

Goed voorbeeldantwoord: Een klasgenoot noemt zijn idee dom en lacht. Bewijs uit het verhaal: De opmerking tijdens het maken van de poster.

Uitleg voor de leerkracht: Gekleineerd gaat over het kleiner maken van iemand door woorden of gedrag.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De opmerking tijdens het maken van de poster.

Vraag 2. Wat is het verschil tussen klein en niet gezien voelen?

Goed voorbeeldantwoord: Klein: Sam gaat aan zichzelf twijfelen. Niet gezien: de groep luistert niet naar hem. Bewijs uit het verhaal: Hij zwijgt na de opmerking en wordt daarna overgeslagen.

Uitleg voor de leerkracht: Het eerste legt nadruk op zijn eigen gevoel; het tweede op gebrek aan erkenning.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij zwijgt na de opmerking en wordt daarna overgeslagen.

Vraag 3. Welke gebeurtenis past bij misleid?

Goed voorbeeldantwoord: Er werd verteld dat de deadline later was dan werkelijk het geval. Bewijs uit het verhaal: Vrijdag versus nog een week tijd.

Uitleg voor de leerkracht: Misleid gaat over verkeerde informatie; intentie hoeft niet altijd bekend te zijn.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Vrijdag versus nog een week tijd.

Vraag 4. Waarom voelt Sam zich in de maling genomen?

Goed voorbeeldantwoord: Een “grap” werd gepresenteerd alsof hij echt iets moest doen. Bewijs uit het verhaal: Hij dacht serieus een poster te moeten dragen.

Uitleg voor de leerkracht: Een grap is niet onschuldig als een ander daardoor voor gek wordt gezet.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij dacht serieus een poster te moeten dragen.

Deel 9 · Les 5 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Welke handeling laat affectie zien?

Goed voorbeeldantwoord: Noor maakt een welkomkaart en biedt Lina een plaats aan. Bewijs uit het verhaal: Het kaartje en het aanbod naast haar te zitten.

Uitleg voor de leerkracht: Affectie is warme genegenheid; dat kun je in kleine gebaren tonen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Het kaartje en het aanbod naast haar te zitten.

Vraag 2. Wat is sympathie voor Ilias?

Goed voorbeeldantwoord: Noor vindt Ilias aardig en betrekt hem, ondanks dat ze hem nog weinig kent. Bewijs uit het verhaal: Ze nodigt hem tijdens het groepsspel uit.

Uitleg voor de leerkracht: Sympathie betekent positieve betrokkenheid; er is geen hechte vriendschap vereist.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze nodigt hem tijdens het groepsspel uit.

Vraag 3. Wat toont dat Lina opener wordt?

Goed voorbeeldantwoord: Ze vertelt over strips en durft meer over zichzelf te delen. Bewijs uit het verhaal: Haar gesprek met Noor tijdens de pauze.

Uitleg voor de leerkracht: Open betekent dat je jezelf durft te laten zien, op je eigen tempo.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Haar gesprek met Noor tijdens de pauze.

Vraag 4. Waaraan merk je verbondenheid?

Goed voorbeeldantwoord: De groep houdt rekening met elkaar en Lina voelt dat ze erbij hoort. Bewijs uit het verhaal: Haar uitspraak aan het einde en het samen tekenen.

Uitleg voor de leerkracht: Verbondenheid is ervaren dat er ruimte is voor jou en anderen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Haar uitspraak aan het einde en het samen tekenen.

Deel 9 · Les 6 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat is het verschil tussen balen en pissig in het verhaal?

Goed voorbeeldantwoord: Balen volgt op het uitstel; pissig wordt Mees wanneer de wachtrij oneerlijk lijkt. Bewijs uit het verhaal: Zijn twee uitspraken op verschillende momenten.

Uitleg voor de leerkracht: Balen bevat teleurstelling met lichte boosheid; pissig legt meer nadruk op prikkelbaarheid.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Zijn twee uitspraken op verschillende momenten.

Vraag 2. Wie laat rusteloosheid zien?

Goed voorbeeldantwoord: Liv, omdat ze steeds heen en weer loopt en niet stil kan zitten. Bewijs uit het verhaal: De beschrijving van haar bewegingen.

Uitleg voor de leerkracht: Rusteloos gaat over onrustige energie, niet per se over boos zijn.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De beschrijving van haar bewegingen.

Vraag 3. Hoe blijft Ravi stoïcijns?

Goed voorbeeldantwoord: Hij blijft beheerst en helpt praktisch mee. Bewijs uit het verhaal: Hij ademt langzaam en noteert scores.

Uitleg voor de leerkracht: Stoïcijns betekent gevoelens beheersen en kalm blijven; het betekent niet dat iemand niets voelt.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij ademt langzaam en noteert scores.

Vraag 4. Welke keuze maakt Mees nadat hij boos wordt?

Goed voorbeeldantwoord: Hij stelt een oplossing voor in plaats van te schelden. Bewijs uit het verhaal: Hij vraagt om een nieuwe volgorde.

Uitleg voor de leerkracht: Een gevoel is toegestaan; grensoverschrijdend gedrag hoeft niet.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij vraagt om een nieuwe volgorde.

Deel 9 · Les 7 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat maakt Fenna onbestemd bang?

Goed voorbeeldantwoord: Ze voelt onrust zonder precies te weten wat er zal gebeuren. Bewijs uit het verhaal: Ze denkt dat er iets mis kan gaan zonder concreet gevaar te benoemen.

Uitleg voor de leerkracht: Onbestemd verwijst naar een vaag angstgevoel zonder heldere oorzaak.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze denkt dat er iets mis kan gaan zonder concreet gevaar te benoemen.

Vraag 2. Waaraan merk je aarzeling?

Goed voorbeeldantwoord: Ze blijft staan en twijfelt of ze mee zal lopen. Bewijs uit het verhaal: De scène op het onbekende plein.

Uitleg voor de leerkracht: Aarzeling is twijfel vóór een keuze.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De scène op het onbekende plein.

Vraag 3. Waarom voelt Fenna zich kwetsbaar?

Goed voorbeeldantwoord: Ze kent de omgeving niet en is bang de groep kwijt te raken. Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dit zelf tegen de docent.

Uitleg voor de leerkracht: Kwetsbaar betekent gevoelig voor pijn of afwijzing; vraag naar steun, niet naar een etiket.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze zegt dit zelf tegen de docent.

Vraag 4. Wat helpt haar omgaan met de bedrukkende spanning?

Goed voorbeeldantwoord: Een duidelijk plan, vaste begeleiders, pauze en een liftmogelijkheid. Bewijs uit het verhaal: De afspraken met de docent.

Uitleg voor de leerkracht: Bedrukt benoemt zware spanning; praktische duidelijkheid kan steun geven.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De afspraken met de docent.

Deel 9 · Les 8 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wat mag Bas zeggen zonder Amir te kwetsen?

Goed voorbeeldantwoord: “Ik weet niet of ik dit wil proeven” of “Ik houd niet van die geur”. Bewijs uit het verhaal: Bas spreekt in de ik-vorm voordat de klasgenoot een kwetsende opmerking maakt.

Uitleg voor de leerkracht: Een persoonlijke grens verschilt van een oordeel over iemands gezin of cultuur.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Bas spreekt in de ik-vorm voordat de klasgenoot een kwetsende opmerking maakt.

Vraag 2. Wat is de kwetsende uitspraak?

Goed voorbeeldantwoord: “Jullie eten is vies.” Bewijs uit het verhaal: De klasgenoot zegt dit rechtstreeks tegen Amir.

Uitleg voor de leerkracht: Die zin veroordeelt het eten en kan Amir gekleineerd laten voelen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De klasgenoot zegt dit rechtstreeks tegen Amir.

Vraag 3. Wanneer wordt Bas bereidwillig?

Goed voorbeeldantwoord: Hij wil de kruiden ruiken en er iets over leren. Bewijs uit het verhaal: Hij stelt vragen, zonder dat proeven verplicht is.

Uitleg voor de leerkracht: Bereidwilligheid gaat over openstaan, niet over je eigen grenzen negeren.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij stelt vragen, zonder dat proeven verplicht is.

Vraag 4. Waarom past geconfronteerd bij Bas?

Goed voorbeeldantwoord: Hij ontmoet een onbekende geur en nieuwe informatie. Bewijs uit het verhaal: Hij is verrast en ontdekt dat hij de kruiden niet kent.

Uitleg voor de leerkracht: Geconfronteerd gaat over iets onverwachts onder ogen zien; het is niet automatisch afkeer.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij is verrast en ontdekt dat hij de kruiden niet kent.

Deel 10

Kinderwerkbladen en antwoordbladen

8 lessen · 8 werkbladen · 8 antwoordbladen

Voor de leerlingen: lees het verhaal en beantwoord de vragen. Voor de leerkracht: gebruik de antwoordbladen als voorbeeldhulp, niet als enige mogelijke uitkomst.

Deel 10 · Les 1

Vreugde

VREUGDE

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

De klas heeft drie weken gewerkt aan een kleine tentoonstelling. Op de ochtend van de opening valt de kartonnen boog om. Isa baalt, maar samen herstellen de kinderen hem. Als alle ouders binnenkomen, ziet ze haar eigen tekening hangen. Ze glimlacht en zegt: “We hebben het toch voor elkaar gekregen.” Amir bedankt haar omdat ze gisteren hielp opruimen. Aan het einde van de middag zit Isa rustig op haar stoel: het project is af. Ze kijkt alvast uit naar de volgende tentoonstelling. Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Beantwoord de vragen

Waarom kan Isa zich voldaan voelen?

.....

.....

2. Waarop kan Isa trots zijn?

.....

.....

3. Wat is het verschil tussen blij en voldaan? PREMIUM DEEL 10 3

.....

.....

4. Waarom kan Isa optimistisch worden?

.....

.....

Deel 10 · Les 2

Verdriet

VERDRIET

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Voor de herfstvakantie vraagt de leerkracht kinderen om een herinneringsfoto mee te nemen. Nour brengt een foto van haar opa mee, die vorig jaar is overleden. Bij het zien van de foto wordt ze stil. Ze vertelt dat ze hem mist en dat sommige dagen zwaar zijn. Haar vriend stelt voor om een mooie herinnering bij de foto te schrijven. Nour knikt, maar wil even tijd. De leerkracht zegt dat ze niets hoeft te vertellen als ze dat niet wil. Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Beantwoord de vragen

Waardoor kan Nour rouw ervaren?

.....

.....

2. Wat maakt langdurige belasting anders dan een verdrietig moment?

.....

.....

3. Hoe helpt haar vriend zonder iets op te dringen? PREMIUM DEEL 10 5

.....

.....

4. Wat kan de leerkracht doen?

.....

.....

Deel 10 · Les 3

Verbazing

VERBAZING

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

In de klas ligt een gesloten envelop met daarop: “Openen na de pauze.” Yara vraagt zich af van wie de brief komt. Na de pauze blijkt dat de bibliotheek een schrijver op bezoek stuurt. Iedereen kijkt verrast op. De eerste zin van de brief is onduidelijk: de schrijver komt “morgen of volgende week”. De leerlingen lezen de rest nauwkeurig om te begrijpen wanneer het bezoek is. Ten slotte bedenken ze samen vragen voor de schrijver. Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Beantwoord de vragen

Waarom was Yara nieuwsgierig?

.....

.....

2. Wat verraste de klas?

.....

.....

3. Wanneer raakten ze verward?

.....

.....

4. Waaraan zie je interesse?

.....

.....

Deel 10 · Les 4

Schaamte / Schuld

SCHAAMTE / SCHULD

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Vier kinderen maken een poster. Sara bedenkt de titel en zoekt afbeeldingen, maar tijdens de presentatie noemt Bram alleen zichzelf en zijn vriend. Sara voelt zich niet gezien. Bij de nabespreking wil ze iets zeggen, maar Bram praat er twee keer doorheen. Dan vraagt de leerkracht iedereen om één bijdrage van een ander te noemen. Bram ziet zijn fout en zegt dat Saras titel de poster duidelijker maakte. Ze spreken af de volgende keer ieder een eigen onderdeel te laten presenteren. Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Beantwoord de vragen

Waarom voelt Sara zich mogelijk miskend?

.....

.....

2. Waaruit blijkt dat zij genegeerd wordt?

.....

.....

3. Hoe wordt gelijkwaardigheid hersteld?

.....

.....

4. Is Sara letterlijk in de steek gelaten?

.....

.....

Deel 10 · Les 5

Liefde

LIEFDE

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Op maandag komt Bo nieuw in de klas. Bij het kringgesprek vertellen anderen al snel welke spelletjes ze leuk vinden. Bo is stil en bekijkt de groep. Jip schuift een stoel op en zegt: “Je hoeft niets te vertellen, maar je mag naast mij zitten.” In de pauze leggen twee kinderen rustig de regels van het spel uit en vragen ook welke spellen Bo kent. Bo ontspant en doet mee. Jip zegt daarna niet dat hij Bo heeft “gered”, maar dat iedereen een nieuwe leerling kan helpen. Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Beantwoord de vragen

Waardoor kan Bo zich ontspannen?

.....

.....

2. Waaruit blijkt gelijkwaardigheid?

.....

.....

3. Hoe laat Jip nederigheid zien? PREMIUM DEEL 10 11

.....

.....

4. Wat kan geaard betekenen in deze situatie?

.....

.....

Deel 10 · Les 6

Boosheid

BOOSHEID

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Op het plein verandert een groepje halverwege het spel de regels. Mika vindt dat oneerlijk en zegt rustig dat vooraf duidelijke afspraken nodig zijn. Een ander kind roept: “Ik doe het toch op mijn manier.” Zijn toon klinkt uitdagend. Mika merkt dat hij boos wordt. Hij zegt: “Ik wil meedoen, maar wel met regels waar iedereen het over eens is.” De groep stemt opnieuw over de regels en begint opnieuw. Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Beantwoord de vragen

Wanneer is Mika moedig?

.....

.....

2. Wat maakt het andere kind eigenwijs?

.....

.....

3. Wat maakt de toon uitdagend?

.....

.....

4. Waaruit blijkt zelfbewustzijn?

.....

.....

Deel 10 · Les 7

Angst

ANGST

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Tijdens een speurtocht krijgt een groepje een routekaart die niet helemaal duidelijk is. De tijd tikt door en twee kinderen willen snel doorlopen. Finn zegt dat hij druk voelt om meteen te kiezen. Lotte kijkt zorgvuldig naar de verkeersborden en stelt voor eerst rustig te controleren. Sem vraagt of de kaart misschien verkeerd is afgedrukt. De begeleider kijkt mee en ontdekt een ontbrekende pijl. De kinderen kunnen daarna veilig verder. Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Beantwoord de vragen

Waarom voelt Finn zich onder druk?

.....

.....

2. Waaruit blijkt dat Lotte waakzaam is?

.....

.....

3. Is Sem wantrouwend of voorzichtig?

.....

.....

4. Kun je uit dit verhaal paranoia afleiden?

.....

.....

Deel 10 · Les 8

Afkeer

AFKEER

Naam: _____ Datum: _____

Lees het verhaal

Bij een proeverij staat een onbekend broodbeleg op tafel. Aya kijkt eerst, ruikt voorzichtig en zegt dat ze het niet wil proeven. Tom vindt de geur niet prettig en schuift zijn bordje weg. De leerkracht legt uit dat niemand iets hoeft te eten wat die niet wil. Een paar anderen proberen wel een klein stukje en vertellen hoe het smaakt. De klas spreekt af dat niemand een ander uitlacht om diens keuze. Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Beantwoord de vragen

Waarom voelt Aya zich mogelijk onwennig?

.....

.....

2. Waaruit blijkt weerstand?

.....

.....

3. Wat is anders aan Toms afkeer?

.....

.....

4. Wat is een respectvolle reactie?

.....

.....

Deel 10 · Les 1 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom kan Isa zich voldaan voelen?

Goed voorbeeldantwoord: Het project is afgerond en de tentoonstelling is gelukt.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze ziet het eindresultaat en zegt dat het gelukt is.

Uitleg voor de leerkracht: Voldaan gaat over tevredenheid na het afronden van iets.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Waarop kan Isa trots zijn?

Goed voorbeeldantwoord: Op haar bijdrage en het samen herstellen van de boog.

Aanwijzing uit het verhaal: Haar tekening hangt er en ze heeft meegeholpen.

Uitleg voor de leerkracht: Trots richt zich op iets dat je hebt bereikt.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Wat is het verschil tussen blij en voldaan? EMOTIES.INFO | PREMIUM DEEL 10 3

Goed voorbeeldantwoord: Blij is een prettig gevoel op dat moment; voldaan hangt samen met wat is afgerond.

Aanwijzing uit het verhaal: Isa glimlacht bij de bezoekers en ontspant na afloop.

Uitleg voor de leerkracht: Eén persoon kan tegelijk verschillende positieve gevoelens hebben.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Waarom kan Isa optimistisch worden?

Goed voorbeeldantwoord: Ze verwacht dat een volgende tentoonstelling ook goed kan gaan.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze kijkt uit naar de volgende keer na deze geslaagde samenwerking.

Uitleg voor de leerkracht: Optimisme is vertrouwen in een mogelijke goede uitkomst.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Deel 10 · Les 2 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waardoor kan Nour rouw ervaren?

Goed voorbeeldantwoord: Haar opa is overleden en ze mist hem.

Aanwijzing uit het verhaal: De foto is van haar overleden opa.

Uitleg voor de leerkracht: Rouw is een reactie op verlies en verloopt niet voor iedereen hetzelfde.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Wat maakt langdurige belasting anders dan een verdrietig moment?

Goed voorbeeldantwoord: Verdriet kan tijdelijk opkomen; een aanhoudende last raakt meerdere dagen of situaties.

Aanwijzing uit het verhaal: Nour zegt dat sommige dagen zwaar zijn.

Uitleg voor de leerkracht: Geteisterd is een sterk woord; gebruik het niet als etiket voor Nour.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Hoe helpt haar vriend zonder iets op te dringen? EMOTIES.INFO | PREMIUM DEEL 10 5

Goed voorbeeldantwoord: Hij biedt een mogelijkheid en laat Nour zelf beslissen.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij stelt een herinneringszin voor; Nour mag wachten.

Uitleg voor de leerkracht: Steun betekent ook ruimte geven.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Wat kan de leerkracht doen?

Goed voorbeeldantwoord: Erkennen dat gevoelens er mogen zijn en keuzevrijheid bieden.

Aanwijzing uit het verhaal: De leerkracht zegt dat Nour niet hoeft te vertellen.

Uitleg voor de leerkracht: Een leerling hoeft geen persoonlijke verlieservaring te delen.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Deel 10 · Les 3 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom was Yara nieuwsgierig?

Goed voorbeeldantwoord: Ze wilde weten van wie de envelop was.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze stelt al vóór het openen vragen.

Uitleg voor de leerkracht: Nieuwsgierigheid is de wens om iets te ontdekken.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Wat verraste de klas?

Goed voorbeeldantwoord: Dat een echte schrijver zou langskomen.

Aanwijzing uit het verhaal: Het stond onverwacht in de brief.

Uitleg voor de leerkracht: Verbazing ontstaat wanneer iets anders is dan verwacht.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Wanneer raakten ze verward?

Goed voorbeeldantwoord: Door de onduidelijke datum in de brief. EMOTIES.INFO | PREMIUM DEEL 10 7

Aanwijzing uit het verhaal: Er staat “morgen of volgende week”.

Uitleg voor de leerkracht: Verward betekent dat je nog niet goed begrijpt wat er bedoeld wordt.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Waaraan zie je interesse?

Goed voorbeeldantwoord: De leerlingen formuleren inhoudelijke vragen.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze bereiden samen het bezoek voor.

Uitleg voor de leerkracht: Interesse blijkt uit aandacht en betrokkenheid.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Deel 10 · Les 4 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom voelt Sara zich mogelijk miskend?

Goed voorbeeldantwoord: Haar bijdrage wordt niet erkend.

Aanwijzing uit het verhaal: Bram noemt haar werk niet tijdens de presentatie.

Uitleg voor de leerkracht: Miskend verwijst naar het niet erkennen van iemands bijdrage.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Waaruit blijkt dat zij genegeerd wordt?

Goed voorbeeldantwoord: Ze krijgt geen ruimte om haar uitleg te geven.

Aanwijzing uit het verhaal: Bram praat twee keer door haar heen.

Uitleg voor de leerkracht: Genegeerd gaat over niet gehoord of opgemerkt worden.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel. EMOTIES.INFO | PREMIUM DEEL 10 9

Vraag 3. Hoe wordt gelijkwaardigheid hersteld?

Goed voorbeeldantwoord: Ieders bijdrage wordt benoemd en iedereen krijgt spreektijd.

Aanwijzing uit het verhaal: De leerkracht vraagt aandacht voor elke leerling.

Uitleg voor de leerkracht: Gelijkwaardig betekent dat ieders stem evenveel waard is.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Is Sara letterlijk in de steek gelaten?

Goed voorbeeldantwoord: Dat weten we niet; ze kan zich alleen voelen, maar dit is niet hetzelfde als werkelijk verlaten zijn.

Aanwijzing uit het verhaal: Haar groepsgenoten onderbreken haar, maar blijven bij de taak.

Uitleg voor de leerkracht: Een gevoel is niet automatisch bewijs van iemands bedoeling.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Deel 10 · Les 5 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waardoor kan Bo zich ontspannen?

Goed voorbeeldantwoord: Hij krijgt tijd en mag zelf kiezen of hij meedoet.

Aanwijzing uit het verhaal: Jip dringt niet aan en de regels worden rustig uitgelegd.

Uitleg voor de leerkracht: Ontspanning groeit wanneer je je veilig en niet opgejaagd voelt.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Waaruit blijkt gelijkwaardigheid?

Goed voorbeeldantwoord: Ook Bo krijgt de kans iets bij te dragen.

Aanwijzing uit het verhaal: De kinderen vragen naar zijn eigen spelervaring.

Uitleg voor de leerkracht: Gelijkwaardigheid betekent niet dat iedereen hetzelfde is.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Hoe laat Jip nederigheid zien? EMOTIES.INFO | PREMIUM DEEL 10 11

Goed voorbeeldantwoord: Hij maakt zichzelf niet tot held van het verhaal.

Aanwijzing uit het verhaal: Jip zegt dat iedereen iemand kan helpen.

Uitleg voor de leerkracht: Nederig is jezelf niet belangrijker maken dan anderen.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Wat kan geaard betekenen in deze situatie?

Goed voorbeeldantwoord: Rustig en stevig bij jezelf blijven tijdens iets nieuws.

Aanwijzing uit het verhaal: Bo krijgt tijd om eerst te kijken en daarna mee te doen.

Uitleg voor de leerkracht: Je kunt geaard zijn zonder veel te praten.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Deel 10 · Les 6 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Wanneer is Mika moedig?

Goed voorbeeldantwoord: Hij spreekt zich rustig uit ondanks tegenspraak.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij zegt dat de regels vooraf duidelijk moeten zijn.

Uitleg voor de leerkracht: Moed gaat over handelen terwijl iets spannend kan zijn.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Wat maakt het andere kind eigenwijs?

Goed voorbeeldantwoord: Het wil uitsluitend de eigen manier volgen.

Aanwijzing uit het verhaal: Het zegt: “Ik doe het toch op mijn manier.”

Uitleg voor de leerkracht: Eigenwijs hoeft niet altijd verkeerd te zijn, maar kan samenwerking bemoeilijken.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Wat maakt de toon uitdagend?

Goed voorbeeldantwoord: Het kind daagt anderen uit in plaats van samen te overleggen.

Aanwijzing uit het verhaal: De uitspraak wordt geroepen.

Uitleg voor de leerkracht: Een uitdagende houding is iets anders dan inhoudelijk oneens zijn.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Waaruit blijkt zelfbewustzijn?

Goed voorbeeldantwoord: Mika herkent zijn boosheid en verwoordt zijn grens.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij zegt wat hij nodig heeft zonder te schreeuwen.

Uitleg voor de leerkracht: Je kunt boos zijn en toch zorgvuldig handelen.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Deel 10 · Les 7 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom voelt Finn zich onder druk?

Goed voorbeeldantwoord: Hij moet snel beslissen terwijl de kaart onduidelijk is.

Aanwijzing uit het verhaal: De klok loopt door en groepsgenoten dringen aan.

Uitleg voor de leerkracht: Druk ontstaat door verwachtingen en tijdsdruk.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Waaruit blijkt dat Lotte waakzaam is?

Goed voorbeeldantwoord: Ze let bewust op wat nodig is voor veiligheid.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze controleert de borden.

Uitleg voor de leerkracht: Waakzaam zijn kan juist behulpzaam zijn.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Is Sem wantrouwend of voorzichtig?

Goed voorbeeldantwoord: Hij twijfelt aan de kaart; zonder verdere informatie weten we niet waarom. EMOTIES.INFO | PREMIUM DEEL 10 15

Aanwijzing uit het verhaal: Hij vraagt of de kaart onjuist is afgedrukt.

Uitleg voor de leerkracht: Een kritische vraag is niet automatisch ongezond wantrouwen.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Kun je uit dit verhaal paranoia afleiden?

Goed voorbeeldantwoord: Nee. Er is geen basis om een zwaar psychologisch begrip aan een leerling toe te kennen.

Aanwijzing uit het verhaal: De kaart blijkt daadwerkelijk een fout te bevatten.

Uitleg voor de leerkracht: Gebruik dit woord uitsluitend als woordbespreking, nooit als diagnose.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Deel 10 · Les 8 — Antwoordblad voor de leerkracht

Deze antwoorden zijn voorbeelden. Andere goed onderbouwde antwoorden zijn mogelijk.

Vraag 1. Waarom voelt Aya zich mogelijk onwennig?

Goed voorbeeldantwoord: Het eten is voor haar nieuw.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze kijkt eerst en ruikt voordat ze beslist.

Uitleg voor de leerkracht: Onwennig gaat over een onbekende situatie.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Waaruit blijkt weerstand?

Goed voorbeeldantwoord: Aya wil niet proeven.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze zegt duidelijk nee.

Uitleg voor de leerkracht: Weerstand kan een grens zijn en hoeft niet overwonnen te worden.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Wat is anders aan Toms afkeer?

Goed voorbeeldantwoord: Hij ervaart de geur als onaangenaam. EMOTIES.INFO | PREMIUM DEEL 10 17

Aanwijzing uit het verhaal: Hij schuift zijn bordje weg.

Uitleg voor de leerkracht: Afkeer is een sterke negatieve reactie op iets.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Wat is een respectvolle reactie?

Goed voorbeeldantwoord: Laat ieder kind zelf kiezen en maak geen grapjes over afkeer.

Aanwijzing uit het verhaal: De leerkracht zegt dat proeven niet verplicht is.

Uitleg voor de leerkracht: Grenzen en verschillen respecteren is belangrijker dan iedereen hetzelfde laten doen.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?”

Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

EMOTIES.INFO

PREMIUM LESPAKKET

Gevoelens in alle nuances

8 uitgewerkte lessen met vragen, antwoorden en uitleg

4 kopieerbare werkbladen

315 originele emotiekaarten met gestippelde kniplijnen

INHOUD

Uitgewerkte lessen en antwoordmodellen ..... 2·27

Werkbladen ..... 28·31

Knipkaarten (8 emotiegroepen) ..... 32·86

Emoties.info | Verhalen & lessen in detail

Uitgebreide Nederlandstalige docentenhandleiding bij het Premium lespakket met 315 originele emotiekaarten.

8 uitgewerkte lessen • 8 fictieve verhalen • 46 directe emoticon-inzetten • 8 lesactiviteiten • 8 evaluaties

Zo gebruik je dit pakket

Gebruik deze handleiding naast de bestaande PDF met 315 uitknipbare kaarten en de vier werkbladen. Knip de geselecteerde kaarten langs de gestippelde lijnen uit het kaartenbestand. De emoticons staan óók direct bij de lessen, als visuele steun bij voorlezen en gesprek.

Tijdsduur: circa 40–50 minuten per les. Groep 3–4: gebruik drie of vier kaarten en maximaal 25 minuten; groep 5–6: gebruik vijf à zes kaarten; groep 7–8: bespreek nuance en meerdere perspectieven.

Veiligheid en begeleiding

Werk met fictieve personages. Niemand hoeft een persoonlijke ervaring te vertellen, een emotie te tonen of een kaart over zichzelf te kiezen. Vraag altijd wat een persoon mogelijk voelt in plaats van dit af te lezen aan het gezicht. Bij gevoelige onderwerpen: volg de zorgroute van school.

De emotienamen en beschrijvingen komen uit het oorspronkelijke Nederlandse gedeelte van het aangeleverde Word-document. De verhalen, vragen en didactische opdrachten zijn nieuw ontwikkeld voor deze handleiding.

LES 1 — Vreugde: Blij is niet altijd hetzelfde als euforisch

Doelgroep groep 3–8

Leerdoel Leerlingen vergelijken blijdschap die verschilt in aanleiding, uitstraling en intensiteit.

Benodigdheden Deze pagina's, de hieronder afgebeelde emoticons, de uitgesneden kaarten uit het premium-kaartenbestand, vier verhaalstroken en papier.

Kies deze originele emoticons

Blij

Vrolijk

Opgewekt

Trots

Euforisch

Geamuseerd

Blij Prettig en positief basisgevoel

Vrolijk Lichte blijdschap die zichtbaar wordt

Opgewekt Lichte, vrolijke stemming met positieve energie

Trots Tevreden gevoel over jezelf of wat je bereikt hebt

Euforisch Overweldigende blijdschap die alles even overstijgt

Geamuseerd Licht plezier door iets grappigs of luchtigs

Stap 1 • Openen en voorkennis (5 minuten)

Leerkracht zegt: "Vandaag spelen we onderzoekers van gevoelens. Een gezicht of emoticon is een aanwijzing, maar vertelt nooit het hele verhaal. We horen pas echt wat iemand voelt wanneer we vragen stellen."

Leg twee kaarten naast elkaar. Vraag: "Wat zie je? Wat denk je dat het woord betekent? Kun je ook een andere uitleg bedenken?" Verzamel minstens twee verschillende antwoorden, zonder goed/fout over gezichtsuitdrukkingen te geven.

Stap 2 • Voorleesverhaal (7 minuten)

Lees langzaam voor. Laat leerlingen eerst luisteren en toon daarna de geselecteerde kaarten.

Noor zit in de klas. De juf zegt dat iedereen tien minuten eerder naar buiten mag. Noor glimlacht: ze vindt dat fijn. Even later hoort ze dat haar tekening in de schoolgang komt te hangen. Ze staat rechtop, kijkt nog eens naar haar werk en zegt: "Dat heb ik echt zelf gemaakt!" In de pauze doet haar vriend een grappige stem na. Noor schiet in de lach. Na school krijgt ze onverwacht te horen dat haar verdwenen kat weer thuis is. Ze springt op en neer en juicht. Zijn dit vier keer precies dezelfde gevoelens?

Stap 3 • Gesprek met uitgewerkte antwoorden en uitleg (10–15 minuten)

Vraag 1. Bij welk moment zou de kaart Blij kunnen passen?

Voorbeeldantwoord: Noor hoort dat de klas tien minuten eerder naar buiten mag. Ze vindt dat fijn en glimlacht.

Aanwijzing uit het verhaal: De juf zegt dat iedereen eerder naar buiten mag; daarna glimlacht Noor.

Uitleg voor de leerkracht: Blij is een prettige reactie op goed nieuws. We weten niet hoe sterk haar vreugde is, dus ‘euforisch’ is hier niet nodig.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Vraag: Welke kaart past ook? Antwoord: Vrolijk kan ook; beide beschrijven een positief gevoel.

Vraag 2. Wanneer past Trots misschien beter dan Blij?

Voorbeeldantwoord: Trots past wanneer haar tekening in de gang mag hangen en ze zegt dat zij die zelf gemaakt heeft.

Aanwijzing uit het verhaal: Noor staat rechtop, bekijkt haar werk en zegt: “Dat heb ik echt zelf gemaakt!”

Uitleg voor de leerkracht: Trots gaat vaak over een eigen prestatie of iets waarvoor je moeite hebt gedaan. Blij kan tegelijk aanwezig zijn.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Vraag: Wat heeft Noor zelf gedaan? Antwoord: Ze heeft de tekening gemaakt.

Vraag 3. Wat is het verschil tussen Geamuseerd en Euforisch?

Voorbeeldantwoord: Geamuseerd hoort bij de grappige stem van haar vriend; euforisch kan passen bij het juichen omdat de verdwenen kat terug is.

Aanwijzing uit het verhaal: Bij de stem schiet ze in de lach. Bij de kat springt ze op en neer en juicht.

Uitleg voor de leerkracht: Geamuseerd is plezier om iets grappigs; euforisch is veel intensere blijdschap. Een lach alleen bewijst geen euforie.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Vraag: Welk moment is intenser? Antwoord: Het nieuws over haar teruggevonden kat.

Vraag 4. Kan Noor tegelijk opgelucht en blij zijn?

Voorbeeldantwoord: Ja, dat kan. Noor kan blij zijn dat de kat thuis is en tegelijk opluchting voelen omdat de onzekerheid voorbij is.

Aanwijzing uit het verhaal: De kat was verdwenen en blijkt onverwacht weer thuis.

Uitleg voor de leerkracht: Gevoelens hoeven niet één voor één te komen. Opgelucht is een mogelijke aanvulling, ook al staat dat woord niet in de vier gekozen kaarten.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Vraag: Weten we zeker dat Noor opgelucht is? Antwoord: Nee, dat is een aannemelijke uitleg; je zou het haar moeten vragen.

Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Ik denk dat Noor bij haar tekening trots is, omdat ze iets heeft bereikt. Bij de grap is ze geamuseerd. We weten niet hoe sterk zij het echt voelt: dat kunnen we vragen.”

Stap 4 • Spel met emoticonkaarten (12 minuten)

Vier verhaalstroken: eerder pauze; tekening ophangen; grapje; kat terug. Leg telkens twee passende kaarten en leg uit waarom.

Werkvorm: twee- of drietallen. Deel de kaarten uit, geef 2 minuten stille kiestijd, 4 minuten overleg en 5 minuten presenteren. Laat na elke presentatie één ander groepje beleefd een alternatief noemen.

Leerkracht zegt: “Er mag meer dan één passende kaart zijn. Leg altijd uit waarom je die kiest. Bedenk ook wat je nog zou moeten vragen om het zekerder te weten.”

Stap 5 · Reflectie en afsluiten (5 minuten)

Kies twee woorden uit deze les en maak voor elk een andere verzonnen zin.

Controle van het leerdoel: kan een leerling twee verwante woorden noemen, één verschil uitleggen én erkennen dat gevoelens niet met zekerheid van een gezicht zijn af te lezen?

Differentiatie en extra verwerking

Groep 3–4: kies drie kaarten, lees het verhaal korter voor en laat vooral aanwijzen of tekenen. Groep 5–6: gebruik alle kaarten en laat leerlingen hun keuze in één zin toelichten. Groep 7–8: laat leerlingen twee plausibele kaarten tegen elkaar afwegen en een ontbrekende contextvraag formuleren.

Extra opdracht: maak in tweetallen een tweede einde van het verhaal waarin een andere emotie mogelijk wordt; benoem welk nieuw detail het verschil maakt.

LES 2 — Verdriet: Teleurgesteld, eenzaam of verdrietig?

Doelgroep groep 3–8

Leerdoel Leerlingen onderzoeken of verdriet ontstaat door een verwachting, verlies, gemis of een opmerking.

Benodigdheden Deze pagina's, de hieronder afgebeelde emoticons, de uitgesneden kaarten uit het premium-kaartenbestand, vier verhaalstroken en papier.

Kies deze originele emoticons

Teleurgesteld

Droevig

Verdriet

Iemand missen

Eenzaam

Gekwetst

Teleurgesteld Verwachting niet uitgekomen zien

Droevig Zacht en aanhoudend verdriet

Verdriet Pijn door verlies of gemis

Iemand missen Verlangen naar iemand die er niet is

Eenzaam Gebrek aan echte verbinding voelen

Gekwetst Emotioneel geraakt door woorden of gedrag

Stap 1 · Openen en voorkennis (5 minuten)

Leerkracht zegt: "Vandaag spelen we onderzoekers van gevoelens. Een gezicht of emoticon is een aanwijzing, maar vertelt nooit het hele verhaal. We horen pas echt wat iemand voelt wanneer we vragen stellen."

Leg twee kaarten naast elkaar. Vraag: "Wat zie je? Wat denk je dat het woord betekent? Kun je ook een andere uitleg bedenken?" Verzamel minstens twee verschillende antwoorden, zonder goed/fout over gezichtsuitdrukkingen te geven.

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Lees langzaam voor. Laat leerlingen eerst luisteren en toon daarna de geselecteerde kaarten.

Milan had uitgekeken naar het schoolreisje, maar door hevige regen gaat het niet door. Hij slaat zijn schrift dicht en zegt: "Hier had ik me zo op verheugd." Tijdens het speelkwartier ziet hij drie kinderen samen voetballen. Niemand vraagt hem mee. Aan het eind van de dag denkt hij aan zijn oma, die ver

weg woont. Hij zou haar graag weer zien. Een klasgenoot zegt: “Jij doet ook nooit mee.” Milan kijkt naar zijn schoenen. Wat zou hij op verschillende momenten kunnen voelen?

Stap 3 • Gesprek met uitgewerkte antwoorden en uitleg (10–15 minuten)

Vraag 1. Wat was Milans verwachting voordat het schoolreisje niet doorging?

Voorbeeldantwoord: Hij verwachtte een leuk schoolreisje en had ernaar uitgekeken.

Aanwijzing uit het verhaal: Er staat dat Milan had uitgekeken naar het schoolreisje en zegt: “Hier had ik me zo op verheugd.”

Uitleg voor de leerkracht: Omdat de verwachte leuke gebeurtenis niet doorgaat, past ‘teleurgesteld’. Dat is iets anders dan ‘iemand missen’.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Welke woorden verraden zijn verwachting? Antwoord: “Uitgekeken naar” en “zo op verheugd”.

Vraag 2. Wanneer is Eenzaam een mogelijke kaart?

Voorbeeldantwoord: Eenzaam is mogelijk tijdens het speelkwartier, als andere kinderen samen voetballen en niemand hem uitnodigt.

Aanwijzing uit het verhaal: Milan ziet drie kinderen samen voetballen; niemand vraagt hem mee.

Uitleg voor de leerkracht: Eenzaam betekent het gemis van verbinding. Hij kan zich ook buitengesloten voelen, maar dat weten we pas zeker als hij het vertelt.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Is alleen staan hetzelfde als eenzaam zijn? Antwoord: Nee; je kunt graag alleen zijn.

Vraag 3. Bij welke gebeurtenis past Iemand missen?

Voorbeeldantwoord: Iemand missen past wanneer Milan aan zijn oma denkt, die ver weg woont, en haar graag wil zien.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij denkt aan oma aan het eind van de dag en wil haar graag weer zien.

Uitleg voor de leerkracht: Hier gaat het om verlangen naar een specifieke persoon. Dat is anders dan verdriet over een misgelopen schoolreisje.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wie mist Milan precies? Antwoord: Zijn oma.

Vraag 4. Waarom kan de opmerking Gekwetst veroorzaken?

Voorbeeldantwoord: De opmerking “Jij doet ook nooit mee” kan Milan kwetsen, doordat hij zich afgewezen of verkeerd begrepen voelt.

Aanwijzing uit het verhaal: Een klasgenoot zegt dit en Milan kijkt daarna naar zijn schoenen.

Uitleg voor de leerkracht: Het neerkijken kan verdriet of ongemak aangeven, maar bewijst niet precies wat hij voelt. Vraag liever voorzichtig naar zijn ervaring.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat kan een klasgenoot beter zeggen? Antwoord: “Wil je met ons meedoen?”

Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Voor het schoolreisje kies ik Teleurgesteld. Als niemand hem uitnodigt, is Eenzaam mogelijk. Maar ik vraag Milan liever zelf wat hij voelt.”

Stap 4 • Spel met emoticonkaarten (12 minuten)

Sorteer de vier gebeurtenissen onder teleurstelling, erbij willen horen, gemis en woorden die pijn doen. Maak voor elk een helpende reactie.

Werkvorm: twee- of drietallen. Deel de kaarten uit, geef 2 minuten stille kiestijd, 4 minuten overleg en 5 minuten presenteren. Laat na elke presentatie één ander groepje beleefd een alternatief noemen.

Leerkracht zegt: “Er mag meer dan één passende kaart zijn. Leg altijd uit waarom je die kiest. Bedenk ook wat je nog zou moeten vragen om het zekerder te weten.”

Stap 5 • Reflectie en afsluiten (5 minuten)

Schrijf één vraag die je kunt stellen zonder te raden wat iemand voelt.

Controle van het leerdoel: kan een leerling twee verwante woorden noemen, één verschil uitleggen én erkennen dat gevoelens niet met zekerheid van een gezicht zijn af te lezen?

Differentiatie en extra verwerking

Groep 3–4: kies drie kaarten, lees het verhaal korter voor en laat vooral aanwijzen of tekenen. Groep 5–6: gebruik alle kaarten en laat leerlingen hun keuze in één zin toelichten. Groep 7–8: laat leerlingen twee plausibele kaarten tegen elkaar afwegen en een ontbrekende contextvraag formuleren.

Extra opdracht: maak in tweetallen een tweede einde van het verhaal waarin een andere emotie mogelijk wordt; benoem welk nieuw detail het verschil maakt.

LES 3 — Verbazing: Wat gebeurt er als iets onverwacht is?

Doelgroep groep 3–8

Leerdoel Leerlingen onderscheiden verbazing, nieuwsgierigheid, verwarring en verwondering.

Benodigdheden Deze pagina's, de hieronder afgebeelde emoticons, de uitgesneden kaarten uit het premium-kaartenbestand, vier verhaalstroken en papier.

Kies deze originele emoticons

Verbaasd

Nieuwsgierig

Stomverbaasd

Verward

Verbluft

Verwonderd

Verbaasd Verrast door iets nieuws of onverwachts

Nieuwsgierig Willen ontdekken en begrijpen

Stomverbaasd Volledige verbazing zonder woorden

Verward Niet begrijpen wat er gebeurt

Verbluft Sterk onder de indruk en even stilgezet

Verwonderd Open en geraakt door iets bijzonders

Stap 1 • Openen en voorkennis (5 minuten)

Leerkracht zegt: "Vandaag spelen we onderzoekers van gevoelens. Een gezicht of emoticon is een aanwijzing, maar vertelt nooit het hele verhaal. We horen pas echt wat iemand voelt wanneer we vragen stellen."

Leg twee kaarten naast elkaar. Vraag: "Wat zie je? Wat denk je dat het woord betekent? Kun je ook een andere uitleg bedenken?" Verzamel minstens twee verschillende antwoorden, zonder goed/fout over gezichtsuitdrukkingen te geven.

Stap 2 • Voorleesverhaal (7 minuten)

Lees langzaam voor. Laat leerlingen eerst luisteren en toon daarna de geselecteerde kaarten.

In de klas staat een doos met gaatjes. Er komt een zacht geritsel uit. "Wat zou erin zitten?", fluistert Sam. De juf vraagt om het deksel voorzichtig op te tillen. Er blijkt een grote, zelfgemaakte robot van karton in te staan die geluid kan maken. Sam doet zijn mond open. Even later krijgt hij een ingewikkelde uitleg over de knoppen. Hij fronst: "Ik snap het niet meer." Als de robot een tekening maakt, kijkt hij aandachtig toe en wil hij weten hoe het werkt.

Stap 3 • Gesprek met uitgewerkte antwoorden en uitleg (10–15 minuten)

Vraag 1. Wanneer is Sam vooral Nieuwsgierig?

Voorbeeldantwoord: Sam is nieuwsgierig wanneer hij de doos met gaatjes ziet en zich afvraagt wat erin zit.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij vraagt: “Wat zou erin zitten?” en luistert naar het geritsel.

Uitleg voor de leerkracht: Nieuwsgierigheid is de behoefte iets onbekends te ontdekken.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat doet een nieuwsgierig kind? Antwoord: Vragen stellen, kijken en onderzoeken.

Vraag 2. Wat is het verschil tussen Verbaasd en Verward?

Voorbeeldantwoord: Verbaasd past bij het onverwacht zien van de robot; verward bij de ingewikkelde uitleg die Sam niet meer begrijpt.

Aanwijzing uit het verhaal: Bij de robot doet hij zijn mond open. Later fronst hij en zegt: “Ik snap het niet meer.”

Uitleg voor de leerkracht: Verbaasd = iets onverwachts opmerken; verward = moeite hebben te begrijpen wat er gebeurt.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Welke woorden tonen verwarring? Antwoord: “Ik snap het niet meer”.

Vraag 3. Is Verwonderd altijd hetzelfde als geschrokken?

Voorbeeldantwoord: Nee. Verwonderd zijn kan een prettige, rustige belangstelling of bewondering zijn; schrikken is een snelle reactie op iets onverwachts.

Aanwijzing uit het verhaal: Sam kijkt aandachtig toe wanneer de robot tekent en wil weten hoe hij werkt.

Uitleg voor de leerkracht: Het verhaal geeft een aanwijzing voor verwondering; er staat niet dat hij bang is of schrikt.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Moet een verrassing eng zijn? Antwoord: Nee, verrassingen kunnen ook leuk zijn.

Vraag 4. Welke informatie zouden we aan Sam vragen?

Voorbeeldantwoord: Vraag Sam wat hij denkt dat de robot doet en welk onderdeel van de knoppen hij niet begrijpt.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij geeft aan dat de uitleg te ingewikkeld is en vraagt zich af hoe de robot werkt.

Uitleg voor de leerkracht: Een open vraag helpt om te begrijpen of hij nieuwsgierig, verward of verwonderd is.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Welke helpende vraag kun je stellen? Antwoord: “Welke knop snap je nog niet?”

Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Nieuwsgierig past wanneer Sam iets wil ontdekken. Verward past wanneer hij de uitleg niet begrijpt. Een verrassing kan ook positief zijn.”

Stap 4 • Spel met emoticonkaarten (12 minuten)

Laat groepjes drie nieuwe, veilige verrassingsmomenten bedenken en telkens twee kaarten kiezen; wissel en verdedig verschillende interpretaties.

Werkvorm: twee- of drietallen. Deel de kaarten uit, geef 2 minuten stille kiestijd, 4 minuten overleg en 5 minuten presenteren. Laat na elke presentatie één ander groepje beleefd een alternatief noemen.

Leerkracht zegt: “Er mag meer dan één passende kaart zijn. Leg altijd uit waarom je die kiest. Bedenk ook wat je nog zou moeten vragen om het zekerder te weten.”

Stap 5 · Reflectie en afsluiten (5 minuten)

Noem één onverwachte gebeurtenis die twee verschillende emoties kan oproepen.

Controle van het leerdoel: kan een leerling twee verwante woorden noemen, één verschil uitleggen én erkennen dat gevoelens niet met zekerheid van een gezicht zijn af te lezen?

Differentiatie en extra verwerking

Groep 3–4: kies drie kaarten, lees het verhaal korter voor en laat vooral aanwijzen of tekenen. Groep 5–6: gebruik alle kaarten en laat leerlingen hun keuze in één zin toelichten. Groep 7–8: laat leerlingen twee plausibele kaarten tegen elkaar afwegen en een ontbrekende contextvraag formuleren.

Extra opdracht: maak in tweetallen een tweede einde van het verhaal waarin een andere emotie mogelijk wordt; benoem welk nieuw detail het verschil maakt.

LES 4 — Schaamte / Schuld: Een fout maken is niet hetzelfde als fout zijn

Doelgroep groep 5–8

Leerdoel Leerlingen leren onderscheid tussen spijt over gedrag, schaamte over zichzelf en herstellen na een fout.

Benodigdheden Deze pagina's, de hieronder afgebeelde emoticons, de uitgesneden kaarten uit het premium-kaartenbestand, vier verhaalstroken en papier.

Kies deze originele emoticons

Schuldgevoel

Spijt

Schaamte

Onzeker

Afgewezen

Acceptatie

Schuldgevoel Besef dat je iets verkeerd hebt gedaan

Spijt Wensen dat je iets anders had gedaan

Schaamte Gevoel dat jij niet goed genoeg bent

Onzeker Twijfelen aan jezelt of je keuzes

Afgewezen Niet geaccepteerd of gekozen worden

Acceptatie Erkennen wat is zonder verzet

Stap 1 · Openen en voorkennis (5 minuten)

Leerkracht zegt: "Vandaag spelen we onderzoekers van gevoelens. Een gezicht of emoticon is een aanwijzing, maar vertelt nooit het hele verhaal. We horen pas echt wat iemand voelt wanneer we vragen stellen."

Leg twee kaarten naast elkaar. Vraag: "Wat zie je? Wat denk je dat het woord betekent? Kun je ook een andere uitleg bedenken?" Verzamel minstens twee verschillende antwoorden, zonder goed/fout over gezichtsuitdrukkingen te geven.

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Lees langzaam voor. Laat leerlingen eerst luisteren en toon daarna de geselecteerde kaarten.

Tijdens een knutselopdracht stoot Roos per ongeluk een beker water om. De tekening van Amir wordt nat. Roos zegt meteen: "Sorry, ik pak papier en help je opnieuw." Wanneer andere kinderen kijken, krijgt

ze rode wangen. Ze denkt: “Iedereen vindt vast dat ik onhandig ben.” Amir zegt: “Het was een ongeluk. Wil je me helpen met een nieuwe tekening?” Roos knikt, maar durft de eerste minuten nauwelijks iets te zeggen.

Stap 3 • Gesprek met uitgewerkte antwoorden en uitleg (10–15 minuten)

Vraag 1. Waarover kan Roos spijt hebben?

Voorbeeldantwoord: Roos kan spijt hebben dat de tekening van Amir nat is geworden, ook al was het per ongeluk.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze stoot een beker om en zegt meteen: “Sorry, ik pak papier en help je opnieuw.”

Uitleg voor de leerkracht: Spijt gaat over iets dat je liever niet had gedaan of veroorzaakt. Een ongeluk maakt haar niet slecht.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Heeft Roos dit expres gedaan? Antwoord: Nee, per ongeluk.

Vraag 2. Wat doet Roos om de situatie te herstellen?

Voorbeeldantwoord: Ze biedt excuses aan, pakt papier en wil Amir helpen opnieuw te beginnen.

Aanwijzing uit het verhaal: Haar woorden: “Sorry, ik pak papier en help je opnieuw.”

Uitleg voor de leerkracht: Herstel betekent verantwoordelijkheid nemen voor de gevolgen en helpen waar dat kan.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat kan ze nog vragen? Antwoord: “Amir, wat heb jij nu nodig?”

Vraag 3. Wat is het verschil tussen “ik maakte een fout” en “ik ben fout”?

Voorbeeldantwoord: “Ik maakte een fout” gaat over een handeling. “Ik ben fout” zegt iets negatiefs over de hele persoon.

Aanwijzing uit het verhaal: De beker valt door een ongeluk; Roos denkt vervolgens dat iedereen haar onhandig vindt.

Uitleg voor de leerkracht: Gedrag kun je corrigeren zonder iemands waarde als persoon te beoordelen.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Welke zin helpt Roos? Antwoord: “Ik maakte een foutje en ik kan helpen.”

Vraag 4. Waarom weten we niet zeker of Roos zich schaamt?

Voorbeeldantwoord: Rode wangen en stil zijn kunnen bij schaamte passen, maar kunnen ook spanning of verdriet betekenen.

Aanwijzing uit het verhaal: Roos krijgt rode wangen, denkt dat iedereen haar onhandig vindt en zegt eerst nauwelijks iets.

Uitleg voor de leerkracht: Een emoticon of lichaamssignaal is geen bewijs. De leerkracht kan vragen wat zij ervaart.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat vraag je zonder te oordelen? Antwoord: “Wat ging er door je heen?”

Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Roos lijkt spijt te hebben van de natte tekening. Haar gedachte over zichzelf kan bij schaamte passen. We zeggen niet dat Roos een slecht kind is.”

Stap 4 · Spel met emoticonkaarten (12 minuten)

Speel een fictief hersteldialoogje: “Wat gebeurde er?”, “Dat spijt me”, “Hoe kan ik het herstellen?”, “Wat helpt nu?” Geen persoonlijke bekentenissen.

Werkvorm: twee- of drietallen. Deel de kaarten uit, geef 2 minuten stille kiestijd, 4 minuten overleg en 5 minuten presenteren. Laat na elke presentatie één ander groepje beleefd een alternatief noemen.

Leerkracht zegt: “Er mag meer dan één passende kaart zijn. Leg altijd uit waarom je die kiest. Bedenk ook wat je nog zou moeten vragen om het zekerder te weten.”

Stap 5 · Reflectie en afsluiten (5 minuten)

Maak de zin af: “Als ik een fout maak, kan ik …”

Controle van het leerdoel: kan een leerling twee verwante woorden noemen, één verschil uitleggen én erkennen dat gevoelens niet met zekerheid van een gezicht zijn af te lezen?

Differentiatie en extra verwerking

Groep 3–4: kies drie kaarten, lees het verhaal korter voor en laat vooral aanwijzen of tekenen. Groep 5–6: gebruik alle kaarten en laat leerlingen hun keuze in één zin toelichten. Groep 7–8: laat leerlingen twee plausibele kaarten tegen elkaar afwegen en een ontbrekende contextvraag formuleren.

Extra opdracht: maak in tweetallen een tweede einde van het verhaal waarin een andere emotie mogelijk wordt; benoem welk nieuw detail het verschil maakt.

LES 5 — Liefde: Hoe laat je iemand merken dat die erbij hoort?

Doelgroep groep 3–8

Leerdoel Leerlingen herkennen verschillende vormen van aandacht, betrokkenheid, steun en verbondenheid.

Benodigdheden Deze pagina's, de hieronder afgebeelde emoticons, de uitgesneden kaarten uit het premium-kaartenbestand, vier verhaalstroken en papier.

Kies deze originele emoticons

Vriendelijk

Empathie

Gezien voelen

Welkom

Beschermd

Geliefd voelen

Vriendelijk Warm en respectvol naar anderen zin

Empathie Mee voelen met de ander

Gezien voelen Ervaren dat je wordt opgemerkt

Welkom Geaccepteerd en ontvangen worden

Beschermd Veilig en gedragen voelen

Geliefd voelen Zeker weten dat je gewaardeerd wordt

Stap 1 • Openen en voorkennis (5 minuten)

Leerkracht zegt: "Vandaag spelen we onderzoekers van gevoelens. Een gezicht of emoticon is een aanwijzing, maar vertelt nooit het hele verhaal. We horen pas echt wat iemand voelt wanneer we vragen stellen."

Leg twee kaarten naast elkaar. Vraag: "Wat zie je? Wat denk je dat het woord betekent? Kun je ook een andere uitleg bedenken?" Verzamel minstens twee verschillende antwoorden, zonder goed/fout over gezichtsuitdrukkingen te geven.

Stap 2 • Voorleesverhaal (7 minuten)

Lees langzaam voor. Laat leerlingen eerst luisteren en toon daarna de geselecteerde kaarten.

Een nieuw meisje, Yara, komt in de klas. Ze kent niemand. Bij de deur zegt Bo: "Hoi, jij mag naast mij zitten." Tijdens rekenen ziet Bo dat Yara steeds naar de verkeerde bladzijde zoekt. "Zal ik laten zien waar we zijn?", vraagt Bo. Tijdens het buitenspelen valt Yara. Een andere leerling haalt rustig de leerkracht erbij. Na school zegt Yara: "Vandaag was spannend, maar ik ben blij dat iemand me opmerkte."

Stap 3 • Gesprek met uitgewerkte antwoorden en uitleg (10–15 minuten)

Vraag 1. Wat maakt Bo vriendelijk?

Voorbeeldantwoord: Bo begroet Yara vriendelijk, nodigt haar uit om naast hem te zitten en biedt hulp aan.

Aanwijzing uit het verhaal: “Hoi, jij mag naast mij zitten.” Later vraagt hij: “Zal ik laten zien waar we zijn?”

Uitleg voor de leerkracht: Vriendelijkheid blijkt uit respectvolle woorden en aandacht, niet alleen uit een glimlach.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Welke zin is uitnodigend? Antwoord: “Jij mag naast mij zitten.”

Vraag 2. Wanneer zou Yara zich welkom of gezien kunnen voelen?

Voorbeeldantwoord: Yara kan zich welkom voelen wanneer Bo haar begroet, en gezien wanneer hij merkt dat zij de bladzijde niet kan vinden.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij biedt een plek aan en ziet haar zoeken tijdens rekenen.

Uitleg voor de leerkracht: Welkom voelen gaat over erbij mogen horen; gezien voelen gaat over opgemerkt worden.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat zegt Yara na school? Antwoord: Ze is blij dat iemand haar opmerkte.

Vraag 3. Wat is het verschil tussen iemand helpen en voor iemand beslissen?

Voorbeeldantwoord: Helpen is ondersteuning aanbieden; beslissen voor iemand neemt diens keuze over.

Aanwijzing uit het verhaal: Bo vraagt: “Zal ik laten zien waar we zijn?” Hij doet het niet zonder te vragen.

Uitleg voor de leerkracht: Met een vraag houdt Yara zelf de regie. Zij mag ook nee zeggen.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat is beter dan “Ik doe het wel”? Antwoord: “Wil je dat ik help?”

Vraag 4. Waarom hoeven kinderen niet iedereen te knuffelen om aardig te zijn?

Voorbeeldantwoord: Aardig zijn kan met woorden, aandacht en praktische hulp. Een knuffel is lichamelijk contact en vraagt toestemming.

Aanwijzing uit het verhaal: In het verhaal helpt Bo met woorden en een vraag; niemand hoeft Yara te omhelzen.

Uitleg voor de leerkracht: Lichamelijke grenzen blijven belangrijk, ook wanneer iemand wil troosten.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat kun je doen zonder aan te raken? Antwoord: Luisteren, vragen, ruimte geven.

Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Bo laat aandacht zien door iets te vragen. Empathie betekent proberen te begrijpen hoe Yara zich voelt, zonder te zeggen dat je het zeker weet.”

Stap 4 • Spel met emoticonkaarten (12 minuten)

Maak drie kaarten met vriendelijke zinnen: welkom heten, steun vragen of aanbieden, iemands grens respecteren.

Werkvorm: twee- of drietallen. Deel de kaarten uit, geef 2 minuten stille kiestijd, 4 minuten overleg en 5 minuten presenteren. Laat na elke presentatie één ander groepje beleefd een alternatief noemen.

Leerkracht zegt: “Er mag meer dan één passende kaart zijn. Leg altijd uit waarom je die kiest. Bedenk ook wat je nog zou moeten vragen om het zekerder te weten.”

Stap 5 • Reflectie en afsluiten (5 minuten)

Schrijf één zin waarmee een nieuwe leerling zich welkom zou kunnen voelen.

Controle van het leerdoel: kan een leerling twee verwante woorden noemen, één verschil uitleggen én erkennen dat gevoelens niet met zekerheid van een gezicht zijn af te lezen?

Differentiatie en extra verwerking

Groep 3–4: kies drie kaarten, lees het verhaal korter voor en laat vooral aanwijzen of tekenen. Groep 5–6: gebruik alle kaarten en laat leerlingen hun keuze in één zin toelichten. Groep 7–8: laat leerlingen twee plausibele kaarten tegen elkaar afwegen en een ontbrekende contextvraag formuleren.

Extra opdracht: maak in tweetallen een tweede einde van het verhaal waarin een andere emotie mogelijk wordt; benoem welk nieuw detail het verschil maakt.

LES 6 — Boos: Van ergernis naar boosheid: wat kun je doen?

Doelgroep groep 3–8

Leerdoel Leerlingen vergelijken de aard en sterkte van boosheid en oefenen veilige handelingskeuzes.

Benodigdheden Deze pagina's, de hieronder afgebeelde emoticons, de uitgesneden kaarten uit het premium-kaartenbestand, vier verhaalstroken en papier.

Kies deze originele emoticons

Ergenis

Boos

Razend

Gefrustreerd

Kwaad

Ergenis Lichte irritatie door iets storends

Boos Energie voelen om grenzen te stellen

Razend Explosieve boosheid zonder controle

Gefrustreerd Vastlopen en daar boos over zijn

Kwaad Sterk gevoel van onrecht

Stap 1 · Openen en voorkennis (5 minuten)

Leerkracht zegt: "Vandaag spelen we onderzoekers van gevoelens. Een gezicht of emoticon is een aanwijzing, maar vertelt nooit het hele verhaal. We horen pas echt wat iemand voelt wanneer we vragen stellen."

Leg twee kaarten naast elkaar. Vraag: "Wat zie je? Wat denk je dat het woord betekent? Kun je ook een andere uitleg bedenken?" Verzamel minstens twee verschillende antwoorden, zonder goed/fout over gezichtsuitdrukkingen te geven.

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Lees langzaam voor. Laat leerlingen eerst luisteren en toon daarna de geselecteerde kaarten.

Daan bouwt met blokken een hoge toren. Telkens wanneer hij bijna klaar is, valt het bovenste blok eraf. "Dit lukt nooit!", moppert hij. Als iemand langsloopt en per ongeluk zijn toren omstoot, balt hij zijn handen. Even later ziet Daan dat een klasgenoot expres van iemand anders een bouwsteen afpakt. Hij zegt: "Dat is niet eerlijk." De juf vraagt wat er gebeurd is en helpt de kinderen samen een oplossing zoeken.

Stap 3 · Gesprek met uitgewerkte antwoorden en uitleg (10–15 minuten)

Vraag 1. Wat kan bij Daan frustratie veroorzaken?

Voorbeeldantwoord: Daan is gefrustreerd omdat zijn toren steeds bijna af is en het bovenste blok er telkens afvalt.

Aanwijzing uit het verhaal: “Dit lukt nooit!”, moppert hij nadat het bouwen weer mislukt.

Uitleg voor de leerkracht: Frustratie ontstaat vaak wanneer iets ondanks inspanning niet lukt.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Welke gebeurtenis herhaalt zich? Antwoord: Het bovenste blok valt steeds naar beneden.

Vraag 2. Welke situatie kan verontwaardiging oproepen?

Voorbeeldantwoord: De situatie waarin een klasgenoot expres een bouwsteen afpakt kan verontwaardiging oproepen.

Aanwijzing uit het verhaal: Daan zegt: “Dat is niet eerlijk.”

Uitleg voor de leerkracht: Verontwaardiging gaat over ervaren onrecht. Dat verschilt van frustratie over iets dat niet lukt.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat is hier volgens Daan oneerlijk? Antwoord: Het expres afpakken van een bouwsteen.

Vraag 3. Kan je heel boos zijn en toch veilig handelen?

Voorbeeldantwoord: Ja. Boosheid is een gevoel; slaan, duwen of spullen kapotmaken zijn gedragingen die je kunt stoppen.

Aanwijzing uit het verhaal: Daan balt zijn handen, maar de juf laat de kinderen het samen oplossen.

Uitleg voor de leerkracht: Je mag boos zijn en tegelijk afstand nemen, rustig ademen en hulp vragen.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat doet Daan wel veilig? Antwoord: Hij zegt dat iets niet eerlijk is.

Vraag 4. Welke zin helpt beter dan slaan of schreeuwen?

Voorbeeldantwoord: Bijvoorbeeld: “Stop, ik vind dit niet eerlijk. Geef de bouwsteen terug of laten we de juf vragen.”

Aanwijzing uit het verhaal: De juf vraagt wat er gebeurd is en zoekt samen met de kinderen een oplossing.

Uitleg voor de leerkracht: Een ik-boodschap en een concreet verzoek maken een grens duidelijk zonder iemand pijn te doen.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat zeg je als praten niet lukt? Antwoord: “Ik wil even pauze en hulp.”

Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Bij het bouwen kies ik Gefrustreerd. Bij iets wat oneerlijk voelt misschien Verontwaardigd. Een gevoel is toegestaan; iemand pijn doen niet.”

Stap 4 · Spel met emoticonkaarten (12 minuten)

Maak een gevoelsthermometer met vier kaarten. Oefen: stop, afstand nemen, rustig zeggen wat je wilt, hulp vragen.

Werkvorm: twee- of drietallen. Deel de kaarten uit, geef 2 minuten stille kiestijd, 4 minuten overleg en 5 minuten presenteren. Laat na elke presentatie één ander groepje beleefd een alternatief noemen.

Leerkracht zegt: “Er mag meer dan één passende kaart zijn. Leg altijd uit waarom je die kiest. Bedenk ook wat je nog zou moeten vragen om het zekerder te weten.”

Stap 5 • Reflectie en afsluiten (5 minuten)

Schrijf een concrete pauzezin: “Ik ben … en ik wil …”

Controle van het leerdoel: kan een leerling twee verwante woorden noemen, één verschil uitleggen én erkennen dat gevoelens niet met zekerheid van een gezicht zijn af te lezen?

Differentiatie en extra verwerking

Groep 3–4: kies drie kaarten, lees het verhaal korter voor en laat vooral aanwijzen of tekenen. Groep 5–6: gebruik alle kaarten en laat leerlingen hun keuze in één zin toelichten. Groep 7–8: laat leerlingen twee plausibele kaarten tegen elkaar afwegen en een ontbrekende contextvraag formuleren.

Extra opdracht: maak in tweetallen een tweede einde van het verhaal waarin een andere emotie mogelijk wordt; benoem welk nieuw detail het verschil maakt.

LES 7 — Angst: Bang, bezorgd of voorzichtig?

Doelgroep groep 3–8

Leerdoel Leerlingen onderscheiden dreiging, piekeren en spanning voorafgaand aan iets nieuws.

Benodigdheden Deze pagina's, de hieronder afgebeelde emoticons, de uitgesneden kaarten uit het premium-kaartenbestand, vier verhaalstroken en papier.

Kies deze originele emoticons

Angst

Bezorgd

Nerveus

Gespannen

Faalangst

Angst Waarschuwende reactie op gevaar of onzekerheid

Bezorgd Denken aan negatieve uitkomsten

Nerveus Licht onrustig en gespannen

Gespannen Lichamelijke spanning voelen

Faalangst Bang zijn om niet te voldoen

Stap 1 · Openen en voorkennis (5 minuten)

Leerkracht zegt: "Vandaag spelen we onderzoekers van gevoelens. Een gezicht of emoticon is een aanwijzing, maar vertelt nooit het hele verhaal. We horen pas echt wat iemand voelt wanneer we vragen stellen."

Leg twee kaarten naast elkaar. Vraag: "Wat zie je? Wat denk je dat het woord betekent? Kun je ook een andere uitleg bedenken?" Verzamel minstens twee verschillende antwoorden, zonder goed/fout over gezichtsuitdrukkingen te geven.

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Lees langzaam voor. Laat leerlingen eerst luisteren en toon daarna de geselecteerde kaarten.

Safa moet morgen een spreekbeurt geven. Ze heeft geoefend, maar vraagt zich af of ze haar woorden vergeet. Onderweg naar school blaft achter een hek plots een hond. Safa schrikt en loopt wat verder van het hek. In de klas zegt ze tegen de meester: "Ik vind het spannend om straks te beginnen. Mag ik mijn kaartjes gebruiken?" Hij knikt. Na de eerste zinnen merkt Safa dat het beter gaat.

Stap 3 · Gesprek met uitgewerkte antwoorden en uitleg (10–15 minuten)

Vraag 1. Wanneer kan Safa zenuwachtig zijn?

Voorbeeldantwoord: Voor haar spreekbeurt, omdat ze bang is woorden te vergeten, vooral wanneer ze eraan denkt dat ze morgen moet presenteren.

Aanwijzing uit het verhaal: Er staat: “Ze heeft geoefend, maar vraagt zich af of ze haar woorden vergeet.”

Uitleg voor de leerkracht: Zenuwachtig zijn gaat hier over wat misschien gaat gebeuren; dat betekent niet dat haar spreekbeurt slecht zal gaan.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Waar maakt Safa zich precies zorgen over? Antwoord: Dat ze haar woorden vergeet.

Vraag 2. Welke reactie past bij plotseling schrikken?

Voorbeeldantwoord: Schrikken past wanneer achter het hek plotseling een hond blaft.

Aanwijzing uit het verhaal: De hond blaft onverwachts en Safa loopt verder van het hek.

Uitleg voor de leerkracht: Schrik is een directe reactie op een plotselinge prikkel. Een schrikreactie is niet hetzelfde als langdurige angst.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat was plotseling? Antwoord: Het blaffen van de hond.

Vraag 3. Wat kan Safa vragen om zich veiliger te voelen?

Voorbeeldantwoord: Ze kan vragen of ze haar spiekkaartjes mag gebruiken, of om even rustig te beginnen.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze zegt: “Mag ik mijn kaartjes gebruiken?” De meester knikt.

Uitleg voor de leerkracht: Om hulp vragen is een goede manier om met spanning om te gaan. Het is geen bewijs van zwakte.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wie kan haar hierbij helpen? Antwoord: De meester.

Vraag 4. Hoe verschilt een zorg over morgen van iets dat nu gebeurt?

Voorbeeldantwoord: Een zorg over morgen is een verwachting van wat mogelijk zal gebeuren; de blaffende hond is iets dat op dat moment echt gebeurt.

Aanwijzing uit het verhaal: De spreekbeurt is morgen; het geblaf klinkt direct onderweg.

Uitleg voor de leerkracht: Het onderscheid helpt kinderen kiezen tussen voorbereiden, steun vragen en direct reageren op een situatie.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat kan Safa voorbereiden? Antwoord: Oefenen en kaartjes klaarleggen.

Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Voor de spreekbeurt is Zenuwachtig mogelijk. De blaffende hond kan schrik oproepen. Dat betekent niet dat ze overal bang voor is.”

Stap 4 · Spel met emoticonkaarten (12 minuten)

Maak een hulpkaart met drie keuzes: voorbereiden, een rustige plek zoeken, hulp aan een volwassene vragen. Gebruik fictieve situaties.

Werkvorm: twee- of drietallen. Deel de kaarten uit, geef 2 minuten stille kiestijd, 4 minuten overleg en 5 minuten presenteren. Laat na elke presentatie één ander groepje beleefd een alternatief noemen.

Leerkracht zegt: “Er mag meer dan één passende kaart zijn. Leg altijd uit waarom je die kiest. Bedenk ook wat je nog zou moeten vragen om het zekerder te weten.”

Stap 5 • Reflectie en afsluiten (5 minuten)

Bedenk een zin om hulp te vragen wanneer iets spannend is.

Controle van het leerdoel: kan een leerling twee verwante woorden noemen, één verschil uitleggen én erkennen dat gevoelens niet met zekerheid van een gezicht zijn af te lezen?

Differentiatie en extra verwerking

Groep 3–4: kies drie kaarten, lees het verhaal korter voor en laat vooral aanwijzen of tekenen. Groep 5–6: gebruik alle kaarten en laat leerlingen hun keuze in één zin toelichten. Groep 7–8: laat leerlingen twee plausibele kaarten tegen elkaar afwegen en een ontbrekende contextvraag formuleren.

Extra opdracht: maak in tweetallen een tweede einde van het verhaal waarin een andere emotie mogelijk wordt; benoem welk nieuw detail het verschil maakt.

LES 8 — Afkeer: Ik vind het vies – zonder iemand af te wijzen

Doelgroep groep 3–8

Leerdoel Leerlingen oefenen met aangeven wat zij niet prettig vinden zonder anderen te beledigen.

Benodigdheden Deze pagina's, de hieronder afgebeelde emoticons, de uitgesneden kaarten uit het premium-kaartenbestand, vier verhaalstroken en papier.

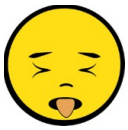
Kies deze originele emoticons

Afkeer

Aversie

Walgen

Onbehagelijk

Ongemakkelijk

Afkeer Afstand willen nemen

Aversie Duidelijke innerlike weerstand

Walgen Sterke lichamelijke afkeer

Onbehagelijk Licht ongemakkelik gevoel

Ongemakkelijk Je niet op je gemak voelen

Stap 1 · Openen en voorkennis (5 minuten)

Leerkracht zegt: "Vandaag spelen we onderzoekers van gevoelens. Een gezicht of emoticon is een aanwijzing, maar vertelt nooit het hele verhaal. We horen pas echt wat iemand voelt wanneer we vragen stellen."

Leg twee kaarten naast elkaar. Vraag: "Wat zie je? Wat denk je dat het woord betekent? Kun je ook een andere uitleg bedenken?" Verzamel minstens twee verschillende antwoorden, zonder goed/fout over gezichtsuitdrukkingen te geven.

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Lees langzaam voor. Laat leerlingen eerst luisteren en toon daarna de geselecteerde kaarten.

Bij een proefles mogen kinderen een stukje van een onbekende groente ruiken. Fenna trekt haar neus op. "Deze geur vind ik niet fijn", zegt ze. Haar buurjongen vindt de groente juist lekker. Daarna hoort Fenna hard gekras van een stoel. Ze houdt even haar oren dicht. Een klasgenoot lacht om haar reactie. Fenna zegt: "Dat geluid doet pijn aan mijn oren. Wil je zachter schuiven?"

Stap 3 · Gesprek met uitgewerkte antwoorden en uitleg (10–15 minuten)

Vraag 1. Waarop reageert Fenna bij de groente?

Voorbeeldantwoord: Fenna reageert op de geur van een onbekende groente en vindt die geur niet prettig.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze trekt haar neus op en zegt: “Deze geur vind ik niet fijn.”

Uitleg voor de leerkracht: Afkeer kan een reactie zijn op geur, smaak, geluid of iets anders. Niet iedereen ervaart die prikkels hetzelfde.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Weten we dat de groente vies is? Antwoord: Nee, Fenna vindt de geur vervelend.

Vraag 2. Waarom mag haar buurjongen iets anders vinden?

Voorbeeldantwoord: Omdat kinderen verschillende voorkeuren en zintuiglijke ervaringen hebben.

Aanwijzing uit het verhaal: De buurjongen vindt de groente juist lekker.

Uitleg voor de leerkracht: Een persoonlijke smaak is geen regel voor iedereen. Beide meningen mogen naast elkaar bestaan.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wie heeft er gelijk? Antwoord: Allebei mogen ze hun eigen ervaring hebben.

Vraag 3. Wat is het verschil tussen “ik vind het vies” en “jij bent vies”?

Voorbeeldantwoord: “Ik vind het vies” beschrijft je eigen ervaring. “Jij bent vies” is een oordeel over iemand en kan kwetsend zijn.

Aanwijzing uit het verhaal: Fenna praat over de geur, niet over het kind naast haar.

Uitleg voor de leerkracht: Gebruik ik-zinnen over een situatie of prikkel; maak geen negatieve uitspraak over een persoon.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Hoe zeg je dit respectvol? Antwoord: “Die geur vind ik niet fijn.”

Vraag 4. Hoe kan Fenna haar grens aangeven?

Voorbeeldantwoord: Ze kan zeggen: “Dat geluid doet pijn aan mijn oren. Wil je de stoel zachter schuiven?”

Aanwijzing uit het verhaal: Dat zijn precies de woorden die Fenna tegen haar klasgenoot gebruikt.

Uitleg voor de leerkracht: Ze benoemt haar grens en doet een haalbaar verzoek. De klasgenoot hoeft haar gevoel niet zelf te ervaren om rekening met haar te houden.

Doorvraag met uitgewerkt antwoord: Doorvraag: Wat kan de ander doen? Antwoord: Zacht schuiven en stoppen met uitlachen.

Voorbeeld van een zorgvuldig antwoord “Fenna kan afkeer voelen van een geur. We mogen verschillende smaken hebben. We beoordelen de geur, niet de persoon.”

Stap 4 · Spel met emoticonkaarten (12 minuten)

Oefen met ik-zinnen bij geur, geluid, eten en gedrag: “Ik vind … niet fijn. Wil je …?” Laat overslaan toe.

Werkvorm: twee- of drietallen. Deel de kaarten uit, geef 2 minuten stille kiestijd, 4 minuten overleg en 5 minuten presenteren. Laat na elke presentatie één ander groepje beleefd een alternatief noemen.

Leerkracht zegt: “Er mag meer dan één passende kaart zijn. Leg altijd uit waarom je die kiest. Bedenk ook wat je nog zou moeten vragen om het zekerder te weten.”

Stap 5 • Reflectie en afsluiten (5 minuten)

Maak van “Dat is stom!” een respectvolle ik-zin.

Controle van het leerdoel: kan een leerling twee verwante woorden noemen, één verschil uitleggen én erkennen dat gevoelens niet met zekerheid van een gezicht zijn af te lezen?

Differentiatie en extra verwerking

Groep 3–4: kies drie kaarten, lees het verhaal korter voor en laat vooral aanwijzen of tekenen. Groep 5–6: gebruik alle kaarten en laat leerlingen hun keuze in één zin toelichten. Groep 7–8: laat leerlingen twee plausibele kaarten tegen elkaar afwegen en een ontbrekende contextvraag formuleren.

Extra opdracht: maak in tweetallen een tweede einde van het verhaal waarin een andere emotie mogelijk wordt; benoem welk nieuw detail het verschil maakt.

Gebruik de 315 kaarten gedurende het schooljaar

De acht lessen zijn introductielessen. Verdiep daarna elke maand één emotiegroep: leerlingen kiezen uit de volledige verzameling van 315 kaarten meer precieze woorden, vergelijken er twee en maken nieuwe fictieve voorbeelden. Niet alle zware begrippen zijn passend voor jonge kinderen.

Emotie van de week Kies op maandag één emotiewoord uit de verzameling. Leg op vrijdag twee nabije woorden ernaast. Leerlingen geven voorbeelden zonder hun privéleven te hoeven bespreken.

Nuance-duo Laat een tweetal de kaarten bijv. Blij en Opgewekt vergelijken: wat is overeenkomst, wat verschil, en welk verhaal past bij welke kaart?

Verhaalwissel Lees een fictieve situatie. Voeg één nieuw detail toe. Welk emotiewoord zou nu beter kunnen passen?

Empathisch gesprek Leerlingen oefenen eerst één neutrale vraag: “Hoe is dat voor je?”, daarna een helpende reactie: “Wil je dat ik meedenk?”

Kopieerbare leschecklist

☐ Ik heb de leeftijdspassende emotiekaarten uitgeknipt.

☐ Ik heb het fictieve verhaal vooraf gelezen.

☐ Ik laat leerlingen passen of tekenen in plaats van spreken.

☐ Ik vraag naar redenen en laat meerdere interpretaties toe.

☐ Ik bespreek gevoel en gedrag afzonderlijk.

☐ Ik sluit af met een concreet woordverschil.

Bron afbeeldingen en beschrijvingen: Emoties_Nederlands_Engels_COMPLEET_GOED_VERTAALD.docx, Nederlandstalige kolom. Meer materiaal: https://emoties.info/

Werkblad 1 | Emotiewoorden vergelijken

Naam: _____ Groep: _____ Datum: _____

Kies twee emotiekaarten die op elkaar lijken.

Woord 1: _____ Woord 2: _____

Wat hebben ze gemeen?

Wat is verschillend?

In welke fictieve situatie past elk woord?

Werkblad 2 | De gevoelsmeter

Naam: _____ Groep: _____ Datum: _____

Kies vijf kaarten uit één groep en teken een schaal van rustig naar intens.

Mijn kaarten: _____

Waarom leg ik ze in deze volgorde?

Kan iemand anders er anders over denken? Waarom?

Werkblad 3 | Wat zou helpen?

Naam: _____ Groep: _____ Datum: _____

Een verzonnen leerling voelt zich _____.

Welke emotiekaart past misschien?

Wat kun je vragen om zeker te weten wat de leerling voelt?

Schrijf twee vriendelijke of helpende reacties op.

Vrij te kopiëren binnen de eigen schoollicentie

Werkblad 4 | Nederlands emotiewoordenboek

Naam: _____ Groep: _____ Datum: _____

Kies drie nieuwe Nederlandse emotiewoorden uit de kaarten.

Woord / betekenis in eigen woorden / voorbeeldsituatie

1. _____

2. _____

3. _____

Vrij te kopiëren binnen de eigen schoollicentie

Vreugde | kaart 1–6 van 30

Euforisch

Overweldigende blijdschap die alles even overstijgt

Vreugde • 1

Dol

Ongeremde vrolijkheid met weinig zelfcontrole

Vreugde • 2

Hyper

Overmatige energie met sterke emotionele prikkels

Vreugde • 3

Baldadig

Speels grenzen opzoeken met plezier en ondeugendheid

Vreugde • 4

Bezeten

Helemaal opgaan in iets met intense focus

Vreugde • 5

Trots

Tevreden gevoel over jezelf of wat je bereikt hebt

Vreugde • 6

Vreugde | kaart 7–12 van 30

Geamuseerd

Licht plezier door iets grappigs of luchtigs

Vreugde • 7

Eergevoel

Sterk besef van waardigheid en zelfrespect

Vreugde • 8

Vereerd

Je bijzonder gewaardeerd en erkend voelen

Vreugde • 9

Betrokken

Actief meeleven en verbonden zijn

Vreugde • 10

Optimistisch

Vertrouwen hebben in een positieve uitkomst

Vreugde • 11

Opgewonden

Energieke spanning door verwachting of enthousiasme

Vreugde • 12

Vreugde | kaart 13–18 van 30

Opgewekt

Lichte, vrolijke stemming met positieve energie

Vreugde • 13

Levendig

Vol energie, alertheid en enthousiasme

Vreugde • 14

Genot

Intens genieten van iets aangenaams

Vreugde • 15

Plezier

Genieten van een moment of activiteit

Vreugde • 16

Vrolijk

Lichte blijdschap die zichtbaar wordt

Vreugde • 17

Energiek

Vol kracht en zin om actief te zijn

Vreugde • 18

Vreugde | kaart 19–24 van 30

Zorgeloos

Vrij van spanning of zorgen

Vreugde • 19

Vrij

Jezelf kunnen zijn zonder beperkingen

Vreugde • 20

Zelfverzekerd

Vertrouwen in jezelt en je keuzes

Vreugde • 21

Voldaan

Tevreden gevoel na afronding

Vreugde • 22

Gul

Met plezier geven zonder verwachting

Vreugde • 23

Stralend

Blijdschap die zichtbaar uitstraalt

Vreugde • 24

Vreugde | kaart 25–30 van 30

Blij

Prettig en positief basisgevoel

Vreugde • 25

Verheugd

Biij verrast door iets positiefs

Vreugde • 26

Enthousiasme

Zin en energie om ergens voor te gaan

Vreugde • 27

Bewondering

Waardering voor iets bijzonders

Vreugde • 28

Geïnspireerd

Aangezet tot nieuwe ideeén

Vreugde • 29

Vervuld

Diepe tevredenheid omdat iets complet voelt

Vreugde • 30

Verdriet | kaart 1–6 van 36

Uitzichtloos

Geen mogelijkheid tot verbetering meer zien

Verdriet • 1

Melancholisch

Zacht verdriet met een nostalgische ondertoon

Verdriet • 2

Depressief

Diepe somberheid zonder energie of motivatie

Verdriet • 3

Leegte

Innerliik gevoel van gemis of betekenisloosheid

Verdriet • 4

Gemis

Pijnlik verlangen naar iemand of iets

Verdriet • 5

Neerslachtig - Somber

Somber gevoel zonder duidelijke aanleiding

Verdriet • 6

Verdriet | kaart 7–12 van 36

Down

Lusteloos en zwaar gevoel

Verdriet • 7

Verdoofd

Afgeviakt, weinig tot geen emotie voelen

Verdriet • 8

Loyaliteitsconflict

Innerlijk verdeeld tussen twee belangrijke relaties,

Verdriet • 9

Wiebelig

Emotioneel instabiel en uit balans

Verdriet • 10

Verwaarloosd

Niet gezien of gesteund voelen

Verdriet • 11

Overgevoelig

Sneller geraakt door emoties of situaties

Verdriet • 12

Verdriet | kaart 13–18 van 36

Aangetast

Innerlik geraakt of beschadigd voelen

Verdriet • 13

Emotioneel

Sterk geraakt en zichtbaar aangedaan

Verdriet • 14

Emotionele pijn

Diep en aanhoudend innerlijk verdriet

Verdriet • 15

Zelfmedelijden

In je eigen pijn blijven hangen

Verdriet • 16

Medelijden

Verdriet voelen om het lijden van een ander

Verdriet • 17

Iemand missen

Verlangen naar iemand die er niet is

Verdriet • 18

Verdriet | kaart 19–24 van 36

Eenzaam

Gebrek aan echte verbinding voelen

Verdriet • 19

Sentimenteel

Gevoelig worden door herinneringen

Verdriet • 20

Alleen voelen

Je niet verbonden voelen met anderen

Verdriet • 21

Teleurgesteld

Verwachting niet uitgekomen zien

Verdriet • 22

Gekwetst

Emotioneel geraakt door woorden of gedrag

Verdriet • 23

Geraakt

Diep emotioneel aangetikt worden

Verdriet • 24

Verdriet | kaart 25–30 van 36

Vervreemd

Je los voelen van jezelt of anderen

Verdriet • 25

Heimwee

Verlangen naar een vertrouwde plek of tid

Verdriet • 26

Ontworteld

Geen basis of houvast ervaren

Verdriet • 27

Huilerig

Snel emotioneel en tranen nabij

Verdriet • 28

Droevig

Zacht en aanhoudend verdriet

Verdriet • 29

Verdriet

Pijn door verlies of gemis

Verdriet • 30

Verdriet | kaart 31–36 van 36

Ellendig

Je erg slecht en zwar voelen

Verdriet • 31

Labiel

Emoties die snel wisselen

Verdriet • 32

Gebroken

Gevoel dat iets in je stuk is

Verdriet • 33

Verscheurd

Innerliik verdeeld door tegenstrijdige gevoelens

Verdriet • 34

Rouw

Diep verdriet na verlies

Verdriet • 35

Geteisterd

Langdurig belast door pijn of verdriet

Verdriet • 36

Verbazing | kaart 1–6 van 34

Apatisch

Geen duidelijke emotionele reactie voelen

Verbazing • 1

Murw

Afgevlakt door te veel indrukken

Verbazing • 2

Verbijsterd

Diep geschokt door iets onverwachts

Verbazing • 3

Schrik

Plotselinge reactie op iets onverwachts

Verbazing • 4

Beledigd

Geraakt door iets onverwachts kwetsends

Verbazing • 5

Stomverbaasd

Volledige verbazing zonder woorden

Verbazing • 6

Verbazing | kaart 7–12 van 34

Ontzet

Geschokt en diep geraakt

Verbazing • 7

Overweldigd

Te veel indrukken tegelijk ervaren

Verbazing • 8

Onder de indruk

Sterk geraakt door iets bijzonders

Verbazing • 9

Sprakeloos

Geen woorden kunnen vinden

Verbazing • 10

Spannend

‘Aangename spanning door het onbekende

Verbazing • 11

Ontgoocheld

Teleurgesteld door onverwachte uitkomst

Verbazing • 12

Verbazing | kaart 13–18 van 34

Overrompeld

Onverwachts overvallen worden

Verbazing • 13

Chaotisch

Geen overzicht door verwarring

Verbazing • 14

Mat - Vlak

Weinig emotionele reactie voelen

Verbazing • 15

Bedwelmd

Verdoofd door indrukken

Verbazing • 16

Gelaten

Rustig accepteren zonder sterke reactie

Verbazing • 17

Dromerig

Afwezig en verzonken in gedachten

Verbazing • 18

Verbazing | kaart 19–24 van 34

Verward

Niet begrijpen wat er gebeurt

Verbazing • 19

Vertwijfeld

Twijfelen door tegenstrijdige indrukken

Verbazing • 20

Tegenstrijdig

Twee gevoelens tegelijk ervaren

Verbazing • 21

Tweeslachtig

Innerlijk verdeeld tussen keuzes

Verbazing • 22

Dubbel

Meerdere betekenissen tegelik ervaren

Verbazing • 23

Geprikkeld

Licht geactiveerd door een indruk

Verbazing • 24

Verbazing | kaart 25–30 van 34

Geconfronteerd

Direct geraakt door een onverwachte waarheid

Verbazing • 25

Verbaasd

Verrast door iets nieuws of onverwachts

Verbazing • 26

Bereidwillig

Open staan voor nieuwe indrukken

Verbazing • 27

Blank

Open en zonder oordeel waarnemen

Verbazing • 28

Nieuwsgierig

Willen ontdekken en begrijpen

Verbazing • 29

Aandachtig

Gericht en geconcentreerd waarnemen

Verbazing • 30

Verbazing | kaart 31–34 van 34

Verbluft

Sterk onder de indruk en even stilgezet

Verbazing • 31

Geïnteresseerd

Aandacht en betrokkenheid tonen

Verbazing • 32

Geïntrigeerd

Gefascineerd en verder willen onderzoeken

Verbazing • 33

Verwonderd

Open en geraakt door iets bijzonders

Verbazing • 34

Schaamte / Schuld | kaart 1–6 van 46

Zelfhaat

Sterke afwijzing van jezelf als persoon

Schaamte / Schuld • 1

Vernederd

Je klein en aangetast voelen

Schaamte / Schuld • 2

Verwijtend

Iets kwalijk nemen, jezelf of een ander

Schaamte / Schuld • 3

Verraden

Gekwetst door gebroken vertrouwen

Schaamte / Schuld • 4

Wroeging

Blijvend knagend schuldgevoel

Schaamte / Schuld • 4a

Afgewezen

Niet geaccepteerd of gekozen worden

Schaamte / Schuld • 5

Schaamte / Schuld | kaart 7–12 van 46

Waardeloos

Het gevoel hebben niets waard te zijn

Schaamte / Schuld • 6

Ongewenst

Het idee dat je er niet mag zijn

Schaamte / Schuld • 6a

Schuldgevoel

Besef dat je iets verkeerd hebt gedaan

Schaamte / Schuld • 7

Egoïstisch

Jezelf verwijten alleen aan jezelf te denken

Schaamte / Schuld • 8

Berouwvol

Spijt voelen en het willen herstellen

Schaamte / Schuld • 9

Schaamte

Gevoel dat jij niet goed genoeg bent

Schaamte / Schuld • 10

Schaamte / Schuld | kaart 13–18 van 46

Minderwaardig

Jezelf lager inschatten dan anderen

Schaamte / Schuld • 11

Misbruikt

Over je grenzen gegaan voelen

Schaamte / Schuld • 12

Gebruikt

Allen nuttig geweest zijn voor iets

Schaamte / Schuld • 13

Onderdrukt

Jezelf niet mogen of durven uiten

Schaamte / Schuld • 14

Opgesloten

Vastzitten in jezelf of je situatie

Schaamte / Schuld • 15

Beperkt

Tegengehouden worden in wie je bent

Schaamte / Schuld • 16

Schaamte / Schuld | kaart 19–24 van 46

Gedwongen

Geen keuze voelen, tegen je wil in

Schaamte / Schuld • 17

Minachting

Neerkijken op jezelf of een ander

Schaamte / Schuld • 18

Machtig

Je groot voelen ten koste van anderen

Schaamte / Schuld • 19

Verachten

Iemand of jezelf minderwaardig vinden

Schaamte / Schuld • 20

Antipathie

Sterke afkeer zonder duidelijke reden

Schaamte / Schuld • 21

Hekel

Actieve afkeer of irritatie voelen

Schaamte / Schuld • 22

Schaamte / Schuld | kaart 25–30 van 46

Sarcastisch

Stekelig reageren met verborgen kritiek

Schaamte / Schuld • 23

Gekleineerd

Je kleiner gemaakt voelen door anderen

Schaamte / Schuld • 24

Klein

Jezelf onbeduidend of onzeker voelen

Schaamte / Schuld • 24a

Te dik of te dun

Het gevoel hebben tekort te schieten

Schaamte / Schuld • 25

Niet gezien voelen

Ervaren dat je er niet toe doet

Schaamte / Schuld • 26

In de steek gelaten - Verlaten

Alleen achtergelaten worden

Schaamte / Schuld • 27

Schaamte / Schuld | kaart 31–36 van 46

Misdeeld - Onvoldoende

Gevoel dat je tekort bent gedaan

Schaamte / Schuld • 28

Miskend

Niet erkend worden voor wie je bent

Schaamte / Schuld • 28a

Meerderwaardig

Je beter voelen dan anderen

Schaamte / Schuld • 29

Spijt

Wensen dat je iets anders had gedaan

Schaamte / Schuld • 30

Misleid

Bedrogen of verkeerd geinformeerd zijn

Schaamte / Schuld • 31

In de maling genomen

Niet serieus genomen of voor gek gezet

Schaamte / Schuld • 32

Schaamte / Schuld | kaart 37–42 van 46

Onnozel

Je dom of naief voelen

Schaamte / Schuld • 33

Genegeerd - Opgelaten

Je ongemakkelijk en overgeslagen voelen

Schaamte / Schuld • 34

Valse Bescheidenheid

Jezelf kleiner maken dan je bent

Schaamte / Schuld • 35

Onderdanig

Jezelf ondergeschikt maken aan anderen

Schaamte / Schuld • 36

Gebonden

Vastzitten door verwachtingen of verplichtingen

Schaamte / Schuld • 37

Ontzag

Je klein voelen tegenover iets groots

Schaamte / Schuld • 38

Schaamte / Schuld | kaart 43–46 van 46

Incompetent

Twijfelen aan je eigen kunnen

Schaamte / Schuld • 39

Onzeker

Twijfelen aan jezelt of je keuzes

Schaamte / Schuld • 40

Naïef - Onschuldig

Onervaren en goedgelovig zijn

Schaamte / Schuld • 41

Acceptatie

Erkennen wat is zonder verzet

Schaamte / Schuld • 42

Liefde | kaart 1–6 van 54

Ongelukkig

Liefde ervaren met pijn of gemis

Liefde • 1

Afgesloten

Je hart dicht houden voor verbinding

Liefde • 2

Verdringen

Gevoelens wegduwen om pijn te vermijden

Liefde • 3

Vervreemd

Je los voelen van jezelf of anderen

Liefde • 4

Eenzaam

Gebrek aan echte verbinding ervaren

Liefde • 5

Heimwee

Verlangen naar vertrouwdheid of nabijheid

Liefde • 6

Liefde | kaart 7–12 van 54

Afgunst

Willen hebben wat een ander heeft

Liefde • 7

Jaloers

Bang zijn om liefde te verliezen

Liefde • 8

Onjuist

Gevoel dat iets niet klopt in verbinding

Liefde • 9

Smachtend

Intens verlangen naar nabijheid

Liefde • 10

Begeerte

Sterk verlangen naar iemand

Liefde • 11

Verleiding

Aangetrokken worden door verleiding

Liefde • 12

Liefde | kaart 13–18 van 54

Alleen voelen

Je niet verbonden voelen

Liefde • 13

Leegte

Innerlijk gemis van liefde

Liefde • 14

Iemand missen

Verlangen naar iemand die ontbreekt

Liefde • 15

Behoeftig

Sterke behoefte aan aandacht of bevestiging

Liefde • 16

Hebzucht

Meer willen dan genoeg is

Liefde • 17

Gehecht

Moeite hebben met losiaten

Liefde • 18

Liefde | kaart 19–24 van 54

Onvervuld

Gevoel dat iets essentieels ontbreekt

Liefde • 19

Lustig

Speelse, lichamelijke aantrekking

Liefde • 20

Adoreren

Iemand intens bewonderen

Liefde • 21

Verliefd

Sterke aantrekking en focus op de ander

Liefde • 22

Tevreden

Rustig gevoel dat het goed is

Liefde • 23

Affectie

Warme genegenheid voor iemand

Liefde • 24

Liefde | kaart 25–30 van 54

Sympathie

Positieve betrokkenheid bij een ander

Liefde • 25

Aangetrokken

Je tot iemand aangetrokken voelen

Liefde • 26

Open

Jezelf durven laten zien

Liefde • 27

Geaard

Rustig en stabiel in jezelf aanwezig zijn

Liefde • 28

Ontspannen

Zonder spanning in contact kunnen zijn

Liefde • 29

Goed

Algemeen prettig en kloppend gevoel

Liefde • 30

Liefde | kaart 31–36 van 54

Voorgevoel

Aanvoelen wat er spelt in verbinding

Liefde • 31

Gezien voelen

Ervaren dat je wordt opgemerkt

Liefde • 32

Geliefd voelen

Zeker weten dat je gewaardeerd wordt

Liefde • 33

Beschermd

Veilig en gedragen voelen

Liefde • 34

Welkom

Geaccepteerd en ontvangen worden

Liefde • 35

Vriendelijk

Warm en respectvol naar anderen zin

Liefde • 36

Liefde | kaart 37–42 van 54

Empathie

Mee voelen met de ander

Liefde • 37

Sereen

Rustige, stille innerliike vrede

Liefde • 38

Gelijkgestemd

Op dezelfde gotfiengte zitten

Liefde • 39

Ontroerd

Diep geraakt worden op een zachte manier

Liefde • 40

Hartstocht

Intense en vurige liefde

Liefde • 41

Toegewijd

Je volledig verbinden aan iemand

Liefde • 42

Liefde | kaart 43–48 van 54

Stil

Innerlike rust en aanwezigheid

Liefde • 43

Vredig

Harmonie en kalmte ervaren

Liefde • 44

Verbonden

Je 6én voelen met anderen

Liefde • 45

Gelukkig

Diepe tevredenheid met het leven

Liefde • 46

Nederig

Jezelf niet boven anderen plaatsen

Liefde • 47

Gelijkwaardig

Elkaar als even waardevol zien

Liefde • 48

Liefde | kaart 49–54 van 54

Gezegend

Dankbaar zijn voor wat je hebt

Liefde • 49

Gelukkig

Innerlijke vervulling en levensvreugde

Liefde • 50

Liefde

Open verbinding met jezelf en anderen

Liefde • 51

Betoverd

Verwonderd en geraakt door iets bijzonders

Liefde • 52

Compassie

Liefdevolle zorg voor lijden

Liefde • 53

Dankbaar

Waardering voelen voor wat er is

Liefde • 54

Boos | kaart 1–6 van 47

Haat

Diepe afkeer met wens tot afstand of schade

Boos • 1

Wraak

Drang om pijn terug te geven

Boos • 2

Agressie

Neiging om aan te vallen of te domineren

Boos • 3

Razend

Explosieve boosheid zonder controle

Boos • 4

Kwaad

Sterk gevoel van onrecht

Boos • 5

Storen aan

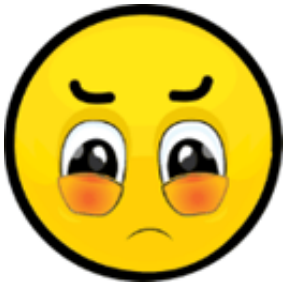

Je ergeren aan gedrag of situaties

Boos • 6

Boos | kaart 7–12 van 47

Geagiteerd

Innerlijk onrustig en prikkelbaar

Boos • 7

Chagrijnig

Slechte stemming met irritatie

Boos • 8

Ongeduldig

Moeite hebben met wachten

Boos • 9

Ergenis

Lichte irritatie door iets storends

Boos • 10

Imitatie

Boos reageren door gedrag over te nemen

Boos • 11

Kriegelig

Snel geirriteerd en gespannen

Boos • 12

Boos | kaart 13–18 van 47

Fanatiek

Doorgaan met sterke, gedreven intensiteit

Boos • 13

Geobsedeerd

Vastzitten in een gedachte of doel

Boos • 14

Strijdlustig

Klaar om ergens voor te vechten

Boos • 15

Competitiedrang

Willen winnen en jezelf bewijzen

Boos • 16

Opstandig

Je verzetten tegen regels

Boos • 17

Defensief

Jezelf beschermen tegen kritiek

Boos • 18

Boos | kaart 19–24 van 47

Opgefokt

Overprikkeld en snel boos reageren

Boos • 19

Aanvallend

Fel reageren op anderen

Boos • 20

Beu - Het zat zijn

Genoeg hebben van een situatie

Boos • 21

Verbitterd

Blivend boos door oude pijn

Boos • 22

Getergd

Boos gemaakt door provocatie

Boos • 23

Gefrustreerd

Vastlopen en daar boos over zijn

Boos • 24

Boos | kaart 25–30 van 47

Opgeven

Stoppen vanuit boosheid of teleurstelling

Boos • 25

Ontmoedigd

Energie verliezen door herhaald falen

Boos • 26

Moedeloos

Geen kracht meer voelen om door te gaan

Boos • 27

Boos

Energie voelen om grenzen te stellen

Boos • 28

Pissig

Licht geirriteerd en prikkelbaar

Boos • 29

Balen

Teleurgesteld en licht boos zijn

Boos • 30

Boos | kaart 31–36 van 47

Onstemd

Licht verstoord en uit balans voelen

Boos • 31

Rusteloos

Onrustige energie die eruit wil

Boos • 32

Sterk

Innerlike kracht voelen

Boos • 33

Moedig

Handelen ondanks spanning

Boos • 34

Onverschrokken

Zonder angst ergens in gaan

Boos • 35

Eigenwijs

Vasthouden aan je eigen mening

Boos • 36

Boos | kaart 37–42 van 47

Stoïcijns

Gevoelens beheersen en kalm blijven

Boos • 37

Uitdagend

Grenzen testen of opzoeken

Boos • 38

Gestimuleerd

Geaotiveerd en gemotiveerd raken

Boos • 39

Zeker

Stevig in jezelf staan

Boos • 40

Zelfbewust

Weten wat je voelt en wilt

Boos • 41

Vastberaden

Doelgericht blijven doorgaan

Boos • 42

Boos | kaart 43–47 van 47

Daadkrachtig

Actief handelen en doorpakken

Boos • 43

Krachtig

Sterke energie uitstralen

Boos • 44

Gecentreerd

In balans en stevig staan

Boos • 45

Passievol

Gedreven door sterke energie

Boos • 46

Geestdriftig

Enthousiast en energiek ergens voor gaan

Boos • 49

Angst | kaart 1–6 van 37

Hulpeloos

Geen controle voelen over de situatie

Angst • 1

Hopeloos

Geen uitweg of oplossing meer zien

Angst • 2

Overspannen

Overbelast en continu onder druk

Angst • 3

Paniek

Acute angst zonder overzicht

Angst • 4

Wanhopig

Radeloos zoeken naar een oplossing

Angst • 5

Verloren

Geen richting of houvast ervaren

Angst • 6

Angst | kaart 7–12 van 37

Radeloos

Niet weten wat te doen

Angst • 7

Angst

Waarschuwende reactie op gevaar of onzekerheid

Angst • 8

Verlatingsangst

Bang zijn om alleen gelaten te worden

Angst • 9

Hypochondrie

Overmatige angst voor ziekte

Angst • 10

Faalangst

Bang zijn om niet te voldoen

Angst • 11

Bindingsangst

‘Angst om je te verbinden

Angst • 12

Angst | kaart 13–18 van 37

Verweesd

Je verlaten en kwetsbaar voelen

Angst • 13

Verontrust

Onrustig door mogelijke problemen

Angst • 14

Fobie - Vrees

Sterke angst voor iets specificks

Angst • 15

Overmoedig

Risico nemen om angst te overschreeuwen

Angst • 16

Bezorgd

Denken aan negatieve uitkomsten

Angst • 17

Onveilig

Je niet beschermd voelen

Angst • 18

Angst | kaart 19–24 van 37

Bedreigd

Gevaar ervaren voor jezelf

Angst • 19

Gealarmeerd

Direct alert reageren

Angst • 20

Gestresst

Overbelast door druk

Angst • 21

Gespannen

Lichamelijke spanning voelen

Angst • 22

Gehaast

Druk voelen om snel te handelen

Angst • 23

Nerveus

Licht onrustig en gespannen

Angst • 24

Angst | kaart 25–30 van 37

Broos

Kwetsbaar en snel uit balans

Angst • 25

Unheimisch

\Vreemd en onveilig gevoe!

Angst • 26

Teruggetrokken

Je afsluiten voor bescherming

Angst • 27

Versteend

Bevriezen door angst

Angst • 28

Kwetsbaar

Gevoelig voor pijn of afwijzing

Angst • 29

Onbestemd

Vage angst zonder oorzaak

Angst • 30

Angst | kaart 31–36 van 37

Aarzeling

Twijfel door onzekerheid

Angst • 31

Bedrukt

Zware spanning voelen

Angst • 32

Onder druk

Moeten presteren

Angst • 33

Alert

‘Scherp opletten op risico's

Angst • 34

Waakzaam

Voorzichtig en alert

Angst • 35

Wantrouwend

Twijfelen aan intenties

Angst • 36

Angst | kaart 37–37 van 37

Paranoia

Overdreven achterdocht

Angst • 37

Afkeer | kaart 1–6 van 31

Burnout

Totale uitputting door langdurige overbelasting

Afkeer • 1

Uitgeput

Geen energie meer hebben

Afkeer • 2

Ongeïnteresseerd

Geen motivatie of betrokkenheid

Afkeer • 3

Gevoelloos

Afgesloten van emoties

Afkeer • 3a

Onverschillig

Het maakt je niets uit

Afkeer • 4

Onbehagelijk

Licht ongemakkelik gevoel

Afkeer • 5

Afkeer | kaart 7–12 van 31

Ongemakkelijk

Je niet op je gemak voelen

Afkeer • 6

Geen zin

Weerstand om iets te doen

Afkeer • 7

Niet in stemming

Geen energie of motivatie

Afkeer • 8

Vervelen

Gebrek aan prikkels

Afkeer • 9

Lui

Weinig energie om te handelen

Afkeer • 10

Zinloos

Geen betekenis ervaren

Afkeer • 11

Afkeer | kaart 13–18 van 31

Gereserveerd

Afstand houden in contact

Afkeer • 12

Gesloten

Jezelf niet openstellen

Afkeer • 13

Koel

Emotioneel afstandelijk

Afkeer • 14

Afstandelijk

Bewust afstand nemen

Afkeer • 15

Gevoelloos

Niets meer voelen

Afkeer • 16

Ontevreden

Niet tevreden met hoe iets is

Afkeer • 17

Afkeer | kaart 19–24 van 31

Knoop in maag

Lichamelijk ongemak door spanning

Afkeer • 18

Belast

Te veel dragen, emotionee! of mentaal

Afkeer • 19

Overprikkeling

Te veel indrukken

Afkeer • 20

Het vreet aan je

lets biijft knagen en energie kosten

Afkeer • 21

Lastig gevallen

Je gestoord of lastiggevallen voelen

Afkeer • 22

Weerstand

Innerlik verzet

Afkeer • 23

Afkeer | kaart 25–30 van 31

Vermijden

lets uit de weg gaan

Afkeer • 24

Afgrijzen

Heftige afkeer met schrik

Afkeer • 25

Walgen

Sterke lichamelijke afkeer

Afkeer • 26

Aversie

Duidelijke innerlike weerstand

Afkeer • 27

Misselijk

Lichamelik ongemak

Afkeer • 28

Afschuwelijk

lets extreem negatief ervaren

Afkeer • 29

Afkeer | kaart 31–31 van 31

Afkeer

Afstand willen nemen

Afkeer • 30

EMOTIES.INFO

Lespakket deel 2 — Nieuwe emotienuances

8 volledig uitgewerkte lessen · 32 originele emoticons · 4 werkbladen · knipkaarten

Voor groep 4–8, met eenvoudigere varianten voor jongere kinderen. Deze tweede reeks gebruikt andere emoticons dan de kernkeuze van de eerste lessen. De afbeelding en de Nederlandse benaming komen uit het aangeleverde Emoties.info-brondocument.

Elke les duurt ongeveer 40–50 minuten. Er zijn voorleesverhalen, vier vragen met modelantwoorden en uitleg, een concrete spelopdracht en reflectie. De werkbladen en kaarten staan achteraan.

Belangrijk voor de leerkracht

Emoticons zijn gesprekshulpen, geen test of diagnose. Leerlingen mogen een kaart overslaan en hoeven geen persoonlijke ervaringen te vertellen. Meerdere gevoelswoorden kunnen bij dezelfde situatie passen. Antwoorden zijn modellen, geen verplichte persoonlijke gevoelens.

Meer spellen: https://emoties.info/

LES 1 · Vreugde

Voorpret, energie en tevredenheid

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Opgewonden	Energieke spanning door verwachting of enthousiasme
	Enthousiasme	Zin en energie om ergens voor te gaan
	Voldaan	Tevreden gevoel na afronding
	Zorgeloos	Vrij van spanning of zorgen

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Morgen houdt groep 5 een zelfgemaakte tentoonstelling. Sara heeft de hele week posters geschilderd. Bij het ontbijt zegt ze: “Ik kan bijna niet wachten tot de ouders komen!” Haar handen bewegen snel en ze praat meer dan anders. Op school deelt meester Omar de taken uit. Sara roept: “Ja! Ik wil de bezoekers alles laten zien!” Ze helpt meteen met de bordjes. Na afloop staan alle werkstukken netjes opgeborgen. Sara kijkt naar de volle bezoekerslijst en zegt rustig: “Het is gelukt. Ik ben blij met wat we samen hebben gedaan.” Haar vriend Jens gaat daarna in het gras liggen. “Nu hoef ik even nergens aan te denken,” zegt hij.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Wat verwacht Sara bij het ontbijt?

Modelantwoord: De tentoonstelling en de komst van ouders.

Waarom dit past: Ze zegt dat ze bijna niet kan wachten en praat sneller. Dit past bij opgewonden: spanning voorafgaand aan iets leuks.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Wat laat zien dat Sara enthousiast is?

Modelantwoord: Ze wil bezoekers rondleiden en helpt meteen met de bordjes.

Waarom dit past: Enthousiasme gaat over de zin en energie om ergens aan te beginnen, niet alleen over blij zijn.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Waarom voelt Sara zich na afloop voldaan?

Modelantwoord: Omdat de tentoonstelling goed is gegaan en de taken klaar zijn.

Waarom dit past: Voldaan volgt hier op het afronden van het werk. Het is rustiger dan de eerdere opwinding.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Welke emotie past bij Jens op het gras?

Modelantwoord: Zorgeloos.

Waarom dit past: Hij zegt even nergens aan te hoeven denken. Zorgeloos beschrijft een moment zonder druk of zorgen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Opgewonden gebeurt vóór de gebeurtenis; enthousiast motiveert om mee te doen; voldaan ontstaat na afronden; zorgeloos betekent even geen druk voelen.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 2 · Verdriet

Herinnering, gemis en troost

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Heimwee	Verlangen naar een vertrouwde plek of tid
	Sentimenteel	Gevoelig worden door herinneringen
	Iemand missen	Verlangen naar iemand die er niet is
	Medelijden	Verdriet voelen om het lijden van een ander

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Yara is voor het eerst drie nachten op schoolkamp. Op de eerste avond ruikt ze de soep in de eetzaal. Ineens denkt ze aan de soep die haar oma altijd maakt. “Ik zou nu graag thuis aan tafel zitten,” zegt ze. Later vindt ze in haar tas een foto van de familievakantie. Ze moet glimlachen en krijgt tegelijk natte ogen wanneer ze aan die mooie zomer terugdenkt. Haar klasgenoot Tom vertelt dat zijn beste vriend naar een andere stad is verhuisd. “Ik wou dat we nog samen konden voetballen,” zegt hij. Yara ziet dat Tom verdrietig kijkt. Ze vraagt: “Wil je vertellen wat je het meest mist? Of zullen we even samen zitten?”

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Waarom heeft Yara heimwee?

Modelantwoord: Ze verlangt naar de vertrouwde avond thuis en de soep van oma.

Waarom dit past: Heimwee is verlangen naar een vertrouwde plek; het betekent niet dat het kamp mislukt is.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Wat gebeurt er als Yara de vakantiefoto ziet?

Modelantwoord: Ze krijgt warme herinneringen en wordt een beetje verdrietig.

Waarom dit past: Sentimenteel gaat over geraakt worden door herinneringen, soms met zowel blijdschap als verdriet.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Wie mist Tom en hoe weten we dat?

Modelantwoord: Zijn verhuisde beste vriend; Tom wil weer samen voetballen.

Waarom dit past: De wens om weer samen te zijn past bij iemand missen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Waarom biedt Yara aan om bij Tom te zitten?

Modelantwoord: Ze ziet zijn verdriet en wil hem steunen.

Waarom dit past: Medelijden betekent in de brontekst verdriet voelen om het lijden van een ander; steun geven is een mogelijke reactie.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Heimwee: verlangen naar thuis; sentimenteel: bewogen door herinnering; iemand missen: verlangen naar een persoon; medelijden: geraakt zijn door het verdriet van iemand anders.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 3 · Verbazing

Een onverwachte ontdekking

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Verbluft	Sterk onder de indruk en even stilgezet
	Onder de indruk	Sterk geraakt door iets bijzonders
	Geïntrigeerd	Gefascineerd en verder willen onderzoeken
	Aandachtig	Gericht en geconcentreerd waarnemen

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Bij natuurles zet juf Lina een klein doosje op tafel. Als ze het opent, kruipt er een wandelende tak over een blad. Daan roept: “Wauw, ik wist niet dat zoiets bestond!” Hij blijft even stil en staart ernaar. Daarna vertelt de juf dat het dier zich bijna onzichtbaar kan houden tussen takken. Daan zegt: “Wat knap dat het er zo echt uitziet.” Noor stelt een andere vraag: “Hoe kan het dier weten waar het veilig zit?” Ze wil meer ontdekken. Tijdens het kijken praat Noor niet door haar klasgenoten heen. Ze volgt hoe het insect langzaam over een takje loopt en let op kleine bewegingen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Wat doet Daan als het doosje opengaat?

Modelantwoord: Hij roept wauw en blijft even stil kijken.

Waarom dit past: Dat past bij verbluft: een opvallende ontdekking zet hem kort stil.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Waarom is Daan onder de indruk?

Modelantwoord: Door de bijzondere schutkleur van de wandelende tak.

Waarom dit past: Hij bewondert iets uitzonderlijks, niet alleen het onverwachte moment.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Welke zin laat zien dat Noor geïntrigeerd is?

Modelantwoord: “Hoe kan het dier weten waar het veilig zit?”

Waarom dit past: Geïntrigeerd zijn betekent gefascineerd raken en verder willen onderzoeken.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Hoe zie je dat Noor aandachtig is?

Modelantwoord: Ze kijkt rustig en volgt de kleine bewegingen.

Waarom dit past: Aandachtig betekent gericht en geconcentreerd waarnemen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Verbluft is het eerste wauw-moment; onder de indruk zijn is bewonderen; geïntrigeerd zijn is méér willen weten; aandachtig zijn is nauwkeurig kijken.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 4 · Schaamte / Schuld

Herstellen na een misverstand

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Onzeker	Twijfelen aan jezelt of je keuzes
	Spijt	Wensen dat je iets anders had gedaan
	Berouwvol	Spijt voelen en het willen herstellen
	Acceptatie	Erkennen wat is zonder verzet

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Mika moet in een groepje een presentatie geven. Hij twijfelt of zijn tekening goed genoeg is en wil hem eerst niet laten zien. Wanneer klasgenoot Bo een idee noemt, zegt Mika haastig: “Dat is stom.” Bo wordt stil. In de pauze denkt Mika terug aan zijn woorden. “Ik wou dat ik dat anders had gezegd,” zegt hij tegen de meester. Na school loopt hij naar Bo toe: “Het spijt me dat ik je idee stom noemde. Wil je samen opnieuw kijken? Ik zal eerst luisteren.” Bo vertelt wat het idee was. Mika ontdekt dat hij niet alles kan terugdraaien, maar wel eerlijk kan erkennen wat er gebeurde. Hij besluit volgende keer eerder te vragen: “Kun je het uitleggen?”

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Waarom laat Mika zijn tekening eerst niet zien?

Modelantwoord: Hij twijfelt of die goed genoeg is.

Waarom dit past: Dat sluit aan bij onzeker: twijfelen aan jezelf of je keuzes.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Welk moment laat zijn spijt zien?

Modelantwoord: Hij zegt dat hij zijn opmerking anders had willen doen.

Waarom dit past: Spijt gaat over wensen dat je een andere keuze had gemaakt.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Waarom kun je Mika na school berouwvol noemen?

Modelantwoord: Hij biedt excuses aan en wil luisteren en samen opnieuw kijken.

Waarom dit past: Berouwvol voegt de wens om iets te herstellen toe aan het betreuren van gedrag.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Wat accepteert Mika aan het einde?

Modelantwoord: Hij kan het gebeurde niet ongedaan maken, maar kan er wel eerlijk mee omgaan.

Waarom dit past: Acceptatie betekent erkennen wat er is zonder de werkelijkheid te ontkennen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Onzeker gaat over twijfel vooraf; spijt kijkt terug; berouwvol betekent spijt én willen herstellen; acceptatie betekent onder ogen zien wat gebeurd is. Geen kind hoeft persoonlijke fouten voor de klas te delen.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 5 · Liefde

Erbij horen en aandacht geven

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Gezien voelen	Ervaren dat je wordt opgemerkt
	Welkom	Geaccepteerd en ontvangen worden
	Empathie	Mee voelen met de ander
	Dankbaar	Waardering voelen voor wat er is

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

De nieuwe leerling Amira staat met haar tas bij het schoolplein. Ze kent niemand. Sem zwaait en zegt: “Kom maar bij ons staan. We laten je zien waar de klas is.” In de les merkt juf Noor op dat Amira bijzonder goed kan tekenen. “Wil jij ons helpen met de poster?” vraagt ze. Amira glimlacht: “Fijn dat u dat zag.” In de pauze vertelt Amira dat ze haar vorige vrienden mist. Sem antwoordt: “Dat lijkt me lastig. Je mag best nog aan hen denken.” Hij vraagt wat zij graag op het plein doet. Aan het einde van de dag zegt Amira: “Dank je dat jullie me wegwijs maakten. Ik voelde me niet alleen.”

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Waardoor voelt Amira zich welkom?

Modelantwoord: Sem nodigt haar uit en helpt haar de klas te vinden.

Waarom dit past: Welkom betekent dat je geaccepteerd en ontvangen wordt.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Wanneer voelt Amira zich gezien?

Modelantwoord: Wanneer juf Noor haar tekenvaardigheid opmerkt.

Waarom dit past: Gezien voelen is ervaren dat iemand je opmerkt en erkent.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Wat zegt Sem waardoor hij empathie toont?

Modelantwoord: “Dat lijkt me lastig. Je mag best nog aan hen denken.”

Waarom dit past: Hij probeert te begrijpen wat Amira voelt zonder het verdriet weg te praten.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Waarom is Amira dankbaar?

Modelantwoord: Omdat klasgenoten haar hebben geholpen en opgenomen.

Waarom dit past: Dankbaarheid is waardering voor ontvangen steun of iets goeds.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Welkom gaat over toegang en ontvangst; gezien voelen over erkenning; empathie over meeleven; dankbaarheid over waardering.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 6 · Boosheid

Frustratie omzetten in een plan

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Ongeduldig	Moeite hebben met wachten
	Gefrustreerd	Vastlopen en daar boos over zijn
	Vastberaden	Doelgericht blijven doorgaan
	Daadkrachtig	Actief handelen en doorpakken

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Groep 6 bouwt een brug van papier. Mees wil meteen testen of zijn brug werkt. “Duurt dit nog lang?” vraagt hij terwijl de lijm droogt. Dan zakt de brug bij de eerste proef in. Mees fronst en zegt: “Ik heb het al drie keer geprobeerd en het lukt niet!” Even later ademt hij rustig uit. “Ik wil snappen wat er misgaat; ik geef het nog niet op,” zegt hij. Hij pakt een vel papier en tekent een nieuw ontwerp. Samen met Aya vouwt hij stevigere steunpilaren en test de brug stap voor stap.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Hoe merk je dat Mees ongeduldig is?

Modelantwoord: Hij vraagt of het nog lang duurt terwijl de lijm droogt.

Waarom dit past: Ongeduld is moeite hebben met wachten.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Waarom is Mees gefrustreerd?

Modelantwoord: Zijn brug stort weer in ondanks herhaalde pogingen.

Waarom dit past: Frustratie ontstaat wanneer wat je probeert telkens wordt tegengehouden.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Wat laat zijn vastberadenheid zien?

Modelantwoord: Hij zegt niet op te geven en wil begrijpen wat misgaat.

Waarom dit past: Vastberaden betekent blijven kiezen voor een doel.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Welk gedrag is daadkrachtig?

Modelantwoord: Hij tekent een ander ontwerp en bouwt met Aya nieuwe steunpilaren.

Waarom dit past: Daadkrachtig betekent echt in actie komen, niet alleen iets willen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Ongeduldig gaat over wachten, gefrustreerd over een obstakel; vastberaden is volhouden; daadkrachtig is handelen. Sterke wil hoeft geen boos gedrag te betekenen.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 7 · Angst

Spanning, opletten en hulp vragen

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Faalangst	Bang zijn om niet te voldoen
	Nerveus	Licht onrustig en gespannen
	Alert	‘Scherp opletten op risico's
	Bezorgd	Denken aan negatieve uitkomsten

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Morgen leest de klas een kort gedicht voor. Elin kent haar tekst, maar zegt: “Als ik één woord vergeet, lachen ze vast allemaal.” Tijdens het oefenen friemelt ze aan haar mouw en voelt ze haar hart sneller kloppen. Wanneer de schoolbel onverwachts hard klinkt, kijkt ze meteen op om te zien wat er gebeurt. Na de les vraagt Elin aan haar juf: “Mag ik eerst voor een klein groepje oefenen? Ik ben bang dat ik vastloop.” De juf helpt haar een oefenplan te maken: eerst samen, dan met twee klasgenoten en pas daarna voor de hele klas. Elin merkt dat ze nog steeds spanning voelt, maar nu weet wat ze kan doen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Welke gedachte wijst op faalangst?

Modelantwoord: Elin denkt dat iedereen zal lachen als ze een woord vergeet.

Waarom dit past: Ze vreest afwijzing of mislukking bij een prestatie.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Hoe merk je dat Elin nerveus is?

Modelantwoord: Ze friemelt aan haar mouw en voelt haar hart sneller kloppen.

Waarom dit past: Nerveus is zichtbare of voelbare spanning vooraf; lichaamssignalen verschillen per persoon.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Wanneer is Elin alert?

Modelantwoord: Wanneer ze opkijkt bij de harde bel.

Waarom dit past: Alert betekent snel opmerkzaam reageren op een signaal.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Wat maakt Elin bezorgd?

Modelantwoord: Ze vraagt zich af of het voorlezen wel gaat lukken.

Waarom dit past: Bezorgdheid kijkt vooruit naar wat mogelijk mis kan gaan; een oefenplan kan helpen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Faalangst richt zich op mislukken; nerveus beschrijft spanning; alert is opletten; bezorgd is nadenken over mogelijke problemen. Maak van deze woorden geen diagnoses.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 8 · Afkeer

Prikkels, grenzen en respect

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Ongemakkelijk	Je niet op je gemak voelen
	Overprikkeling	Te veel indrukken
	Weerstand	Innerlik verzet
	Vermijden	lets uit de weg gaan

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Op vrijdag maakt de klas een proefhoek met geurpotjes en zachte muziek. Joep merkt dat de drukte bij de tafel hem niet prettig voelt. Hij verschuift van zijn ene voet naar zijn andere en zegt: “Ik weet niet waar ik moet staan.” Wanneer drie kinderen tegelijk roepen en de muziek harder gaat, vraagt hij om een rustige plek. “Er komt nu te veel tegelijk binnen,” zegt hij. Daarna stelt een leerling voor dat Joep toch maar alle geurpotjes moet proberen. Joep antwoordt: “Nee, dat wil ik niet. Ik wil wel de etiketten voorlezen.” Hij kiest ervoor een sterk ruikend potje over te slaan. De juf bedankt hem voor zijn duidelijke uitleg en geeft hem een rustige taak.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Waarom voelt Joep zich ongemakkelijk?

Modelantwoord: De drukte bij de tafel voelt onprettig en hij weet niet goed waar hij moet staan.

Waarom dit past: Ongemakkelijk is je niet prettig voelen in een situatie.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 2. Welk moment past bij overprikkeling?

Modelantwoord: Meerdere kinderen roepen tegelijk en de muziek gaat harder.

Waarom dit past: Er zijn voor Joep te veel prikkels tegelijk; zijn ervaring is het uitgangspunt.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 3. Waar laat Joep weerstand zien?

Modelantwoord: Hij zegt dat hij de potjes niet wil proberen.

Waarom dit past: Weerstand betekent niet mee willen doen aan een bepaalde handeling; je kunt dat rustig zeggen.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Vraag 4. Wat vermijdt Joep, en wat doet hij wel?

Modelantwoord: Hij slaat het sterk ruikende potje over, maar leest etiketten voor.

Waarom dit past: Vermijden is iets uit de weg gaan; een passend alternatief maakt meedoen soms alsnog mogelijk.

Doorvraag: Welke gebeurtenis of uitspraak uit het verhaal helpt jou dit antwoord te kiezen? Laat de leerling een letterlijke zin aanwijzen of navertellen.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Ongemakkelijk is een onprettig gevoel; overprikkeling is te veel input; weerstand is niet willen; vermijden is uit de buurt blijven. Respecteer grenzen zonder het kind te dwingen.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

Werkblad 1 · Emoties vergelijken

Naam: _____ Datum: _____

Kijk terug naar de twee lessen hieronder. Kies bij elke opdracht een emotie en geef een aanwijzing uit het verhaal.

Les 1: Voorpret, energie en tevredenheid

Woorden: Opgewonden, Enthousiasme, Voldaan, Zorgeloos

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Les 2: Herinnering, gemis en troost

Woorden: Heimwee, Sentimenteel, Iemand missen, Medelijden

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Werkblad 2 · Emoties vergelijken

Naam: _____ Datum: _____

Kijk terug naar de twee lessen hieronder. Kies bij elke opdracht een emotie en geef een aanwijzing uit het verhaal.

Les 3: Een onverwachte ontdekking

Woorden: Verbluft, Onder de indruk, Geïntrigeerd, Aandachtig

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Les 4: Herstellen na een misverstand

Woorden: Onzeker, Spijt, Berouwvol, Acceptatie

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Werkblad 3 · Emoties vergelijken

Naam: _____ Datum: _____

Kijk terug naar de twee lessen hieronder. Kies bij elke opdracht een emotie en geef een aanwijzing uit het verhaal.

Les 5: Erbij horen en aandacht geven

Woorden: Gezien voelen, Welkom, Empathie, Dankbaar

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Les 6: Frustratie omzetten in een plan

Woorden: Ongeduldig, Gefrustreerd, Vastberaden, Daadkrachtig

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Werkblad 4 · Emoties vergelijken

Naam: _____ Datum: _____

Kijk terug naar de twee lessen hieronder. Kies bij elke opdracht een emotie en geef een aanwijzing uit het verhaal.

Les 7: Spanning, opletten en hulp vragen

Woorden: Faalangst, Nerveus, Alert, Bezorgd

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Les 8: Prikkels, grenzen en respect

Woorden: Ongemakkelijk, Overprikkeling, Weerstand, Vermijden

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Knipkaarten 1 · Vreugde

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Opgewonden

Energieke spanning door verwachting of enthousiasme

Enthousiasme

Zin en energie om ergens voor te gaan

Voldaan

Tevreden gevoel na afronding

Zorgeloos

Vrij van spanning of zorgen

Knipkaarten 2 · Verdriet

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Heimwee

Verlangen naar een vertrouwde plek of tid

Sentimenteel

Gevoelig worden door herinneringen

Iemand missen

Verlangen naar iemand die er niet is

Medelijden

Verdriet voelen om het lijden van een ander

Knipkaarten 3 · Verbazing

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Verbluft

Sterk onder de indruk en even stilgezet

Onder de indruk

Sterk geraakt door iets bijzonders

Geïntrigeerd

Gefascineerd en verder willen onderzoeken

Aandachtig

Gericht en geconcentreerd waarnemen

Knipkaarten 4 · Schaamte / Schuld

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Onzeker

Twijfelen aan jezelt of je keuzes

Spijt

Wensen dat je iets anders had gedaan

Berouwvol

Spijt voelen en het willen herstellen

Acceptatie

Erkennen wat is zonder verzet

Knipkaarten 5 · Liefde

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Gezien voelen

Ervaren dat je wordt opgemerkt

Welkom

Geaccepteerd en ontvangen worden

Empathie

Mee voelen met de ander

Dankbaar

Waardering voelen voor wat er is

Knipkaarten 6 · Boosheid

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Ongeduldig

Moeite hebben met wachten

Gefrustreerd

Vastlopen en daar boos over zijn

Vastberaden

Doelgericht blijven doorgaan

Daadkrachtig

Actief handelen en doorpakken

Knipkaarten 7 · Angst

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Faalangst

Bang zijn om niet te voldoen

Nerveus

Licht onrustig en gespannen

Alert

‘Scherp opletten op risico's

Bezorgd

Denken aan negatieve uitkomsten

Knipkaarten 8 · Afkeer

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Ongemakkelijk

Je niet op je gemak voelen

Overprikkeling

Te veel indrukken

Weerstand

Innerlik verzet

Vermijden

Iets uit de weg gaan

EMOTIES.INFO

Lespakket deel 3 — Nieuwe emotienuances

8 volledig uitgewerkte lessen · 32 nieuwe originele emoticons · 4 werkbladen · knipkaarten

Voor groep 4–8, met eenvoudigere varianten voor jongere kinderen. Deze tweede reeks gebruikt andere emoticons dan de kernkeuze van de eerste lessen. De afbeelding en de Nederlandse benaming komen uit het aangeleverde Emoties.info-brondocument.

Elke les duurt ongeveer 40–50 minuten. Er zijn voorleesverhalen, vier vragen met modelantwoorden en uitleg, een concrete spelopdracht en reflectie. De werkbladen en kaarten staan achteraan.

Belangrijk voor de leerkracht

Emoticons zijn gesprekshulpen, geen test of diagnose. Leerlingen mogen een kaart overslaan en hoeven geen persoonlijke ervaringen te vertellen. Meerdere gevoelswoorden kunnen bij dezelfde situatie passen. Antwoorden zijn modellen, geen verplichte persoonlijke gevoelens.

Meer spellen: https://emoties.info/

LES 1 · Vreugde

Samen vieren en delen

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Geamuseerd	Licht plezier door iets grappigs of luchtigs
	Trots	Tevreden gevoel over jezelf of wat je bereikt hebt
	Optimistisch	Vertrouwen hebben in een positieve uitkomst
	Gul	Met plezier geven zonder verwachting

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Tijdens de projectweek bouwt klas 5 een mini-dorp van karton. Rayan zet per ongeluk een papieren dak op zijn hoofd. De klas lacht en Rayan lacht mee: “Nu ben ik de burgemeester!” Later houdt Elise het dorp overeind terwijl iedereen de huizen vastplakt. Als de juf zegt dat de brug stevig staat, zegt Elise: “Dat heb ik met mijn groepje gemaakt!” De brug van de buren is nog niet af. “Dat komt vast goed als we samen proberen,” zegt zij. Dan ziet ze dat Noor geen gekleurd papier heeft. “Je mag de helft van mijn vel hebben,” zegt Elise.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Waarom zijn Rayan en zijn klasgenoten geamuseerd?

Modelantwoord: Rayan draagt per ongeluk het dak als hoed en maakt er een grap van.

Waarom dit past: De onverwacht grappige situatie geeft licht plezier. Geamuseerd betekent dat iets je aan het lachen maakt. Aanwijzing: Hij noemt zichzelf de burgemeester en lacht mee.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Waarom is Elise trots?

Modelantwoord: Omdat ze met haar groepje een stevige brug heeft gemaakt.

Waarom dit past: Trots hangt samen met iets wat je zelf of samen bereikt hebt. Aanwijzing: Ze zegt: “Dat heb ik met mijn groepje gemaakt!”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Waarom is Elise optimistisch?

Modelantwoord: Ze verwacht dat het andere groepje de brug samen af krijgt.

Waarom dit past: Optimisme is vertrouwen in een positieve afloop, ook al is die er nog niet. Aanwijzing: Ze zegt: “Dat komt vast goed.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waaruit blijkt dat Elise gul is?

Modelantwoord: Ze geeft Noor uit zichzelf de helft van haar gekleurde papier.

Waarom dit past: Gul zijn gaat over met plezier iets geven zonder direct iets terug te eisen. Aanwijzing: Ze zegt: “Je mag de helft van mijn vel hebben.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Geamuseerd gaat over iets grappigs; trots over een prestatie; optimistisch over de verwachting van een goede afloop; gul over delen.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 2 · Verdriet

Als iets anders loopt

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Teleurgesteld	Verwachting niet uitgekomen zien
	Gekwetst	Emotioneel geraakt door woorden of gedrag
	Droevig	Zacht en aanhoudend verdriet
	Geraakt	Diep emotioneel aangetikt worden

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Milan had de hele week afgeteld tot het schoolreisje. Op vrijdag vertelt de meester dat de bus wegens een defect niet kan rijden. “Maar ik dacht dat we vandaag zouden gaan,” zegt Milan. In de pauze zegt een klasgenoot: “Jij doet ook altijd zo moeilijk.” Milan kijkt weg: “Dat vond ik geen fijne opmerking.” Als hij later de lege picknicktas ziet, wordt hij stil en moet hij bijna huilen. De meester vertelt dat andere ouders helpen om een nieuwe datum te vinden. Op het bord hangt een tekening van zijn vriendin: “Voor Milan, omdat wachten lastig is.” Milan glimlacht met natte ogen. “Wat lief dat je aan me denkt.”

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Wat had Milan verwacht, en waarom is hij teleurgesteld?

Modelantwoord: Hij verwachtte vrijdag op schoolreisje te gaan, maar de bus kon niet rijden.

Waarom dit past: Teleurstelling ontstaat doordat een verwachting niet uitkomt. Aanwijzing: Hij had afgeteld en zegt: “Ik dacht dat we vandaag zouden gaan.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Waarom voelt Milan zich gekwetst?

Modelantwoord: Een klasgenoot zegt dat hij altijd moeilijk doet.

Waarom dit past: Gekwetst betekent emotioneel geraakt door woorden of gedrag. Aanwijzing: Milan kijkt weg en noemt de opmerking niet fijn.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Wat toont dat Milan droevig is?

Modelantwoord: Hij is stil en staat bijna te huilen bij de lege picknicktas.

Waarom dit past: Droevig verwijst naar aanhoudend zacht verdriet; dit moment herinnert hem aan wat niet doorging. Aanwijzing: Hij ziet de lege picknicktas en moet bijna huilen.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waarom is Milan geraakt door de tekening?

Modelantwoord: Hij voelt zich gezien doordat zijn vriendin aan hem denkt.

Waarom dit past: Geraakt kan ook een ontroerend, warm moment betekenen. Aanwijzing: Hij zegt: “Wat lief dat je aan me denkt.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Teleurgesteld = verwachting mislukt; gekwetst = pijn door woorden; droevig = verdrietig gevoel; geraakt = emotioneel bewogen, soms door iets vriendelijks.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 3 · Verbazing

Een geheim in de schooltuin

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Schrik	Plotselinge reactie op iets onverwachts
	Verward	Niet begrijpen wat er gebeurt
	Nieuwsgierig	Willen ontdekken en begrijpen
	Verwonderd	Open en geraakt door iets bijzonders

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

In de schooltuin zoekt klas 6 naar insecten. Plots fladdert een merel vlak voor de voeten van Suze omhoog. “Ah!” roept Suze en ze zet een stap achteruit. Daarna ziet ze een potje met een briefje: “Voor de tuinonderzoekers.” Er liggen drie zaadjes in en een kaart waarop alleen pijlen staan. “Ik snap niet welke pijl bij welk zaadje hoort,” zegt Suze. Ze vraagt: “Wat gebeurt er als we ze in verschillende grond zetten?” De groep plant de zaadjes. Twee weken later is een piepklein groen blaadje verschenen. Suze buigt zich erover: “Bijzonder dat zoiets uit dat kleine zaadje komt.”

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Waardoor schrikt Suze?

Modelantwoord: Een merel vliegt onverwacht vlak voor haar op.

Waarom dit past: Schrik is een plotselinge reactie op iets onverwachts. Aanwijzing: Ze roept “Ah!” en stapt achteruit.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Waarom is Suze verward bij het potje?

Modelantwoord: Ze weet niet welke pijl bij welk zaadje hoort.

Waarom dit past: Verward betekent dat de situatie nog niet te begrijpen is. Aanwijzing: Ze zegt letterlijk dat ze de pijlen niet begrijpt.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Hoe zie je dat Suze nieuwsgierig is?

Modelantwoord: Ze wil uitproberen wat er gebeurt met verschillende soorten grond.

Waarom dit past: Nieuwsgierigheid zorgt voor vragen en onderzoek. Aanwijzing: Ze vraagt: “Wat gebeurt er als ...?”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waarom is Suze verwonderd na twee weken?

Modelantwoord: Ze staat stil bij het bijzondere dat een klein zaadje een plantje wordt.

Waarom dit past: Verwondering is open aandacht voor iets bijzonders, niet alleen een verrassing. Aanwijzing: Ze zegt: “Bijzonder dat ...”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Schrik komt plotseling; verward betekent nog niet begrijpen; nieuwsgierig betekent willen onderzoeken; verwonderd betekent geraakt zijn door iets bijzonders.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 4 · Schaamte / Schuld

Een fout en een nieuwe kans

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Afgewezen	Niet geaccepteerd of gekozen worden
	Schuldgevoel	Besef dat je iets verkeerd hebt gedaan
	Schaamte	Gevoel dat jij niet goed genoeg bent
	Verwijtend	Iets kwalijk nemen, jezelf of een ander

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Bij het maken van een klassenposter vormen kinderen groepjes. Finn vraagt of hij mag meedoen. “Nee, wij zitten vol,” zegt een groepje zonder naar hem te kijken. Finn voelt zich buitengesloten. Even later pakt hij zonder te vragen een stift van Zoë. Als die zoek is, denkt Finn: “Ik had het eerst moeten vragen.” Wanneer de juf informeert wie de stift heeft, wordt Finn rood en kijkt naar zijn schoenen. Dan zegt hij tegen Zoë: “Jij laat je spullen ook overal liggen!” Na een paar minuten besluit Finn toch te zeggen dat hij de stift had gepakt en helpt hij zoeken. De meester bespreekt rustig hoe ieder kind een taak kan krijgen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Waardoor voelt Finn zich afgewezen?

Modelantwoord: Hij mag niet aansluiten bij het eerste groepje.

Waarom dit past: Afgewezen betekent het gevoel hebben niet gekozen of toegelaten te worden. Aanwijzing: Het groepje zegt nee zonder naar hem te kijken.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Wanneer ontstaat zijn schuldgevoel?

Modelantwoord: Als hij beseft dat hij de stift zonder toestemming pakte.

Waarom dit past: Schuldgevoel gaat over beseffen dat je iets verkeerd hebt gedaan. Aanwijzing: Hij denkt: “Ik had het eerst moeten vragen.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Welk moment past bij schaamte?

Modelantwoord: Finn wordt rood en kijkt naar zijn schoenen als de juf het vraagt.

Waarom dit past: Schaamte kan ontstaan als iemand bang is slecht beoordeeld te worden. Het gezicht alleen bewijst dat niet; het verhaal geeft context. Aanwijzing: Hij wil niet vertellen dat hij de stift heeft gepakt.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waar spreekt Finn verwijtend?

Modelantwoord: Wanneer hij Zoë de schuld geeft van de zoekgeraakte spullen.

Waarom dit past: Verwijtend betekent iemand iets kwalijk nemen; een verwijt kan afleiden van eigen verantwoordelijkheid. Aanwijzing: Hij zegt: “Jij laat je spullen ook overal liggen!”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Afgewezen gaat over niet gekozen worden; schuldgevoel gaat over eigen gedrag; schaamte over oordeel over jezelf; verwijtend is iets bij een ander neerleggen.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 5 · Liefde

Steun op een spannende dag

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Vriendelijk	Warm en respectvol naar anderen zin
	Beschermd	Veilig en gedragen voelen
	Ontroerd	Diep geraakt worden op een zachte manier
	Tevreden	Rustig gevoel dat het goed is

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Vandaag bezoekt groep 4 een kinderboerderij. Als Youssef binnenkomt, zegt begeleider Ella: “Fijn dat je er bent; hier is plaats voor je tas.” Bij het voeren van de geiten schrikt hij van een hard geluid. Ella gaat rustig naast hem staan. “We blijven samen hier bij het hek totdat jij weer wilt kijken.” Aan het einde geven de kinderen Ella een kaart met tekeningen. Ze veegt een traan weg en zegt: “Wat bijzonder dat jullie dit voor me maakten.” Youssef zit later rustig op de bus en zegt: “Het was fijn. Ik hoef vandaag niets meer te veranderen.”

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Waarom is Ella vriendelijk?

Modelantwoord: Ze heet Youssef welkom en helpt hem een plek te vinden.

Waarom dit past: Vriendelijk zijn is warm en respectvol reageren. Aanwijzing: Ze zegt dat het fijn is dat hij er is.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Wanneer voelt Youssef zich beschermd?

Modelantwoord: Als Ella rustig bij hem blijft toen hij schrok.

Waarom dit past: Beschermd voelen is steun en veiligheid ervaren. Aanwijzing: Ella zegt dat ze samen bij het hek blijven.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Waarom is Ella ontroerd?

Modelantwoord: De zelfgemaakte kaart raakt haar op een zachte manier.

Waarom dit past: Ontroerd zijn betekent zacht en diep geraakt worden. Aanwijzing: Ze veegt een traan weg en noemt het bijzonder.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Wat bedoelt Youssef met tevreden?

Modelantwoord: Hij vindt de dag fijn zoals die was.

Waarom dit past: Tevreden is rustig ervaren dat iets goed genoeg is. Aanwijzing: Hij zegt dat hij niets meer hoeft te veranderen.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Vriendelijk is gedrag richting een ander; beschermd is de ervaring van steun; ontroerd is zacht geraakt; tevreden is rustig tevreden zijn.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 6 · Boosheid

De regels van het spel

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Chagrijnig	Slechte stemming met irritatie
	Ergenis	Lichte irritatie door iets storends
	Boos	Energie voelen om grenzen te stellen
	Opstandig	Je verzetten tegen regels

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Het regent al drie dagen. Noor moppert wanneer de klas weer binnen moet spelen. “Bah, alweer dezelfde spelletjes,” zegt ze. Tijdens een bordspel tikt een leerling steeds met zijn potlood op tafel. Noor kijkt op: “Dat getik leidt me af.” Als iemand daarna zonder afspraak twee beurten achter elkaar neemt, zegt Noor hard: “Dat is niet eerlijk!” De meester stelt voor om de regels nog een keer uit te leggen. Noor kruist haar armen: “Ik doe niet meer mee zolang jullie dat zo doen.” Na het gesprek kiezen de kinderen samen één duidelijke regel voor elke beurt.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Wat laat zien dat Noor chagrijnig is?

Modelantwoord: Ze moppert over opnieuw binnen spelen.

Waarom dit past: Chagrijnig is een prikkelbare, negatieve stemming die niet aan één gebeurtenis hoeft te hangen. Aanwijzing: Ze zegt: “Bah, alweer dezelfde spelletjes.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Wat veroorzaakt de ergenis?

Modelantwoord: Het herhaalde getik met het potlood.

Waarom dit past: Ergenis is irritatie over een concrete hinderlijke prikkel. Aanwijzing: Ze zegt dat het getik haar afleidt.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Waardoor wordt Noor boos?

Modelantwoord: Een leerling neemt oneerlijk twee beurten.

Waarom dit past: Boosheid reageert hier op het ervaren van onrecht. Aanwijzing: Ze zegt hard: “Dat is niet eerlijk!”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waaruit blijkt dat Noor opstandig is?

Modelantwoord: Ze weigert mee te doen zolang de regel niet eerlijk wordt toegepast.

Waarom dit past: Opstandig betekent je tegen een regel of situatie verzetten. Aanwijzing: Ze kruist haar armen en zegt dat ze niet meer meedoet.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Chagrijnig is een stemming; ergenis betreft één hinder; boosheid is sterker ongenoegen; opstandig betekent actief verzet.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 7 · Angst

Een vreemd geluid tijdens de repetitie

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Gespannen	Lichamelijke spanning voelen
	Verontrust	Onrustig door mogelijke problemen
	Gealarmeerd	Direct alert reageren
	Onveilig	Je niet beschermd voelen

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Groep 7 oefent een optreden in de aula. Sara staat achter het gordijn en voelt haar schouders strak worden. “Ik hoop dat ik mijn tekst niet vergeet,” zegt ze. Dan hoort ze bij de nooduitgang een vreemd klapperend geluid. “Waar komt dat geluid vandaan?” vraagt ze. Even later gaat een hard waarschuwingssignaal af. De leerkracht zegt dat iedereen rustig naar buiten gaat en telt de leerlingen. Buiten, tussen veel onbekende mensen, zegt Sara: “Ik wil dichter bij onze juf staan.” Na controle blijkt het signaal een oefening; de juf vertelt welke stappen goed gingen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Waarom is Sara gespannen vóór het optreden?

Modelantwoord: Ze is bang haar tekst te vergeten.

Waarom dit past: Gespannen betekent lichamelijke en mentale spanning ervaren. Aanwijzing: Ze zegt dat ze haar tekst hoopt te onthouden.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Waardoor raakt ze verontrust?

Modelantwoord: Ze hoort een vreemd geluid en weet niet wat het betekent.

Waarom dit past: Verontrust betekent zorgen krijgen dat er iets aan de hand kan zijn. Aanwijzing: Ze vraagt waar het geluid vandaan komt.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Wat maakt iedereen gealarmeerd?

Modelantwoord: Het waarschuwingssignaal gaat af en de leerkracht leidt de leerlingen naar buiten.

Waarom dit past: Gealarmeerd is de reactie op een mogelijk direct signaal van gevaar; de oefening blijkt later veilig. Aanwijzing: De juf laat iedereen rustig vertrekken.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waarom voelt Sara zich even onveilig buiten?

Modelantwoord: Ze staat tussen onbekende mensen en zoekt de nabijheid van haar juf.

Waarom dit past: Onveilig is een persoonlijke ervaring; iets kan veilig geregeld zijn en toch niet veilig voelen. Aanwijzing: Ze wil dichter bij de juf staan.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Gespannen heeft te maken met spanning; verontrust met zorgen; gealarmeerd met waarschuwing; onveilig met gebrek aan ervaren veiligheid.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

LES 8 · Afkeer

Wat doe je als iets niet prettig is?

Doel: de vier emoties vergelijken op aanleiding, tijdstip en zichtbaar gedrag. Benodigd: de vier kaarten hieronder, knipkaarten achteraan, papier en potloden.

Stap 1 · Kaarten bekijken en voorspellen (5 minuten)

	Geen zin	Weerstand om iets te doen
	Vervelen	Gebrek aan prikkels
	Ontevreden	Niet tevreden met hoe iets is
	Afstandelijk	Bewust afstand nemen

Zeg letterlijk: “Bekijk de vier gezichtjes. Wat valt je op? Welk woord ken je al? Een gezicht alleen vertelt niet alles: daarom lezen we ook een verhaal.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (7 minuten)

Tijdens de creatieve middag wil Ravi vandaag niet schilderen. “Ik heb er nu geen zin in,” zegt hij. Hij probeert toch vijf minuten mee te doen, maar alles gaat langzaam en hij kijkt steeds op de klok. “Ik vind dit een beetje saai,” vertelt hij. Aan het einde bekijkt hij zijn werk. “De kleuren zijn niet geworden zoals ik hoopte,” zegt hij. Bij het opruimen vraagt een vriend of ze samen iets zullen doen. Ravi zegt kort “nee” en gaat aan een andere tafel zitten. De meester vraagt rustig of Ravi een kleine pauze wil of een andere taak zoekt. Ravi kiest om de penselen te wassen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 minuten)

Vraag 1. Wanneer heeft Ravi geen zin?

Modelantwoord: Hij wil op dat moment niet beginnen met schilderen.

Waarom dit past: Geen zin is tijdelijk geen motivatie voor een bepaalde activiteit. Aanwijzing: Hij zegt: “Ik heb er nu geen zin in.”

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 2. Waarom verveelt Ravi zich?

Modelantwoord: Hij ervaart de activiteit als saai en kijkt op de klok.

Waarom dit past: Vervelen betekent weinig betrokkenheid of belangstelling bij wat je doet. Aanwijzing: Hij zegt dat het saai is.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 3. Waarover is Ravi ontevreden?

Modelantwoord: Over de kleuren van zijn schilderwerk.

Waarom dit past: Ontevreden gaat over vinden dat iets niet aan je verwachting voldoet. Aanwijzing: Hij zegt dat de kleuren anders uitvielen dan gehoopt.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Vraag 4. Waardoor lijkt Ravi afstandelijk?

Modelantwoord: Hij reageert kort op de uitnodiging en gaat apart zitten.

Waarom dit past: Afstandelijk is afstand houden in het contact. Dat betekent niet automatisch dat hij de ander niet aardig vindt. Aanwijzing: Hij zegt kort nee en kiest een andere tafel.

Doorvraag: Welke woorden of gebeurtenissen uit het verhaal ondersteunen dit antwoord? De concrete aanwijzing staat bij de uitleg hierboven.

Stap 4 · Kaartenspel “Vier momenten” (12 minuten)

Leg de vier kaarten zichtbaar neer. Lees het verhaal opnieuw in korte stukjes. Laat telkens een duo één kaart kiezen en hun keuze uitleggen met “Ik kies ..., omdat ...”. Leg bij verschil van mening beide antwoorden naast elkaar en bespreek welke aanwijzing uit het verhaal doorslaggevend is.

Spelvariant: een leerling bedenkt één nieuwe, fictieve gebeurtenis; de andere leerlingen kiezen de best passende kaart en noemen een concrete aanwijzing.

Antwoordhulp voor de leerkracht: Geen zin gaat over starten; vervelen over wat je ervaart tijdens een activiteit; ontevreden over het resultaat; afstandelijk over contact houden.

Stap 5 · Afsluiten (5 minuten)

Laat iedere leerling één verschil tussen twee kaarten opschrijven of tekenen. Vraag: “Welke aanwijzing helpt je het verschil herkennen?” Een geslaagd antwoord noemt niet alleen de naam, maar ook een aanleiding, een gedachte of een handeling.

Differentiatie

Groep 4–5: werk met twee kaarten per ronde en laat kinderen wijzen of tekenen. Groep 6–8: gebruik alle vier kaarten, vergelijk intensiteit, en bespreek of twee emoties tegelijkertijd mogelijk zijn.

Werkblad 1 · Emoties vergelijken

Naam: _____ Datum: _____

Kijk terug naar de twee lessen hieronder. Kies bij elke opdracht een emotie en geef een aanwijzing uit het verhaal.

Les 1: Samen vieren en delen

Woorden: Geamuseerd, Trots, Optimistisch, Gul

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Les 2: Als iets anders loopt

Woorden: Teleurgesteld, Gekwetst, Droevig, Geraakt

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Werkblad 2 · Emoties vergelijken

Naam: _____ Datum: _____

Kijk terug naar de twee lessen hieronder. Kies bij elke opdracht een emotie en geef een aanwijzing uit het verhaal.

Les 3: Een geheim in de schooltuin

Woorden: Schrik, Verward, Nieuwsgierig, Verwonderd

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Les 4: Een fout en een nieuwe kans

Woorden: Afgewezen, Schuldgevoel, Schaamte, Verwijtend

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Werkblad 3 · Emoties vergelijken

Naam: _____ Datum: _____

Kijk terug naar de twee lessen hieronder. Kies bij elke opdracht een emotie en geef een aanwijzing uit het verhaal.

Les 5: Steun op een spannende dag

Woorden: Vriendelijk, Beschermd, Ontroerd, Tevreden

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Les 6: De regels van het spel

Woorden: Chagrijnig, Ergenis, Boos, Opstandig

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Werkblad 4 · Emoties vergelijken

Naam: _____ Datum: _____

Kijk terug naar de twee lessen hieronder. Kies bij elke opdracht een emotie en geef een aanwijzing uit het verhaal.

Les 7: Een vreemd geluid tijdens de repetitie

Woorden: Gespannen, Verontrust, Gealarmeerd, Onveilig

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Les 8: Wat doe je als iets niet prettig is?

Woorden: Geen zin, Vervelen, Ontevreden, Afstandelijk

1. Welke emotie past het best bij het eerste moment in het verhaal? Waarom?

_____

_____

2. Welke emotie past het best bij het laatste moment? Welke verandering zie je?

_____

_____

3. Schrijf een nieuwe fictieve situatie van twee zinnen bij een andere emotiekaart.

_____

_____

Knipkaarten 1 · Vreugde

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Geamuseerd

Licht plezier door iets grappigs of luchtigs

Trots

Tevreden gevoel over jezelf of wat je bereikt hebt

Optimistisch

Vertrouwen hebben in een positieve uitkomst

Gul

Met plezier geven zonder verwachting

Knipkaarten 2 · Verdriet

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Teleurgesteld

Verwachting niet uitgekomen zien

Gekwetst

Emotioneel geraakt door woorden of gedrag

Droevig

Zacht en aanhoudend verdriet

Geraakt

Diep emotioneel aangetikt worden

Knipkaarten 3 · Verbazing

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Schrik

Plotselinge reactie op iets onverwachts

Verward

Niet begrijpen wat er gebeurt

Nieuwsgierig

Willen ontdekken en begrijpen

Verwonderd

Open en geraakt door iets bijzonders

Knipkaarten 4 · Schaamte / Schuld

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Afgewezen

Niet geaccepteerd of gekozen worden

Schuldgevoel

Besef dat je iets verkeerd hebt gedaan

Schaamte

Gevoel dat jij niet goed genoeg bent

Verwijtend

Iets kwalijk nemen, jezelf of een ander

Knipkaarten 5 · Liefde

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Vriendelijk

Warm en respectvol naar anderen zin

Beschermd

Veilig en gedragen voelen

Ontroerd

Diep geraakt worden op een zachte manier

Tevreden

Rustig gevoel dat het goed is

Knipkaarten 6 · Boosheid

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Chagrijnig

Slechte stemming met irritatie

Ergenis

Lichte irritatie door iets storends

Boos

Energie voelen om grenzen te stellen

Opstandig

Je verzetten tegen regels

Knipkaarten 7 · Angst

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Gespannen

Lichamelijke spanning voelen

Verontrust

Onrustig door mogelijke problemen

Gealarmeerd

Direct alert reageren

Onveilig

Je niet beschermd voelen

Knipkaarten 8 · Afkeer

Knip over de gestippelde randen. Print op 100% schaal en lamineer eventueel na het knippen.

Geen zin

Weerstand om iets te doen

Vervelen

Gebrek aan prikkels

Ontevreden

Niet tevreden met hoe iets is

Afstandelijk

Bewust afstand nemen

EMOTIES.INFO

Lespakket deel 4 — Uitgebreide docentenhandleiding

Acht volledig uitgewerkte lessen • 32 originele emoticons • modelantwoorden • vier werkbladen • knipkaarten

Voor basisscholen, vooral groep 6–8. De zwaardere begrippen in dit deel lenen zich voor begeleide bespreking; selecteer per groep wat passend en veilig is.

Belangrijke didactische afspraken

- Praat vanuit fictieve personages en vraag leerlingen niet om privéproblemen of trauma's te delen.
- Emoticons zijn gespreksstarters, geen test om gevoelens of aandoeningen vast te stellen.
- Bij woorden als zelfhaat, depressief, paniek en burn-out: leg uit dat langdurige klachten aandacht van ouders, school en eventueel professionele hulp verdienen.
- Een kind dat zelf iets zorgelijks vertelt, bespreek je niet klassikaal; volg het zorg- en veiligheidsbeleid van de school.
- Elke les kan worden verdeeld over twee momenten van 25 minuten. De vier kaarten per les zijn achterin met kniplijnen opgenomen.

LES 1 · Vreugde

De uitvindersmiddag

Duur: 45–55 minuten | Benodigd: vier kaarten uit deze emotiegroep, bord, pen, werkblad.

Leerdoelen: leerlingen onderscheiden de vier gevoelens aan de hand van gebeurtenissen, citeren een aanwijzing uit een verhaal en bedenken een passende, respectvolle reactie.

Stap 1 · Emoticons bekijken (5 minuten)

	Dol	**Ongeremde vrolijkheid met weinig zelfcontrole**
	Hyper	Overmatige energie met sterke emotionele prikkels
	Baldadig	Speels grenzen opzoeken met plezier en ondeugendheid
	Bezeten	Helemaal opgaan in iets met intense focus

Zeg letterlijk: “Bekijk elke emoticon. Welke aanwijzingen zie je? Wat weten we nog níét zonder het verhaal te horen?”

Verwachte conclusie: een afbeelding laat een mogelijke uitdrukking zien; de context bepaalt wat een persoon ervaart.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

De groep bereidt een uitvindersmiddag voor. Mila en Joep bouwen een toren van karton. Wanneer de toren eindelijk blijft staan, springt Joep op en roept drie keer: “Het is gelukt!” Hij grijnst breed en wil iedereen tegelijk het bouwwerk laten zien. Na de pauze stuitert hij nog steeds door het lokaal. Hij praat snel, schuift met zijn stoel en begint drie ideeën tegelijk, waardoor hij zijn materiaal niet meer kan vinden. Vlak daarna besluit hij als grap een kartonnen hoed op het hoofd van de meester te zetten. De meester lacht even, maar zegt dat grappen welkom zijn zolang iedereen ermee instemt en de les doorgaat. Mila werkt intussen zó aandachtig aan één ingewikkeld scharnier dat zij de bel niet hoort. Wanneer Joep haar roept, zegt ze: “Ik was helemaal in mijn uitvinding verdiept.” De meester vraagt: “Kunnen vrolijke gevoelens ook heel verschillend eruitzien?”

Voorleestip: lees de tekst langzaam voor. Laat kinderen alleen de vier oorspronkelijke emotiekaarten omhooghouden wanneer een nieuwe gebeurtenis wordt beschreven.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Wat gebeurde er vlak nadat de toren bleef staan?

Verwacht antwoord: Joep sprong op, riep herhaaldelijk dat het gelukt was en wilde iedereen laten kijken.

Bijpassende kaart: Dol. De ongeremde uitbundigheid hoort bij dol; blijdschap alleen verklaart de intensiteit nog niet.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Joep sprong op, riep herhaaldelijk dat het gelukt was en wilde iedereen laten kijken.

Vraag 2. Waarom raakt Joep zijn spullen kwijt?

Verwacht antwoord: Hij heeft veel energie, praat snel en begint meerdere ideeën tegelijk.

Bijpassende kaart: Hyper. De tekst laat overmatige activiteit en moeite met rustig ordenen zien; dit is géén diagnose.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Hij heeft veel energie, praat snel en begint meerdere ideeën tegelijk.

Vraag 3. Was de hoedgrap voor iedereen vanzelfsprekend leuk?

Verwacht antwoord: Nee. De meester geeft aan dat grenzen en instemming belangrijk zijn.

Bijpassende kaart: Baldadig. Baldadigheid gaat over speels grenzen opzoeken; plezier van één persoon maakt de grap niet automatisch prettig voor een ander.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Nee. De meester geeft aan dat grenzen en instemming belangrijk zijn.

Vraag 4. Waarom merkte Mila de bel niet op?

Verwacht antwoord: Zij was sterk geconcentreerd op het scharnier van haar uitvinding.

Bijpassende kaart: Bezeten. Hier betekent het helemaal opgaan in een taak; het is niet hetzelfde als druk of uitbundig zijn.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Zij was sterk geconcentreerd op het scharnier van haar uitvinding.

Stap 4 · Actieve werkvorm (10 minuten)

Leg de vier kaarten open. Lees de vier gebeurtenissen afzonderlijk voor. Leerlingen leggen de juiste kaart bij een gebeurtenis en onderstrepen de aanwijzing in de verhaaltekst. Bespreek of een gezichtje alléén dit zou verraden.

Controle: vraag bij iedere keuze “Welk stukje uit het verhaal is je bewijs?” Accepteer een ander goed onderbouwd antwoord wanneer de situatie dubbelzinnig is.

Stap 5 · Verwerking en afronding (7–10 minuten)

Laat duo’s een rustige en een uitbundige reactie op hetzelfde succes bedenken. Vraag welke reacties prettig zijn voor de omgeving.

Exit-ticket: schrijf één verschil tussen twee kaarten en één steunende zin die bij het verhaal past. De leerkracht controleert of de betekenis en het verhaal bij elkaar passen.

Differentiatie: groep 4–5 gebruikt desgewenst twee lichte begrippen; groep 6–8 bespreekt alle vier met context en nuance. Gebruik zware begrippen alleen als de klas en de begeleiding hiervoor geschikt zijn.

LES 2 · Verdriet

De dag waarop het anders ging

Duur: 45–55 minuten | Benodigd: vier kaarten uit deze emotiegroep, bord, pen, werkblad.

Leerdoelen: leerlingen onderscheiden de vier gevoelens aan de hand van gebeurtenissen, citeren een aanwijzing uit een verhaal en bedenken een passende, respectvolle reactie.

Stap 1 · Emoticons bekijken (5 minuten)

	Uitzichtloos	**Geen mogelijkheid tot verbetering meer zien**
	Melancholisch	Zacht verdriet met een nostalgische ondertoon
	Depressief	Diepe somberheid zonder energie of motivatie
	Leegte	Innerliik gevoel van gemis of betekenisloosheid

Zeg letterlijk: “Bekijk elke emoticon. Welke aanwijzingen zie je? Wat weten we nog níét zonder het verhaal te horen?”

Verwachte conclusie: een afbeelding laat een mogelijke uitdrukking zien; de context bepaalt wat een persoon ervaart.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

De klas heeft weken gewerkt aan een tentoonstelling. Op vrijdagochtend blijkt de zaal door een lekkage niet bruikbaar. Sam staat voor de afgesloten deur en zegt: “Nu gaat het nooit meer lukken.” De meester antwoordt dat ze nog geen oplossing kennen, maar samen alternatieven kunnen zoeken. Even later komt Sam langs een foto van de eerste tentoonstelling van de klas. Hij moet glimlachen en voelt tegelijk verdriet: vorig jaar hielp zijn beste vriend mee, die inmiddels verhuisd is. Na het opruimen blijft Sam stil aan tafel zitten. Hij zegt: “Het voelt alsof er vandaag helemaal niets meer is om naar uit te kijken.” De meester luistert en vraagt wat Sam nu nodig heeft. Sam zegt dat hij zich al langere tijd vaak somber en moe voelt, ook op dagen waarop wel leuke dingen gebeuren. De meester neemt dat serieus en spreekt later rustig apart met Sam en de zorgcoördinator. Samen zoekt de klas intussen een nieuwe tentoonstellingsdatum. Het verdriet is er nog, maar de plannen hoeven niet voorgoed verloren te zijn.

Voorleestip: lees de tekst langzaam voor. Laat kinderen alleen de vier oorspronkelijke emotiekaarten omhooghouden wanneer een nieuwe gebeurtenis wordt beschreven.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welk zinnetje toont dat Sam geen uitweg ziet?

Verwacht antwoord: “Nu gaat het nooit meer lukken.”

Bijpassende kaart: Uitzichtloos. Sam ziet op dit moment geen verbetering; de meester brengt voorzichtig een mogelijkheid terug zonder zijn teleurstelling weg te wuiven.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: “Nu gaat het nooit meer lukken.”

Vraag 2. Waarom doet de oude foto Sam tegelijk glimlachen en verdriet?

Verwacht antwoord: Hij denkt met warmte terug aan een mooi moment en mist zijn verhuisde vriend.

Bijpassende kaart: Melancholisch. Een zachte, nostalgische vorm van verdriet kan samengaan met goede herinneringen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Hij denkt met warmte terug aan een mooi moment en mist zijn verhuisde vriend.

Vraag 3. Wat valt op aan Sams opmerking over de afgelopen weken?

Verwacht antwoord: Hij voelt zich al langer vaak somber en moe, ook wanneer er leuke dingen zijn.

Bijpassende kaart: Depressief. Dit kan wijzen op ernstige of langdurige somberheid. Leerlingen stellen geen diagnose; een volwassene luistert en zoekt passende hulp.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Hij voelt zich al langer vaak somber en moe, ook wanneer er leuke dingen zijn.

Vraag 4. Waarop doelt Sam als hij zegt dat niets leuk meer voelt?

Verwacht antwoord: Op zijn ervaring dat er op dat moment niets is om naar uit te kijken.

Bijpassende kaart: Leegte. Leegte beschrijft een gemis aan betekenis of betrokkenheid; het zegt niet dat er werkelijk niemand of niets meer is.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Op zijn ervaring dat er op dat moment niets is om naar uit te kijken.

Stap 4 · Actieve werkvorm (10 minuten)

Gebruik fictieve personages, nooit een verplichte persoonlijke biechtronde. Leg bij de vier kaarten één “wat kan helpen?”-kaart: luisteren, een nieuwe afspraak maken, een veilige volwassene vragen.

Controle: vraag bij iedere keuze “Welk stukje uit het verhaal is je bewijs?” Accepteer een ander goed onderbouwd antwoord wanneer de situatie dubbelzinnig is.

Stap 5 · Verwerking en afronding (7–10 minuten)

Bespreek welke zinnen steunend zijn: “Ik luister naar je” en “Zullen we hulp vragen?” versus “Stel je niet aan”.

Exit-ticket: schrijf één verschil tussen twee kaarten en één steunende zin die bij het verhaal past. De leerkracht controleert of de betekenis en het verhaal bij elkaar passen.

Differentiatie: groep 4–5 gebruikt desgewenst twee lichte begrippen; groep 6–8 bespreekt alle vier met context en nuance. Gebruik zware begrippen alleen als de klas en de begeleiding hiervoor geschikt zijn.

LES 3 · Verbazing

Het onverwachte experiment

Duur: 45–55 minuten | Benodigd: vier kaarten uit deze emotiegroep, bord, pen, werkblad.

Leerdoelen: leerlingen onderscheiden de vier gevoelens aan de hand van gebeurtenissen, citeren een aanwijzing uit een verhaal en bedenken een passende, respectvolle reactie.

Stap 1 · Emoticons bekijken (5 minuten)

	Apatisch	**Geen duidelijke emotionele reactie voelen**
	Murw	Afgevlakt door te veel indrukken
	Verbijsterd	Diep geschokt door iets onverwachts
	Beledigd	Geraakt door iets onverwachts kwetsends

Zeg letterlijk: “Bekijk elke emoticon. Welke aanwijzingen zie je? Wat weten we nog níét zonder het verhaal te horen?”

Verwachte conclusie: een afbeelding laat een mogelijke uitdrukking zien; de context bepaalt wat een persoon ervaart.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

In de klas staat een afgedekte doos. Meester Farid laat een onschuldige proef zien: een ballon maakt een verrassend hard geluid wanneer hij plotseling knapt. Ravi springt op en weet even niet wat hij moet zeggen. Noor schrikt ook en zegt: “Dat had ik totaal niet verwacht!” Daarna vertelt Farid dat de ballon vooraf bewust was opgeblazen voor het experiment. Bij de volgende uitleg kijkt Lotte nauwelijks op. Ze reageert niet op de uitnodiging om mee te kijken en zegt dat het haar niets doet. Haar klasgenoot Yara heeft juist zoveel verrassende opdrachten achter elkaar gehad dat ze moe is van alle indrukken. “Nog eentje lukt me nu niet,” zegt Yara. Tijdens het napraten maakt een ander kind grappend de opmerking dat Ravi “vast altijd bang is”. Ravi voelt zich hierdoor geraakt en zegt dat de opmerking niet leuk is. De meester vraagt welke verschillende reacties hetzelfde experiment kan oproepen en waarom je niet van een gezichtsuitdrukking alleen op de juiste conclusie kunt komen.

Voorleestip: lees de tekst langzaam voor. Laat kinderen alleen de vier oorspronkelijke emotiekaarten omhooghouden wanneer een nieuwe gebeurtenis wordt beschreven.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Waardoor kon Ravi even niets zeggen?

Verwacht antwoord: Hij hoorde onverwacht een hard geluid en was sterk geschokt.

Bijpassende kaart: Verbijsterd. Verbijstering is een krachtige onverwachte reactie; de schrik was kort en intens.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Hij hoorde onverwacht een hard geluid en was sterk geschokt.

Vraag 2. Welke aanwijzing laat zien dat Lotte weinig reactie toont?

Verwacht antwoord: Ze kijkt nauwelijks op en zegt dat het haar weinig doet.

Bijpassende kaart: Apatisch. We beschrijven alleen de waargenomen vlakke reactie; hieruit mag je geen oordeel over iemands karakter of gezondheid trekken.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze kijkt nauwelijks op en zegt dat het haar weinig doet.

Vraag 3. Waarom wil Yara geen nieuwe proef?

Verwacht antwoord: Ze heeft al te veel prikkels en indrukken gehad.

Bijpassende kaart: Murw. Murw kan betekenen dat iemand door veel indrukken afgevlakt raakt en pauze nodig heeft.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze heeft al te veel prikkels en indrukken gehad.

Vraag 4. Waarom spreekt Ravi de andere leerling aan?

Verwacht antwoord: De grap over hem kwetst hem.

Bijpassende kaart: Beledigd. Beledigd gaat hier over geraakt zijn door een onverwachte krenkende opmerking.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: De grap over hem kwetst hem.

Stap 4 · Actieve werkvorm (10 minuten)

Speel het verhaal zonder harde geluiden na. Leerkracht leest een situatie; duo's kiezen een kaart en leggen uit waarom meerdere kinderen anders reageren.

Controle: vraag bij iedere keuze "Welk stukje uit het verhaal is je bewijs?" Accepteer een ander goed onderbouwd antwoord wanneer de situatie dubbelzinnig is.

Stap 5 · Verwerking en afronding (7–10 minuten)

Oefen respectvolle zinnen: "Dat vind ik niet prettig" en "Sorry, ik wist niet dat het je raakte".

Exit-ticket: schrijf één verschil tussen twee kaarten en één steunende zin die bij het verhaal past. De leerkracht controleert of de betekenis en het verhaal bij elkaar passen.

Differentiatie: groep 4–5 gebruikt desgewenst twee lichte begrippen; groep 6–8 bespreekt alle vier met context en nuance. Gebruik zware begrippen alleen als de klas en de begeleiding hiervoor geschikt zijn.

LES 4 · Schaamte / Schuld

Het bericht in de groepsapp

Duur: 45–55 minuten | Benodigd: vier kaarten uit deze emotiegroep, bord, pen, werkblad.

Leerdoelen: leerlingen onderscheiden de vier gevoelens aan de hand van gebeurtenissen, citeren een aanwijzing uit een verhaal en bedenken een passende, respectvolle reactie.

Stap 1 · Emoticons bekijken (5 minuten)

	Zelfhaat	**Sterke afwijzing van jezelf als persoon**
	Vernederd	Je klein en aangetast voelen
	Verraden	Gekwetst door gebroken vertrouwen
	Wroeging	Blijvend knagend schuldgevoel

Zeg letterlijk: “Bekijk elke emoticon. Welke aanwijzingen zie je? Wat weten we nog níét zonder het verhaal te horen?”

Verwachte conclusie: een afbeelding laat een mogelijke uitdrukking zien; de context bepaalt wat een persoon ervaart.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Een groepje leerlingen maakt samen een poster. Jesse vertrouwt aan Finn toe dat hij zijn tekening niet mooi vindt. Finn zet zonder toestemming een foto van de tekening in de groepsapp, met de tekst: “Kijk wat Jesse maakte.” In de reacties verschijnen lachende gezichtjes. Jesse voelt dat iets vertrouwelijks is gedeeld. Als hij de volgende ochtend de klas binnenloopt, wordt hij rood en wil hij het liefst verdwijnen. “Iedereen zal me wel stom vinden,” fluistert hij. Even later denkt Jesse zelfs: “Ik ben echt helemaal verkeerd.” De meester onderbreekt de groepsbespreking en zegt dat één fout of één nare gebeurtenis niets zegt over de waarde van een persoon. Finn beseft wat zijn bericht heeft veroorzaakt. Hij verwijdert de foto, biedt excuses aan en vraagt wat hij kan doen om het vertrouwen te herstellen. De volgende dag merkt Finn dat hij er nog aan denkt en zich schuldig blijft voelen. De meester helpt hem verantwoordelijkheid te nemen zonder vast te lopen in zelfverwijt.

Voorleestip: lees de tekst langzaam voor. Laat kinderen alleen de vier oorspronkelijke emotiekaarten omhooghouden wanneer een nieuwe gebeurtenis wordt beschreven.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Wat is er misgegaan met het vertrouwen?

Verwacht antwoord: Finn verspreidde een foto van iets vertrouwelijks zonder Jesse te vragen.

Bijpassende kaart: Verraden. Vertrouwen is gebroken doordat persoonlijke informatie zonder toestemming wordt gedeeld.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Finn verspreidde een foto van iets vertrouwelijks zonder Jesse te vragen.

Vraag 2. Waarom wil Jesse niet meer gezien worden?

Verwacht antwoord: Hij voelt zich publiek klein gemaakt door de reacties.

Bijpassende kaart: Vernederd. Vernedering gaat over verlies aan waardigheid tegenover anderen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Hij voelt zich publiek klein gemaakt door de reacties.

Vraag 3. Welke uitspraak over zichzelf is zorgelijk?

Verwacht antwoord: “Ik ben echt helemaal verkeerd.”

Bijpassende kaart: Zelfhaat. Zelfhaat is sterke afwijzing van zichzelf. De leerkracht maakt onderscheid tussen “ik maakte een fout” en “ik bén fout”, en biedt individuele steun.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: “Ik ben echt helemaal verkeerd.”

Vraag 4. Waarom blijft Finn er de volgende dag mee zitten?

Verwacht antwoord: Hij heeft spijt en blijft denken aan zijn aandeel.

Bijpassende kaart: Wroeging. Wroeging is aanhoudend knagend schuldgevoel; verantwoordelijkheid nemen kan helpen, maar eindeloos zelfverwijt niet.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Hij heeft spijt en blijft denken aan zijn aandeel.

Stap 4 · Actieve werkvorm (10 minuten)

Laat niemand persoonlijke beschamende ervaringen vertellen. Werk met fictieve papieren appberichten en sorteer ze op: veilig delen / toestemming vragen / kwetsend delen.

Controle: vraag bij iedere keuze “Welk stukje uit het verhaal is je bewijs?” Accepteer een ander goed onderbouwd antwoord wanneer de situatie dubbelzinnig is.

Stap 5 · Verwerking en afronding (7–10 minuten)

Oefen herstel in drie zinnen: “Ik deed…”, “Dat was niet goed omdat…”, “Ik ga nu…”.

Exit-ticket: schrijf één verschil tussen twee kaarten en één steunende zin die bij het verhaal past. De leerkracht controleert of de betekenis en het verhaal bij elkaar passen.

Differentiatie: groep 4–5 gebruikt desgewenst twee lichte begrippen; groep 6–8 bespreekt alle vier met context en nuance. Gebruik zware begrippen alleen als de klas en de begeleiding hiervoor geschikt zijn.

LES 5 · Liefde

Een nieuwe plaats in de klas

Duur: 45–55 minuten | Benodigd: vier kaarten uit deze emotiegroep, bord, pen, werkblad.

Leerdoelen: leerlingen onderscheiden de vier gevoelens aan de hand van gebeurtenissen, citeren een aanwijzing uit een verhaal en bedenken een passende, respectvolle reactie.

Stap 1 · Emoticons bekijken (5 minuten)

	Ongelukkig	**Liefde ervaren met pijn of gemis**
	Afgesloten	Je hart dicht houden voor verbinding
	Verdringen	Gevoelens wegduwen om pijn te vermijden
	Vervreemd	Je los voelen van jezelf of anderen

Zeg letterlijk: “Bekijk elke emoticon. Welke aanwijzingen zie je? Wat weten we nog níét zonder het verhaal te horen?”

Verwachte conclusie: een afbeelding laat een mogelijke uitdrukking zien; de context bepaalt wat een persoon ervaart.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Amira verhuist naar een nieuwe klas en kent bijna niemand. Eerst zit ze aan de rand van het plein. Wanneer groepjes worden gemaakt, blijft haar stoel leeg. Ze zegt zacht: “Ik ben hier, maar het voelt alsof ik er niet bij hoor.” Zodra een klasgenoot vraagt of zij wil meedoen, schudt Amira haar hoofd. Ze houdt afstand omdat ze bang is opnieuw teleurgesteld te worden. In de pauze doet zij alsof ze het niet belangrijk vindt, maar thuis vertelt ze dat ze de hele dag de wens om erbij te horen heeft weggeduwd. Een week later vraagt de leerkracht het groepje om een nieuwe leerling actief te betrekken, zonder druk uit te oefenen. Amira gaat bij het spel staan en merkt dat ze de grapjes nog niet begrijpt. Ze voelt zich opnieuw los van de anderen, maar vertelt nu dat ze hulp wil bij het vinden van aansluiting. De klas leert dat nabijheid, buitensluiting en het onderdrukken van gevoelens verschillende ervaringen zijn.

Voorleestip: lees de tekst langzaam voor. Laat kinderen alleen de vier oorspronkelijke emotiekaarten omhooghouden wanneer een nieuwe gebeurtenis wordt beschreven.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Wat bedoelt Amira met dat ze er niet bij hoort?

Verwacht antwoord: Ze voelt zich ongelukkig in de nieuwe klas omdat ze verbinding mist.

Bijpassende kaart: Ongelukkig. Deze term beschrijft hier pijn bij gemis van verbondenheid.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze voelt zich ongelukkig in de nieuwe klas omdat ze verbinding mist.

Vraag 2. Waarom zegt Amira niet direct ja op de uitnodiging?

Verwacht antwoord: Ze houdt afstand uit angst om opnieuw teleurgesteld te worden.

Bijpassende kaart: Afgesloten. Afgesloten verwijst naar jezelf beschermen door contact af te houden.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze houdt afstand uit angst om opnieuw teleurgesteld te worden.

Vraag 3. Wat vertelt ze thuis over haar gevoelens?

Verwacht antwoord: Ze deed alsof het haar niet raakte en duwde die gevoelens weg.

Bijpassende kaart: Verdringen. Verdringen is gevoelens opzijduwen om ongemak of pijn tijdelijk niet te voelen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze deed alsof het haar niet raakte en duwde die gevoelens weg.

Vraag 4. Waarom begrijpt ze de grapjes nog niet?

Verwacht antwoord: Ze heeft de gezamenlijke ervaringen van de groep nog niet.

Bijpassende kaart: Vervreemd. Zij voelt afstand tot de groep; het zegt niet dat zij verkeerd of vreemd is.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze heeft de gezamenlijke ervaringen van de groep nog niet.

Stap 4 · Actieve werkvorm (10 minuten)

Gebruik kaartkeuzes bij een fictief kind. Vraag welke vriendelijke uitnodigingen ruimte laten voor “nee” en welke opdringerig zijn.

Controle: vraag bij iedere keuze “Welk stukje uit het verhaal is je bewijs?” Accepteer een ander goed onderbouwd antwoord wanneer de situatie dubbelzinnig is.

Stap 5 · Verwerking en afronding (7–10 minuten)

Maak samen drie manieren om nieuwe kinderen welkom te heten zonder iemand tot meedoen te dwingen.

Exit-ticket: schrijf één verschil tussen twee kaarten en één steunende zin die bij het verhaal past. De leerkracht controleert of de betekenis en het verhaal bij elkaar passen.

Differentiatie: groep 4–5 gebruikt desgewenst twee lichte begrippen; groep 6–8 bespreekt alle vier met context en nuance. Gebruik zware begrippen alleen als de klas en de begeleiding hiervoor geschikt zijn.

LES 6 · Boosheid

Het doelpunt en de ruzie

Duur: 45–55 minuten | Benodigd: vier kaarten uit deze emotiegroep, bord, pen, werkblad.

Leerdoelen: leerlingen onderscheiden de vier gevoelens aan de hand van gebeurtenissen, citeren een aanwijzing uit een verhaal en bedenken een passende, respectvolle reactie.

Stap 1 · Emoticons bekijken (5 minuten)

	Haat	**Diepe afkeer met wens tot afstand of schade**
	Wraak	Drang om pijn terug te geven
	Agressie	Neiging om aan te vallen of te domineren
	Storen aan	Je ergeren aan gedrag of situaties

Zeg letterlijk: “Bekijk elke emoticon. Welke aanwijzingen zie je? Wat weten we nog níét zonder het verhaal te horen?”

Verwachte conclusie: een afbeelding laat een mogelijke uitdrukking zien; de context bepaalt wat een persoon ervaart.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Tijdens voetbal op het schoolplein telt een doelpunt niet mee: de bal was volgens de helft van de groep uit. Yassin moppert dat hij zich stoort aan het gefluit en de onderbrekingen. Wanneer een ander kind roept dat hij vals speelt, voelt hij intense boosheid. “Ik wil nooit meer met hem spelen,” zegt hij. Even later denkt hij eraan dezelfde jongen expres te laten struikelen om hem terug te pakken. Zijn vriendin Sara zegt: “Boos zijn mag, iemand pijn doen niet.” Wanneer de groep opnieuw begint te duwen en te schreeuwen, merkt de meester op dat de ruzie kan omslaan in agressie. Hij legt het spel stil. Na een korte pauze mogen de kinderen uitleggen wat er volgens hen gebeurde. De meester helpt onderscheid maken tussen ergernis, heel sterke vijandige gevoelens, een wens om terug te pakken en daadwerkelijk grensoverschrijdend gedrag. Yassin kiest uiteindelijk voor een nieuwe afspraak over de regels.

Voorleestip: lees de tekst langzaam voor. Laat kinderen alleen de vier oorspronkelijke emotiekaarten omhooghouden wanneer een nieuwe gebeurtenis wordt beschreven.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welk klein gedrag irriteert Yassin al vóór de ruzie?

Verwacht antwoord: Het voortdurende fluiten en het telkens stilleggen van het spel.

Bijpassende kaart: Storen aan. Je ergens aan storen is irritatie door gedrag of omstandigheden.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Het voortdurende fluiten en het telkens stilleggen van het spel.

Vraag 2. Wat bedoelt Yassin met “nooit meer met hem spelen”?

Verwacht antwoord: Hij voelt zeer sterke afkeer en boosheid richting de andere jongen.

Bijpassende kaart: Haat. Het woord beschrijft een intens vijandig gevoel; dat gevoel is geen opdracht om ernaar te handelen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Hij voelt zeer sterke afkeer en boosheid richting de andere jongen.

Vraag 3. Wat overweegt Yassin om terug te pakken?

Verwacht antwoord: Hij denkt eraan de ander expres te laten struikelen.

Bijpassende kaart: Wraak. Wraak draait om de wens iemand iets terug te doen; bespreek veiligere manieren om onrecht aan te pakken.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Hij denkt eraan de ander expres te laten struikelen.

Vraag 4. Wat ziet de meester als het duwen en schreeuwen begint?

Verwacht antwoord: De ruzie dreigt te veranderen in agressief gedrag.

Bijpassende kaart: Agressie. Agressie wordt zichtbaar in gedrag dat anderen bedreigt of pijn kan doen; de leerkracht begrenst dit meteen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: De ruzie dreigt te veranderen in agressief gedrag.

Stap 4 · Actieve werkvorm (10 minuten)

Laat leerlingen een stopkaart, pauzekaart en overlegkaart gebruiken. Bespreek het verschil tussen een gedachte, gevoel en gekozen handeling.

Controle: vraag bij iedere keuze “Welk stukje uit het verhaal is je bewijs?” Accepteer een ander goed onderbouwd antwoord wanneer de situatie dubbelzinnig is.

Stap 5 · Verwerking en afronding (7–10 minuten)

Oefen hardop: “Ik ben boos omdat… Ik kies ervoor om…”.

Exit-ticket: schrijf één verschil tussen twee kaarten en één steunende zin die bij het verhaal past. De leerkracht controleert of de betekenis en het verhaal bij elkaar passen.

Differentiatie: groep 4–5 gebruikt desgewenst twee lichte begrippen; groep 6–8 bespreekt alle vier met context en nuance. Gebruik zware begrippen alleen als de klas en de begeleiding hiervoor geschikt zijn.

LES 7 · Angst

De voorstelling gaat beginnen

Duur: 45–55 minuten | Benodigd: vier kaarten uit deze emotiegroep, bord, pen, werkblad.

Leerdoelen: leerlingen onderscheiden de vier gevoelens aan de hand van gebeurtenissen, citeren een aanwijzing uit een verhaal en bedenken een passende, respectvolle reactie.

Stap 1 · Emoticons bekijken (5 minuten)

	Hulpeloos	**Geen controle voelen over de situatie**
	Hopeloos	Geen uitweg of oplossing meer zien
	Overspannen	Overbelast en continu onder druk
	Paniek	Acute angst zonder overzicht

Zeg letterlijk: “Bekijk elke emoticon. Welke aanwijzingen zie je? Wat weten we nog níét zonder het verhaal te horen?”

Verwachte conclusie: een afbeelding laat een mogelijke uitdrukking zien; de context bepaalt wat een persoon ervaart.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Lina heeft met de klas een toneelstuk ingestudeerd. Kort voor de voorstelling valt de muziek uit en merkt zij dat een belangrijke rekwisiet ontbreekt. “Ik kan hier niets aan doen,” zegt ze. Ze voelt zich hulpeloos en kijkt rond of iemand haar kan helpen. Na nog twee tegenslagen zegt een ander kind dat de voorstelling nooit meer goed kan komen. Lina is inmiddels al dagen gespannen door repetities en slaapt slecht. Ze vraagt om een rustmoment. Dan hoort ze plotseling dat het gordijn bijna opengaat. Haar ademhaling wordt snel en ze zegt: “Ik kan niet meer nadenken!” De leerkracht laat Lina met een vertrouwde volwassene uit de drukte gaan, rustig ademen en kiezen of zij wil optreden. De klas vindt een andere muziekbron; de voorstelling hoeft niet perfect te zijn om door te kunnen gaan.

Voorleestip: lees de tekst langzaam voor. Laat kinderen alleen de vier oorspronkelijke emotiekaarten omhooghouden wanneer een nieuwe gebeurtenis wordt beschreven.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Waarom kijkt Lina rond naar hulp?

Verwacht antwoord: Ze kan de problemen niet alleen oplossen.

Bijpassende kaart: Hulpeloos. Hulpeloos betekent dat iemand op dat moment weinig grip ervaart; hulp vragen is passend.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze kan de problemen niet alleen oplossen.

Vraag 2. Welk oordeel is veel te definitief?

Verwacht antwoord: Dat de voorstelling nooit meer goed kan komen.

Bijpassende kaart: Hopeloos. Hopeloos beschrijft geen uitweg meer verwachten; de leerkracht laat ruimte voor kleine haalbare vervolgstappen.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Dat de voorstelling nooit meer goed kan komen.

Vraag 3. Wat is er al dagen aan de hand?

Verwacht antwoord: Lina is voortdurend gespannen en slaapt slecht.

Bijpassende kaart: Overspannen. Dit woord beschrijft overbelasting; bij aanhoudende klachten hoort aandacht van een volwassene en zo nodig professionele hulp.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Lina is voortdurend gespannen en slaapt slecht.

Vraag 4. Wat verandert plotseling vlak voor het gordijn opengaat?

Verwacht antwoord: Ze ademt snel en kan moeilijk helder nadenken.

Bijpassende kaart: Paniek. Paniek is een plotselinge sterke angstreactie. De leerling krijgt rust, keuzevrijheid en steun in plaats van druk.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze ademt snel en kan moeilijk helder nadenken.

Stap 4 · Actieve werkvorm (10 minuten)

Laat kinderen fictieve oplossingskaartjes sorteren: eerst veiligheid, dan steun vragen, daarna een haalbare stap. Laat niemand paniek naspelen.

Controle: vraag bij iedere keuze “Welk stukje uit het verhaal is je bewijs?” Accepteer een ander goed onderbouwd antwoord wanneer de situatie dubbelzinnig is.

Stap 5 · Verwerking en afronding (7–10 minuten)

Oefen rustige, ondersteunende zinnen: “Je hoeft het niet alleen te doen” en “Wil je even naar een rustige plek?”.

Exit-ticket: schrijf één verschil tussen twee kaarten en één steunende zin die bij het verhaal past. De leerkracht controleert of de betekenis en het verhaal bij elkaar passen.

Differentiatie: groep 4–5 gebruikt desgewenst twee lichte begrippen; groep 6–8 bespreekt alle vier met context en nuance. Gebruik zware begrippen alleen als de klas en de begeleiding hiervoor geschikt zijn.

LES 8 · Afkeer

Na een drukke projectweek

Duur: 45–55 minuten | Benodigd: vier kaarten uit deze emotiegroep, bord, pen, werkblad.

Leerdoelen: leerlingen onderscheiden de vier gevoelens aan de hand van gebeurtenissen, citeren een aanwijzing uit een verhaal en bedenken een passende, respectvolle reactie.

Stap 1 · Emoticons bekijken (5 minuten)

	Burnout	**Totale uitputting door langdurige overbelasting**
	Uitgeput	Geen energie meer hebben
	Ongeïnteresseerd	Geen motivatie of betrokkenheid
	Gevoelloos	Niets meer voelen

Zeg letterlijk: “Bekijk elke emoticon. Welke aanwijzingen zie je? Wat weten we nog níét zonder het verhaal te horen?”

Verwachte conclusie: een afbeelding laat een mogelijke uitdrukking zien; de context bepaalt wat een persoon ervaart.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

De klas sluit een projectweek af. In het verhaal heeft Samira de hele week geholpen met regelen en opruimen. Ze is nu uitgeput: na school heeft ze bijna geen energie meer om iets te doen. Haar vader merkt dat ze al lange tijd overbelast is door te veel verplichtingen en stelt voor dat ze tijdelijk minder taken op zich neemt. In de klas kijkt Samira ongeïnteresseerd naar een nieuw spel. “Het lukt me niet om erbij te zijn,” zegt ze. De meester merkt dat Samira nauwelijks reageert op een compliment en vraagt zonder oordeel hoe het met haar gaat. Samira zegt dat ze zich gevoelloos voelt: de dag maakt bijna niets meer bij haar los. De meester gebruikt het woord burn-out niet als diagnose voor Samira, maar legt bij de kaart uit dat het om ernstige, langdurige uitputting door overbelasting gaat. Hij neemt contact op met haar ouders en de intern begeleider om samen passende steun te organiseren.

Voorleestip: lees de tekst langzaam voor. Laat kinderen alleen de vier oorspronkelijke emotiekaarten omhooghouden wanneer een nieuwe gebeurtenis wordt beschreven.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Wat laat zien dat Samira weinig energie heeft?

Verwacht antwoord: Ze is na school te moe om gewone activiteiten te doen.

Bijpassende kaart: Uitgeput. Uitputting gaat over sterk gebrek aan energie na belasting.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze is na school te moe om gewone activiteiten te doen.

Vraag 2. Wat is er bijzonder aan het langdurig volle programma?

Verwacht antwoord: Ze ervaart al lange tijd overbelasting, waarbij herstel uitblijft.

Bijpassende kaart: Burnout. Burn-out is een begrip voor ernstige uitputting door langdurige overbelasting; leerlingen mogen elkaar niet diagnosticeren.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze ervaart al lange tijd overbelasting, waarbij herstel uitblijft.

Vraag 3. Hoe reageert Samira op het nieuwe spel?

Verwacht antwoord: Ze toont nauwelijks belangstelling.

Bijpassende kaart: Ongeïnteresseerd. Ongeïnteresseerd beschrijft weinig betrokkenheid bij die activiteit en hoeft niet te betekenen dat iemand onvriendelijk is.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze toont nauwelijks belangstelling.

Vraag 4. Hoe beschrijft zij haar reactie op complimenten?

Verwacht antwoord: Ze voelt bijna geen emotionele reactie.

Bijpassende kaart: Gevoelloos. Gevoelloos beschrijft haar ervaring van weinig voelen; dit verdient zorgvuldig luisteren als het aanhoudt.

Doorvraag: Welke concrete gebeurtenis of uitspraak in het verhaal ondersteunt je antwoord? Antwoord: Ze voelt bijna geen emotionele reactie.

Stap 4 · Actieve werkvorm (10 minuten)

Laat leerlingen een fictieve weekagenda bekijken. Maak samen onderscheid tussen druk, moe, rust en behoefte aan hulp. Geen zelfdiagnoselijstjes.

Controle: vraag bij iedere keuze “Welk stukje uit het verhaal is je bewijs?” Accepteer een ander goed onderbouwd antwoord wanneer de situatie dubbelzinnig is.

Stap 5 · Verwerking en afronding (7–10 minuten)

Ontwerp een haalbare pauzedag met rust, plezier en een moment om steun te vragen.

Exit-ticket: schrijf één verschil tussen twee kaarten en één steunende zin die bij het verhaal past. De leerkracht controleert of de betekenis en het verhaal bij elkaar passen.

Differentiatie: groep 4–5 gebruikt desgewenst twee lichte begrippen; groep 6–8 bespreekt alle vier met context en nuance. Gebruik zware begrippen alleen als de klas en de begeleiding hiervoor geschikt zijn.

Vier kopieerbare werkbladen

WERKBLAD 1 — Vreugde en Verdriet

Naam: _____ Datum: _____

Vreugde

Kaarten: Dol, Hyper, Baldadig, Bezeten

Welke gebeurtenis uit het verhaal past bij één kaart?

_____

_____

Welke aanwijzing uit het verhaal bewijst jouw keuze?

_____

_____

Vergelijk twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot op een respectvolle manier kunnen zeggen of doen?

_____

_____

Verdriet

Kaarten: Uitzichtloos, Melancholisch, Depressief, Leegte

Welke gebeurtenis uit het verhaal past bij één kaart?

_____

_____

Welke aanwijzing uit het verhaal bewijst jouw keuze?

_____

_____

Vergelijk twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot op een respectvolle manier kunnen zeggen of doen?

_____

_____

WERKBLAD 2 — Verbazing en Schaamte / Schuld

Naam: _____ Datum: _____

Verbazing

Kaarten: Apatisch, Murw, Verbijsterd, Beledigd

Welke gebeurtenis uit het verhaal past bij één kaart?

_____

_____

Welke aanwijzing uit het verhaal bewijst jouw keuze?

_____

_____

Vergelijk twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot op een respectvolle manier kunnen zeggen of doen?

_____

_____

Schaamte / Schuld

Kaarten: Zelfhaat, Vernederd, Verraden, Wroeging

Welke gebeurtenis uit het verhaal past bij één kaart?

_____

_____

Welke aanwijzing uit het verhaal bewijst jouw keuze?

_____

_____

Vergelijk twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot op een respectvolle manier kunnen zeggen of doen?

_____

_____

WERKBLAD 3 — Liefde en Boosheid

Naam: _____ Datum: _____

Liefde

Kaarten: Ongelukkig, Afgesloten, Verdringen, Vervreemd

Welke gebeurtenis uit het verhaal past bij één kaart?

_____

_____

Welke aanwijzing uit het verhaal bewijst jouw keuze?

_____

_____

Vergelijk twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot op een respectvolle manier kunnen zeggen of doen?

_____

_____

Boosheid

Kaarten: Haat, Wraak, Agressie, Storen aan

Welke gebeurtenis uit het verhaal past bij één kaart?

_____

_____

Welke aanwijzing uit het verhaal bewijst jouw keuze?

_____

_____

Vergelijk twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot op een respectvolle manier kunnen zeggen of doen?

_____

_____

WERKBLAD 4 — Angst en Afkeer

Naam: _____ Datum: _____

Angst

Kaarten: Hulpeloos, Hopeloos, Overspannen, Paniek

Welke gebeurtenis uit het verhaal past bij één kaart?

_____

_____

Welke aanwijzing uit het verhaal bewijst jouw keuze?

_____

_____

Vergelijk twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot op een respectvolle manier kunnen zeggen of doen?

_____

_____

Afkeer

Kaarten: Burnout, Uitgeput, Ongeïnteresseerd, Gevoelloos

Welke gebeurtenis uit het verhaal past bij één kaart?

_____

_____

Welke aanwijzing uit het verhaal bewijst jouw keuze?

_____

_____

Vergelijk twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot op een respectvolle manier kunnen zeggen of doen?

_____

_____

Knipkaarten: de acht originele kaartvellen uit deel 4 volgen na deze handleiding. Print op 100% en knip over de gestippelde lijnen.

Knipkaarten | Deel 4 | Vel 1

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Dol

Ongeremde vrolijkheid met weinig zelfcontrole

Hyper

Overmatige energie met sterke emotionele prikkels

Baldadig

Speels grenzen opzoeken met plezier en ondeugendheid

Bezeten

Helemaal opgaan in iets met intense focus

Knipkaarten | Deel 4 | Vel 2

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Uitzichtloos

Geen mogelijkheid tot verbetering meer zien

Melancholisch

Zacht verdriet met een nostalgische ondertoon

Depressief

Diepe somberheid zonder energie of motivatie

Leegte

Innerliik gevoel van gemis of betekenisloosheid

Knipkaarten | Deel 4 | Vel 3

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Apatisch

Geen duidelijke emotionele reactie voelen

Murw

Afgevlakt door te veel indrukken

Verbijsterd

Diep geschokt door iets onverwachts

Beledigd

Geraakt door iets onverwachts kwetsends

Knipkaarten | Deel 4 | Vel 4

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Zelfhaat

Sterke afwijzing van jezelf als persoon

Vernederd

Je klein en aangetast voelen

Verraden

Gekwetst door gebroken vertrouwen

Wroeging

Blijvend knagend schuldgevoel

Knipkaarten | Deel 4 | Vel 5

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Ongelukkig

Liefde ervaren met pijn of gemis

Afgesloten

Je hart dicht houden voor verbinding

Verdringen

Gevoelens wegduwen om pijn te vermijden

Vervreemd

Je los voelen van jezelf of anderen

Knipkaarten | Deel 4 | Vel 6

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Haat

Diepe afkeer met wens tot afstand of schade

Wraak

Drang om pijn terug te geven

Agressie

Neiging om aan te vallen of te domineren

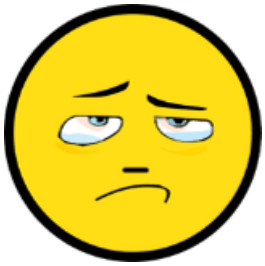

Storen aan

Je ergeren aan gedrag of situaties

Knipkaarten | Deel 4 | Vel 7

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Hulpeloos

Geen controle voelen over de situatie

Hopeloos

Geen uitweg of oplossing meer zien

Overspannen

Overbelast en continu onder druk

Paniek

Acute angst zonder overzicht

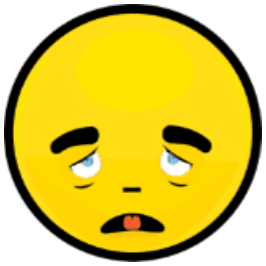
Knipkaarten | Deel 4 | Vel 8

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Burnout

Totale uitputting door langdurige overbelasting

Uitgeput

Geen energie meer hebben

Ongeïnteresseerd

Geen motivatie of betrokkenheid

Gevoelloos

Afgesloten van emoties

EMOTIES.INFO

Lespakket deel 5 — Uitgebreide lessen

Acht uitgewerkte lessen • 32 originele emoticons • 32 vragen en volledige antwoordmodellen • vier werkbladen • acht knipkaartvellen

Doelgroep: met begeleiding groep 5–8. Per les ongeveer 45–55 minuten. Werk met de fictieve personages: persoonlijke ervaringen delen is nooit verplicht.

Instructie voor de leerkracht

- Geef gevoelens nooit als diagnose of vast etiket aan kinderen; gezichtsuitdrukkingen alleen geven geen zekerheid.
- Begeleid kwetsbare woorden (waardeloos, ongewenst, wanhopig, verlatingsangst) extra voorzichtig. Bespreek signalen van echte zorgen individueel volgens het zorgbeleid van de school.
- De kaart Imitatie is een term uit het bronbestand maar niet op zichzelf een gevoel. Bespreek deze nuance expliciet in les 6.
- Modelantwoorden zijn voorbeelden, geen verplichte persoonlijke reacties; alternatieven zijn goed als het verhaal ze ondersteunt.
- Print de kaarten op 100% en knip langs de gestippelde randen.

LES 1 · Vreugde

De tentoonstelling voor opa

Doel: vier begrippen kunnen onderscheiden op basis van een gebeurtenis en een concrete tekstaanwijzing; passend reageren op een klasgenoot.

Stap 1 · Kaarten verkennen (5 min)

	Eergevoel	Sterk besef van waardigheid en zelfrespect
	Vereerd	Je bijzonder gewaardeerd en erkend voelen
	Betrokken	Actief meeleven en verbonden zijn
	Levendig	Vol energie, alertheid en enthousiasme

Zeg: “Wat zie je in de gezichtjes? Welk verschil verwacht je tussen deze vier woorden?” Laat nog geen definitieve conclusie trekken zonder context.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 min)

Bij het schoolproject over vroeger heeft de klas een kleine tentoonstelling gebouwd. Amir nam een foto mee van zijn opa, die vroeger timmerman was. Hij vertelde trots dat zijn opa altijd zorgvuldig werkte. Toen een bezoeker zei dat de foto een mooie herinnering liet zien, voelde Amir een sterk besef van waardigheid: zijn familiegeschiedenis mocht er zijn. Later mocht klasgenoot Sara namens de leerlingen de burgemeester rondleiden. “Wat bijzonder dat ik hiervoor gevraagd ben,” fluisterde ze; ze voelde zich erg gewaardeerd. Terwijl Sara praatte, merkte Dani dat een jong kind de uitleg niet kon volgen. Hij hurkte naast hem en legde rustig uit wat een timmerman doet. Dani luisterde goed, stelde vragen en bleef bij het kind. Na afloop liepen de leerlingen energiek rond om bezoekers te helpen, stoelen te verschuiven en vragen te beantwoorden. De leerkracht zei: “Vandaag zag ik waardigheid, erkenning, aandacht voor anderen en veel energie. Dat zijn vier verschillende dingen.”

Lees twee keer: eerst voor begrip, daarna met korte pauzes om leerlingen de toepasselijke kaarten aan te laten wijzen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 min)

Vraag 1. Waarom betekende de foto van opa zo veel voor Amir?

Goed voorbeeldantwoord: Hij voelde waardigheid en respect voor zijn familiegeschiedenis.

Kaart en uitleg: Eergevoel. Amir beschrijft zijn opa als zorgvuldig en is blij dat de familiegeschiedenis gezien wordt.

Doorvraag: Welke gebeurtenis bewijst dat?

Antwoord op de doorvraag: Hij neemt de foto mee en vertelt met waardigheid over het werk van zijn opa.

Vraag 2. Waarom vond Sara haar rondleiding bijzonder?

Goed voorbeeldantwoord: Omdat zij gekozen werd om de leerlingen te vertegenwoordigen en zich erkend voelde.

Kaart en uitleg: Vereerd. Het gevraagd worden voor die speciale rol geeft haar een gevoel van bijzondere waardering.

Doorvraag: Welke zin ondersteunt dit?

Antwoord op de doorvraag: “Wat bijzonder dat ik hiervoor gevraagd ben.”

Vraag 3. Hoe liet Dani zien dat hij meeleefde?

Goed voorbeeldantwoord: Hij merkte dat het jongere kind hulp nodig had en nam tijd om te luisteren en te helpen.

Kaart en uitleg: Betrokken. Betrokkenheid is actieve aandacht en verbondenheid, niet alleen aanwezig zijn.

Doorvraag: Wat deed Dani letterlijk?

Antwoord op de doorvraag: Hij hurkte, legde rustig uit, luisterde en stelde vragen.

Vraag 4. Welk gedrag past bij levendig?

Goed voorbeeldantwoord: De leerlingen liepen energiek rond en hielpen enthousiast.

Kaart en uitleg: Levendig. Levendigheid betekent energie en alertheid, los van eergevoel of erkenning.

Doorvraag: Welke handelingen laten dit zien?

Antwoord op de doorvraag: Ze verplaatsten stoelen, hielpen bezoekers en beantwoordden vragen.

Stap 4 • Spel en toepassing (10 min)

Laat vier groepjes de tentoonstelling naspelen: familieverhaal, eervolle taak, bezoeker helpen en energieke activiteit. Toeschouwers leggen bij elke scène één kaart en noemen het bewijs.

Controle: vraag steeds “Welke zin of gebeurtenis bewijst het?” Een tweede kaart mag als de leerling die keuze concreet onderbouwt.

Stap 5 • Reflectie en afsluiting (7–10 min)

Laat leerlingen op een kaartje schrijven hoe zij iemand kunnen waarderen zonder overdreven complimenten te geven.

Exit-ticket: schrijf een verschil tussen twee kaarten op en maak een respectvolle zin voor één persoon uit het verhaal.

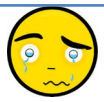
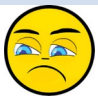
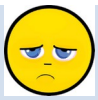
Differentiatie: werk met twee kaarten en mondelinge keuzes bij jongere kinderen; voeg vier kaarten, bewijscitaten en alternatieve interpretaties toe bij oudere leerlingen.

LES 2 · Verdriet

De lege stoel tijdens de pauze

Doel: vier begrippen kunnen onderscheiden op basis van een gebeurtenis en een concrete tekstaanwijzing; passend reageren op een klasgenoot.

Stap 1 · Kaarten verkennen (5 min)

	Gemis	**Pijnlik verlangen naar iemand of iets**
	Neerslachtig - Somber	Somber gevoel zonder duidelijke aanleiding
	Down	Lusteloos en zwaar gevoel
	Verdoofd	Afgeviakt, weinig tot geen emotie voelen

Zeg: “Wat zie je in de gezichtjes? Welk verschil verwacht je tussen deze vier woorden?” Laat nog geen definitieve conclusie trekken zonder context.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 min)

Na de zomervakantie is Nadia’s beste vriendin verhuisd. Bij het buitenspelen kijkt Nadia naar de lege plek op het bankje waar haar vriendin altijd zat. “Ik wou dat ze hier was,” zegt ze. De meester vraagt of ze samen een berichtje wil sturen. De volgende ochtend heeft de klas binnen gym, omdat het regent. Finn slaakt een zucht. “Vandaag voelt alles een beetje grauw,” zegt hij, zonder dat er één grote gebeurtenis is. Later zit hij stil aan tafel: hij voelt zich down en heeft weinig zin om met het knutselwerk te beginnen. Bij de muziekles merkt Nadia dat ze na een lange, drukke week nauwelijks reageert wanneer de groep een vrolijk lied zingt. “Ik hoor de muziek wel, maar het raakt me nu even niet,” zegt ze. De leerkracht benadrukt dat een gevoel kan veranderen en dat niemand verplicht is onmiddellijk weer vrolijk te worden. Ze vraagt of een rustig gesprek, pauze of contact met een vertrouwd persoon kan helpen.

Lees twee keer: eerst voor begrip, daarna met korte pauzes om leerlingen de toepasselijke kaarten aan te laten wijzen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 min)

Vraag 1. Wat mist Nadia op het bankje?

Goed voorbeeldantwoord: De nabijheid van haar verhuisde vriendin.

Kaart en uitleg: Gemis. De lege plaats roept een concreet verlangen naar iemand op.

Doorvraag: Waar zie je dat?

Antwoord op de doorvraag: Ze kijkt naar de lege plek en zegt: “Ik wou dat ze hier was.”

Vraag 2. Wat bedoelt Finn met een grauwe dag?

Goed voorbeeldantwoord: Hij voelt zich somber zonder één duidelijke aanleiding.

Kaart en uitleg: Neerslachtig - Somber. Somberheid kan als een algemene stemming aanwezig zijn.

Doorvraag: Wat is in het verhaal níét genoemd?

Antwoord op de doorvraag: Eén grote gebeurtenis die de hele somberheid verklaart.

Vraag 3. Wat merken we als Finn aan zijn werk begint?

Goed voorbeeldantwoord: Hij is stil en lusteloos en komt moeilijk in beweging.

Kaart en uitleg: Down. Het woord beschrijft het zware, weinig energieke gevoel op dat moment.

Doorvraag: Welke handeling bewijst dit?

Antwoord op de doorvraag: Hij blijft stil aan tafel zitten en begint nauwelijks.

Vraag 4. Waarom zingt Nadia niet enthousiast mee?

Goed voorbeeldantwoord: Ze voelt zich op dat moment emotioneel afgevlakt.

Kaart en uitleg: Verdoofd. We beschrijven een tijdelijke ervaring; uit één reactie volgt geen diagnose.

Doorvraag: Welke woorden gebruikt zij zelf?

Antwoord op de doorvraag: “Het raakt me nu even niet.”

Stap 4 · Spel en toepassing (10 min)

Plaats vier stoelen met de emotiekaarten. Lees vier korte nieuwe situaties. Leerlingen kiezen een stoel en onderbouwen hun keuze zonder eigen ervaringen te hoeven delen.

Controle: vraag steeds “Welke zin of gebeurtenis bewijst het?” Een tweede kaart mag als de leerling die keuze concreet onderbouwt.

Stap 5 · Reflectie en afsluiting (7–10 min)

Laat iedereen een behulpzame zin afmaken: “Als je iets of iemand mist, kan ik…”

Exit-ticket: schrijf een verschil tussen twee kaarten op en maak een respectvolle zin voor één persoon uit het verhaal.

Differentiatie: werk met twee kaarten en mondelinge keuzes bij jongere kinderen; voeg vier kaarten, bewijscitaten en alternatieve interpretaties toe bij oudere leerlingen.

LES 3 · Verbazing

De onverwachte schoolvoorstelling

Doel: vier begrippen kunnen onderscheiden op basis van een gebeurtenis en een concrete tekstaanwijzing; passend reageren op een klasgenoot.

Stap 1 · Kaarten verkennen (5 min)

	Ontzet	**Geschokt en diep geraakt**
	Overweldigd	Te veel indrukken tegelijk ervaren
	Sprakeloos	Geen woorden kunnen vinden
	Spannend	‘Aangename spanning door het onbekende

Zeg: “Wat zie je in de gezichtjes? Welk verschil verwacht je tussen deze vier woorden?” Laat nog geen definitieve conclusie trekken zonder context.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 min)

In de aula wacht de klas op een muziekvoorstelling. Opeens gaat het licht kort uit en klinkt er achter het gordijn een onverwacht harde klap. Inez schrikt hevig en kijkt ontzet naar het podium. De leerkracht zegt rustig dat er een decorstuk is omgevallen en dat iedereen veilig is. Zodra de voorstelling begint, komen er snel achter elkaar lichtbeelden, dansers en muziek. Timo knippert met zijn ogen. “Het is te veel tegelijk, ik moet even rust,” zegt hij. Ondertussen heeft Mo een bijzondere solist horen zingen. Wanneer iemand hem vraagt wat hij ervan vindt, opent hij zijn mond maar kan even geen woorden vinden. Achter in de zaal telt Ayla de minuten af: morgen mag ze zelf meedoen aan een onbekende workshop. Ze voelt een aangename spanning omdat ze niet weet wat haar te wachten staat. Aan het eind bespreken de kinderen waarom verrassing zowel onprettig als prettig kan zijn.

Lees twee keer: eerst voor begrip, daarna met korte pauzes om leerlingen de toepasselijke kaarten aan te laten wijzen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 min)

Vraag 1. Waarom keek Inez zo geschrokken?

Goed voorbeeldantwoord: Ze hoorde plots een harde klap en wist eerst niet wat er gebeurde.

Kaart en uitleg: Ontzet. De onverwachte klap raakte haar sterk.

Doorvraag: Welke verklaring gaf de leerkracht?

Antwoord op de doorvraag: Een decorstuk was omgevallen; iedereen was veilig.

Vraag 2. Waarom vroeg Timo om een pauze?

Goed voorbeeldantwoord: Hij kreeg veel indrukken door geluid, beelden en beweging tegelijk.

Kaart en uitleg: Overweldigd. Overweldiging ontstaat wanneer er te veel indrukken tegelijk zijn.

Doorvraag: Welke woorden bewijzen dat?

Antwoord op de doorvraag: “Het is te veel tegelijk, ik moet even rust.”

Vraag 3. Waarom zegt Mo eerst niets?

Goed voorbeeldantwoord: Hij is zo geraakt door de zang dat hij even geen woorden vindt.

Kaart en uitleg: Sprakeloos. Sprakeloos betekent tijdelijk geen woorden kunnen vinden; het hoeft geen schrik te zijn.

Doorvraag: Wat gebeurt er als hij wil antwoorden?

Antwoord op de doorvraag: Hij opent zijn mond maar kan niet meteen iets zeggen.

Vraag 4. Waarom kijkt Ayla uit naar morgen?

Goed voorbeeldantwoord: Ze verheugt zich op een onbekende workshop en voelt prettige spanning.

Kaart en uitleg: Spannend. Onbekendheid kan ook opwinding geven.

Doorvraag: Welke twee gegevens staan in de tekst?

Antwoord op de doorvraag: De workshop is onbekend en Ayla telt de minuten af.

Stap 4 · Spel en toepassing (10 min)

Lees steeds een scenario zonder onverwachte geluiden na te spelen. Leerlingen kiezen een emoticon en bespreken welke reactie helpend is: uitleg, rust, tijd voor woorden of aanmoediging.

Controle: vraag steeds “Welke zin of gebeurtenis bewijst het?” Een tweede kaart mag als de leerling die keuze concreet onderbouwt.

Stap 5 · Reflectie en afsluiting (7–10 min)

Bespreek dat je bij te veel prikkels om rust mag vragen.

Exit-ticket: schrijf een verschil tussen twee kaarten op en maak een respectvolle zin voor één persoon uit het verhaal.

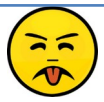
Differentiatie: werk met twee kaarten en mondelinge keuzes bij jongere kinderen; voeg vier kaarten, bewijscitaten en alternatieve interpretaties toe bij oudere leerlingen.

LES 4 · Schaamte / Schuld

Het team dat iedereen nodig heeft

Doel: vier begrippen kunnen onderscheiden op basis van een gebeurtenis en een concrete tekstaanwijzing; passend reageren op een klasgenoot.

Stap 1 · Kaarten verkennen (5 min)

	Waardeloos	**Het gevoel hebben niets waard te zijn**
	Ongewenst	Het idee dat je er niet mag zijn
	Egoïstisch	Jezelf verwijten alleen aan jezelf te denken
	Minderwaardig	Jezelf lager inschatten dan anderen

Zeg: “Wat zie je in de gezichtjes? Welk verschil verwacht je tussen deze vier woorden?” Laat nog geen definitieve conclusie trekken zonder context.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 min)

Tijdens een project maken vier leerlingen een krant. Noor heeft moeite met spelling en zegt na een correctie: “Ik kan helemaal niets goed.” Haar vriend zegt dat één fout niets zegt over iemands waarde. Eva hoort een groepje fluisteren dat er geen plaats meer aan hun tafel is. Ze denkt: “Misschien willen ze mij er niet bij.” De leerkracht helpt uitzoeken dat de tafel te klein is, niet dat Eva onwelkom is. Intussen pakt Raf steeds als eerste de kleurstiften en beslist hij wat iedereen doet, zonder de anderen te vragen. Wanneer Bram iets wil voorstellen, zegt Raf: “Mijn plan is het belangrijkst.” Later vergelijkt Bram zijn tekening met de sterke illustratie van een klasgenoot en denkt dat hij minder goed is dan de ander. De leerkracht vraagt: “Kunnen we onderscheid maken tussen iets moeilijk vinden, je buitengesloten voelen, vooral aan jezelf denken en jezelf met anderen vergelijken?”

Lees twee keer: eerst voor begrip, daarna met korte pauzes om leerlingen de toepasselijke kaarten aan te laten wijzen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 min)

Vraag 1. Waarom is Noors uitspraak niet helpend?

Goed voorbeeldantwoord: Ze beoordeelt zichzelf als persoon op basis van één spelfout.

Kaart en uitleg: Waardeloos. Het gevoel van waardeloosheid is iets anders dan een fout maken; de volwassene bevestigt haar waarde.

Doorvraag: Wat zei Noor precies?

Antwoord op de doorvraag: “Ik kan helemaal niets goed.”

Vraag 2. Waarom denkt Eva dat ze er niet bij mag?

Goed voorbeeldantwoord: Ze hoort dat er geen plaats aan tafel is en vat dat persoonlijk op.

Kaart en uitleg: Ongewenst. Ongewenst voelen kan ontstaan door een interpretatie die later bijgesteld wordt.

Doorvraag: Welke andere verklaring blijkt er?

Antwoord op de doorvraag: De tafel was te klein.

Vraag 3. Wat doet Raf waardoor de samenwerking stroef loopt?

Goed voorbeeldantwoord: Hij beslist alleen en houdt onvoldoende rekening met andere leerlingen.

Kaart en uitleg: Egoïstisch. Hier gaat het om op zichzelf gericht gedrag, niet om een vast etiket voor Raf.

Doorvraag: Welke twee dingen doet hij?

Antwoord op de doorvraag: Hij pakt als eerste de stiften en zegt dat zijn plan het belangrijkst is.

Vraag 4. Waarom voelt Bram zich kleiner?

Goed voorbeeldantwoord: Hij vergelijkt zijn tekening met die van een ander en schat zichzelf lager in.

Kaart en uitleg: Minderwaardig. Zich minderwaardig voelen is niet hetzelfde als werkelijk minder waard zijn.

Doorvraag: Wat vergelijkt Bram?

Antwoord op de doorvraag: Zijn eigen tekening met de illustratie van een klasgenoot.

Stap 4 · Spel en toepassing (10 min)

Laat leerlingen bij elke kaart een helpende reactie oefenen. Bijvoorbeeld: “Een fout maakt jou niet minder waard” of “Mag ik mijn idee ook vertellen?”

Controle: vraag steeds “Welke zin of gebeurtenis bewijst het?” Een tweede kaart mag als de leerling die keuze concreet onderbouwt.

Stap 5 · Reflectie en afsluiting (7–10 min)

Laat de klas formuleren hoe iedereen een rol kan krijgen zonder leerlingen als “egoïstisch” of “waardeloos” te benoemen.

Exit-ticket: schrijf een verschil tussen twee kaarten op en maak een respectvolle zin voor één persoon uit het verhaal.

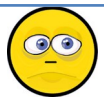
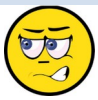
Differentiatie: werk met twee kaarten en mondelinge keuzes bij jongere kinderen; voeg vier kaarten, bewijscitaten en alternatieve interpretaties toe bij oudere leerlingen.

LES 5 · Liefde

Een weekend zonder beste vriend

Doel: vier begrippen kunnen onderscheiden op basis van een gebeurtenis en een concrete tekstaanwijzing; passend reageren op een klasgenoot.

Stap 1 · Kaarten verkennen (5 min)

	Heimwee	**Verlangen naar vertrouwdheid of nabijheid**
	Afgunst	Willen hebben wat een ander heeft
	Jaloers	Bang zijn om liefde te verliezen
	Onjuist	Gevoel dat iets niet klopt in verbinding

Zeg: “Wat zie je in de gezichtjes? Welk verschil verwacht je tussen deze vier woorden?” Laat nog geen definitieve conclusie trekken zonder context.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 min)

Zara blijft een weekend logeren bij haar oma. Tijdens het ontbijt denkt ze aan haar eigen bed en de geur van thuis. Ze heeft heimwee, ook al is oma lief. Later laat oma een oude verzameling glimmende stenen zien. Zara ziet dat haar neef een bijzonder exemplaar heeft en denkt: “Zo eentje zou ik zelf ook graag willen.” Even later belt Zara haar beste vriendin Lotte. Lotte vertelt dat ze met een andere vriendin naar de film gaat. Zara wordt jaloers: ze is bang dat Lotte haar misschien minder belangrijk gaat vinden. Oma luistert en vraagt of Zara weet wat Lotte zelf denkt. Die avond zegt Zara dat een opmerking aan tafel niet goed voelde, hoewel niemand ruzie had. “Het klopte voor mij niet,” legt ze uit. Oma zegt dat je zulke gevoelens rustig kunt onderzoeken zonder meteen iemand te beschuldigen.

Lees twee keer: eerst voor begrip, daarna met korte pauzes om leerlingen de toepasselijke kaarten aan te laten wijzen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 min)

Vraag 1. Waarom verlangt Zara naar huis?

Goed voorbeeldantwoord: Ze mist vertrouwde dingen, zoals haar bed en de geur van thuis.

Kaart en uitleg: Heimwee. Heimwee is verlangen naar een vertrouwde plaats of nabijheid.

Doorvraag: Wat zijn de twee aanwijzingen?

Antwoord op de doorvraag: Haar eigen bed en de geur van thuis.

Vraag 2. Wat voelt Zara bij de mooie steen van haar neef?

Goed voorbeeldantwoord: Ze zou graag willen hebben wat hij heeft.

Kaart en uitleg: Afgunst. Afgunst gaat over iets wensen dat een ander bezit.

Doorvraag: Welk voorwerp is belangrijk?

Antwoord op de doorvraag: De bijzondere glimmende steen.

Vraag 3. Waarom raakt het bioscoopplan haar?

Goed voorbeeldantwoord: Ze is bang de band met haar vriendin kwijt te raken.

Kaart en uitleg: Jaloers. Jaloezie bij een vriendschap gaat hier om angst een relatie te verliezen, niet om een steen.

Doorvraag: Wat denkt ze over Lotte?

Antwoord op de doorvraag: Dat Lotte haar minder belangrijk kan vinden.

Vraag 4. Wat bedoelt Zara als iets niet goed voelde?

Goed voorbeeldantwoord: Ze ervaart dat een opmerking niet klopt binnen het contact.

Kaart en uitleg: Onjuist. Dit is haar ervaring; zij onderzoekt die zonder iemand meteen van slechte bedoelingen te beschuldigen.

Doorvraag: Welke zin laat dit zien?

Antwoord op de doorvraag: “Het klopte voor mij niet.”

Stap 4 · Spel en toepassing (10 min)

Leg kaart Heimwee naast Afgunst en Jaloers. Leerlingen sorteren fictieve zinnen bij de juiste kaart en lichten het verschil toe.

Controle: vraag steeds “Welke zin of gebeurtenis bewijst het?” Een tweede kaart mag als de leerling die keuze concreet onderbouwt.

Stap 5 · Reflectie en afsluiting (7–10 min)

Oefen de ik-boodschap: “Ik voelde me onzeker toen…, kunnen we erover praten?”

Exit-ticket: schrijf een verschil tussen twee kaarten op en maak een respectvolle zin voor één persoon uit het verhaal.

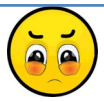
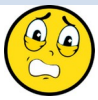
Differentiatie: werk met twee kaarten en mondelinge keuzes bij jongere kinderen; voeg vier kaarten, bewijscitaten en alternatieve interpretaties toe bij oudere leerlingen.

LES 6 · Boosheid

De robotwedstrijd loopt vast

Doel: vier begrippen kunnen onderscheiden op basis van een gebeurtenis en een concrete tekstaanwijzing; passend reageren op een klasgenoot.

Stap 1 · Kaarten verkennen (5 min)

	Geagiteerd	**Innerlijk onrustig en prikkelbaar**
	Imitatie	Boos reageren door gedrag over te nemen
	Kriegelig	Snel geirriteerd en gespannen
	Fanatiek	Doorgaan met sterke, gedreven intensiteit

Zeg: “Wat zie je in de gezichtjes? Welk verschil verwacht je tussen deze vier woorden?” Laat nog geen definitieve conclusie trekken zonder context.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 min)

In de techniekles bouwt een groepje een robot. Vlak voor de presentatie stopt de motor ermee. Lisa loopt geagiteerd heen en weer en praat onrustig door iedereen heen. Jelle kijkt hoe een andere leerling een grappige beweging voordoet en doet die bijna precies na. Zijn klasgenoten noemen dat imitatie: gedrag nadoen, wat overigens niet automatisch een emotie is. Na een half uur proberen begint Eva zich kriegelig te voelen. Het kleinste geluid van een krukje irriteert haar. Finn wil de robot koste wat kost voor de bel aan de praat krijgen. Hij blijft fanatiek aan schroeven draaien, zelfs wanneer Lisa voorstelt even te pauzeren. De meester zegt dat fanatiek werken kan helpen, maar dat pauzeren en rekening houden met elkaar net zo belangrijk zijn. Samen maken ze een rustig stappenplan.

Lees twee keer: eerst voor begrip, daarna met korte pauzes om leerlingen de toepasselijke kaarten aan te laten wijzen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 min)

Vraag 1. Hoe merk je dat Lisa onrustig is?

Goed voorbeeldantwoord: Ze loopt heen en weer en praat gejaagd door anderen heen.

Kaart en uitleg: Geagiteerd. Geagiteerd beschrijft opwinding en onrust door frustratie.

Doorvraag: Welke handelingen staan er?

Antwoord op de doorvraag: Heen en weer lopen en door anderen heen praten.

Vraag 2. Wat doet Jelle bij de robotbeweging?

Goed voorbeeldantwoord: Hij doet de beweging van iemand anders na.

Kaart en uitleg: Imitatie. Imitatie is nadoen en niet automatisch een emotie; bespreek daarom ook of het woord bij deze categorie past.

Doorvraag: Wat wordt nagedaan?

Antwoord op de doorvraag: De grappige beweging van een andere leerling.

Vraag 3. Waarom stoort Eva zich aan een klein geluid?

Goed voorbeeldantwoord: Ze is steeds sneller geïrriteerd geraakt.

Kaart en uitleg: Kriegelig. Kriegeligheid kan tot uiting komen in irritatie door kleine prikkels.

Doorvraag: Wat irriteert haar?

Antwoord op de doorvraag: Het geluid van een krukje.

Vraag 4. Wat laat Finns inzet zien?

Goed voorbeeldantwoord: Hij wil intens doorgaan totdat de robot werkt.

Kaart en uitleg: Fanatiek. Fanatiek kan vastberaden inzet beschrijven; laat zien dat dit positief of lastig kan uitpakken.

Doorvraag: Wanneer werkt dit averechts?

Antwoord op de doorvraag: Als hij niet luistert naar het voorstel om te pauzeren.

Stap 4 · Spel en toepassing (10 min)

Laat duo's een robotstoring oplossen met rolkaarten: rustig uitleggen, pauzeren, beurt geven en een plan kiezen. Gebruik emoticons om reacties te bespreken.

Controle: vraag steeds "Welke zin of gebeurtenis bewijst het?" Een tweede kaart mag als de leerling die keuze concreet onderbouwt.

Stap 5 · Reflectie en afsluiting (7–10 min)

Vraag: "Welke reactie helpt de samenwerking, en welke maakt het lastiger?"

Exit-ticket: schrijf een verschil tussen twee kaarten op en maak een respectvolle zin voor één persoon uit het verhaal.

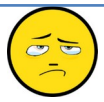
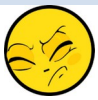
Differentiatie: werk met twee kaarten en mondelinge keuzes bij jongere kinderen; voeg vier kaarten, bewijscitaten en alternatieve interpretaties toe bij oudere leerlingen.

LES 7 · Angst

De zoekgeraakte knuffel

Doel: vier begrippen kunnen onderscheiden op basis van een gebeurtenis en een concrete tekstaanwijzing; passend reageren op een klasgenoot.

Stap 1 · Kaarten verkennen (5 min)

	Wanhopig	**Radeloos zoeken naar een oplossing**
	Verloren	Geen richting of houvast ervaren
	Radeloos	Niet weten wat te doen
	Verlatingsangst	Bang zijn om alleen gelaten te worden

Zeg: “Wat zie je in de gezichtjes? Welk verschil verwacht je tussen deze vier woorden?” Laat nog geen definitieve conclusie trekken zonder context.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 min)

Tijdens het driedaagse schoolkamp raakt Emils knuffel kwijt. Hij kijkt overal onder de bedden, maar vindt hem niet. “Het komt nooit goed,” roept hij wanhopig. Op het grote terrein weet Emil even niet waar hij moet zoeken of bij wie hij moet aankloppen: hij voelt zich verloren. Zodra verschillende kinderen tegelijk aanwijzingen roepen, raakt hij radeloos en weet hij niet meer waar hij moet beginnen. Bij het slapen gaan vraagt hij herhaaldelijk of meester Daan in de buurt blijft. Hij is bang dat de meester plots weggaat, net zoals zijn ouders de vorige avond vertrokken. De meester blijft rustig, zegt precies waar hij bereikbaar is en laat Emil samen met een begeleider een haalbaar zoekplan maken. De knuffel wordt onder een stapel dekens gevonden. De meester legt uit dat sterk verdriet, verwarring en angst om alleen gelaten te worden op elkaar kunnen lijken maar andere steun vragen.

Lees twee keer: eerst voor begrip, daarna met korte pauzes om leerlingen de toepasselijke kaarten aan te laten wijzen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 min)

Vraag 1. Wat zegt Emil wanneer hij het niet meer ziet zitten?

Goed voorbeeldantwoord: Hij roept dat het nooit goedkomt.

Kaart en uitleg: Wanhopig. Wanhoop is het gevoel dat een oplossing onmogelijk lijkt; dat hoeft niet waar te zijn.

Doorvraag: Wat zegt hij letterlijk?

Antwoord op de doorvraag: “Het komt nooit goed.”

Vraag 2. Waarom weet Emil niet waar hij moet beginnen?

Goed voorbeeldantwoord: Hij voelt zich de weg kwijt op een groot terrein zonder duidelijk aanknopingspunt.

Kaart en uitleg: Verloren. Verloren voelen is hier geen oriëntatieprobleem alleen, maar ook gebrek aan houvast.

Doorvraag: Wat zoekt hij naast de knuffel?

Antwoord op de doorvraag: Iemand bij wie hij hulp kan vragen.

Vraag 3. Wat gebeurt er als iedereen tegelijk roept?

Goed voorbeeldantwoord: Hij raakt in paniekachtige verwarring en kan moeilijk kiezen wat te doen.

Kaart en uitleg: Radeloos. Radeloosheid is geen uitweg zien tussen veel prikkels en mogelijkheden.

Doorvraag: Welke gebeurtenis maakt dit erger?

Antwoord op de doorvraag: Verschillende kinderen roepen tegelijk aanwijzingen.

Vraag 4. Waarom vraagt Emil steeds waar de meester is?

Goed voorbeeldantwoord: Hij is bang opnieuw alleen gelaten te worden.

Kaart en uitleg: Verlatingsangst. Het gaat om de angst dat een belangrijk persoon weggaat; een duidelijke veilige afspraak helpt.

Doorvraag: Welke geruststelling geeft de meester?

Antwoord op de doorvraag: Hij zegt precies waar hij bereikbaar is.

Stap 4 · Spel en toepassing (10 min)

Gebruik een fictieve knuffelkaart: bespreek helpende stappen in de volgorde veiligheid, rust, één begeleider, zoeken. Laat niemand persoonlijke angstverhalen delen.

Controle: vraag steeds “Welke zin of gebeurtenis bewijst het?” Een tweede kaart mag als de leerling die keuze concreet onderbouwt.

Stap 5 · Reflectie en afsluiting (7–10 min)

Laat leerlingen een steunende zin kiezen zonder onrealistische beloften: “Ik blijf bij je terwijl we hulp vragen.”

Exit-ticket: schrijf een verschil tussen twee kaarten op en maak een respectvolle zin voor één persoon uit het verhaal.

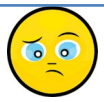
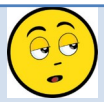
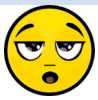
Differentiatie: werk met twee kaarten en mondelinge keuzes bij jongere kinderen; voeg vier kaarten, bewijscitaten en alternatieve interpretaties toe bij oudere leerlingen.

LES 8 · Afkeer

De activiteit die niet aanslaat

Doel: vier begrippen kunnen onderscheiden op basis van een gebeurtenis en een concrete tekstaanwijzing; passend reageren op een klasgenoot.

Stap 1 · Kaarten verkennen (5 min)

	Onverschillig	**Het maakt je niets uit**
	Niet in stemming	Geen energie of motivatie
	Lui	Weinig energie om te handelen
	Zinloos	Geen betekenis ervaren

Zeg: “Wat zie je in de gezichtjes? Welk verschil verwacht je tussen deze vier woorden?” Laat nog geen definitieve conclusie trekken zonder context.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 min)

Voor het schoolfeest bedenkt de leerlingenraad activiteiten. Tijdens de presentatie haalt Max zijn schouders op: “Het maakt me eigenlijk niets uit welke activiteit het wordt.” Hij luistert nauwelijks en toont weinig betrokkenheid. Sara had zich juist op de planning verheugd, maar voelt zich na een drukke week niet in stemming voor nóg een spel. Ze wil liever rustig zitten. Tim zegt dat hij te moe is om de stoelen te verplaatsen. Een klasgenoot noemt hem lui, maar de juf vraagt eerst of hij slecht geslapen heeft of misschien hulp nodig heeft. Tot slot vraagt Noor waarvoor ze eigenlijk al die versieringen ophangen: “Het lijkt zo zinloos als niemand komt.” De juf vraagt de leerlingen naar het doel van het feest en bespreekt wie ze willen uitnodigen. De leerlingen merken dat hetzelfde “geen zin” verschillende betekenissen kan hebben. Een etiket plakken op iemand helpt meestal niet.

Lees twee keer: eerst voor begrip, daarna met korte pauzes om leerlingen de toepasselijke kaarten aan te laten wijzen.

Stap 3 · Gesprek met antwoorden en uitleg (15 min)

Vraag 1. Waarom maakt Max geen keuze?

Goed voorbeeldantwoord: De activiteit interesseert hem nauwelijks.

Kaart en uitleg: Onverschillig. Onverschillig betekent weinig betrokkenheid of dat iets weinig uitmaakt.

Doorvraag: Welke woorden gebruikt hij?

Antwoord op de doorvraag: “Het maakt me eigenlijk niets uit.”

Vraag 2. Waarom doet Sara liever niet mee?

Goed voorbeeldantwoord: Ze heeft na een drukke week geen stemming voor extra drukte.

Kaart en uitleg: Niet in stemming. Een tijdelijke stemming is iets anders dan geen belangstelling hebben.

Doorvraag: Wat wil ze liever?

Antwoord op de doorvraag: Rustig zitten.

Vraag 3. Waarom is “lui” bij Tim misschien een onterechte conclusie?

Goed voorbeeldantwoord: Hij zegt moe te zijn; de leerkracht onderzoekt de oorzaak in plaats van hem te etiketteren.

Kaart en uitleg: Lui. Weinig handelen zegt niet automatisch iets over iemands karakter.

Doorvraag: Wat vraagt de juf eerst?

Antwoord op de doorvraag: Of hij slecht geslapen heeft of hulp nodig heeft.

Vraag 4. Wat bedoelt Noor met “zinloos”?

Goed voorbeeldantwoord: Ze twijfelt aan het nut van versieringen als niemand komt.

Kaart en uitleg: Zinloos. Zinloosheid gaat over ervaren gebrek aan betekenis; een concreet doel kan helpen.

Doorvraag: Welke vraag stelt de juf?

Antwoord op de doorvraag: Wie ze willen uitnodigen en wat het doel van het feest is.

Stap 4 · Spel en toepassing (10 min)

Laat leerlingen dezelfde weigering (“Nee, liever niet”) verklaren vanuit vier mogelijke situaties. Vraag wat je nog moet weten vóór je een conclusie trekt.

Controle: vraag steeds “Welke zin of gebeurtenis bewijst het?” Een tweede kaart mag als de leerling die keuze concreet onderbouwt.

Stap 5 · Reflectie en afsluiting (7–10 min)

Laat duo’s één activiteit betekenisvoller maken door een doelgroep, doel en rustmoment te benoemen.

Exit-ticket: schrijf een verschil tussen twee kaarten op en maak een respectvolle zin voor één persoon uit het verhaal.

Differentiatie: werk met twee kaarten en mondelinge keuzes bij jongere kinderen; voeg vier kaarten, bewijscitaten en alternatieve interpretaties toe bij oudere leerlingen.

Vier kopieerbare werkbladen

WERKBLAD 1 — Vreugde & Verdriet

Naam: _____ Datum: _____

Vreugde

Kaarten: Eergevoel, Vereerd, Betrokken, Levendig

Welke persoon uit het verhaal past bij een kaart? Geef het bijbehorende woord.

_____

_____

Welke precieze gebeurtenis of uitspraak is jouw bewijs?

_____

_____

Vergelijk twee kaarten: wat is het verschil in betekenis?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot kunnen zeggen of doen om te helpen?

_____

_____

Verdriet

Kaarten: Gemis, Neerslachtig - Somber, Down, Verdoofd

Welke persoon uit het verhaal past bij een kaart? Geef het bijbehorende woord.

_____

_____

Welke precieze gebeurtenis of uitspraak is jouw bewijs?

_____

_____

Vergelijk twee kaarten: wat is het verschil in betekenis?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot kunnen zeggen of doen om te helpen?

_____

_____

WERKBLAD 2 — Verbazing & Schaamte / Schuld

Naam: _____ Datum: _____

Verbazing

Kaarten: Ontzet, Overweldigd, Sprakeloos, Spannend

Welke persoon uit het verhaal past bij een kaart? Geef het bijbehorende woord.

_____

_____

Welke precieze gebeurtenis of uitspraak is jouw bewijs?

_____

_____

Vergelijk twee kaarten: wat is het verschil in betekenis?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot kunnen zeggen of doen om te helpen?

_____

_____

Schaamte / Schuld

Kaarten: Waardeloos, Ongewenst, Egoïstisch, Minderwaardig

Welke persoon uit het verhaal past bij een kaart? Geef het bijbehorende woord.

_____

_____

Welke precieze gebeurtenis of uitspraak is jouw bewijs?

_____

_____

Vergelijk twee kaarten: wat is het verschil in betekenis?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot kunnen zeggen of doen om te helpen?

_____

_____

WERKBLAD 3 — Liefde & Boosheid

Naam: _____ Datum: _____

Liefde

Kaarten: Heimwee, Afgunst, Jaloers, Onjuist

Welke persoon uit het verhaal past bij een kaart? Geef het bijbehorende woord.

_____

_____

Welke precieze gebeurtenis of uitspraak is jouw bewijs?

_____

_____

Vergelijk twee kaarten: wat is het verschil in betekenis?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot kunnen zeggen of doen om te helpen?

_____

_____

Boosheid

Kaarten: Geagiteerd, Imitatie, Kriegelig, Fanatiek

Welke persoon uit het verhaal past bij een kaart? Geef het bijbehorende woord.

_____

_____

Welke precieze gebeurtenis of uitspraak is jouw bewijs?

_____

_____

Vergelijk twee kaarten: wat is het verschil in betekenis?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot kunnen zeggen of doen om te helpen?

_____

_____

WERKBLAD 4 — Angst & Afkeer

Naam: _____ Datum: _____

Angst

Kaarten: Wanhopig, Verloren, Radeloos, Verlatingsangst

Welke persoon uit het verhaal past bij een kaart? Geef het bijbehorende woord.

_____

_____

Welke precieze gebeurtenis of uitspraak is jouw bewijs?

_____

_____

Vergelijk twee kaarten: wat is het verschil in betekenis?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot kunnen zeggen of doen om te helpen?

_____

_____

Afkeer

Kaarten: Onverschillig, Niet in stemming, Lui, Zinloos

Welke persoon uit het verhaal past bij een kaart? Geef het bijbehorende woord.

_____

_____

Welke precieze gebeurtenis of uitspraak is jouw bewijs?

_____

_____

Vergelijk twee kaarten: wat is het verschil in betekenis?

_____

_____

Wat zou een klasgenoot kunnen zeggen of doen om te helpen?

_____

_____

Hierna volgen acht kaartvellen met in totaal 32 knipkaarten. Print op 100%.

Knipkaarten | Deel 5 | Vel 1

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Eergevoel

Sterk besef van waardigheid en zelfrespect

Vereerd

Je bijzonder gewaardeerd en erkend voelen

Betrokken

Actief meeleven en verbonden zijn

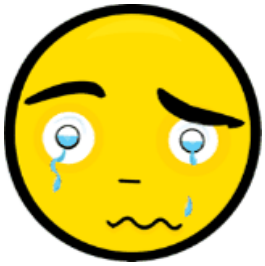

Levendig

Vol energie, alertheid en enthousiasme

Knipkaarten | Deel 5 | Vel 2

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Gemis

Pijnlik verlangen naar iemand of iets

Neerslachtig - Somber

Somber gevoel zonder duidelijke aanleiding

Down

Lusteloos en zwaar gevoel

Verdoofd

Afgeviakt, weinig tot geen emotie voelen

Knipkaarten | Deel 5 | Vel 3

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Ontzet

Geschokt en diep geraakt

Overweldigd

Te veel indrukken tegelijk ervaren

Sprakeloos

Geen woorden kunnen vinden

Spannend

‘Aangename spanning door het onbekende

Knipkaarten | Deel 5 | Vel 4

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Waardeloos

Het gevoel hebben niets waard te zijn

Ongewenst

Het idee dat je er niet mag zijn

Egoïstisch

Jezelf verwijten alleen aan jezelf te denken

Minderwaardig

Jezelf lager inschatten dan anderen

Knipkaarten | Deel 5 | Vel 5

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Heimwee

Verlangen naar vertrouwdheid of nabijheid

Afgunst

Willen hebben wat een ander heeft

Jaloers

Bang zijn om liefde te verliezen

Onjuist

Gevoel dat iets niet klopt in verbinding

Knipkaarten | Deel 5 | Vel 6

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Geagiteerd

Innerlijk onrustig en prikkelbaar

Imitatie

Boos reageren door gedrag over te nemen

Kriegelig

Snel geirriteerd en gespannen

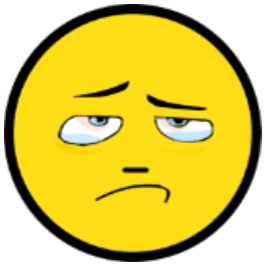

Fanatiek

Doorgaan met sterke, gedreven intensiteit

Knipkaarten | Deel 5 | Vel 7

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Wanhopig

Radeloos zoeken naar een oplossing

Verloren

Geen richting of houvast ervaren

Radeloos

Niet weten wat te doen

Verlatingsangst

Bang zijn om alleen gelaten te worden

Knipkaarten | Deel 5 | Vel 8

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Onverschillig

Het maakt je niets uit

Niet in stemming

Geen energie of motivatie

Lui

Weinig energie om te handelen

Zinloos

Geen betekenis ervaren

EMOTIES.INFO

Lespakket deel 6 — Uitgebreide editie

8 volledige lessen • 32 originele emoticons • 32 vragen met antwoorden, bewijzen en uitleg • 4 werkbladen • 8 knipkaartvellen

Doelgroep: vooral groep 6–8, met professionele begeleiding. Circa 45–55 minuten per les. Volledige klassikale deelname kan zonder persoonlijke ervaringen te delen.

Docentenhandleiding

- Emoticons zijn hulpmiddelen, geen betrouwbare methode om gevoelens of diagnoses bij kinderen vast te stellen.
- Lees zware woorden zoals misbruikt, hypochondrie, bindingsangst of verweesd uitsluitend als fictieve taaloefening. Vraag leerlingen niet naar eigen ervaringen.
- Bij signalen van onveiligheid of mogelijk misbruik: geef geen klassikaal onderzoek of belofte van geheimhouding; volg het veiligheidsbeleid en de meldcode van de school.
- Bij alle vragen zijn meer antwoorden mogelijk mits de tekst ze ondersteunt. De antwoorden in dit boek zijn voorbeeldmodellen.
- Print kaartvellen op 100%; knip langs de bestaande gestippelde snijlijnen.

LES 1 · Vreugde

Een middag op het speelplein

Leerdoel: vier emotionele begrippen uit elkaar houden, onderbouwen met details uit het verhaal en respectvol over gevoelens spreken.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (5 minuten)

	Genot	**Intens genieten van iets aangenaams**
	Plezier	Genieten van een moment of activiteit
	Energiek	Vol kracht en zin om actief te zijn
	Vrij	Jezelf kunnen zijn zonder beperkingen

Leerkracht zegt: “Welke verschillen zie je? Een gezicht geeft een aanwijzing, maar het verhaal vertelt ons pas waarom een begrip kan passen.” Laat leerlingen eerst twee kaarten vergelijken.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Bij het schoolfeest eet Sem een vers stukje fruit en sluit even zijn ogen: hij geniet intens van de smaak. Daarna speelt Yara een raadspel met haar vrienden; ze lacht vooral om het samenzijn en de grappige hints. Mika heeft na een goede nacht veel kracht en rent enthousiast naar het volgende onderdeel. Tot slot mag de klas kiezen: schilderen, bouwen of lezen. Noor zegt: “Ik vind het fijn dat ik zelf kan kiezen en mezelf kan zijn.” De juf vraagt: “Hebben ze allemaal plezier op dezelfde manier?”

Lees eerst door; herlees daarna de kernzinnen en laat de leerlingen een kaart omhooghouden wanneer zij een aanwijzing horen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Genot”?

Goed voorbeeldantwoord: Sem geniet intens van iets prettigs.

Bewijs uit het verhaal: Hij proeft het fruit aandachtig en sluit zijn ogen.

Waarom dit begrip past: Intens genieten van iets aangenaams. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Hij proeft het fruit aandachtig en sluit zijn ogen. Dat detail wijst specifiek naar genot.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Plezier”?

Goed voorbeeldantwoord: Yara beleeft plezier aan een activiteit en samen lachen.

Bewijs uit het verhaal: Ze lacht tijdens het raadspel met de groep.

Waarom dit begrip past: Genieten van een moment of activiteit. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Ze lacht tijdens het raadspel met de groep. Dat detail wijst specifiek naar plezier.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Energiek”?

Goed voorbeeldantwoord: Mika heeft veel kracht en zin om actief te zijn.

Bewijs uit het verhaal: Hij rent vol kracht naar de volgende activiteit.

Waarom dit begrip past: Vol kracht en zin om actief te zijn. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Hij rent vol kracht naar de volgende activiteit. Dat detail wijst specifiek naar energiek.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Vrij”?

Goed voorbeeldantwoord: Noor kan zelf kiezen en zichzelf zijn.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat ze zelf kan kiezen en zichzelf mag zijn.

Waarom dit begrip past: Jezelf kunnen zijn zonder beperkingen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Ze zegt dat ze zelf kan kiezen en zichzelf mag zijn. Dat detail wijst specifiek naar vrij.

Stap 4 · Toepassen met spelkaarten (10 minuten)

Geef vier korte nieuwe voorbeelden: lekker eten, samen spelen, vol energie bewegen, vrijheid om te kiezen. Kinderen koppelen een kaart en noemen het bewijs.

Werkwijze: (1) Leg de vier emoticons neer. (2) Lees opnieuw een afzonderlijke uitspraak. (3) Laat de leerlingen kiezen. (4) Vraag welk concreet bewijs de keuze ondersteunt. (5) Bespreek één ander mogelijk antwoord en waarom dat minder goed past.

Stap 5 · Nabespreken (7 minuten)

Exit-ticket: schrijf het verschil tussen twee van de vier woorden en geef daarbij één voorbeeld uit het verhaal. Kinderen die niet willen schrijven mogen aanwijzen en mondeling antwoorden.

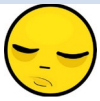
Differentiatie: groep 5/6 gebruikt twee kaarten en kortere zinnen; groep 7/8 vergelijkt vier kaarten, noemt bewijzen en beoordeelt mogelijke alternatieven.

LES 2 · Verdriet

Twee teams en een gevoelig moment

Leerdoel: vier emotionele begrippen uit elkaar houden, onderbouwen met details uit het verhaal en respectvol over gevoelens spreken.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (5 minuten)

	Loyaliteitsconflict	**Innerlijk verdeeld tussen twee belangrike relaties,**
	Wiebelig	Emotioneel instabiel en uit balans
	Verwaarloosd	Niet gezien of gesteund voelen
	Overgevoelig	Sneller geraakt door emoties of situaties

Leerkracht zegt: “Welke verschillen zie je? Een gezicht geeft een aanwijzing, maar het verhaal vertelt ons pas waarom een begrip kan passen.” Laat leerlingen eerst twee kaarten vergelijken.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Mara speelt meestal met twee vriendengroepen. Beide groepjes vragen haar om op dezelfde dag mee te doen. Ze wil niemand kwetsen en voelt zich heen en weer getrokken. Ondertussen is Lev na een chaotische ochtend emotioneel uit balans; het ene moment lacht hij en het volgende moment wil hij stil zijn. Op het plein merkt de meester dat Kim zegt dat niemand ziet dat zij graag mee wil doen. Kim voelt zich niet gezien en onvoldoende gesteund. Als een klasgenoot per ongeluk een grap maakt, schiet Finn sneller vol dan anders. “Vandaag komt alles harder binnen,” zegt hij. De meester geeft niemand een etiket; hij vraagt wat ieder nodig heeft.

Lees eerst door; herlees daarna de kernzinnen en laat de leerlingen een kaart omhooghouden wanneer zij een aanwijzing horen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Loyaliteitsconflict”?

Goed voorbeeldantwoord: Mara zit tussen twee belangrijke relaties in.

Bewijs uit het verhaal: Twee vriendengroepen vragen Mara tegelijkertijd.

Waarom dit begrip past: Innerlijk verdeeld tussen twee belangrike relaties,. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Twee vriendengroepen vragen Mara tegelijkertijd. Dat detail wijst specifiek naar loyaliteitsconflict.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Wiebelig”?

Goed voorbeeldantwoord: Lev voelt zich emotioneel uit balans.

Bewijs uit het verhaal: Zijn stemming wisselt snel na een drukke ochtend.

Waarom dit begrip past: Emotioneel instabiel en uit balans. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Zijn stemming wisselt snel na een drukke ochtend. Dat detail wijst specifiek naar wiebelig.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Verwaarloosd”?

Goed voorbeeldantwoord: Kim voelt zich niet gezien of gesteund.

Bewijs uit het verhaal: Kim zegt dat niemand haar wens om mee te doen ziet.

Waarom dit begrip past: Niet gezien of gesteund voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Kim zegt dat niemand haar wens om mee te doen ziet. Dat detail wijst specifiek naar verwaarloosd.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Overgevoelig”?

Goed voorbeeldantwoord: Finn wordt vandaag sneller emotioneel geraakt.

Bewijs uit het verhaal: Finn zegt dat alles harder binnenkomt.

Waarom dit begrip past: Sneller geraakt door emoties of situaties. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Finn zegt dat alles harder binnenkomt. Dat detail wijst specifiek naar overgevoelig.

Stap 4 · Toepassen met spelkaarten (10 minuten)

Gebruik fictieve situatiekaartjes. Laat leerlingen voor elke persoon één behulpzame vraag formuleren, zonder elkaar echte verhalen te laten vertellen.

Werkwijze: (1) Leg de vier emoticons neer. (2) Lees opnieuw een afzonderlijke uitspraak. (3) Laat de leerlingen kiezen. (4) Vraag welk concreet bewijs de keuze ondersteunt. (5) Bespreek één ander mogelijk antwoord en waarom dat minder goed past.

Stap 5 · Nabespreken (7 minuten)

Exit-ticket: schrijf het verschil tussen twee van de vier woorden en geef daarbij één voorbeeld uit het verhaal. Kinderen die niet willen schrijven mogen aanwijzen en mondeling antwoorden.

Differentiatie: groep 5/6 gebruikt twee kaarten en kortere zinnen; groep 7/8 vergelijkt vier kaarten, noemt bewijzen en beoordeelt mogelijke alternatieven.

LES 3 · Verbazing

De wedstrijd met onverwachte wendingen

Leerdoel: vier emotionele begrippen uit elkaar houden, onderbouwen met details uit het verhaal en respectvol over gevoelens spreken.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (5 minuten)

	Ontgoocheld	**Teleurgesteld door onverwachte uitkomst**
	Overrompeld	Onverwachts overvallen worden
	Chaotisch	Geen overzicht door verwarring
	Mat - Vlak	Weinig emotionele reactie voelen

Leerkracht zegt: “Welke verschillen zie je? Een gezicht geeft een aanwijzing, maar het verhaal vertelt ons pas waarom een begrip kan passen.” Laat leerlingen eerst twee kaarten vergelijken.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

De klas had een spectaculaire eindronde van het techniektoernooi verwacht, maar de finale blijkt afgelast. Bo voelt zich ontgoocheld: hij had iets anders verwacht. Dan zegt de juf ineens dat de groepen meteen hun bouwwerk moeten presenteren. Elif wordt overrompeld; ze had geen voorbereidingstijd. Omdat iedereen tegelijk roept waar gereedschap en posters liggen, raakt de werktafel chaotisch en verliest de groep het overzicht. Aan het einde van een lange dag reageert Jay nauwelijks op de prijsuitreiking. Hij is moe en zijn gevoel lijkt even vlak. De juf helpt iedereen één stap tegelijk te nemen.

Lees eerst door; herlees daarna de kernzinnen en laat de leerlingen een kaart omhooghouden wanneer zij een aanwijzing horen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Ontgoocheld”?

Goed voorbeeldantwoord: Bo is teleurgesteld door een onverwachte uitkomst.

Bewijs uit het verhaal: De finale blijkt afgelast terwijl hij een eindronde verwachtte.

Waarom dit begrip past: Teleurgesteld door onverwachte uitkomst. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: De finale blijkt afgelast terwijl hij een eindronde verwachtte. Dat detail wijst specifiek naar ontgoocheld.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Overrompeld”?

Goed voorbeeldantwoord: Elif wordt plots geconfronteerd met een taak.

Bewijs uit het verhaal: De presentatie moet direct beginnen.

Waarom dit begrip past: Onverwachts overvallen worden. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: De presentatie moet direct beginnen. Dat detail wijst specifiek naar overrompeld.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Chaotisch”?

Goed voorbeeldantwoord: De groep verliest overzicht door verwarring.

Bewijs uit het verhaal: Leerlingen roepen tegelijk en spullen liggen overal.

Waarom dit begrip past: Geen overzicht door verwarring. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Leerlingen roepen tegelijk en spullen liggen overal. Dat detail wijst specifiek naar chaotisch.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Mat - Vlak”?

Goed voorbeeldantwoord: Jay reageert weinig op wat er gebeurt.

Bewijs uit het verhaal: Hij reageert nauwelijks op de prijsuitreiking.

Waarom dit begrip past: Weinig emotionele reactie voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Hij reageert nauwelijks op de prijsuitreiking. Dat detail wijst specifiek naar mat - vlak.

Stap 4 · Toepassen met spelkaarten (10 minuten)

Leg vier kaarten op tafel. Leerlingen koppelen de gebeurtenis aan de juiste kaart en bedenken een passende steunactie.

Werkwijze: (1) Leg de vier emoticons neer. (2) Lees opnieuw een afzonderlijke uitspraak. (3) Laat de leerlingen kiezen. (4) Vraag welk concreet bewijs de keuze ondersteunt. (5) Bespreek één ander mogelijk antwoord en waarom dat minder goed past.

Stap 5 · Nabespreken (7 minuten)

Exit-ticket: schrijf het verschil tussen twee van de vier woorden en geef daarbij één voorbeeld uit het verhaal. Kinderen die niet willen schrijven mogen aanwijzen en mondeling antwoorden.

Differentiatie: groep 5/6 gebruikt twee kaarten en kortere zinnen; groep 7/8 vergelijkt vier kaarten, noemt bewijzen en beoordeelt mogelijke alternatieven.

LES 4 · Schaamte / Schuld

Grenzen horen bij iedereen

Leerdoel: vier emotionele begrippen uit elkaar houden, onderbouwen met details uit het verhaal en respectvol over gevoelens spreken.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (5 minuten)

	Misbruikt	**Over je grenzen gegaan voelen**
	Gebruikt	Allen nuttig geweest zijn voor iets
	Onderdrukt	Jezelf niet mogen of durven uiten
	Opgesloten	Vastzitten in jezelf of je situatie

Leerkracht zegt: “Welke verschillen zie je? Een gezicht geeft een aanwijzing, maar het verhaal vertelt ons pas waarom een begrip kan passen.” Laat leerlingen eerst twee kaarten vergelijken.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

In een fictief toneelstuk spelen kinderen vier situaties over grenzen. Bij de eerste scène gaat een persoon steeds over iemands duidelijke “nee” heen; die ander kan zich misbruikt voelen. De leerkracht onderbreekt en zegt dat grenzen altijd gerespecteerd moeten worden. In scène twee helpt iemand mee met een taak, maar merkt dat een ander alleen contact zoekt als er iets gedaan moet worden: diegene voelt zich gebruikt. In scène drie krijgt een leerling telkens te horen dat zij niet mag zeggen wat ze vindt; zij voelt zich onderdrukt. In de laatste scène denkt een leerling dat er geen uitweg is uit een lastig probleem en voelt hij zich opgesloten in zijn situatie. De leerkracht benadrukt: dit zijn beschrijvingen van ervaringen, geen woorden waarmee we klasgenoten benoemen.

Lees eerst door; herlees daarna de kernzinnen en laat de leerlingen een kaart omhooghouden wanneer zij een aanwijzing horen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Misbruikt”?

Goed voorbeeldantwoord: Iemands grenzen worden niet gerespecteerd.

Bewijs uit het verhaal: Een duidelijk “nee” wordt genegeerd.

Waarom dit begrip past: Over je grenzen gegaan voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Een duidelijk “nee” wordt genegeerd. Dat detail wijst specifiek naar misbruikt.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gebruikt”?

Goed voorbeeldantwoord: Iemand voelt zich alleen waardevol wanneer hij iets levert.

Bewijs uit het verhaal: Er is alleen contact als hulp nodig is.

Waarom dit begrip past: Allen nuttig geweest zijn voor iets. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Er is alleen contact als hulp nodig is. Dat detail wijst specifiek naar gebruikt.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Onderdrukt”?

Goed voorbeeldantwoord: Iemand kan zijn mening niet vrij uiten.

Bewijs uit het verhaal: De persoon mag niet zeggen wat zij vindt.

Waarom dit begrip past: Jezelf niet mogen of durven uiten. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: De persoon mag niet zeggen wat zij vindt. Dat detail wijst specifiek naar onderdrukt.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Opgesloten”?

Goed voorbeeldantwoord: Iemand voelt zich gevangen in een situatie.

Bewijs uit het verhaal: De leerling denkt geen uitweg te zien.

Waarom dit begrip past: Vastzitten in jezelf of je situatie. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: De leerling denkt geen uitweg te zien. Dat detail wijst specifiek naar opgesloten.

Stap 4 · Toepassen met spelkaarten (10 minuten)

Gebruik uitsluitend tekstkaartjes over veilige grenzen, hulp vragen, keuzevrijheid en eerlijk samenwerken. Geen rollenspel waarin grensoverschrijding wordt nagespeeld.

Werkwijze: (1) Leg de vier emoticons neer. (2) Lees opnieuw een afzonderlijke uitspraak. (3) Laat de leerlingen kiezen. (4) Vraag welk concreet bewijs de keuze ondersteunt. (5) Bespreek één ander mogelijk antwoord en waarom dat minder goed past.

Stap 5 · Nabespreken (7 minuten)

Exit-ticket: schrijf het verschil tussen twee van de vier woorden en geef daarbij één voorbeeld uit het verhaal. Kinderen die niet willen schrijven mogen aanwijzen en mondeling antwoorden.

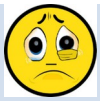
Differentiatie: groep 5/6 gebruikt twee kaarten en kortere zinnen; groep 7/8 vergelijkt vier kaarten, noemt bewijzen en beoordeelt mogelijke alternatieven.

LES 5 · Liefde

Verlangen en verbinding

Leerdoel: vier emotionele begrippen uit elkaar houden, onderbouwen met details uit het verhaal en respectvol over gevoelens spreken.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (5 minuten)

	Smachtend	**Intens verlangen naar nabijheid**
	Begeerte	Sterk verlangen naar iemand
	Verleiding	Aangetrokken worden door verleiding
	Alleen voelen	Je niet verbonden voelen

Leerkracht zegt: “Welke verschillen zie je? Een gezicht geeft een aanwijzing, maar het verhaal vertelt ons pas waarom een begrip kan passen.” Laat leerlingen eerst twee kaarten vergelijken.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Noa wacht al weken op het bezoek van haar neef, die ver weg woont. Ze verlangt intens naar het moment dat hij er weer is. Bij de tentoonstelling ziet Daan een prachtig bouwpakket en wil het heel graag hebben. De juf legt uit dat sterke begeerte ook over spullen kan gaan. In de winkel ziet Aya felgekleurde snoepjes naast de kassa. Ze voelt de verleiding om iets te kopen, maar denkt aan haar afspraak om te sparen. Tijdens een druk verjaardagsfeest staat Omar tussen veel mensen en voelt hij zich toch alleen, omdat niemand echt naar hem luistert. Vier gevoelens blijken sterk te verschillen, hoewel ze allemaal met behoefte of contact te maken kunnen hebben.

Lees eerst door; herlees daarna de kernzinnen en laat de leerlingen een kaart omhooghouden wanneer zij een aanwijzing horen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Smachtend”?

Goed voorbeeldantwoord: Noa heeft een intens verlangen naar iemand.

Bewijs uit het verhaal: Ze wacht al weken op haar neef.

Waarom dit begrip past: Intens verlangen naar nabijheid. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Ze wacht al weken op haar neef. Dat detail wijst specifiek naar smachtend.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Begeerte”?

Goed voorbeeldantwoord: Daan wil heel graag iets bezitten.

Bewijs uit het verhaal: Hij wil het bouwpakket heel graag hebben.

Waarom dit begrip past: Sterk verlangen naar iemand. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Hij wil het bouwpakket heel graag hebben. Dat detail wijst specifiek naar begeerte.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Verleiding”?

Goed voorbeeldantwoord: Aya voelt zich aangetrokken tot een onmiddellijke keuze.

Bewijs uit het verhaal: Ze ziet de snoepjes maar denkt aan sparen.

Waarom dit begrip past: Aangetrokken worden door verleiding. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Ze ziet de snoepjes maar denkt aan sparen. Dat detail wijst specifiek naar verleiding.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Alleen voelen”?

Goed voorbeeldantwoord: Omar voelt weinig echte verbinding ondanks de drukte.

Bewijs uit het verhaal: Niemand luistert werkelijk naar hem.

Waarom dit begrip past: Je niet verbonden voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Niemand luistert werkelijk naar hem. Dat detail wijst specifiek naar alleen voelen.

Stap 4 · Toepassen met spelkaarten (10 minuten)

Laat leerlingen wensen en behoeften scheiden: persoon missen, iets willen, verleid worden, verbinding missen. Maak voor elk een helpende reactie.

Werkwijze: (1) Leg de vier emoticons neer. (2) Lees opnieuw een afzonderlijke uitspraak. (3) Laat de leerlingen kiezen. (4) Vraag welk concreet bewijs de keuze ondersteunt. (5) Bespreek één ander mogelijk antwoord en waarom dat minder goed past.

Stap 5 · Nabespreken (7 minuten)

Exit-ticket: schrijf het verschil tussen twee van de vier woorden en geef daarbij één voorbeeld uit het verhaal. Kinderen die niet willen schrijven mogen aanwijzen en mondeling antwoorden.

Differentiatie: groep 5/6 gebruikt twee kaarten en kortere zinnen; groep 7/8 vergelijkt vier kaarten, noemt bewijzen en beoordeelt mogelijke alternatieven.

LES 6 · Boosheid

De finale van de robotwedstrijd

Leerdoel: vier emotionele begrippen uit elkaar houden, onderbouwen met details uit het verhaal en respectvol over gevoelens spreken.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (5 minuten)

	Geobsedeerd	Vastzitten in een gedachte of doel
	Strijdlustig	Klaar om ergens voor te vechten
	Competitiedrang	Willen winnen en jezelf bewijzen
	Defensief	Jezelf beschermen tegen kritiek
		

Leerkracht zegt: “Welke verschillen zie je? Een gezicht geeft een aanwijzing, maar het verhaal vertelt ons pas waarom een begrip kan passen.” Laat leerlingen eerst twee kaarten vergelijken.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Finn blijft ook buiten school aan hetzelfde robotprobleem denken; hij raakt zo sterk gefixeerd dat hij andere belangrijke dingen vergeet. Tijdens de finale strijdt Isa vastberaden door, zelfs als een onderdeel misgaat. Lennart merkt dat hij het winnen zelf steeds belangrijker vindt en zich met andere teams blijft vergelijken. Wanneer de jury vraagt waarom zij een ontwerp kozen, reageert Bo defensief: hij hoort kritiek en begint meteen zijn keuze te verdedigen voordat hij luistert. De begeleider laat zien hoe focus, strijdlust, competitie en verdediging verschillen.

Lees eerst door; herlees daarna de kernzinnen en laat de leerlingen een kaart omhooghouden wanneer zij een aanwijzing horen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Geobsedeerd”?

Goed voorbeeldantwoord: Finn denkt bijna voortdurend aan hetzelfde project.

Bewijs uit het verhaal: Hij vergeet andere zaken doordat hij blijft denken aan de robot.

Waarom dit begrip past: Vastzitten in een gedachte of doel. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Hij vergeet andere zaken doordat hij blijft denken aan de robot. Dat detail wijst specifiek naar geobsedeerd.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Strijdlustig”?

Goed voorbeeldantwoord: Isa zet zich vastberaden in ondanks tegenslag.

Bewijs uit het verhaal: Ze gaat door nadat een onderdeel faalt.

Waarom dit begrip past: Klaar om ergens voor te vechten. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Ze gaat door nadat een onderdeel faalt. Dat detail wijst specifiek naar strijdlustig.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Competitiedrang”?

Goed voorbeeldantwoord: Lennart wil vooral beter presteren dan de anderen.

Bewijs uit het verhaal: Hij blijft zich vergelijken met andere teams.

Waarom dit begrip past: Willen winnen en jezelf bewijzen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Hij blijft zich vergelijken met andere teams. Dat detail wijst specifiek naar competitiedrang.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Defensief”?

Goed voorbeeldantwoord: Bo verdedigt direct zijn keuze wanneer hij kritiek vermoedt.

Bewijs uit het verhaal: Hij verdedigt zijn ontwerp nog vóór hij de vraag goed hoort.

Waarom dit begrip past: Jezelf beschermen tegen kritiek. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Hij verdedigt zijn ontwerp nog vóór hij de vraag goed hoort. Dat detail wijst specifiek naar defensief.

Stap 4 · Toepassen met spelkaarten (10 minuten)

Laat teams een vriendelijke juryvraag oefenen; verschil tussen luisteren, jezelf verdedigen, gemotiveerd doorgaan en willen winnen wordt besproken.

Werkwijze: (1) Leg de vier emoticons neer. (2) Lees opnieuw een afzonderlijke uitspraak. (3) Laat de leerlingen kiezen. (4) Vraag welk concreet bewijs de keuze ondersteunt. (5) Bespreek één ander mogelijk antwoord en waarom dat minder goed past.

Stap 5 · Nabespreken (7 minuten)

Exit-ticket: schrijf het verschil tussen twee van de vier woorden en geef daarbij één voorbeeld uit het verhaal. Kinderen die niet willen schrijven mogen aanwijzen en mondeling antwoorden.

Differentiatie: groep 5/6 gebruikt twee kaarten en kortere zinnen; groep 7/8 vergelijkt vier kaarten, noemt bewijzen en beoordeelt mogelijke alternatieven.

LES 7 · Angst

Angstwoorden goed begrijpen

Leerdoel: vier emotionele begrippen uit elkaar houden, onderbouwen met details uit het verhaal en respectvol over gevoelens spreken.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (5 minuten)

	Hypochondrie	Overmatige angst voor ziekte
	Bindingsangst	‘Angst om je te verbinden
	Verweesd	Je verlaten en kwetsbaar voelen
	Fobie - Vrees	Sterke angst voor iets specificks
		

Leerkracht zegt: “Welke verschillen zie je? Een gezicht geeft een aanwijzing, maar het verhaal vertelt ons pas waarom een begrip kan passen.” Laat leerlingen eerst twee kaarten vergelijken.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

In een les over moeilijke woorden leest de juf vier fictieve voorbeeldteksten. Tess blijft zich bezorgd afvragen of een klein lichamelijk signaal op ernstige ziekte wijst; in het woordenboek komt zij de term hypochondrie tegen. De juf vertelt dat alleen een deskundige zulke klachten kan beoordelen. Boris vindt het spannend om zich langdurig emotioneel aan iemand te verbinden en noemt dat bindingsangst. Een verhaalfiguur zonder ouders voelt zich verweesd en mist steun; dit woord duidt niet simpelweg op zenuwachtig zijn. Bij de laatste tekst heeft een personage een intense angst voor honden, waardoor het die consequent vermijdt; een fobie is meer dan iets een beetje eng vinden. Niemand vraagt klasgenoten of zij deze problemen hebben.

Lees eerst door; herlees daarna de kernzinnen en laat de leerlingen een kaart omhooghouden wanneer zij een aanwijzing horen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Hypochondrie”?

Goed voorbeeldantwoord: Tess is voortdurend bezorgd over mogelijke ernstige ziekte.

Bewijs uit het verhaal: Ze interpreteert een klein signaal steeds als mogelijke ziekte.

Waarom dit begrip past: Overmatige angst voor ziekte. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Ze interpreteert een klein signaal steeds als mogelijke ziekte. Dat detail wijst specifiek naar hypochondrie.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Bindingsangst”?

Goed voorbeeldantwoord: Boris vindt nabijheid en duurzame verbinding spannend.

Bewijs uit het verhaal: Hij is bang zich aan iemand te hechten.

Waarom dit begrip past: ‘Angst om je te verbinden. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Hij is bang zich aan iemand te hechten. Dat detail wijst specifiek naar bindingsangst.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Verweesd”?

Goed voorbeeldantwoord: Een verhaalfiguur voelt zich zonder ouderlijke steun achtergelaten.

Bewijs uit het verhaal: Het personage mist ouders en houvast.

Waarom dit begrip past: Je verlaten en kwetsbaar voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Het personage mist ouders en houvast. Dat detail wijst specifiek naar verweesd.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Fobie - Vrees”?

Goed voorbeeldantwoord: Een personage vermijdt honden vanwege sterke angst.

Bewijs uit het verhaal: Het personage heeft sterke angst en vermijdt honden.

Waarom dit begrip past: Sterke angst voor iets specificks. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Het personage heeft sterke angst en vermijdt honden. Dat detail wijst specifiek naar fobie - vrees.

Stap 4 · Toepassen met spelkaarten (10 minuten)

Gebruik vier fictieve woordenboekfragmenten: leerlingen koppelen begrippen aan uitleg en noteren waarom je hier geen diagnose over een klasgenoot uit kunt afleiden.

Werkwijze: (1) Leg de vier emoticons neer. (2) Lees opnieuw een afzonderlijke uitspraak. (3) Laat de leerlingen kiezen. (4) Vraag welk concreet bewijs de keuze ondersteunt. (5) Bespreek één ander mogelijk antwoord en waarom dat minder goed past.

Stap 5 · Nabespreken (7 minuten)

Exit-ticket: schrijf het verschil tussen twee van de vier woorden en geef daarbij één voorbeeld uit het verhaal. Kinderen die niet willen schrijven mogen aanwijzen en mondeling antwoorden.

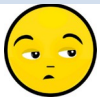
Differentiatie: groep 5/6 gebruikt twee kaarten en kortere zinnen; groep 7/8 vergelijkt vier kaarten, noemt bewijzen en beoordeelt mogelijke alternatieven.

LES 8 · Afkeer

Wat vertelt een gezicht wel en niet?

Leerdoel: vier emotionele begrippen uit elkaar houden, onderbouwen met details uit het verhaal en respectvol over gevoelens spreken.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (5 minuten)

	Gereserveerd	**Afstand houden in contact**
	Gesloten	Jezelf niet openstellen
	Koel	Emotioneel afstandelijk
	Gevoelloos	Niets meer voelen

Leerkracht zegt: “Welke verschillen zie je? Een gezicht geeft een aanwijzing, maar het verhaal vertelt ons pas waarom een begrip kan passen.” Laat leerlingen eerst twee kaarten vergelijken.

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Tijdens het maken van een groepsposter spreekt Sara weinig en houdt ze afstand. Zij is gereserveerd omdat ze eerst wil luisteren. Milan vertelt bijna niets over zijn gevoelens en houdt zich gesloten; hij wil zijn gedachten op dat moment privé houden. Als er ruzie ontstaat, spreekt Esra heel zakelijk en koel, hoewel zij wel degelijk betrokken kan zijn. Een fictieve detective reageert in een toneelstuk ongevoelig op iemands verdriet: in de tekst heet dat gevoelloos. De leerkracht zegt: “Van een gezicht alleen weten we niet zeker wat iemand voelt. Vraag vriendelijk door en respecteer een nee.”

Lees eerst door; herlees daarna de kernzinnen en laat de leerlingen een kaart omhooghouden wanneer zij een aanwijzing horen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gereserveerd”?

Goed voorbeeldantwoord: Sara houdt eerst afstand en luistert.

Bewijs uit het verhaal: Ze spreekt weinig en kiest ervoor eerst te luisteren.

Waarom dit begrip past: Afstand houden in contact. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Ze spreekt weinig en kiest ervoor eerst te luisteren. Dat detail wijst specifiek naar gereserveerd.

Vraag 2. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gesloten”?

Goed voorbeeldantwoord: Milan deelt zijn gevoelens niet.

Bewijs uit het verhaal: Hij houdt zijn gedachten voor zichzelf.

Waarom dit begrip past: Jezelf niet openstellen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Hij houdt zijn gedachten voor zichzelf. Dat detail wijst specifiek naar gesloten.

Vraag 3. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Koel”?

Goed voorbeeldantwoord: Esra reageert afstandelijk en zakelijk.

Bewijs uit het verhaal: Haar toon is koel, maar dat zegt niet alles over haar gevoel.

Waarom dit begrip past: Emotioneel afstandelijk. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Haar toon is koel, maar dat zegt niet alles over haar gevoel. Dat detail wijst specifiek naar koel.

Vraag 4. Welke gebeurtenis of gedachte past bij “Gevoelloos”?

Goed voorbeeldantwoord: Het fictieve personage toont weinig medeleven.

Bewijs uit het verhaal: Hij reageert in het verhaal ongevoelig op verdriet.

Waarom dit begrip past: Niets meer voelen. Dit is de betekenis die in deze situatie wordt besproken; andere gevoelens kunnen tegelijk bestaan.

Doorvraag: Welk concreet detail helpt je dit te onderscheiden van de andere drie kaarten?

Antwoord op de doorvraag: Hij reageert in het verhaal ongevoelig op verdriet. Dat detail wijst specifiek naar gevoelloos.

Stap 4 · Toepassen met spelkaarten (10 minuten)

Gebruik de kaartjes als mogelijke interpretaties van fictieve uitspraken, maar laat leerlingen steeds drie alternatieve verklaringen noemen.

Werkwijze: (1) Leg de vier emoticons neer. (2) Lees opnieuw een afzonderlijke uitspraak. (3) Laat de leerlingen kiezen. (4) Vraag welk concreet bewijs de keuze ondersteunt. (5) Bespreek één ander mogelijk antwoord en waarom dat minder goed past.

Stap 5 · Nabespreken (7 minuten)

Exit-ticket: schrijf het verschil tussen twee van de vier woorden en geef daarbij één voorbeeld uit het verhaal. Kinderen die niet willen schrijven mogen aanwijzen en mondeling antwoorden.

Differentiatie: groep 5/6 gebruikt twee kaarten en kortere zinnen; groep 7/8 vergelijkt vier kaarten, noemt bewijzen en beoordeelt mogelijke alternatieven.

Vier kopieerbare werkbladen

WERKBLAD 1 — Vreugde en Verdriet

Naam: _____ Datum: _____

Vreugde

Emotiekaarten: Genot, Plezier, Energiek, Vrij

Kies een woord. Welke gebeurtenis in het verhaal hoort erbij?

_____

_____

Schrijf de uitspraak of gebeurtenis op die jouw antwoord ondersteunt.

_____

_____

Kies twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Welke vriendelijke reactie zou de hoofdpersoon kunnen helpen?

_____

_____

Verdriet

Emotiekaarten: Loyaliteitsconflict, Wiebelig, Verwaarloosd, Overgevoelig

Kies een woord. Welke gebeurtenis in het verhaal hoort erbij?

_____

_____

Schrijf de uitspraak of gebeurtenis op die jouw antwoord ondersteunt.

_____

_____

Kies twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Welke vriendelijke reactie zou de hoofdpersoon kunnen helpen?

_____

_____

WERKBLAD 2 — Verbazing en Schaamte / Schuld

Naam: _____ Datum: _____

Verbazing

Emotiekaarten: Ontgoocheld, Overrompeld, Chaotisch, Mat - Vlak

Kies een woord. Welke gebeurtenis in het verhaal hoort erbij?

_____

_____

Schrijf de uitspraak of gebeurtenis op die jouw antwoord ondersteunt.

_____

_____

Kies twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Welke vriendelijke reactie zou de hoofdpersoon kunnen helpen?

_____

_____

Schaamte / Schuld

Emotiekaarten: Misbruikt, Gebruikt, Onderdrukt, Opgesloten

Kies een woord. Welke gebeurtenis in het verhaal hoort erbij?

_____

_____

Schrijf de uitspraak of gebeurtenis op die jouw antwoord ondersteunt.

_____

_____

Kies twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Welke vriendelijke reactie zou de hoofdpersoon kunnen helpen?

_____

_____

WERKBLAD 3 — Liefde en Boosheid

Naam: _____ Datum: _____

Liefde

Emotiekaarten: Smachtend, Begeerte, Verleiding, Alleen voelen

Kies een woord. Welke gebeurtenis in het verhaal hoort erbij?

_____

_____

Schrijf de uitspraak of gebeurtenis op die jouw antwoord ondersteunt.

_____

_____

Kies twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Welke vriendelijke reactie zou de hoofdpersoon kunnen helpen?

_____

_____

Boosheid

Emotiekaarten: Geobsedeerd, Strijdlustig, Competitiedrang, Defensief

Kies een woord. Welke gebeurtenis in het verhaal hoort erbij?

_____

_____

Schrijf de uitspraak of gebeurtenis op die jouw antwoord ondersteunt.

_____

_____

Kies twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Welke vriendelijke reactie zou de hoofdpersoon kunnen helpen?

_____

_____

WERKBLAD 4 — Angst en Afkeer

Naam: _____ Datum: _____

Angst

Emotiekaarten: Hypochondrie, Bindingsangst, Verweesd, Fobie - Vrees

Kies een woord. Welke gebeurtenis in het verhaal hoort erbij?

_____

_____

Schrijf de uitspraak of gebeurtenis op die jouw antwoord ondersteunt.

_____

_____

Kies twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Welke vriendelijke reactie zou de hoofdpersoon kunnen helpen?

_____

_____

Afkeer

Emotiekaarten: Gereserveerd, Gesloten, Koel, Gevoelloos

Kies een woord. Welke gebeurtenis in het verhaal hoort erbij?

_____

_____

Schrijf de uitspraak of gebeurtenis op die jouw antwoord ondersteunt.

_____

_____

Kies twee woorden: wat is het verschil?

_____

_____

Welke vriendelijke reactie zou de hoofdpersoon kunnen helpen?

_____

_____

Printbare emotiekaarten

De volgende acht A4-vellen bevatten alle 32 originele emoticons van deel 6, vier per emotiegroep. Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op 100%.

Knipkaarten | Deel 6 | Vel 1

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Genot

Intens genieten van iets aangenaams

Plezier

Genieten van een moment of activiteit

Energiek

Vol kracht en zin om actief te zijn

Vrij

Jezelf kunnen zijn zonder beperkingen

Knipkaarten | Deel 6 | Vel 2

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Loyaliteitsconflict

Innerlijk verdeeld tussen twee belangrijke relaties,

Wiebelig

Emotioneel instabiel en uit balans

Verwaarloosd

Niet gezien of gesteund voelen

Overgevoelig

Sneller geraakt door emoties of situaties

Knipkaarten | Deel 6 | Vel 3

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Ontgoocheld

Teleurgesteld door onverwachte uitkomst

Overrompeld

Onverwachts overvallen worden

Chaotisch

Geen overzicht door verwarring

Mat - Vlak

Weinig emotionele reactie voelen

Knipkaarten | Deel 6 | Vel 4

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Misbruikt

Over je grenzen gegaan voelen

Gebruikt

Allen nuttig geweest zijn voor iets

Onderdrukt

Jezelf niet mogen of durven uiten

Opgesloten

Vastzitten in jezelf of je situatie

Knipkaarten | Deel 6 | Vel 5

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Smachtend

Intens verlangen naar nabijheid

Begeerte

Sterk verlangen naar iemand

Verleiding

Aangetrokken worden door verleiding

Alleen voelen

Je niet verbonden voelen

Knipkaarten | Deel 6 | Vel 6

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Geobsedeerd

Vastzitten in een gedachte of doel

Strijdlustig

Klaar om ergens voor te vechten

Competitiedrang

Willen winnen en jezelf bewijzen

Defensief

Jezelf beschermen tegen kritiek

Knipkaarten | Deel 6 | Vel 7

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Hypochondrie

Overmatige angst voor ziekte

Bindingsangst

‘Angst om je te verbinden

Verweesd

Je verlaten en kwetsbaar voelen

Fobie - Vrees

Sterke angst voor iets specificks

Knipkaarten | Deel 6 | Vel 8

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Gereserveerd

Afstand houden in contact

Gesloten

Jezelf niet openstellen

Koel

Emotioneel afstandelijk

Gevoelloos

Niets meer voelen

EMOTIES.INFO — DE EMOTIESCHOOL

Lespakket deel 7 | Uitgebreide docentenhandleiding

8 volledig uitgewerkte lessen • 32 originele emoticons in de les • 32 modelantwoorden met tekstbewijs • 4 afdrukbare werkbladen • 32 knipkaarten

Voor groep 6–8 (met aanpassing voor jongere leerlingen). Ongeveer 45 minuten per les. Het kaartmateriaal en de woorden zijn afkomstig uit de aangeleverde Nederlandstalige Emoties.info-verzameling.

Didactische uitgangspunten

Een emoticon is een startpunt voor een gesprek, geen bewijs van wat iemand voelt. Laat leerlingen fictieve personages bespreken, nooit hun persoonlijke ervaringen verplicht delen. Verschillende interpretaties zijn mogelijk wanneer een leerling concrete tekstbewijzen gebruikt. Bij signalen van onveiligheid volgt de leerkracht het schoolprotocol.

Lesopbouw

Stap 1: vier kaarten verkennen (5 min). Stap 2: verhaal voorlezen (8 min). Stap 3: vier vragen met antwoorden en doorvragen (15 min). Stap 4: spel of rollenspel (10 min). Stap 5: evaluatie (5 min).

LES 1 · Vreugde

De tentoonstelling in de aula

Leerdoel: vier begrippen uit dezelfde emotiegroep onderscheiden met gebeurtenissen en uitspraken uit een verhaal. Benodigd: vier kaarten, het bijbehorende werkblad, schrijfgerei.

Stap 1 · Emoticons en woorden bekijken (5 minuten)

			
Zelfverzekerd	Stralend	Verheugd	Bewondering

Leerkracht zegt: “Bekijk de gezichten, lees de woorden, en denk aan situaties waarin iemand zich zo zou kunnen voelen. Waarom zijn niet alle vier de woorden hetzelfde?”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Bij de tentoonstelling hangen tekeningen van de klas. Nina heeft dagen aan haar tekening gewerkt. Vlak voordat de ouders binnenkomen, vraagt de leerkracht haar om de rondleiding te beginnen. Nina ademt even diep in, bekijkt haar kaartje met steekwoorden en zegt: “Ik kan dit. Ik heb geoefend.” Terwijl ze vertelt, gaat haar stem steeds zekerder klinken. Aan het eind klapt de groep. Nina lacht breed en haar ogen glanzen. Wanneer ze hoort dat haar opa onverwacht ook is gekomen, roept ze: “Wat fijn dat je er bent!” Ze loopt meteen naar hem toe. Daarna blijft ze staan bij de ingewikkelde maquette van klasgenoot Omar. “Hoe heb jij zulke kleine ramen kunnen maken? Wat knap!”, zegt ze. Omar vertelt hoe lang hij ermee bezig was.

Leerkracht: “Ik lees het nogmaals. Houd een kaart omhoog zodra je een passende aanwijzing hoort. Vertel welke woorden uit het verhaal je keuze ondersteunen.”

Stap 3 · Gesprek met juiste voorbeeldantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Zelfverzekerd’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Nina begint de rondleiding ondanks haar spanning.

Bewijs uit het verhaal: Ze heeft geoefend en zegt: “Ik kan dit.”

Uitleg: Het gaat om vertrouwen in eigen kunnen, niet alleen om een vrolijk gezicht.

Doorvraag: Was Nina helemaal niet zenuwachtig?

Antwoord op de doorvraag: Nee. Zelfvertrouwen en zenuwen kunnen tegelijk voorkomen.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Stralend’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Na het applaus lacht Nina breed en haar ogen glanzen.

Bewijs uit het verhaal: Ze reageert zichtbaar blij op het applaus.

Uitleg: De blijdschap is in haar houding te zien, hoewel uiterlijk nooit alles vertelt.

Doorvraag: Hoe weten we zeker dat het blijdschap is?

Antwoord op de doorvraag: Omdat de tekst haar reactie én de aanleiding beschrijft; een gezicht alleen zou onvoldoende zijn.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Verheugd’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Nina is blij verrast dat haar opa toch op de tentoonstelling is.

Bewijs uit het verhaal: Ze roept: “Wat fijn dat je er bent!” en loopt naar hem toe.

Uitleg: Er gebeurt onverwacht iets positiefs waarop zij blij reageert.

Doorvraag: Waarom is dit anders dan trots?

Antwoord op de doorvraag: De aanleiding is de onverwachte komst van opa, niet haar eigen prestatie.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Bewondering’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Nina bewondert de maquette van Omar.

Bewijs uit het verhaal: Ze vraagt hoe de kleine ramen gemaakt zijn en zegt: “Wat knap!”

Uitleg: Bewondering gaat over waardering voor wat iemand of iets bijzonder maakt.

Doorvraag: Is bewonderen hetzelfde als jaloers zijn?

Antwoord op de doorvraag: Nee, Nina prijst de vaardigheid van Omar zonder die van hem te willen afpakken.

Stap 4 · Spel: kies, bewijs en vergelijk (10 minuten)

Leg de vier kaarten op tafel. Lees om beurten een concrete gebeurtenis uit het verhaal zonder het emotiewoord te noemen. De anderen kiezen een kaart, geven één tekstbewijs en vertellen waarom een andere kaart minder goed past. Wissel van rol na elke beurt. De leerkracht vraagt: “Wat gebeurde er? Wat dacht of zei het personage? Welke emotie zou daarbij kunnen passen?”

Stap 5 · Afsluiting en nakijken (5 minuten)

Laat elk kind twee kaarten kiezen en voor elke kaart één eigen fictieve zin schrijven of tekenen. Goed als de zin een specifieke situatie bevat, de emotie daarbij voorstelbaar is en het kind een reden kan noemen. Een andere onderbouwde interpretatie telt mee. Voor groep 6: twee begrippen; groep 7–8: alle vier vergelijken.

LES 2 · Verdriet

De vergeten brief

Leerdoel: vier begrippen uit dezelfde emotiegroep onderscheiden met gebeurtenissen en uitspraken uit een verhaal. Benodigd: vier kaarten, het bijbehorende werkblad, schrijfgerei.

Stap 1 · Emoticons en woorden bekijken (5 minuten)

			
Aangetast	Emotioneel	Emotionele pijn	Zelfmedelijden

Leerkracht zegt: “Bekijk de gezichten, lees de woorden, en denk aan situaties waarin iemand zich zo zou kunnen voelen. Waarom zijn niet alle vier de woorden hetzelfde?”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Milan had een brief geschreven voor zijn vriend die naar een andere stad verhuisde. Tijdens het afscheid wilde hij die geven. Maar als hij zijn tas opent, blijkt de brief nog op zijn bureau te liggen. “Die brief was belangrijk voor mij,” zegt hij met zachte stem. Hij voelt zich geraakt door wat er misging. De juf biedt aan om de brief later op te sturen, maar Milan heeft tranen in zijn ogen. Hij vertelt dat hij zijn vriend elke dag zal missen. Tijdens de pauze zegt Milan: “Er verandert zoveel tegelijk; ik weet even niet hoe ik dit moet vertellen.” Na een tijdje klaagt hij: “Mij overkomt ook altijd alles; niemand heeft het zo moeilijk als ik.” Zijn vriendin Lotte luistert en zegt: “Het is heel verdrietig. Zullen we samen een foto en een nieuwe envelop zoeken?” Milan knikt.

Leerkracht: “Ik lees het nogmaals. Houd een kaart omhoog zodra je een passende aanwijzing hoort. Vertel welke woorden uit het verhaal je keuze ondersteunen.”

Stap 3 · Gesprek met juiste voorbeeldantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Aangetast’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Milan voelt zich diep geraakt doordat het afscheid anders verloopt.

Bewijs uit het verhaal: Hij zegt dat de vergeten brief belangrijk voor hem was.

Uitleg: De gebeurtenis raakt hem persoonlijk; het woord zegt niets over zijn waarde als persoon.

Doorvraag: Is één fout genoeg om te bepalen hoe Milan zich de hele dag voelt?

Antwoord op de doorvraag: Nee, we weten alleen wat de tekst over dit moment laat zien.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Emotioneel’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Milan krijgt tranen in zijn ogen en vindt het moeilijk om te praten.

Bewijs uit het verhaal: De tekst noemt zijn tranen en zachte stem.

Uitleg: Zijn gevoel is zichtbaar sterk aanwezig; dat is niet verkeerd.

Doorvraag: Mag iemand emotioneel zijn zonder te huilen?

Antwoord op de doorvraag: Ja, emoties kunnen ook zonder tranen sterk zijn.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Emotionele pijn’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Het vooruitzicht zijn vriend te missen doet Milan innerlijk pijn.

Bewijs uit het verhaal: Hij zegt dat hij zijn vriend elke dag zal missen.

Uitleg: Deze pijn gaat over gemis en verdriet, niet over een lichamelijke wond.

Doorvraag: Wat is een behulpzame reactie?

Antwoord op de doorvraag: Luisteren en vragen of Milan iets nodig heeft, zonder zijn verdriet weg te praten.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Zelfmedelijden’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Milan zegt dat hem altijd alles overkomt en niemand het zo moeilijk heeft.

Bewijs uit het verhaal: Hij gebruikt de woorden “altijd” en “niemand”.

Uitleg: In dit moment richt hij zijn aandacht sterk op zijn eigen tegenslag; dat is geen vaste eigenschap.

Doorvraag: Welke reactie kan Milan verder helpen?

Antwoord op de doorvraag: Erkenning van zijn verdriet, gevolgd door een kleine haalbare stap zoals de brief opsturen.

Stap 4 · Spel: kies, bewijs en vergelijk (10 minuten)

Leg de vier kaarten op tafel. Lees om beurten een concrete gebeurtenis uit het verhaal zonder het emotiewoord te noemen. De anderen kiezen een kaart, geven één tekstbewijs en vertellen waarom een andere kaart minder goed past. Wissel van rol na elke beurt. De leerkracht vraagt: “Wat gebeurde er? Wat dacht of zei het personage? Welke emotie zou daarbij kunnen passen?”

Stap 5 · Afsluiting en nakijken (5 minuten)

Laat elk kind twee kaarten kiezen en voor elke kaart één eigen fictieve zin schrijven of tekenen. Goed als de zin een specifieke situatie bevat, de emotie daarbij voorstelbaar is en het kind een reden kan noemen. Een andere onderbouwde interpretatie telt mee. Voor groep 6: twee begrippen; groep 7–8: alle vier vergelijken.

LES 3 · Verbazing

De stilte na het optreden

Leerdoel: vier begrippen uit dezelfde emotiegroep onderscheiden met gebeurtenissen en uitspraken uit een verhaal. Benodigd: vier kaarten, het bijbehorende werkblad, schrijfgerei.

Stap 1 · Emoticons en woorden bekijken (5 minuten)

			
Bedwelmd	Gelaten	Dromerig	Vertwijfeld

Leerkracht zegt: “Bekijk de gezichten, lees de woorden, en denk aan situaties waarin iemand zich zo zou kunnen voelen. Waarom zijn niet alle vier de woorden hetzelfde?”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Op vrijdag is er een talentenmiddag. Eerst zijn er luid applaus, felle lampen en muziek. Wanneer de muziek stopt, blijft Yara even stil staan. Ze knippert en zegt: “Wacht, ik moet al die indrukken even verwerken.” De leerkracht biedt een rustig plekje aan. Daar gaat Yara zitten. “Het is zoals het is,” zegt ze als blijkt dat haar groep geen prijs won. “We hebben toch samen gespeeld.” Ze staart even naar de wolken en denkt aan een nieuw optreden met een zelfgebouwde raket. Als de klas vraagt of ze volgende week weer mee wil doen, twijfelt ze. “Ik wil graag, maar ik weet nog niet of ik het durf. Misschien heb ik eerst een plan nodig.”

Leerkracht: “Ik lees het nogmaals. Houd een kaart omhoog zodra je een passende aanwijzing hoort. Vertel welke woorden uit het verhaal je keuze ondersteunen.”

Stap 3 · Gesprek met juiste voorbeeldantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Bedwelmd’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Yara voelt zich na de drukke muziek even overdonderd door indrukken.

Bewijs uit het verhaal: Ze knippert, is stil en vraagt om tijd om alles te verwerken.

Uitleg: Veel prikkels kunnen iemand tijdelijk uit balans brengen; we spreken hier niet van middelengebruik.

Doorvraag: Welke hulp krijgt Yara?

Antwoord op de doorvraag: Een rustige plek en ruimte om bij te komen.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gelaten’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Yara accepteert rustig dat haar groep geen prijs heeft gewonnen.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt: “Het is zoals het is.”

Uitleg: Gelaten betekent hier niet dat ze niets voelde, maar dat ze het zonder groot protest accepteert.

Doorvraag: Kan gelatenheid samengaan met teleurstelling?

Antwoord op de doorvraag: Ja; iemand kan teleurgesteld zijn en de uitslag toch accepteren.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Dromerig’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Yara staart naar de wolken en bedenkt een voorstelling met een raket.

Bewijs uit het verhaal: Ze is even in gedachten bij een toekomstig optreden.

Uitleg: Ze dwaalt met haar aandacht weg naar haar verbeelding.

Doorvraag: Is dromen altijd slecht opletten?

Antwoord op de doorvraag: Nee; verbeelding kan ook creatieve ideeën opleveren.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Vertwijfeld’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Yara weet niet of ze opnieuw durft op te treden.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt: “Ik wil graag, maar ik weet nog niet of ik het durf.”

Uitleg: Twee gedachten trekken haar verschillende kanten op; ze twijfelt.

Doorvraag: Wat kan helpen bij twijfel?

Antwoord op de doorvraag: Opties onderzoeken, een plan maken en rustig kiezen.

Stap 4 · Spel: kies, bewijs en vergelijk (10 minuten)

Leg de vier kaarten op tafel. Lees om beurten een concrete gebeurtenis uit het verhaal zonder het emotiewoord te noemen. De anderen kiezen een kaart, geven één tekstbewijs en vertellen waarom een andere kaart minder goed past. Wissel van rol na elke beurt. De leerkracht vraagt: “Wat gebeurde er? Wat dacht of zei het personage? Welke emotie zou daarbij kunnen passen?”

Stap 5 · Afsluiting en nakijken (5 minuten)

Laat elk kind twee kaarten kiezen en voor elke kaart één eigen fictieve zin schrijven of tekenen. Goed als de zin een specifieke situatie bevat, de emotie daarbij voorstelbaar is en het kind een reden kan noemen. Een andere onderbouwde interpretatie telt mee. Voor groep 6: twee begrippen; groep 7–8: alle vier vergelijken.

LES 4 · Schaamte / Schuld

De lastige groepsopdracht

Leerdoel: vier begrippen uit dezelfde emotiegroep onderscheiden met gebeurtenissen en uitspraken uit een verhaal. Benodigd: vier kaarten, het bijbehorende werkblad, schrijfgerei.

Stap 1 · Emoticons en woorden bekijken (5 minuten)

			
Beperkt	Gedwongen	Minachting	Machtig

Leerkracht zegt: “Bekijk de gezichten, lees de woorden, en denk aan situaties waarin iemand zich zo zou kunnen voelen. Waarom zijn niet alle vier de woorden hetzelfde?”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Vier leerlingen bouwen samen een toren van karton. Sam heeft een blessure aan zijn pols en kan de zware stukken niet tillen. “Ik wil wel helpen, maar ik kan nu niet alles,” zegt hij. Zijn klasgenoten geven hem daarom de taak om te meten. Als de groep bijna klaar is, zegt een oudere leerling tegen Noor: “Jij móét mijn ontwerp gebruiken, anders mag je niet meedoen.” Noor kijkt ongemakkelijk en vraagt de leerkracht om hulp. Aan de andere tafel lacht iemand om een mislukte toren: “Jullie kunnen ook helemaal niets.” De leerkracht grijpt in: “Zo praten we niet over elkaar.” Even later probeert dezelfde leerling de schaar af te pakken: “Ik bepaal hier alles.” De leerkracht legt uit dat invloed gebruiken om anderen klein te maken geen goed leiderschap is.

Leerkracht: “Ik lees het nogmaals. Houd een kaart omhoog zodra je een passende aanwijzing hoort. Vertel welke woorden uit het verhaal je keuze ondersteunen.”

Stap 3 · Gesprek met juiste voorbeeldantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Beperkt’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Sam kan door zijn pols tijdelijk niet alle taken uitvoeren.

Bewijs uit het verhaal: Hij vertelt dat hij de zware stukken niet kan tillen.

Uitleg: Beperkt beschrijft hier wat Sam op dit moment kan doen, niet wie hij is.

Doorvraag: Hoe kan de klas Sam laten meedoen?

Antwoord op de doorvraag: Door taken te verdelen zodat hij kan meten of plannen.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gedwongen’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Noor krijgt druk om tegen haar eigen keuze in te handelen.

Bewijs uit het verhaal: De andere leerling zegt: “Jij móét mijn ontwerp gebruiken.”

Uitleg: Dwingen is iemand keuzevrijheid ontnemen; de leerkracht stopt dit.

Doorvraag: Wat kan Noor zeggen of doen?

Antwoord op de doorvraag: “Ik wil zelf kunnen kiezen,” en steun vragen aan de leerkracht.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Minachting’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Een leerling spreekt neerbuigend over de mislukte toren.

Bewijs uit het verhaal: Hij zegt: “Jullie kunnen ook helemaal niets.”

Uitleg: Hij behandelt de anderen alsof ze minder waard zijn.

Doorvraag: Wat is een respectvol alternatief?

Antwoord op de doorvraag: “De toren is gevallen; zullen we kijken hoe we hem sterker maken?”

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Machtig’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Een leerling gebruikt zijn positie om te bepalen wat anderen doen.

Bewijs uit het verhaal: Hij zegt: “Ik bepaal hier alles” en wil de schaar afpakken.

Uitleg: Macht kan misbruikt worden; samenwerken betekent ook de grenzen van anderen respecteren.

Doorvraag: Is je sterk voelen altijd verkeerd?

Antwoord op de doorvraag: Nee, maar anderen domineren of kleineren is niet goed.

Stap 4 · Spel: kies, bewijs en vergelijk (10 minuten)

Leg de vier kaarten op tafel. Lees om beurten een concrete gebeurtenis uit het verhaal zonder het emotiewoord te noemen. De anderen kiezen een kaart, geven één tekstbewijs en vertellen waarom een andere kaart minder goed past. Wissel van rol na elke beurt. De leerkracht vraagt: “Wat gebeurde er? Wat dacht of zei het personage? Welke emotie zou daarbij kunnen passen?”

Stap 5 · Afsluiting en nakijken (5 minuten)

Laat elk kind twee kaarten kiezen en voor elke kaart één eigen fictieve zin schrijven of tekenen. Goed als de zin een specifieke situatie bevat, de emotie daarbij voorstelbaar is en het kind een reden kan noemen. Een andere onderbouwde interpretatie telt mee. Voor groep 6: twee begrippen; groep 7–8: alle vier vergelijken.

LES 5 · Liefde

De knuffel in de logeertas

Leerdoel: vier begrippen uit dezelfde emotiegroep onderscheiden met gebeurtenissen en uitspraken uit een verhaal. Benodigd: vier kaarten, het bijbehorende werkblad, schrijfgerei.

Stap 1 · Emoticons en woorden bekijken (5 minuten)

			
Leegte	Behoeftig	Hebzucht	Gehecht

Leerkracht zegt: “Bekijk de gezichten, lees de woorden, en denk aan situaties waarin iemand zich zo zou kunnen voelen. Waarom zijn niet alle vier de woorden hetzelfde?”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Lina gaat voor het eerst bij haar tante logeren. Als ze haar tas inpakt, merkt ze dat het huis zonder haar broertje een beetje leeg zal voelen. “Ik ga hem missen,” zegt ze. Ze vraagt haar moeder meerdere keren of ze haar vanavond kan bellen, want ze heeft behoefte aan geruststelling. In de speelgoedwinkel ziet ze een rek vol knuffels. “Ik wil ze allemaal mee!”, roept ze. Haar moeder antwoordt dat er ruimte is voor één knuffel. Lina kiest haar oude, zachte beer die ze al jaren bij zich houdt. Bij haar tante zet ze de beer op het kussen. “Deze ken ik zo goed. Hij helpt me herinneren aan thuis,” zegt ze.

Leerkracht: “Ik lees het nogmaals. Houd een kaart omhoog zodra je een passende aanwijzing hoort. Vertel welke woorden uit het verhaal je keuze ondersteunen.”

Stap 3 · Gesprek met juiste voorbeeldantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Leegte’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Lina ervaart een leeg gevoel bij het vooruitzicht thuis te missen.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat het huis zonder haar broertje leeg zal voelen.

Uitleg: Het woord beschrijft hier gemis van vertrouwde verbondenheid.

Doorvraag: Betekent leegte dat Lina niemand liefheeft?

Antwoord op de doorvraag: Nee, juist het missen laat haar verbondenheid zien.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Behoeftig’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Lina vraagt meerdere keren om contact en geruststelling.

Bewijs uit het verhaal: Ze vraagt of haar moeder haar die avond kan bellen.

Uitleg: Ze heeft in die nieuwe situatie behoefte aan nabijheid en bevestiging; dat mag ze aangeven.

Doorvraag: Wat is een behulpzaam antwoord van moeder?

Antwoord op de doorvraag: Een duidelijke afspraak maken over bellen en haar gevoel erkennen.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Hebzucht’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Lina wil alle knuffels uit de winkel mee.

Bewijs uit het verhaal: Ze roept: “Ik wil ze allemaal mee!”

Uitleg: De wens om steeds meer te hebben staat hier centraal; dat zegt niets over haar hele karakter.

Doorvraag: Hoe kan moeder een grens stellen zonder te beschamen?

Antwoord op de doorvraag: Rustig vertellen dat ze één knuffel mag kiezen.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gehecht’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Lina kiest haar oude beer vanwege vertrouwdheid.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat die haar aan thuis doet denken.

Uitleg: Gehechtheid gaat om de bijzondere betekenis van iets of iemand.

Doorvraag: Waarom is haar oude beer belangrijker dan een nieuwe?

Antwoord op de doorvraag: Hij hoort bij eerdere vertrouwde ervaringen en geeft haar houvast.

Stap 4 · Spel: kies, bewijs en vergelijk (10 minuten)

Leg de vier kaarten op tafel. Lees om beurten een concrete gebeurtenis uit het verhaal zonder het emotiewoord te noemen. De anderen kiezen een kaart, geven één tekstbewijs en vertellen waarom een andere kaart minder goed past. Wissel van rol na elke beurt. De leerkracht vraagt: “Wat gebeurde er? Wat dacht of zei het personage? Welke emotie zou daarbij kunnen passen?”

Stap 5 · Afsluiting en nakijken (5 minuten)

Laat elk kind twee kaarten kiezen en voor elke kaart één eigen fictieve zin schrijven of tekenen. Goed als de zin een specifieke situatie bevat, de emotie daarbij voorstelbaar is en het kind een reden kan noemen. Een andere onderbouwde interpretatie telt mee. Voor groep 6: twee begrippen; groep 7–8: alle vier vergelijken.

LES 6 · Boosheid

De eindeloze wachtrij

Leerdoel: vier begrippen uit dezelfde emotiegroep onderscheiden met gebeurtenissen en uitspraken uit een verhaal. Benodigd: vier kaarten, het bijbehorende werkblad, schrijfgerei.

Stap 1 · Emoticons en woorden bekijken (5 minuten)

			
Opgefokt	Aanvallend	Beu - Het zat zijn	Verbitterd

Leerkracht zegt: “Bekijk de gezichten, lees de woorden, en denk aan situaties waarin iemand zich zo zou kunnen voelen. Waarom zijn niet alle vier de woorden hetzelfde?”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Bij het schoolfeest moet Jesse lang wachten op de klimwand. Er is veel lawaai en iemand duwt telkens tegen zijn rugzak. Jesse merkt dat zijn hart sneller klopt en dat hij zijn handen stevig tot vuisten balt. “Ik heb het echt helemaal gehad met dat wachten,” zegt hij. Een andere leerling probeert voor te dringen. Jesse stapt abrupt naar voren, wijst met zijn vinger en roept: “Weg daar!” De begeleider komt ertussen en helpt hem afstand te nemen. Later zegt Jesse: “Ze doen dit iedere keer. Ik geloof niet dat ze ooit eerlijk worden.” De begeleider vraagt welke oplossing Jesse vandaag zou kunnen helpen, in plaats van te voorspellen wat iedereen altijd doet.

Leerkracht: “Ik lees het nogmaals. Houd een kaart omhoog zodra je een passende aanwijzing hoort. Vertel welke woorden uit het verhaal je keuze ondersteunen.”

Stap 3 · Gesprek met juiste voorbeeldantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Opgefokt’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Jesse raakt door drukte en wachten sterk gespannen en opgejaagd.

Bewijs uit het verhaal: De tekst noemt snel kloppend hart en gebalde vuisten.

Uitleg: Opgefokt is hier een sterk geactiveerde toestand; dat is nog geen agressieve handeling.

Doorvraag: Wat kan Jesse doen voordat hij reageert?

Antwoord op de doorvraag: Afstand nemen, rustig ademen en zijn probleem benoemen.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Aanvallend’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Jesse stapt op iemand af en roept dreigend.

Bewijs uit het verhaal: Hij wijst met zijn vinger en roept: “Weg daar!”

Uitleg: Zijn gedrag is aanvallend omdat hij de ander intimideert; de begeleider onderbreekt dit.

Doorvraag: Wat had hij ook kunnen zeggen?

Antwoord op de doorvraag: “Ik stond hier al. Wil je achteraan aansluiten?”

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Beu - Het zat zijn’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Jesse heeft geen geduld meer met de lange wachtrij.

Bewijs uit het verhaal: Hij zegt: “Ik heb het echt helemaal gehad.”

Uitleg: Beu zijn gaat over een grens bereiken bij iets dat lang doorgaat.

Doorvraag: Is beu zijn hetzelfde als iemand aanvallen?

Antwoord op de doorvraag: Nee, de irritatie is een gevoel, aanvallen is gedrag.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Verbitterd’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Jesse denkt dat de anderen nooit eerlijk zullen zijn.

Bewijs uit het verhaal: Hij zegt: “Ze doen dit iedere keer ... ooit eerlijk.”

Uitleg: Zijn negatieve oordeel blijft aanhouden en wordt breed; de leerkracht helpt dit te onderzoeken.

Doorvraag: Welk tegenvoorbeeld kan helpen?

Antwoord op de doorvraag: Vragen of er ook momenten waren waarop anderen wél eerlijk wachtten.

Stap 4 · Spel: kies, bewijs en vergelijk (10 minuten)

Leg de vier kaarten op tafel. Lees om beurten een concrete gebeurtenis uit het verhaal zonder het emotiewoord te noemen. De anderen kiezen een kaart, geven één tekstbewijs en vertellen waarom een andere kaart minder goed past. Wissel van rol na elke beurt. De leerkracht vraagt: “Wat gebeurde er? Wat dacht of zei het personage? Welke emotie zou daarbij kunnen passen?”

Stap 5 · Afsluiting en nakijken (5 minuten)

Laat elk kind twee kaarten kiezen en voor elke kaart één eigen fictieve zin schrijven of tekenen. Goed als de zin een specifieke situatie bevat, de emotie daarbij voorstelbaar is en het kind een reden kan noemen. Een andere onderbouwde interpretatie telt mee. Voor groep 6: twee begrippen; groep 7–8: alle vier vergelijken.

LES 7 · Angst

De drukte bij het oversteken

Leerdoel: vier begrippen uit dezelfde emotiegroep onderscheiden met gebeurtenissen en uitspraken uit een verhaal. Benodigd: vier kaarten, het bijbehorende werkblad, schrijfgerei.

Stap 1 · Emoticons en woorden bekijken (5 minuten)

			
Overmoedig	Bedreigd	Gestresst	Gehaast

Leerkracht zegt: “Bekijk de gezichten, lees de woorden, en denk aan situaties waarin iemand zich zo zou kunnen voelen. Waarom zijn niet alle vier de woorden hetzelfde?”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Amir en zijn klas lopen naar de bibliotheek. Zijn vriend roept: “Ik durf nog wel snel voor die fiets langs!” en zet een stap richting het fietspad. De leerkracht houdt hem tegen en wijst op de afspraak dat iedereen bij het stoplicht wacht. Op de terugweg staat een onbekende volwassene plots vlak voor Amir en roept hard. Amir schrikt en loopt naar de leerkracht. Hij zegt: “Dat voelde bedreigend.” Door alle gebeurtenissen denkt Amir dat hij zijn groep straks kwijt zal raken; hij blijft gespannen en piekert. Wanneer de klas bijna te laat terug is, wil Amir sneller lopen. Hij trekt aan zijn tas en zegt: “We moeten nú gaan!” De leerkracht antwoordt dat veiligheid belangrijker is dan snelheid.

Leerkracht: “Ik lees het nogmaals. Houd een kaart omhoog zodra je een passende aanwijzing hoort. Vertel welke woorden uit het verhaal je keuze ondersteunen.”

Stap 3 · Gesprek met juiste voorbeeldantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Overmoedig’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: De vriend van Amir wil zonder goed te kijken vóór een fiets oversteken.

Bewijs uit het verhaal: Hij zegt dat hij nog wel snel langs de fiets durft.

Uitleg: Overmoedig is te veel vertrouwen nemen in een riskante situatie.

Doorvraag: Wat is de veilige keuze?

Antwoord op de doorvraag: Wachten bij het stoplicht en de aanwijzingen volgen.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Bedreigd’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Amir voelt zich onveilig als iemand plotseling vlakbij hard roept.

Bewijs uit het verhaal: Hij zoekt meteen de leerkracht op.

Uitleg: Het gevoel van bedreiging is serieus; de leerkracht biedt veiligheid en onderzoekt de situatie.

Doorvraag: Hoe helpt de leerkracht?

Antwoord op de doorvraag: Door bij Amir te blijven, rust te bieden en zo nodig passende hulp in te schakelen.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gestresst’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Amir blijft piekeren dat hij zijn groep kwijt zal raken.

Bewijs uit het verhaal: Na het voorval blijft hij gespannen.

Uitleg: Stress is hier aanhoudende spanning door zorgen over wat kan gebeuren.

Doorvraag: Wat kan spanning verminderen?

Antwoord op de doorvraag: Samen afspreken waar de groep loopt en bij wie Amir kan blijven.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Gehaast’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Amir wil heel snel naar school terug.

Bewijs uit het verhaal: Hij trekt aan zijn tas en zegt: “We moeten nú gaan!”

Uitleg: Gehaast gaat over het gevoel te weinig tijd te hebben en daardoor te versnellen.

Doorvraag: Waarom is snel lopen niet altijd de beste oplossing?

Antwoord op de doorvraag: Omdat haast het verkeer onveiliger kan maken.

Stap 4 · Spel: kies, bewijs en vergelijk (10 minuten)

Leg de vier kaarten op tafel. Lees om beurten een concrete gebeurtenis uit het verhaal zonder het emotiewoord te noemen. De anderen kiezen een kaart, geven één tekstbewijs en vertellen waarom een andere kaart minder goed past. Wissel van rol na elke beurt. De leerkracht vraagt: “Wat gebeurde er? Wat dacht of zei het personage? Welke emotie zou daarbij kunnen passen?”

Stap 5 · Afsluiting en nakijken (5 minuten)

Laat elk kind twee kaarten kiezen en voor elke kaart één eigen fictieve zin schrijven of tekenen. Goed als de zin een specifieke situatie bevat, de emotie daarbij voorstelbaar is en het kind een reden kan noemen. Een andere onderbouwde interpretatie telt mee. Voor groep 6: twee begrippen; groep 7–8: alle vier vergelijken.

LES 8 · Afkeer

Het plein na de pauze

Leerdoel: vier begrippen uit dezelfde emotiegroep onderscheiden met gebeurtenissen en uitspraken uit een verhaal. Benodigd: vier kaarten, het bijbehorende werkblad, schrijfgerei.

Stap 1 · Emoticons en woorden bekijken (5 minuten)

			
Knoop in maag	Belast	Het vreet aan je	Lastig gevallen

Leerkracht zegt: “Bekijk de gezichten, lees de woorden, en denk aan situaties waarin iemand zich zo zou kunnen voelen. Waarom zijn niet alle vier de woorden hetzelfde?”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Na de pauze ziet Eva afval naast de prullenbak. Ze loopt erheen, maar voelt meteen een vervelende spanning in haar buik. “Ik krijg er een knoop van in mijn maag,” zegt ze. Ze denkt aan de dieren die afval kunnen inslikken. De klas heeft die dag al een druk programma gehad en Eva vertelt dat de extra opruimtaak voor haar zwaar voelt. Ze blijft denken aan de rommel en zegt: “Het zit maar in mijn hoofd, ik kan het niet loslaten.” Dan blijft een andere leerling haar telkens aanspreken terwijl ze om rust vraagt. Eva zegt: “Ik wil even met rust gelaten worden.” De leerkracht helpt een taakverdeling maken en spreekt af dat iedereen haar grens respecteert.

Leerkracht: “Ik lees het nogmaals. Houd een kaart omhoog zodra je een passende aanwijzing hoort. Vertel welke woorden uit het verhaal je keuze ondersteunen.”

Stap 3 · Gesprek met juiste voorbeeldantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Knoop in maag’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Eva ervaart lichamelijke spanning wanneer ze de rommel ziet.

Bewijs uit het verhaal: Ze benoemt de knoop in haar maag.

Uitleg: Dit is een alledaagse uitdrukking voor spanning of onbehagen; het is geen medische diagnose.

Doorvraag: Kan een gevoel ook lichamelijk merkbaar zijn?

Antwoord op de doorvraag: Ja, bijvoorbeeld in buik, ademhaling of spieren.

Vraag 2. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Belast’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Eva vindt de extra taak zwaar na een drukke dag.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat ze al veel taken heeft gehad.

Uitleg: Belast verwijst hier naar het gevoel dat er te veel op haar afkomt.

Doorvraag: Wat kan helpen?

Antwoord op de doorvraag: De opruimtaak eerlijk verdelen en ruimte voor pauze maken.

Vraag 3. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Het vreet aan je’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Eva blijft piekeren over de rommel en de gevolgen.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat ze de gedachte niet kan loslaten.

Uitleg: Dit is beeldspraak voor een zorg die haar blijft bezighouden.

Doorvraag: Wat kan Eva helpen om weer verder te gaan?

Antwoord op de doorvraag: Een haalbaar plan maken en daarna de aandacht verleggen.

Vraag 4. Welk moment uit het verhaal past bij ‘Lastig gevallen’ en waarom?

Goed voorbeeldantwoord: Een leerling blijft Eva aanspreken terwijl ze rust wil.

Bewijs uit het verhaal: Eva vraagt duidelijk met rust gelaten te worden.

Uitleg: Haar grens wordt niet gerespecteerd; de leerkracht helpt haar die te bewaken.

Doorvraag: Wat moet de ander doen?

Antwoord op de doorvraag: Stoppen met aandringen en haar verzoek respecteren.

Stap 4 · Spel: kies, bewijs en vergelijk (10 minuten)

Leg de vier kaarten op tafel. Lees om beurten een concrete gebeurtenis uit het verhaal zonder het emotiewoord te noemen. De anderen kiezen een kaart, geven één tekstbewijs en vertellen waarom een andere kaart minder goed past. Wissel van rol na elke beurt. De leerkracht vraagt: “Wat gebeurde er? Wat dacht of zei het personage? Welke emotie zou daarbij kunnen passen?”

Stap 5 · Afsluiting en nakijken (5 minuten)

Laat elk kind twee kaarten kiezen en voor elke kaart één eigen fictieve zin schrijven of tekenen. Goed als de zin een specifieke situatie bevat, de emotie daarbij voorstelbaar is en het kind een reden kan noemen. Een andere onderbouwde interpretatie telt mee. Voor groep 6: twee begrippen; groep 7–8: alle vier vergelijken.

Werkblad 1 | Deel 7

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Vreugde en Verdriet.

Vreugde

Woorden: Zelfverzekerd, Stralend, Verheugd, Bewondering

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Verdriet

Woorden: Aangetast, Emotioneel, Emotionele pijn, Zelfmedelijden

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 2 | Deel 7

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Verbazing en Schaamte / Schuld.

Verbazing

Woorden: Bedwelmd, Gelaten, Dromerig, Vertwijfeld

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Schaamte / Schuld

Woorden: Beperkt, Gedwongen, Minachting, Machtig

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 3 | Deel 7

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Liefde en Boosheid.

Liefde

Woorden: Leegte, Behoeftig, Hebzucht, Gehecht

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Boosheid

Woorden: Opgefokt, Aanvallend, Beu - Het zat zijn, Verbitterd

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 4 | Deel 7

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Angst en Afkeer.

Angst

Woorden: Overmoedig, Bedreigd, Gestresst, Gehaast

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Afkeer

Woorden: Knoop in maag, Belast, Het vreet aan je, Lastig gevallen

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Knipkaarten | Deel 7 | Vel 1

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Zelfverzekerd

Vertrouwen in jezelt en je keuzes

Stralend

Blijdschap die zichtbaar uitstraalt

Verheugd

Biij verrast door iets positiefs

Bewondering

Waardering voor iets bijzonders

Knipkaarten | Deel 7 | Vel 2

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Aangetast

Innerlik geraakt of beschadigd voelen

Emotioneel

Sterk geraakt en zichtbaar aangedaan

Emotionele pijn

Diep en aanhoudend innerlijk verdriet

Zelfmedelijden

In je eigen pijn blijven hangen

Knipkaarten | Deel 7 | Vel 3

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Bedwelmd

Verdoofd door indrukken

Gelaten

Rustig accepteren zonder sterke reactie

Dromerig

Afwezig en verzonken in gedachten

Vertwijfeld

Twijfelen door tegenstrijdige indrukken

Knipkaarten | Deel 7 | Vel 4

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Beperkt

Tegengehouden worden in wie je bent

Gedwongen

Geen keuze voelen, tegen je wil in

Minachting

Neerkijken op jezelf of een ander

Machtig

Je groot voelen ten koste van anderen

Knipkaarten | Deel 7 | Vel 5

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Leegte

Innerlijk gemis van liefde

Behoeftig

Sterke behoefte aan aandacht of bevestiging

Hebzucht

Meer willen dan genoeg is

Gehecht

Moeite hebben met losiaten

Knipkaarten | Deel 7 | Vel 6

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Opgefokt

Overprikkeld en snel boos reageren

Aanvallend

Fel reageren op anderen

Beu - Het zat zijn

Genoeg hebben van een situatie

Verbitterd

Blivend boos door oude pijn

Knipkaarten | Deel 7 | Vel 7

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

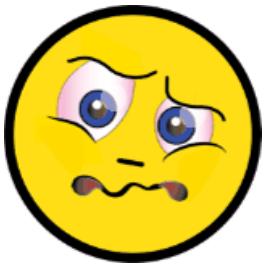
Overmoedig

Risico nemen om angst te overschreeuwen

Bedreigd

Gevaar ervaren voor jezelf

Gestresst

Overbelast door druk

Gehaast

Druk voelen om snel te handelen

Knipkaarten | Deel 7 | Vel 8

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Knoop in maag

Lichamelijk ongemak door spanning

Belast

Te veel dragen, emotionee! of mentaal

Het vreet aan je

Iets blijft knagen en energie kosten

Lastig gevallen

Je gestoord of lastiggevallen voelen

EMOTIES.INFO | DEEL 8 UITGEBREID

Acht volledig uitgewerkte lessen met originele emoticons, fictieve verhalen, modelantwoorden, bewijs uit de tekst en knipkaarten.

Voor groep 4–8; pas taal en moeilijkheid aan. Richttijd 45–55 minuten per les. Leerlingen hoeven geen persoonlijke emoties te onthullen. Een emoticon is een gespreksmiddel, geen diagnose.

Inhoud: acht lessen, vervolgens vier bestaande werkbladen en acht bladen met de 32 originele knipkaarten.

LES 1 | Vreugde

Het atelier van nieuwe ideeën

Doel: leerlingen onderscheiden verwante gevoelens met een concrete gebeurtenis als bewijs, en leren dat dezelfde situatie verschillende reacties kan oproepen.

Benodigd: de bijbehorende knipkaarten (achter in dit pakket), papier, potlood. Tijd: 45–55 minuten.

Stap 1 · Bekijk de emoticons (7 minuten)

Geïnspireerd

Vervuld

Zeg letterlijk: “Bekijk de gezichten en lees de woorden. Wat denken jullie dat het verschil is? Je mag twijfelen: aan een gezicht alleen kun je niet zeker weten wat iemand voelt.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8–10 minuten)

Mila en Youssef krijgen de opdracht een speelplek voor de buurt te ontwerpen. Eerst tekenen ze allebei een gewone glijbaan. Wanneer de leerkracht foto’s laat zien van een tuin met muziekstenen en een rolstoelvriendelijke route, begint Mila steeds sneller te schetsen. “Wat als je op de stenen verschillende geluiden kunt maken?” vraagt ze. Youssef bedenkt een schaduwplek waar iedereen kan zitten. Na het bouwen van een kartonnen maquette plaatsen ze hun werk midden op tafel. Ze zien dat de ideeën bij elkaar passen. Mila blijft er even stil naar kijken. Ze wil niets meer toevoegen: dit ontwerp vertelt precies wat ze samen wilden laten zien.

Kern voor de leerkracht: De foto’s brengen Mila op nieuwe ideeën. Aan het eind ervaart ze diepe tevredenheid omdat het ontwerp voor haar af voelt.

Stap 3 · Gesprek met oplossingen (15 minuten)

Vraag 1. Wat zette Mila aan het denken?

Modelantwoord: De foto’s van een tuin met muziekstenen en een toegankelijke route.

Bewijs uit het verhaal: Ze begon direct nieuwe schetsen te maken en bedacht zelf muzikale stenen.

Uitleg en doorvraag: Geïnspireerd gaat over nieuwe ideeën krijgen; dit gebeurt vóórdat het werk af is.

Vraag 2. Waaraan merk je dat Mila zich vervuld voelt?

Modelantwoord: Ze kijkt naar de maquette en wil niets meer toevoegen.

Bewijs uit het verhaal: In het verhaal staat dat het ontwerp precies laat zien wat zij samen wilden maken.

Uitleg en doorvraag: Vervuld betekent hier een diep gevoel dat iets waardevols compleet is.

Vraag 3. Kan iemand tegelijk geïnspireerd en vervuld zijn?

Modelantwoord: Ja, maar vaak op verschillende momenten van een proces.

Bewijs uit het verhaal: Mila krijgt eerst ideeën en voelt zich later voldaan over het eindresultaat.

Uitleg en doorvraag: Emoties kunnen elkaar opvolgen en deels overlappen.

Vraag 4. Wat is het verschil tussen deze twee kaarten?

Modelantwoord: Geïnspireerd gaat over het ontstaan van mogelijkheden; vervuld over diepe tevredenheid na betekenisvolle afronding.

Bewijs uit het verhaal: Vergelijk het begin van het schetsen met het stille moment na het bouwen.

Uitleg en doorvraag: Een leerling mag een andere interpretatie geven met verhaalbewijs.

Stap 4 · Kaartenactiviteit (10 minuten)

Leg de kaarten open. Lees één gebeurtenis uit het verhaal opnieuw. Leerlingen kiezen de best passende kaart, benoemen de aanwijzing en vertellen wat níét precies past bij een andere kaart. Wissel rollen. Daarna verzinnen tweetallen een nieuwe fictieve situatie voor twee gekozen kaarten.

Concreet voorbeeld: een leerling wijst een kaart aan en zegt: “Deze past omdat in het verhaal ... gebeurt.” De partner vraagt: “Welk ander woord lijkt erop, en waarom is het nét anders?” De leerkracht helpt met de definities zonder één gezicht als sluitend bewijs te behandelen.

Stap 5 · Afsluiting en differentiatie (5 minuten)

Exit-ticket: schrijf één emotiewoord, één concrete gebeurtenis en één verschil met een andere kaart. Voor groep 4–5: twee kaarten en een tekening met mondelinge uitleg. Voor groep 6–8: drie woorden vergelijken en meerdere verklaringen onderbouwen. Bespreek geen herkenbare klasgenoten als casus.

LES 2 | Verdriet

De nieuwe plek in de klas

Doel: leerlingen onderscheiden verwante gevoelens met een concrete gebeurtenis als bewijs, en leren dat dezelfde situatie verschillende reacties kan oproepen.

Benodigd: de bijbehorende knipkaarten (achter in dit pakket), papier, potlood. Tijd: 45–55 minuten.

Stap 1 · Bekijk de emoticons (7 minuten)

Alleen voelen

Vervreemd

Ontworteld

Huilerig

Zeg letterlijk: “Bekijk de gezichten en lees de woorden. Wat denken jullie dat het verschil is? Je mag twijfelen: aan een gezicht alleen kun je niet zeker weten wat iemand voelt.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8–10 minuten)

Rayan is onlangs verhuisd. In de pauze staat hij naast het voetbalveld. Iedereen lijkt de regels van het spel al te kennen; niemand vraagt of hij meedoet. Hij denkt aan zijn oude school, waar zijn vrienden precies wisten wanneer hij de bal wilde hebben. Binnen vraagt hij zich af bij welk groepje hij hoort. De klasgenoten praten vrolijk door, maar hij voelt zich alsof hij er even buiten staat. Op het einde van de dag krijgt hij een briefje: “Wil je morgen naast ons zitten?” Zijn ogen worden nat; Rayan zegt dat hij zelf niet goed begrijpt waarom. De leerkracht biedt hem rustig de keuze om even te tekenen of te praten.

Kern voor de leerkracht: Er is niet één oorzaak voor verdriet. Bij Rayan zijn het missen van verbinding, de verhuizing en de spanning van een nieuwe omgeving.

Stap 3 · Gesprek met oplossingen (15 minuten)

Vraag 1. Waarom kan Rayan zich alleen voelen terwijl er mensen om hem heen zijn?

Modelantwoord: Omdat niemand hem bij het spel betrekt en hij nog geen verbinding ervaart.

Bewijs uit het verhaal: Hij staat bij het voetbalveld zonder uitgenodigd te worden.

Uitleg en doorvraag: Alleen voelen gaat over ervaren verbondenheid, niet over letterlijk zonder mensen zijn.

Vraag 2. Waardoor voelt Rayan zich vervreemd?

Modelantwoord: Hij herkent de gewoonten en groepjes niet en ervaart afstand tot zijn omgeving.

Bewijs uit het verhaal: Hij denkt dat iedereen al weet hoe alles werkt, behalve hij.

Uitleg en doorvraag: Vervreemd benoemt een gevoel van afstand of niet goed passen.

Vraag 3. Wat kan “ontworteld” betekenen in dit verhaal?

Modelantwoord: Dat het vertrouwde houvast van zijn oude school en vrienden is weggevallen.

Bewijs uit het verhaal: Hij vergelijkt het nieuwe schoolplein met zijn oude school.

Uitleg en doorvraag: Ontworteld is een beeldspraak voor tijdelijk weinig basis of vertrouwdheid ervaren.

Vraag 4. Waarom krijgt Rayan tranen in zijn ogen?

Modelantwoord: Het briefje raakt hem; opluchting en verdriet kunnen samenkomen.

Bewijs uit het verhaal: Een klasgenoot nodigt hem uit naast hen te zitten.

Uitleg en doorvraag: Huilerig is een zichtbare reactie en bewijst niet automatisch welk gevoel erachter zit.

Stap 4 · Kaartenactiviteit (10 minuten)

Leg de kaarten open. Lees één gebeurtenis uit het verhaal opnieuw. Leerlingen kiezen de best passende kaart, benoemen de aanwijzing en vertellen wat níét precies past bij een andere kaart. Wissel rollen. Daarna verzinnen tweetallen een nieuwe fictieve situatie voor twee gekozen kaarten.

Concreet voorbeeld: een leerling wijst een kaart aan en zegt: “Deze past omdat in het verhaal ... gebeurt.” De partner vraagt: “Welk ander woord lijkt erop, en waarom is het nét anders?” De leerkracht helpt met de definities zonder één gezicht als sluitend bewijs te behandelen.

Stap 5 · Afsluiting en differentiatie (5 minuten)

Exit-ticket: schrijf één emotiewoord, één concrete gebeurtenis en één verschil met een andere kaart. Voor groep 4–5: twee kaarten en een tekening met mondelinge uitleg. Voor groep 6–8: drie woorden vergelijken en meerdere verklaringen onderbouwen. Bespreek geen herkenbare klasgenoten als casus.

LES 3 | Verbazing

Twee verrassingen tegelijk

Doel: leerlingen onderscheiden verwante gevoelens met een concrete gebeurtenis als bewijs, en leren dat dezelfde situatie verschillende reacties kan oproepen.

Benodigd: de bijbehorende knipkaarten (achter in dit pakket), papier, potlood. Tijd: 45–55 minuten.

Stap 1 · Bekijk de emoticons (7 minuten)

Tegenstrijdig

Tweeslachtig

Dubbel

Geprikkeld

Zeg letterlijk: “Bekijk de gezichten en lees de woorden. Wat denken jullie dat het verschil is? Je mag twijfelen: aan een gezicht alleen kun je niet zeker weten wat iemand voelt.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8–10 minuten)

De klas heeft maanden geoefend voor een muziekoptreden. Vlak voor de voorstelling vertelt meester Joost dat de zaal kleiner is dan gedacht: ouders kunnen niet allemaal tegelijk komen kijken. Faye vindt het jammer maar merkt ook dat ze opgelucht is, omdat ze voor een kleine groep minder zenuwachtig is. “Ik wil dat iedereen komt, maar tegelijk ben ik blij met de kleine zaal,” zegt ze. Ze weet even niet wat ze van de verandering vindt. Als de bel onverwachts hard klinkt terwijl ze nadenkt, schrikt ze op en kan ze zich nauwelijks op het gesprek concentreren. Haar vriend merkt op dat ze tijd nodig heeft.

Kern voor de leerkracht: Faye beleeft verschillende kanten van dezelfde verandering: opluchting, teleurstelling en prikkelbaarheid.

Stap 3 · Gesprek met oplossingen (15 minuten)

Vraag 1. Welke twee gevoelens heeft Faye tegelijk?

Modelantwoord: Ze baalt dat niet iedereen kan komen én ze is opgelucht over een kleinere zaal.

Bewijs uit het verhaal: Ze noemt beide kanten van de verandering hardop.

Uitleg en doorvraag: Tegenstrijdig verwijst naar gevoelens die met elkaar lijken te botsen.

Vraag 2. Waarom zou Faye tweeslachtig kunnen zijn over de zaal?

Modelantwoord: Ze twijfelt of de verandering goed of slecht voor haar is.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat ze niet weet wat ze ervan vindt.

Uitleg en doorvraag: Tweeslachtig legt de nadruk op innerlijk verdeeld zijn tussen waarderingen of keuzes.

Vraag 3. Waarom past “dubbel” ook bij Faye?

Modelantwoord: De situatie heeft tegelijk een fijne en een lastige kant.

Bewijs uit het verhaal: Minder publiek voelt veilig, minder aanwezige ouders voelt jammer.

Uitleg en doorvraag: Dubbel is een toegankelijk woord voor meerdere kanten tegelijk ervaren.

Vraag 4. Wat doet de harde bel met Faye?

Modelantwoord: Ze schrikt en kan moeilijk verder luisteren; ze reageert sneller op prikkels.

Bewijs uit het verhaal: Ze schrikt op tijdens het gesprek.

Uitleg en doorvraag: Geprikkeld kan ook een kortdurende reactie op prikkels zijn; het is niet hetzelfde als boos zijn.

Stap 4 · Kaartenactiviteit (10 minuten)

Leg de kaarten open. Lees één gebeurtenis uit het verhaal opnieuw. Leerlingen kiezen de best passende kaart, benoemen de aanwijzing en vertellen wat níét precies past bij een andere kaart. Wissel rollen. Daarna verzinnen tweetallen een nieuwe fictieve situatie voor twee gekozen kaarten.

Concreet voorbeeld: een leerling wijst een kaart aan en zegt: “Deze past omdat in het verhaal ... gebeurt.” De partner vraagt: “Welk ander woord lijkt erop, en waarom is het nét anders?” De leerkracht helpt met de definities zonder één gezicht als sluitend bewijs te behandelen.

Stap 5 · Afsluiting en differentiatie (5 minuten)

Exit-ticket: schrijf één emotiewoord, één concrete gebeurtenis en één verschil met een andere kaart. Voor groep 4–5: twee kaarten en een tekening met mondelinge uitleg. Voor groep 6–8: drie woorden vergelijken en meerdere verklaringen onderbouwen. Bespreek geen herkenbare klasgenoten als casus.

LES 4 | Schaamte / Schuld

Een opmerking die blijft hangen

Doel: leerlingen onderscheiden verwante gevoelens met een concrete gebeurtenis als bewijs, en leren dat dezelfde situatie verschillende reacties kan oproepen.

Benodigd: de bijbehorende knipkaarten (achter in dit pakket), papier, potlood. Tijd: 45–55 minuten.

Stap 1 · Bekijk de emoticons (7 minuten)

Verachten

Antipathie

Hekel

Sarcastisch

Zeg letterlijk: “Bekijk de gezichten en lees de woorden. Wat denken jullie dat het verschil is? Je mag twijfelen: aan een gezicht alleen kun je niet zeker weten wat iemand voelt.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8–10 minuten)

Tijdens een groepsopdracht maakt Daan een fout bij het meten. Sem zucht: “Jij snapt dit ook nooit.” Daarna doet Sem alsof hij een presentator is en zegt op een overdreven vrolijke toon: “Wat een meesterlijk meetwerk!” Een paar leerlingen lachen, maar Daan niet. Noor zegt dat het een nare manier is om kritiek te geven. Sem merkt dat hij de opdracht zelf lastig vindt en al langer weinig geduld heeft met de samenwerking. Hij zegt dat hij Daan niet mag en dat hij altijd een hekel heeft aan dit soort opdrachten. De leerkracht stopt het gesprek: niemand hoeft voor de klas een persoonlijke ruzie uit te leggen. Samen zoeken ze een respectvolle zin voor feedback.

Kern voor de leerkracht: Woorden kunnen gevoelens uitdrukken, maar ook anderen kwetsen. De les gaat over taal en gedrag, niet over een leerling labelen.

Stap 3 · Gesprek met oplossingen (15 minuten)

Vraag 1. Welke zin is sarcastisch?

Modelantwoord: “Wat een meesterlijk meetwerk!” op overdreven vrolijke toon na de fout.

Bewijs uit het verhaal: De woorden klinken positief, de bedoeling is kleinerend.

Uitleg en doorvraag: Sarcasme gebruikt soms het tegenovergestelde van wat bedoeld wordt.

Vraag 2. Wat is een hekel hebben aan iets?

Modelantwoord: Sem heeft sterke tegenzin in de groepsopdrachten.

Bewijs uit het verhaal: Hij zegt dat hij dit soort opdrachten altijd vervelend vindt.

Uitleg en doorvraag: Hekel beschrijft afkeer; het geeft geen vrijbrief om kwetsend te praten.

Vraag 3. Wat is antipathie in het verhaal?

Modelantwoord: Sem ervaart een negatieve houding tegenover Daan.

Bewijs uit het verhaal: Hij zegt dat hij Daan niet mag.

Uitleg en doorvraag: Een negatieve houding is niet hetzelfde als bewezen eigenschappen van Daan.

Vraag 4. Waarom is “verachten” een zwaarder woord?

Modelantwoord: Omdat het de ander als minderwaardig behandelen kan betekenen.

Bewijs uit het verhaal: Sem doet alsof Daan niets kan en kleineert hem.

Uitleg en doorvraag: Bespreek dat verachtend gedrag kwetsend is en niet als grap wordt goedgepraat.

Stap 4 · Kaartenactiviteit (10 minuten)

Leg de kaarten open. Lees één gebeurtenis uit het verhaal opnieuw. Leerlingen kiezen de best passende kaart, benoemen de aanwijzing en vertellen wat níét precies past bij een andere kaart. Wissel rollen. Daarna verzinnen tweetallen een nieuwe fictieve situatie voor twee gekozen kaarten.

Concreet voorbeeld: een leerling wijst een kaart aan en zegt: “Deze past omdat in het verhaal ... gebeurt.” De partner vraagt: “Welk ander woord lijkt erop, en waarom is het nét anders?” De leerkracht helpt met de definities zonder één gezicht als sluitend bewijs te behandelen.

Stap 5 · Afsluiting en differentiatie (5 minuten)

Exit-ticket: schrijf één emotiewoord, één concrete gebeurtenis en één verschil met een andere kaart. Voor groep 4–5: twee kaarten en een tekening met mondelinge uitleg. Voor groep 6–8: drie woorden vergelijken en meerdere verklaringen onderbouwen. Bespreek geen herkenbare klasgenoten als casus.

LES 5 | Liefde

Een plek voor verschillende soorten liefde

Doel: leerlingen onderscheiden verwante gevoelens met een concrete gebeurtenis als bewijs, en leren dat dezelfde situatie verschillende reacties kan oproepen.

Benodigd: de bijbehorende knipkaarten (achter in dit pakket), papier, potlood. Tijd: 45–55 minuten.

Stap 1 · Bekijk de emoticons (7 minuten)

 Onvervuld	 Lustig
 Adoreren	 Verliefd
 Sereen	 Gelijkgestemd
 Hartstocht	

Zeg letterlijk: “Bekijk de gezichten en lees de woorden. Wat denken jullie dat het verschil is? Je mag twijfelen: aan een gezicht alleen kun je niet zeker weten wat iemand voelt.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8–10 minuten)

De klas maakt een tentoonstelling over mensen die belangrijk voor hen zijn. Lotte hangt een foto van haar oma op, omdat oma altijd tijd maakt om te luisteren. Amir bewondert een schrijver die hem met verhalen moed geeft; hij hangt geen foto van die persoon in zijn eigen kring, maar schrijft een dankbrief. Sofia heeft een stille plek nodig na een drukke repetitie; ze gaat rustig zitten en voelt de onrust wegzakken. Emma vertelt dat ze een klasgenoot leuk vindt, maar dit niet aan iedereen wil uitleggen. Wanneer de tentoonstelling af is, ontdekt Lotte dat zij en Amir allebei graag tekenen en elkaar zonder veel woorden begrijpen. Eén leerling vertelt dat zijn werk nog niet laat zien wat hij werkelijk bedoelde en dat hij iets mist.

Kern voor de leerkracht: De groep bespreekt waardering, verliefdheid, rust, verbondenheid en een gevoel van gemis zonder leerlingen persoonlijke details te laten onthullen.

Stap 3 · Gesprek met oplossingen (15 minuten)

Vraag 1. Waarom past “adoreren” bij Amir?

Modelantwoord: Hij bewondert de schrijver heel sterk en schrijft een dankbrief.

Bewijs uit het verhaal: Hij noemt dat de verhalen hem moed geven.

Uitleg en doorvraag: Adoreren gaat over intense bewondering, niet automatisch over verliefdheid.

Vraag 2. Wat betekent “gelijkgestemd” tussen Lotte en Amir?

Modelantwoord: Ze begrijpen elkaar door hun gedeelde interesse in tekenen.

Bewijs uit het verhaal: Ze vinden zonder veel uitleg aansluiting bij elkaar.

Uitleg en doorvraag: Gelijkgestemd heeft met overeenkomst en wederzijds begrip te maken.

Vraag 3. Welk moment past bij “sereen”?

Modelantwoord: Sofia zit rustig en de onrust zakt weg.

Bewijs uit het verhaal: Ze zoekt bewust een stille plek na de repetitie.

Uitleg en doorvraag: Sereen is kalme innerlijke rust.

Vraag 4. Wat is het verschil tussen verliefd en onvervuld?

Modelantwoord: Emma vindt iemand leuk; een andere leerling ervaart dat zijn werk nog iets mist.

Bewijs uit het verhaal: Deze situaties spelen bij verschillende personen.

Uitleg en doorvraag: Verliefd richt zich op romantische aantrekking; onvervuld op een gemis dat niet beperkt is tot relaties.

Stap 4 · Kaartenactiviteit (10 minuten)

Leg de kaarten open. Lees één gebeurtenis uit het verhaal opnieuw. Leerlingen kiezen de best passende kaart, benoemen de aanwijzing en vertellen wat níét precies past bij een andere kaart. Wissel rollen. Daarna verzinnen tweetallen een nieuwe fictieve situatie voor twee gekozen kaarten.

Concreet voorbeeld: een leerling wijst een kaart aan en zegt: “Deze past omdat in het verhaal ... gebeurt.” De partner vraagt: “Welk ander woord lijkt erop, en waarom is het nét anders?” De leerkracht helpt met de definities zonder één gezicht als sluitend bewijs te behandelen.

Stap 5 · Afsluiting en differentiatie (5 minuten)

Exit-ticket: schrijf één emotiewoord, één concrete gebeurtenis en één verschil met een andere kaart. Voor groep 4–5: twee kaarten en een tekening met mondelinge uitleg. Voor groep 6–8: drie woorden vergelijken en meerdere verklaringen onderbouwen. Bespreek geen herkenbare klasgenoten als casus.

LES 6 | Boosheid

De robot die maar niet wil bewegen

Doel: leerlingen onderscheiden verwante gevoelens met een concrete gebeurtenis als bewijs, en leren dat dezelfde situatie verschillende reacties kan oproepen.

Benodigd: de bijbehorende knipkaarten (achter in dit pakket), papier, potlood. Tijd: 45–55 minuten.

Stap 1 · Bekijk de emoticons (7 minuten)

Getergd

Opgeven

Ontmoedigd

Moedeloos

Zeg letterlijk: “Bekijk de gezichten en lees de woorden. Wat denken jullie dat het verschil is? Je mag twijfelen: aan een gezicht alleen kun je niet zeker weten wat iemand voelt.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8–10 minuten)

Bij de techniekles hebben Bo en Idris een robot gebouwd. De motor loopt vast. Na drie pogingen duwt Bo haar stoel hard naar achteren. Ze moppert steeds sneller wanneer Idris een nieuw idee voorstelt. “Nu ben ik het echt zat,” zegt ze. Een moment later schuift ze het project van zich af: “Ik stop ermee.” Idris merkt op dat één mislukte test niet betekent dat het hele plan mislukt is. Bo zucht dat ze niet gelooft dat de robot ooit zal rijden. De leerkracht stelt voor de motor apart te testen en daarna opnieuw te beslissen. Na een pauze pakt Bo toch het schema terug.

Kern voor de leerkracht: Bo reageert in korte tijd met irritatie, vermoeidheid en verlies van moed; die gevoelens zijn verwant maar niet identiek.

Stap 3 · Gesprek met oplossingen (15 minuten)

Vraag 1. Waardoor raakt Bo getergd?

Modelantwoord: De motor loopt steeds vast en nieuwe voorstellen komen precies wanneer ze al gefrustreerd is.

Bewijs uit het verhaal: Ze duwt haar stoel weg na drie mislukte pogingen.

Uitleg en doorvraag: Getergd is sterk geprikkeld of opgejaagd raken door herhaling.

Vraag 2. Wat betekent opgeven op dat moment?

Modelantwoord: Ze wil stoppen met proberen.

Bewijs uit het verhaal: Ze schuift het project van zich af en zegt dat ze stopt.

Uitleg en doorvraag: Opgeven beschrijft hier een reactie of besluit, niet noodzakelijk een blijvend gevoel.

Vraag 3. Waarom voelt Bo zich ontmoedigd?

Modelantwoord: Ze vertrouwt er minder op dat een nieuwe poging lukt.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt niet meer te geloven dat de robot ooit zal rijden.

Uitleg en doorvraag: Ontmoediging ontstaat wanneer het vertrouwen in succes afneemt.

Vraag 4. Hoe herken je moedeloosheid?

Modelantwoord: Bo ziet nauwelijks nog zin of kans in verdergaan.

Bewijs uit het verhaal: Haar uitspraak gaat verder dan boosheid over één mislukte test.

Uitleg en doorvraag: Moedeloosheid kan na herhaalde tegenslag ontstaan; pauze en hulp kunnen ondersteunen.

Stap 4 · Kaartenactiviteit (10 minuten)

Leg de kaarten open. Lees één gebeurtenis uit het verhaal opnieuw. Leerlingen kiezen de best passende kaart, benoemen de aanwijzing en vertellen wat níét precies past bij een andere kaart. Wissel rollen. Daarna verzinnen tweetallen een nieuwe fictieve situatie voor twee gekozen kaarten.

Concreet voorbeeld: een leerling wijst een kaart aan en zegt: “Deze past omdat in het verhaal ... gebeurt.” De partner vraagt: “Welk ander woord lijkt erop, en waarom is het nét anders?” De leerkracht helpt met de definities zonder één gezicht als sluitend bewijs te behandelen.

Stap 5 · Afsluiting en differentiatie (5 minuten)

Exit-ticket: schrijf één emotiewoord, één concrete gebeurtenis en één verschil met een andere kaart. Voor groep 4–5: twee kaarten en een tekening met mondelinge uitleg. Voor groep 6–8: drie woorden vergelijken en meerdere verklaringen onderbouwen. Bespreek geen herkenbare klasgenoten als casus.

LES 7 | Angst

De onbekende ruimte

Doel: leerlingen onderscheiden verwante gevoelens met een concrete gebeurtenis als bewijs, en leren dat dezelfde situatie verschillende reacties kan oproepen.

Benodigd: de bijbehorende knipkaarten (achter in dit pakket), papier, potlood. Tijd: 45–55 minuten.

Stap 1 · Bekijk de emoticons (7 minuten)

Broos

Unheimisch

Teruggetrokken

Versteend

Zeg letterlijk: “Bekijk de gezichten en lees de woorden. Wat denken jullie dat het verschil is? Je mag twijfelen: aan een gezicht alleen kun je niet zeker weten wat iemand voelt.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8–10 minuten)

Voor de open dag mag Nika in de oude gymzaal een presentatie geven. Wanneer ze binnenkomt, is het er donkerder dan verwacht en klinkt er een onbekend bromgeluid. Ze wordt stil en blijft dicht bij de deur. De leerkracht ziet dat ze weinig beweegt en vraagt of ze liever eerst samen rondkijken. Nika knikt. Nadat het licht aangaat, ziet ze dat het geluid uit een ventilator komt. Ze vertelt dat ze zich even kwetsbaar voelde en liever niet alleen naar binnen liep. Bij de presentatie kiest ze ervoor kort te beginnen, met haar vriend naast zich.

Kern voor de leerkracht: Een ongewone omgeving kan onzekerheid oproepen zonder dat er echt gevaar is. De volwassene ondersteunt keuzevrijheid en geruststelling.

Stap 3 · Gesprek met oplossingen (15 minuten)

Vraag 1. Wat maakt de zaal unheimisch voor Nika?

Modelantwoord: Het donker en het onbekende bromgeluid geven haar een onbestemd ongemakkelijk gevoel.

Bewijs uit het verhaal: De zaal is anders dan ze verwachtte.

Uitleg en doorvraag: Unheimisch is een moeilijk woord voor iets dat vreemd en niet vertrouwd aanvoelt.

Vraag 2. Waaraan merk je dat Nika zich terugtrekt?

Modelantwoord: Ze wordt stil en blijft bij de deur.

Bewijs uit het verhaal: Ze gaat niet direct verder de ruimte in.

Uitleg en doorvraag: Teruggetrokken gedrag kan bij spanning passen maar heeft meerdere mogelijke oorzaken.

Vraag 3. Wanneer lijkt Nika versteend?

Modelantwoord: Als ze eerst bijna niet beweegt.

Bewijs uit het verhaal: De leerkracht merkt haar onbeweeglijkheid op.

Uitleg en doorvraag: Versteend is beeldspraak voor een moment van verstijven bij schrik of spanning.

Vraag 4. Wat zou “broos” hier kunnen uitdrukken?

Modelantwoord: Dat Nika zich op dat moment kwetsbaar voelt.

Bewijs uit het verhaal: Ze vertelt later dat ze niet alleen naar binnen wilde.

Uitleg en doorvraag: Broos is hier figuurlijk: kwetsbaar, niet letterlijk breekbaar.

Stap 4 · Kaartenactiviteit (10 minuten)

Leg de kaarten open. Lees één gebeurtenis uit het verhaal opnieuw. Leerlingen kiezen de best passende kaart, benoemen de aanwijzing en vertellen wat níét precies past bij een andere kaart. Wissel rollen. Daarna verzinnen tweetallen een nieuwe fictieve situatie voor twee gekozen kaarten.

Concreet voorbeeld: een leerling wijst een kaart aan en zegt: “Deze past omdat in het verhaal ... gebeurt.” De partner vraagt: “Welk ander woord lijkt erop, en waarom is het nét anders?” De leerkracht helpt met de definities zonder één gezicht als sluitend bewijs te behandelen.

Stap 5 · Afsluiting en differentiatie (5 minuten)

Exit-ticket: schrijf één emotiewoord, één concrete gebeurtenis en één verschil met een andere kaart. Voor groep 4–5: twee kaarten en een tekening met mondelinge uitleg. Voor groep 6–8: drie woorden vergelijken en meerdere verklaringen onderbouwen. Bespreek geen herkenbare klasgenoten als casus.

LES 8 | Afkeer

Een vieze ontdekking in het schoolrestaurant

Doel: leerlingen onderscheiden verwante gevoelens met een concrete gebeurtenis als bewijs, en leren dat dezelfde situatie verschillende reacties kan oproepen.

Benodigd: de bijbehorende knipkaarten (achter in dit pakket), papier, potlood. Tijd: 45–55 minuten.

Stap 1 · Bekijk de emoticons (7 minuten)

Afgrijzen

Misselijk

Afschuwelijk

Zeg letterlijk: “Bekijk de gezichten en lees de woorden. Wat denken jullie dat het verschil is? Je mag twijfelen: aan een gezicht alleen kun je niet zeker weten wat iemand voelt.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8–10 minuten)

De klas helpt met opruimen na een kookactiviteit. Onder een tafel staat een bakje dat daar al dagen lijkt te staan. Er zit een vreemde kleur op het eten en het ruikt sterk. Kai trekt zijn gezicht weg en zet een stap achteruit. Noor zegt dat haar maag ervan omdraait. Mika vindt het zo afstotelijk dat hij even niet naar het bakje wil kijken. De leerkracht zegt dat niemand het hoeft aan te raken, sluit de bak veilig af en laat de volwassenen het volgens de schoolregels opruimen. Daarna praten de leerlingen over het verschil tussen vies vinden en werkelijk ziek worden.

Kern voor de leerkracht: Afkeer kan beschermen tegen iets dat mogelijk onveilig is, maar van één gezicht kun je geen ziekte of oorzaak aflezen.

Stap 3 · Gesprek met oplossingen (15 minuten)

Vraag 1. Wat roept afgrijzen op bij Mika?

Modelantwoord: Het sterk stinkende en zichtbaar bedorven eten.

Bewijs uit het verhaal: Hij wil niet meer naar het bakje kijken.

Uitleg en doorvraag: Afgrijzen is een bijzonder sterke afkeerreactie.

Vraag 2. Waarom zegt Noor dat ze misselijk wordt?

Modelantwoord: De geur en aanblik geven haar een naar gevoel in haar maag.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dat haar maag omdraait.

Uitleg en doorvraag: Misselijk kan een lichamelijke gewaarwording zijn; een leerkracht kan niet vaststellen wat de oorzaak is.

Vraag 3. Wat betekent afschuwelijk in deze situatie?

Modelantwoord: De leerlingen ervaren de aanblik als heel naar en afstotelijk.

Bewijs uit het verhaal: Ze reageren op de kleur en geur van het eten.

Uitleg en doorvraag: Afschuwelijk is een sterk oordeel over iets; het is niet hetzelfde als een medische diagnose.

Vraag 4. Wat is een verstandige reactie?

Modelantwoord: Niet aanraken, melden aan een volwassene en veilig laten opruimen.

Bewijs uit het verhaal: De leerkracht sluit de bak af en regelt het opruimen.

Uitleg en doorvraag: Een gevoel kan een signaal zijn, maar veilig gedrag bespreek je apart.

Stap 4 · Kaartenactiviteit (10 minuten)

Leg de kaarten open. Lees één gebeurtenis uit het verhaal opnieuw. Leerlingen kiezen de best passende kaart, benoemen de aanwijzing en vertellen wat níét precies past bij een andere kaart. Wissel rollen. Daarna verzinnen tweetallen een nieuwe fictieve situatie voor twee gekozen kaarten.

Concreet voorbeeld: een leerling wijst een kaart aan en zegt: “Deze past omdat in het verhaal ... gebeurt.” De partner vraagt: “Welk ander woord lijkt erop, en waarom is het nét anders?” De leerkracht helpt met de definities zonder één gezicht als sluitend bewijs te behandelen.

Stap 5 · Afsluiting en differentiatie (5 minuten)

Exit-ticket: schrijf één emotiewoord, één concrete gebeurtenis en één verschil met een andere kaart. Voor groep 4–5: twee kaarten en een tekening met mondelinge uitleg. Voor groep 6–8: drie woorden vergelijken en meerdere verklaringen onderbouwen. Bespreek geen herkenbare klasgenoten als casus.

Werkblad 1 | Deel 8

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Vreugde en Verdriet.

Vreugde

Woorden: Geïnspireerd, Vervuld

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Verdriet

Woorden: Alleen voelen, Vervreemd, Ontworteld, Huilerig

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 2 | Deel 8

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Verbazing en Schaamte / Schuld.

Verbazing

Woorden: Tegenstrijdig, Tweeslachtig, Dubbel, Geprikkeld

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Schaamte / Schuld

Woorden: Verachten, Antipathie, Hekel, Sarcastisch

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 3 | Deel 8

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Liefde en Boosheid.

Liefde

Woorden: Onvervuld, Lustig, Adoreren, Verliefd, Sereen, Gelijkgestemd, Hartstocht

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Boosheid

Woorden: Getergd, Opgeven, Ontmoedigd, Moedeloos

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 4 | Deel 8

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Angst en Afkeer.

Angst

Woorden: Broos, Unheimisch, Teruggetrokken, Versteend

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Afkeer

Woorden: Afgrijzen, Misselijk, Afschuwelijk

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Knipkaarten | Deel 8 | Vel 1

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Geïnspireerd

Aangezet tot nieuwe ideeën

Vervuld

Diepe tevredenheid omdat iets complet voelt

Alleen voelen

Je niet verbonden voelen met anderen

Vervreemd

Je los voelen van jezelt of anderen

Knipkaarten | Deel 8 | Vel 2

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Ontworteld

Geen basis of houvast ervaren

Huilerig

Snel emotioneel en tranen nabij

Tegenstrijdig

Twee gevoelens tegelijk ervaren

Tweeslachtig

Innerlijk verdeeld tussen keuzes

Knipkaarten | Deel 8 | Vel 3

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Dubbel

Meerdere betekenissen tegelik ervaren

Geprikkeld

Licht geactiveerd door een indruk

Verachten

Iemand of jezelf minderwaardig vinden

Antipathie

Sterke afkeer zonder duideliike reden

Knipkaarten | Deel 8 | Vel 4

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Hekel

Actieve afkeer of irritatie voelen

Sarcastisch

Stekelig reageren met verborgen kritiek

Onvervuld

Gevoel dat iets essentieels ontbreekt

Lustig

Speelse, lichamelijke aantrekking

Knipkaarten | Deel 8 | Vel 5

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Adoreren

Iemand intens bewonderen

Verliefd

Sterke aantrekking en focus op de ander

Sereen

Rustige, stille innerlijke vrede

Gelijkgestemd

Op dezelfde gotfiengte zitten

Knipkaarten | Deel 8 | Vel 6

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Hartstocht

Intense en vurige liefde

Getergd

Boos gemaakt door provocatie

Opgeven

Stoppen vanuit boosheid of teleurstelling

Ontmoedigd

Energie verliezen door herhaald falen

Knipkaarten | Deel 8 | Vel 7

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Moedeloos

Geen kracht meer voelen om door te gaan

Broos

Kwetsbaar en snel uit balans

Unheimisch

\Vreemd en onveilig gevoe!

Teruggetrokken

Je afsluiten voor bescherming

Knipkaarten | Deel 8 | Vel 8

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Versteend

Bevriezen door angst

Afgrijzen

Heftige afkeer met schrik

Misselijk

Lichamelik ongemak

Afschuwelijk

Iets extreem negatief ervaren

EMOTIES.INFO | DEEL 9 UITGEBREID

8 volledig uitgewerkte lessen • 32 originele emoticons • modelantwoorden met bewijs • 4 werkbladen • 8 knipvellen

Geschikt als begeleide lessen voor groep 4–8. In dit deel zijn geen nieuwe vreugde- of afkeerkaarten beschikbaar. De lessen 1 en 8 oefenen daarom met kaarten uit andere emotiegroepen. Sommige begrippen zijn zwaar of abstract: pas ze aan de leeftijd aan.

Lesduur: 45–55 minuten. Leerlingen mogen fictief antwoorden en hoeven niets persoonlijks te vertellen. Een emoticon laat niet met zekerheid zien wat iemand werkelijk voelt.

Afdrukken: knipkaarten op 100% schaal, langs de gestippelde lijnen. Website: https://emoties.info/

LES 1 | Vreugde — ontdekken wat helpt

Nieuwe kansen in het schoolatelier

Leerdoel: kinderen leren gevoelens onderscheiden met concreet bewijs uit een fictieve situatie, en oefenen een respectvolle reactie.

Benodigd: geselecteerde knipkaarten uit dit pakket, bord, papier en potloden. Tijd: circa 50 minuten.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (7 minuten)

Leg of projecteer de kaarten: Bereidwillig, Geïnteresseerd, Verbonden, Vredig.

Bereidwillig

Geïnteresseerd

Verbonden

Vredig

Zeg letterlijk: “Kijk eerst naar de gezichten. Wat denk je? Lees daarna de woorden. Welke lijken op elkaar, welke verschillen? Je mag twijfelen: een gezicht is nooit sluitend bewijs.”

Voorbeeld: twee kinderen kiezen verschillende woorden. Vraag niet wie er fout zit, maar welk detail bij de gekozen betekenis past.

Stap 2 · Voorleesverhaal (10 minuten)

De klas krijgt een middag om het schoolplein mooier te maken. Iedereen mag een idee indienen. Bij de eerste bespreking steekt Nila niet direct haar hand op. Ze weet nog niet of het project leuk wordt. Wanneer meester Amir vraagt wie nieuwe ideeën wil bekijken, zegt ze: “Ik weet nog niet hoe het moet, maar ik wil het proberen.” Daarna luistert ze aandachtig naar Timo, die voorstelt om een rustige leeshoek met planten te maken. Ze vraagt: “Hoe kunnen kinderen die niet graag rennen daar ook spelen?” Samen tekenen ze een plek met kussens en een schaduwdoek. Als ze het plan presenteren, merken ze dat hun ideeën in elkaar passen. Ze zijn blij dat iedereen iets heeft kunnen toevoegen. Na de presentatie zitten ze even rustig op de bank. Er is niets meer dat nú moet. De meester zegt: “Niet iedereen voelt dezelfde vreugde. Soms gaat plezier samen met nieuwsgierigheid, samenwerken of rust.”

Laat twee kinderen een gebeurtenis uit het verhaal navertellen voordat je met de vragen begint.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (16 minuten)

Vraag 1. Wat laat zien dat Nila bereidwillig is?

Goed voorbeeldantwoord: Ze wil het idee uitproberen ondanks dat ze nog niet weet hoe het moet.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt letterlijk dat ze het wil proberen.

Uitleg voor de leerkracht: Bereidwilligheid is openstaan voor iets nieuws; het is niet hetzelfde als al enthousiast zijn.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze zegt letterlijk dat ze het wil proberen.

Vraag 2. Waarom past geïnteresseerd bij het luisteren naar Timo?

Goed voorbeeldantwoord: Nila stelt een gerichte vraag over de leeshoek.

Bewijs uit het verhaal: Ze vraagt hoe kinderen die niet graag rennen er ook gebruik van kunnen maken.

Uitleg voor de leerkracht: Interesse blijkt uit aandacht en vragen stellen, niet alleen uit lachen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze vraagt hoe kinderen die niet graag rennen er ook gebruik van kunnen maken.

Vraag 3. Wanneer ontstaat verbondenheid?

Goed voorbeeldantwoord: Wanneer Nila en Timo hun plannen combineren en samen presenteren.

Bewijs uit het verhaal: Ze zien dat hun ideeën bij elkaar passen en iedereen bijdraagt.

Uitleg voor de leerkracht: Verbonden voelt anders dan individueel trots zijn: er is nadruk op samen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze zien dat hun ideeën bij elkaar passen en iedereen bijdraagt.

Vraag 4. Welke aanwijzing past bij vredig?

Goed voorbeeldantwoord: Na afloop zitten ze rustig zonder dat er iets hoeft.

Bewijs uit het verhaal: De bankscène na de presentatie.

Uitleg voor de leerkracht: Vrede en rust kunnen naast vreugde bestaan; emotiegroepen overlappen soms.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De bankscène na de presentatie.

Stap 4 · Actieve kaartenoefening (10 minuten)

Werk per tweetal. Eén leerling kiest één van de kaartwoorden en verzint een NIEUWE schoolgebeurtenis van twee zinnen. De ander kiest de bijpassende emoticon en zegt: “Ik denk …, omdat …”. Wissel van rol. Bespreek een tegenvoorbeeld: wat zou je aan de gebeurtenis veranderen zodat een andere kaart beter past?

Differentiatie: groep 4–5 werkt met twee kaartwoorden en een mondelinge zin; groep 6–8 vergelijkt drie woorden en schrijft een bewijszin. Bij gevoelige woorden mag de leerling een neutraal fictief alternatief nemen.

Stap 5 · Afronden en controleren (7 minuten)

Exitvraag: “Noem twee verwante gevoelens, geef één verschil en vertel welke aanwijzing helpt.” Model van een goed antwoord: de leerling noemt twee specifieke woorden, benoemt een verschillend kenmerk en verwijst naar een gebeurtenis. Vraag eventueel: “Welke behulpzame reactie zou een klasgenoot kunnen geven?”

Veiligheidsnoot: corrigeer stigmatiserende labels, vraag niet om persoonlijke ervaringen en bespreek signalen van aanhoudende zorgen individueel volgens het schoolprotocol.

LES 2 | Verdriet — woorden voor moeilijke gevoelens

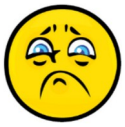
De laatste repetitie van de musical

Leerdoel: kinderen leren gevoelens onderscheiden met concreet bewijs uit een fictieve situatie, en oefenen een respectvolle reactie.

Benodigd: geselecteerde knipkaarten uit dit pakket, bord, papier en potloden. Tijd: circa 50 minuten.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (7 minuten)

Leg of projecteer de kaarten: Ellendig, Labiel, Gebroken, Verscheurd.

Ellendig

Labiel

Gebroken

Verscheurd

Zeg letterlijk: “Kijk eerst naar de gezichten. Wat denk je? Lees daarna de woorden. Welke lijken op elkaar, welke verschillen? Je mag twijfelen: een gezicht is nooit sluitend bewijs.”

Voorbeeld: twee kinderen kiezen verschillende woorden. Vraag niet wie er fout zit, maar welk detail bij de gekozen betekenis past.

Stap 2 · Voorleesverhaal (10 minuten)

De kinderen hebben wekenlang geoefend voor de schoolmusical. Op de ochtend van de voorstelling krijgt de klas te horen dat de zaal door waterschade gesloten is. De voorstelling wordt uitgesteld. Ravi had zijn opa speciaal uitgenodigd en is eerst stil. Als hij de brief van de school leest, zegt hij: “Ik voel me vandaag echt ellendig.” Even later krijgt hij een bericht van opa: hij kan ook op de nieuwe datum komen. Ravi lacht kort opgelucht, maar wanneer hij de versiering ziet, begint hij weer te huilen. Zijn gevoelens veranderen snel. Een klasgenoot roept: “Je doet zo raar!” De leerkracht corrigeert dat rustig: “We beoordelen elkaar niet met moeilijke woorden.” In een rustig gesprek vertelt Ravi dat het voor hem voelt alsof er iets belangrijks stuk is gegaan. Hij bedoelt niet dat hij zelf kapot is, maar dat het speciale moment verdwenen leek. Daarna twijfelt hij: hij wil helpen bij het opruimen, maar hij wil ook alleen zijn. De leerkracht biedt beide mogelijkheden aan en zegt dat gevoelens geen toets zijn met één goed antwoord.

Laat twee kinderen een gebeurtenis uit het verhaal navertellen voordat je met de vragen begint.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (16 minuten)

Vraag 1. Waarom gebruikt Ravi het woord ellendig?

Goed voorbeeldantwoord: Omdat het uitstel hem zwaar valt en hij zich erg slecht voelt.

Bewijs uit het verhaal: Hij noemt die emotie na het lezen van de brief.

Uitleg voor de leerkracht: Ellendig beschrijft een sterk, zwaar gevoel; het betekent niet dat iemand altijd zo blijft voelen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij noemt die emotie na het lezen van de brief.

Vraag 2. Wat verandert er snel bij Ravi?

Goed voorbeeldantwoord: Hij voelt opluchting en daarna opnieuw verdriet.

Bewijs uit het verhaal: Hij lacht na het bericht van opa en huilt bij het zien van de versiering.

Uitleg voor de leerkracht: Het bronwoord labiel beschrijft snelle emotiewisselingen; gebruik het niet als etiket voor een kind.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij lacht na het bericht van opa en huilt bij het zien van de versiering.

Vraag 3. Wat bedoelt Ravi met “alsof iets stuk is”?

Goed voorbeeldantwoord: Hij mist de bijzondere voorstelling waarop hij zich had verheugd.

Bewijs uit het verhaal: Hij licht zelf toe dat het speciale moment verdwenen leek.

Uitleg voor de leerkracht: Gebroken is hier beeldspraak over zijn ervaring, niet een oordeel over zijn persoon.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij licht zelf toe dat het speciale moment verdwenen leek.

Vraag 4. Welke twee wensen botsen met elkaar?

Goed voorbeeldantwoord: Hij wil helpen opruimen én liever alleen zijn.

Bewijs uit het verhaal: Dat staat in de laatste alinea.

Uitleg voor de leerkracht: Verscheurd kan betekenen dat meerdere verlangens tegelijk aandacht vragen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Dat staat in de laatste alinea.

Stap 4 · Actieve kaartenoefening (10 minuten)

Werk per tweetal. Eén leerling kiest één van de kaartwoorden en verzint een NIEUWE schoolgebeurtenis van twee zinnen. De ander kiest de bijpassende emoticon en zegt: “Ik denk …, omdat …”. Wissel van rol. Bespreek een tegenvoorbeeld: wat zou je aan de gebeurtenis veranderen zodat een andere kaart beter past?

Differentiatie: groep 4–5 werkt met twee kaartwoorden en een mondelinge zin; groep 6–8 vergelijkt drie woorden en schrijft een bewijszin. Bij gevoelige woorden mag de leerling een neutraal fictief alternatief nemen.

Stap 5 · Afronden en controleren (7 minuten)

Exitvraag: “Noem twee verwante gevoelens, geef één verschil en vertel welke aanwijzing helpt.” Model van een goed antwoord: de leerling noemt twee specifieke woorden, benoemt een verschillend kenmerk en verwijst naar een gebeurtenis. Vraag eventueel: “Welke behulpzame reactie zou een klasgenoot kunnen geven?”

Veiligheidsnoot: corrigeer stigmatiserende labels, vraag niet om persoonlijke ervaringen en bespreek signalen van aanhoudende zorgen individueel volgens het schoolprotocol.

LES 3 | Verbazing — openstaan en begrijpen

Een onverwacht bericht in de schoolkrant

Leerdoel: kinderen leren gevoelens onderscheiden met concreet bewijs uit een fictieve situatie, en oefenen een respectvolle reactie.

Benodigd: geselecteerde knipkaarten uit dit pakket, bord, papier en potloden. Tijd: circa 50 minuten.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (7 minuten)

Leg of projecteer de kaarten: Geconfronteerd, Bereidwillig, Blank, Geïnteresseerd.

Geconfronteerd

Bereidwillig

Blank

Geïnteresseerd

Zeg letterlijk: “Kijk eerst naar de gezichten. Wat denk je? Lees daarna de woorden. Welke lijken op elkaar, welke verschillen? Je mag twijfelen: een gezicht is nooit sluitend bewijs.”

Voorbeeld: twee kinderen kiezen verschillende woorden. Vraag niet wie er fout zit, maar welk detail bij de gekozen betekenis past.

Stap 2 · Voorleesverhaal (10 minuten)

In de schoolkrant staat dat de bibliotheek volgend jaar kleiner wordt. Dat verrast de boekenclub. Julia schrikt: zij dacht dat iedereen juist meer boeken wilde. Bij de vergadering vertelt de directeur dat er een nieuwe gezamenlijke bibliotheek met de buurt komt. Julia voelt zich ineens geconfronteerd met informatie die ze niet kende. Ze hoort hoe haar eerste aanname te snel was. Eerst luistert ze zonder te zeggen dat het plan goed of slecht is. Ze schrijft alleen op wat ze hoort. Daarna vraagt ze of ze de tekeningen van de nieuwe ruimte mag zien. De directeur laat een plattegrond zien met een stille leeshoek, luisterboeken en ruimte voor grote letters. Julia bedenkt dat ze de klas kan helpen vragen te verzamelen. Ze zegt: “Ik wil best meedenken, als we ook mogen aangeven wat we belangrijk vinden.” Aan het einde weet niemand precies of het nieuwe plan beter zal zijn. Wel weten ze meer dan aan het begin.

Laat twee kinderen een gebeurtenis uit het verhaal navertellen voordat je met de vragen begint.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (16 minuten)

Vraag 1. Wat confronteert Julia?

Goed voorbeeldantwoord: Het bericht dat de bibliotheek anders wordt dan zij verwachtte.

Bewijs uit het verhaal: Het bericht in de krant en de uitleg van de directeur.

Uitleg voor de leerkracht: Geconfronteerd betekent hier ineens informatie onder ogen moeten zien.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Het bericht in de krant en de uitleg van de directeur.

Vraag 2. Wat doet Julia eerst zonder te oordelen?

Goed voorbeeldantwoord: Ze luistert en schrijft op wat er gezegd wordt.

Bewijs uit het verhaal: Ze noteert feiten zonder meteen goed of slecht te zeggen.

Uitleg voor de leerkracht: Dit is een bruikbare lesuitleg bij blank: open waarnemen zonder oordeel.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze noteert feiten zonder meteen goed of slecht te zeggen.

Vraag 3. Waardoor blijkt haar interesse?

Goed voorbeeldantwoord: Ze vraagt naar de plattegrond en wil details weten.

Bewijs uit het verhaal: Haar vraag over de nieuwe ruimte.

Uitleg voor de leerkracht: Interesse gaat verder dan verwondering: je probeert iets te begrijpen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Haar vraag over de nieuwe ruimte.

Vraag 4. Hoe toont Julia bereidwilligheid?

Goed voorbeeldantwoord: Ze biedt aan mee te denken onder duidelijke voorwaarden.

Bewijs uit het verhaal: Ze wil vragen van de klas verzamelen.

Uitleg voor de leerkracht: Bereidwillig is openstaan; het is niet hetzelfde als overal mee instemmen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze wil vragen van de klas verzamelen.

Stap 4 · Actieve kaartenoefening (10 minuten)

Werk per tweetal. Eén leerling kiest één van de kaartwoorden en verzint een NIEUWE schoolgebeurtenis van twee zinnen. De ander kiest de bijpassende emoticon en zegt: “Ik denk …, omdat …”. Wissel van rol. Bespreek een tegenvoorbeeld: wat zou je aan de gebeurtenis veranderen zodat een andere kaart beter past?

Differentiatie: groep 4–5 werkt met twee kaartwoorden en een mondelinge zin; groep 6–8 vergelijkt drie woorden en schrijft een bewijszin. Bij gevoelige woorden mag de leerling een neutraal fictief alternatief nemen.

Stap 5 · Afronden en controleren (7 minuten)

Exitvraag: “Noem twee verwante gevoelens, geef één verschil en vertel welke aanwijzing helpt.” Model van een goed antwoord: de leerling noemt twee specifieke woorden, benoemt een verschillend kenmerk en verwijst naar een gebeurtenis. Vraag eventueel: “Welke behulpzame reactie zou een klasgenoot kunnen geven?”

Veiligheidsnoot: corrigeer stigmatiserende labels, vraag niet om persoonlijke ervaringen en bespreek signalen van aanhoudende zorgen individueel volgens het schoolprotocol.

LES 4 | Schaamte en schuld — respectvol omgaan met woorden

Het groepje dat een poster maakte

Leerdoel: kinderen leren gevoelens onderscheiden met concreet bewijs uit een fictieve situatie, en oefenen een respectvolle reactie.

Benodigd: geselecteerde knipkaarten uit dit pakket, bord, papier en potloden. Tijd: circa 50 minuten.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (7 minuten)

Leg of projecteer de kaarten: Gekleineerd, Klein, Te dik of te dun, Niet gezien voelen, Misleid, In de maling genomen, Onnozel.

Gekleineerd

Klein

Te dik of te dun

Niet gezien voelen

Misleid

In de maling genomen

Onnozel

Zeg letterlijk: “Kijk eerst naar de gezichten. Wat denk je? Lees daarna de woorden. Welke lijken op elkaar, welke verschillen? Je mag twijfelen: een gezicht is nooit sluitend bewijs.”

Voorbeeld: twee kinderen kiezen verschillende woorden. Vraag niet wie er fout zit, maar welk detail bij de gekozen betekenis past.

Stap 2 · Voorleesverhaal (10 minuten)

Bij een groepsopdracht maken vier kinderen een poster over gezond bewegen. Sam heeft een idee: laat verschillende soorten beweging zien, ook wandelen en dansen. Een klasgenoot lacht en zegt: “Dat is toch een dom plan.” Sam kijkt naar zijn papier en zegt niets meer. Hij voelt zich klein gemaakt. Wanneer de groep verder praat zonder naar Sam te vragen, voelt hij zich ook niet gezien. Op een kladvel staat een kwetsende opmerking over lichaamsvormen. De juf stopt de activiteit: “We praten niet alsof een lichaam goed of fout is. Alle lichamen verdienen respect.” Later vertelt een ander kind dat de poster eigenlijk op vrijdag af moest, terwijl iemand had gezegd dat er nog een week tijd was. De groep merkt dat ze verkeerd geïnformeerd was. Een leerling had als grap gezegd dat Sam de poster moest dragen tijdens de presentatie. Sam dacht dat dit serieus bedoeld was en voelde zich voor de gek gehouden. De leerkracht vraagt iedereen om precies te beschrijven wat er gebeurde, zonder iemand een etiket te geven. De groep biedt excuses aan en geeft Sam ruimte om alsnog zijn idee uit te leggen.

Laat twee kinderen een gebeurtenis uit het verhaal navertellen voordat je met de vragen begint.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (16 minuten)

Vraag 1. Waardoor voelt Sam zich gekleineerd?

Goed voorbeeldantwoord: Een klasgenoot noemt zijn idee dom en lacht.

Bewijs uit het verhaal: De opmerking tijdens het maken van de poster.

Uitleg voor de leerkracht: Gekleineerd gaat over het kleiner maken van iemand door woorden of gedrag.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De opmerking tijdens het maken van de poster.

Vraag 2. Wat is het verschil tussen klein en niet gezien voelen?

Goed voorbeeldantwoord: Klein: Sam gaat aan zichzelf twijfelen. Niet gezien: de groep luistert niet naar hem.

Bewijs uit het verhaal: Hij zwijgt na de opmerking en wordt daarna overgeslagen.

Uitleg voor de leerkracht: Het eerste legt nadruk op zijn eigen gevoel; het tweede op gebrek aan erkenning.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij zwijgt na de opmerking en wordt daarna overgeslagen.

Vraag 3. Welke gebeurtenis past bij misleid?

Goed voorbeeldantwoord: Er werd verteld dat de deadline later was dan werkelijk het geval.

Bewijs uit het verhaal: Vrijdag versus nog een week tijd.

Uitleg voor de leerkracht: Misleid gaat over verkeerde informatie; intentie hoeft niet altijd bekend te zijn.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Vrijdag versus nog een week tijd.

Vraag 4. Waarom voelt Sam zich in de maling genomen?

Goed voorbeeldantwoord: Een “grap” werd gepresenteerd alsof hij echt iets moest doen.

Bewijs uit het verhaal: Hij dacht serieus een poster te moeten dragen.

Uitleg voor de leerkracht: Een grap is niet onschuldig als een ander daardoor voor gek wordt gezet.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij dacht serieus een poster te moeten dragen.

Stap 4 · Actieve kaartenoefening (10 minuten)

Werk per tweetal. Eén leerling kiest één van de kaartwoorden en verzint een NIEUWE schoolgebeurtenis van twee zinnen. De ander kiest de bijpassende emoticon en zegt: “Ik denk …, omdat …”. Wissel van rol. Bespreek een tegenvoorbeeld: wat zou je aan de gebeurtenis veranderen zodat een andere kaart beter past?

Differentiatie: groep 4–5 werkt met twee kaartwoorden en een mondelinge zin; groep 6–8 vergelijkt drie woorden en schrijft een bewijszin. Bij gevoelige woorden mag de leerling een neutraal fictief alternatief nemen.

Stap 5 · Afronden en controleren (7 minuten)

Exitvraag: “Noem twee verwante gevoelens, geef één verschil en vertel welke aanwijzing helpt.” Model van een goed antwoord: de leerling noemt twee specifieke woorden, benoemt een verschillend kenmerk en verwijst naar een gebeurtenis. Vraag eventueel: “Welke behulpzame reactie zou een klasgenoot kunnen geven?”

Veiligheidsnoot: corrigeer stigmatiserende labels, vraag niet om persoonlijke ervaringen en bespreek signalen van aanhoudende zorgen individueel volgens het schoolprotocol.

LES 5 | Liefde — nabijheid en verbondenheid

Een welkom voor nieuwe leerlingen

Leerdoel: kinderen leren gevoelens onderscheiden met concreet bewijs uit een fictieve situatie, en oefenen een respectvolle reactie.

Benodigd: geselecteerde knipkaarten uit dit pakket, bord, papier en potloden. Tijd: circa 50 minuten.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (7 minuten)

Leg of projecteer de kaarten: Affectie, Sympathie, Aangetrokken, Open, Toegewijd, Stil, Vredig, Verbonden.

Affectie

Sympathie

Aangetrokken

Open

Toegewijd

Stil

Vredig

Verbonden

Zeg letterlijk: “Kijk eerst naar de gezichten. Wat denk je? Lees daarna de woorden. Welke lijken op elkaar, welke verschillen? Je mag twijfelen: een gezicht is nooit sluitend bewijs.”

Voorbeeld: twee kinderen kiezen verschillende woorden. Vraag niet wie er fout zit, maar welk detail bij de gekozen betekenis past.

Stap 2 · Voorleesverhaal (10 minuten)

Halverwege het jaar komen twee nieuwe leerlingen in de klas. Lina is zenuwachtig; ze kent niemand. Noor legt een welkomkaart op haar tafel en zegt dat ze naast haar mag zitten. Tijdens de pauze vertelt Noor dat ze het leuk vindt om te tekenen. Lina zegt voorzichtig dat ze van strips houdt. Ze durft steeds meer van zichzelf te laten zien. Ze merken dat ze beiden graag verhalen verzinnen en zoeken elkaar de volgende dag weer op om samen te tekenen. Tijdens een groepsspel kiest Noor ervoor om ook aandacht te geven aan de andere nieuwe leerling, Ilias, die stil aan de zijkant staat. Ze vindt hem aardig, hoewel ze nog niet veel van hem weet. De weken daarna helpt Noor steeds weer met het vinden van lokalen, maar Lina leert ook om zelfstandig vragen te stellen. Op vrijdag zit de groep rustig bij elkaar. Er hoeft even niemand iets te bewijzen. Lina zegt: “Ik voel me hier echt bij horen.” De leerkracht legt uit dat warmte, sympathie en verbondenheid op verschillende manieren kunnen ontstaan, en dat niemand verplicht is vrienden te worden.

Laat twee kinderen een gebeurtenis uit het verhaal navertellen voordat je met de vragen begint.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (16 minuten)

Vraag 1. Welke handeling laat affectie zien?

Goed voorbeeldantwoord: Noor maakt een welkomkaart en biedt Lina een plaats aan.

Bewijs uit het verhaal: Het kaartje en het aanbod naast haar te zitten.

Uitleg voor de leerkracht: Affectie is warme genegenheid; dat kun je in kleine gebaren tonen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Het kaartje en het aanbod naast haar te zitten.

Vraag 2. Wat is sympathie voor Ilias?

Goed voorbeeldantwoord: Noor vindt Ilias aardig en betrekt hem, ondanks dat ze hem nog weinig kent.

Bewijs uit het verhaal: Ze nodigt hem tijdens het groepsspel uit.

Uitleg voor de leerkracht: Sympathie betekent positieve betrokkenheid; er is geen hechte vriendschap vereist.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze nodigt hem tijdens het groepsspel uit.

Vraag 3. Wat toont dat Lina opener wordt?

Goed voorbeeldantwoord: Ze vertelt over strips en durft meer over zichzelf te delen.

Bewijs uit het verhaal: Haar gesprek met Noor tijdens de pauze.

Uitleg voor de leerkracht: Open betekent dat je jezelf durft te laten zien, op je eigen tempo.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Haar gesprek met Noor tijdens de pauze.

Vraag 4. Waaraan merk je verbondenheid?

Goed voorbeeldantwoord: De groep houdt rekening met elkaar en Lina voelt dat ze erbij hoort.

Bewijs uit het verhaal: Haar uitspraak aan het einde en het samen tekenen.

Uitleg voor de leerkracht: Verbondenheid is ervaren dat er ruimte is voor jou en anderen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Haar uitspraak aan het einde en het samen tekenen.

Stap 4 · Actieve kaartenoefening (10 minuten)

Werk per tweetal. Eén leerling kiest één van de kaartwoorden en verzint een NIEUWE schoolgebeurtenis van twee zinnen. De ander kiest de bijpassende emoticon en zegt: “Ik denk …, omdat …”. Wissel van rol. Bespreek een tegenvoorbeeld: wat zou je aan de gebeurtenis veranderen zodat een andere kaart beter past?

Differentiatie: groep 4–5 werkt met twee kaartwoorden en een mondelinge zin; groep 6–8 vergelijkt drie woorden en schrijft een bewijszin. Bij gevoelige woorden mag de leerling een neutraal fictief alternatief nemen.

Stap 5 · Afronden en controleren (7 minuten)

Exitvraag: “Noem twee verwante gevoelens, geef één verschil en vertel welke aanwijzing helpt.” Model van een goed antwoord: de leerling noemt twee specifieke woorden, benoemt een verschillend kenmerk en verwijst naar een gebeurtenis. Vraag eventueel: “Welke behulpzame reactie zou een klasgenoot kunnen geven?”

Veiligheidsnoot: corrigeer stigmatiserende labels, vraag niet om persoonlijke ervaringen en bespreek signalen van aanhoudende zorgen individueel volgens het schoolprotocol.

LES 6 | Boosheid — frustratie herkennen en kiezen

De lange rij bij het sporttoernooi

Leerdoel: kinderen leren gevoelens onderscheiden met concreet bewijs uit een fictieve situatie, en oefenen een respectvolle reactie.

Benodigd: geselecteerde knipkaarten uit dit pakket, bord, papier en potloden. Tijd: circa 50 minuten.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (7 minuten)

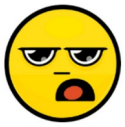
Leg of projecteer de kaarten: Pissig, Balen, Onstemd, Rusteloos, Stoïcijns.

Pissig

Balen

Onstemd

Rusteloos

Stoïcijns

Zeg letterlijk: “Kijk eerst naar de gezichten. Wat denk je? Lees daarna de woorden. Welke lijken op elkaar, welke verschillen? Je mag twijfelen: een gezicht is nooit sluitend bewijs.”

Voorbeeld: twee kinderen kiezen verschillende woorden. Vraag niet wie er fout zit, maar welk detail bij de gekozen betekenis past.

Stap 2 · Voorleesverhaal (10 minuten)

Bij het sporttoernooi wachten vijf teams op hun beurt. Door een kapotte scorecomputer loopt het schema uit. Mees moppert: “Ik baal, want ons team zou nu spelen.” Zijn vriendin Isa merkt dat hij steeds bozer wordt wanneer een ander team toch voor mag. Hij zegt dat hij er pissig van wordt, maar hij wil niemand uitschelden. Ondertussen loopt Liv heen en weer. Ze heeft zo veel onrustige energie dat stilzitten niet lukt. Ravi blijft aan de zijkant rustig kijken en zegt weinig. Hij ademt langzaam en helpt de scheidsrechter met het noteren van de scores. De coach vraagt: “Kunnen jullie zeggen wat je voelt zonder een ander de schuld te geven?” Mees vraagt of de teams een nieuwe volgorde kunnen afspreken. De scheidsrechter legt uit wat er misging en biedt excuses aan. Mees is nog niet meteen vrolijk. De spanning zakt wel. De coach benoemt dat je een gevoel niet zomaar kiest, maar vaak wel kunt kiezen wat je ermee doet.

Laat twee kinderen een gebeurtenis uit het verhaal navertellen voordat je met de vragen begint.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (16 minuten)

Vraag 1. Wat is het verschil tussen balen en pissig in het verhaal?

Goed voorbeeldantwoord: Balen volgt op het uitstel; pissig wordt Mees wanneer de wachtrij oneerlijk lijkt.

Bewijs uit het verhaal: Zijn twee uitspraken op verschillende momenten.

Uitleg voor de leerkracht: Balen bevat teleurstelling met lichte boosheid; pissig legt meer nadruk op prikkelbaarheid.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Zijn twee uitspraken op verschillende momenten.

Vraag 2. Wie laat rusteloosheid zien?

Goed voorbeeldantwoord: Liv, omdat ze steeds heen en weer loopt en niet stil kan zitten.

Bewijs uit het verhaal: De beschrijving van haar bewegingen.

Uitleg voor de leerkracht: Rusteloos gaat over onrustige energie, niet per se over boos zijn.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De beschrijving van haar bewegingen.

Vraag 3. Hoe blijft Ravi stoïcijns?

Goed voorbeeldantwoord: Hij blijft beheerst en helpt praktisch mee.

Bewijs uit het verhaal: Hij ademt langzaam en noteert scores.

Uitleg voor de leerkracht: Stoïcijns betekent gevoelens beheersen en kalm blijven; het betekent niet dat iemand niets voelt.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij ademt langzaam en noteert scores.

Vraag 4. Welke keuze maakt Mees nadat hij boos wordt?

Goed voorbeeldantwoord: Hij stelt een oplossing voor in plaats van te schelden.

Bewijs uit het verhaal: Hij vraagt om een nieuwe volgorde.

Uitleg voor de leerkracht: Een gevoel is toegestaan; grensoverschrijdend gedrag hoeft niet.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij vraagt om een nieuwe volgorde.

Stap 4 · Actieve kaartenoefening (10 minuten)

Werk per tweetal. Eén leerling kiest één van de kaartwoorden en verzint een NIEUWE schoolgebeurtenis van twee zinnen. De ander kiest de bijpassende emoticon en zegt: “Ik denk …, omdat …”. Wissel van rol. Bespreek een tegenvoorbeeld: wat zou je aan de gebeurtenis veranderen zodat een andere kaart beter past?

Differentiatie: groep 4–5 werkt met twee kaartwoorden en een mondelinge zin; groep 6–8 vergelijkt drie woorden en schrijft een bewijszin. Bij gevoelige woorden mag de leerling een neutraal fictief alternatief nemen.

Stap 5 · Afronden en controleren (7 minuten)

Exitvraag: “Noem twee verwante gevoelens, geef één verschil en vertel welke aanwijzing helpt.” Model van een goed antwoord: de leerling noemt twee specifieke woorden, benoemt een verschillend kenmerk en verwijst naar een gebeurtenis. Vraag eventueel: “Welke behulpzame reactie zou een klasgenoot kunnen geven?”

Veiligheidsnoot: corrigeer stigmatiserende labels, vraag niet om persoonlijke ervaringen en bespreek signalen van aanhoudende zorgen individueel volgens het schoolprotocol.

LES 7 | Angst — onzekerheid en steun

De nieuwe route naar het museum

Leerdoel: kinderen leren gevoelens onderscheiden met concreet bewijs uit een fictieve situatie, en oefenen een respectvolle reactie.

Benodigd: geselecteerde knipkaarten uit dit pakket, bord, papier en potloden. Tijd: circa 50 minuten.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (7 minuten)

Leg of projecteer de kaarten: Kwetsbaar, Onbestemd, Aarzeling, Bedrukt.

Kwetsbaar

Onbestemd

Aarzeling

Bedrukt

Zeg letterlijk: “Kijk eerst naar de gezichten. Wat denk je? Lees daarna de woorden. Welke lijken op elkaar, welke verschillen? Je mag twijfelen: een gezicht is nooit sluitend bewijs.”

Voorbeeld: twee kinderen kiezen verschillende woorden. Vraag niet wie er fout zit, maar welk detail bij de gekozen betekenis past.

Stap 2 · Voorleesverhaal (10 minuten)

De klas reist met het openbaar vervoer naar een museum. Vooraf vertelt de leerkracht dat de normale halte gesloten is en dat ze een andere route nemen. Fenna heeft moeite met onverwachte veranderingen. Ze weet niet precies waarom, maar voelt een vage onrust: er kan iets misgaan, denkt ze. Wanneer de groep uitstapt bij een onbekend plein, blijft ze even staan. Ze twijfelt of ze wel mee moet lopen. De docent vraagt wat ze nodig heeft. Fenna zegt zacht dat ze zich kwetsbaar voelt omdat ze de omgeving niet kent en bang is anderen kwijt te raken. De meester wijst de begeleiders aan en spreekt af dat iedereen bij een vaste klasgenoot blijft. Even later hoort Fenna dat ze onderweg ook nog een trap af moeten. Ze voelt een zware spanning op haar borst en vraagt of ze even mag zitten. De meester zegt dat ze rustig adem kan halen en dat de route ook via een lift kan. Fenna loopt daarna mee. Haar spanning is niet helemaal verdwenen, maar ze weet nu wat het plan is en bij wie ze terechtkan.

Laat twee kinderen een gebeurtenis uit het verhaal navertellen voordat je met de vragen begint.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (16 minuten)

Vraag 1. Wat maakt Fenna onbestemd bang?

Goed voorbeeldantwoord: Ze voelt onrust zonder precies te weten wat er zal gebeuren.

Bewijs uit het verhaal: Ze denkt dat er iets mis kan gaan zonder concreet gevaar te benoemen.

Uitleg voor de leerkracht: Onbestemd verwijst naar een vaag angstgevoel zonder heldere oorzaak.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze denkt dat er iets mis kan gaan zonder concreet gevaar te benoemen.

Vraag 2. Waaraan merk je aarzeling?

Goed voorbeeldantwoord: Ze blijft staan en twijfelt of ze mee zal lopen.

Bewijs uit het verhaal: De scène op het onbekende plein.

Uitleg voor de leerkracht: Aarzeling is twijfel vóór een keuze.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De scène op het onbekende plein.

Vraag 3. Waarom voelt Fenna zich kwetsbaar?

Goed voorbeeldantwoord: Ze kent de omgeving niet en is bang de groep kwijt te raken.

Bewijs uit het verhaal: Ze zegt dit zelf tegen de docent.

Uitleg voor de leerkracht: Kwetsbaar betekent gevoelig voor pijn of afwijzing; vraag naar steun, niet naar een etiket.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Ze zegt dit zelf tegen de docent.

Vraag 4. Wat helpt haar omgaan met de bedrukkende spanning?

Goed voorbeeldantwoord: Een duidelijk plan, vaste begeleiders, pauze en een liftmogelijkheid.

Bewijs uit het verhaal: De afspraken met de docent.

Uitleg voor de leerkracht: Bedrukt benoemt zware spanning; praktische duidelijkheid kan steun geven.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De afspraken met de docent.

Stap 4 · Actieve kaartenoefening (10 minuten)

Werk per tweetal. Eén leerling kiest één van de kaartwoorden en verzint een NIEUWE schoolgebeurtenis van twee zinnen. De ander kiest de bijpassende emoticon en zegt: “Ik denk …, omdat …”. Wissel van rol. Bespreek een tegenvoorbeeld: wat zou je aan de gebeurtenis veranderen zodat een andere kaart beter past?

Differentiatie: groep 4–5 werkt met twee kaartwoorden en een mondelinge zin; groep 6–8 vergelijkt drie woorden en schrijft een bewijszin. Bij gevoelige woorden mag de leerling een neutraal fictief alternatief nemen.

Stap 5 · Afronden en controleren (7 minuten)

Exitvraag: “Noem twee verwante gevoelens, geef één verschil en vertel welke aanwijzing helpt.” Model van een goed antwoord: de leerling noemt twee specifieke woorden, benoemt een verschillend kenmerk en verwijst naar een gebeurtenis. Vraag eventueel: “Welke behulpzame reactie zou een klasgenoot kunnen geven?”

Veiligheidsnoot: corrigeer stigmatiserende labels, vraag niet om persoonlijke ervaringen en bespreek signalen van aanhoudende zorgen individueel volgens het schoolprotocol.

LES 8 | Afkeer — grenzen zonder kwetsende woorden

De lunchtafel en het nieuwe recept

Leerdoel: kinderen leren gevoelens onderscheiden met concreet bewijs uit een fictieve situatie, en oefenen een respectvolle reactie.

Benodigd: geselecteerde knipkaarten uit dit pakket, bord, papier en potloden. Tijd: circa 50 minuten.

Stap 1 · Emoticons onderzoeken (7 minuten)

Leg of projecteer de kaarten: Onstemd, Geconfronteerd, Bereidwillig, Gekleineerd.

Onstemd

Geconfronteerd

Bereidwillig

Gekleineerd

Zeg letterlijk: “Kijk eerst naar de gezichten. Wat denk je? Lees daarna de woorden. Welke lijken op elkaar, welke verschillen? Je mag twijfelen: een gezicht is nooit sluitend bewijs.”

Voorbeeld: twee kinderen kiezen verschillende woorden. Vraag niet wie er fout zit, maar welk detail bij de gekozen betekenis past.

Stap 2 · Voorleesverhaal (10 minuten)

De school organiseert een lunch met gerechten uit verschillende gezinnen. Bas ruikt een onbekend kruid en trekt zijn neus op. Hij zegt: “Ik weet niet of ik dit wil proeven.” Amir, die het gerecht samen met zijn moeder maakte, kijkt teleurgesteld. Een klasgenoot zegt tegen Amir: “Jullie eten is vies.” De leerkracht grijpt in: “Je mag een smaak niet prettig vinden, maar maak een ander niet klein.” Bas zegt dat hij vooral verrast is door de sterke geur. Hij wil er best iets over leren, maar hoeft niet te proeven. Amir vertelt welke kruiden erin zitten en waarom zijn familie het op feestdagen eet. Bas kiest ervoor de kruiden te ruiken en stelt vragen. Later besluit hij een klein hapje te proberen; een andere leerling doet dat niet. Beide keuzes worden gerespecteerd. De meester vraagt: “Welke zinnen gaan over jouw grens en welke zinnen kwetsen iemand anders?” Hij schrijft op het bord: “Ik lust dit niet” tegenover “Jouw eten is vies”. De klas oefent om afkeer te uiten zonder mensen af te wijzen.

Laat twee kinderen een gebeurtenis uit het verhaal navertellen voordat je met de vragen begint.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (16 minuten)

Vraag 1. Wat mag Bas zeggen zonder Amir te kwetsen?

Goed voorbeeldantwoord: “Ik weet niet of ik dit wil proeven” of “Ik houd niet van die geur”.

Bewijs uit het verhaal: Bas spreekt in de ik-vorm voordat de klasgenoot een kwetsende opmerking maakt.

Uitleg voor de leerkracht: Een persoonlijke grens verschilt van een oordeel over iemands gezin of cultuur.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Bas spreekt in de ik-vorm voordat de klasgenoot een kwetsende opmerking maakt.

Vraag 2. Wat is de kwetsende uitspraak?

Goed voorbeeldantwoord: “Jullie eten is vies.”

Bewijs uit het verhaal: De klasgenoot zegt dit rechtstreeks tegen Amir.

Uitleg voor de leerkracht: Die zin veroordeelt het eten en kan Amir gekleineerd laten voelen.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: De klasgenoot zegt dit rechtstreeks tegen Amir.

Vraag 3. Wanneer wordt Bas bereidwillig?

Goed voorbeeldantwoord: Hij wil de kruiden ruiken en er iets over leren.

Bewijs uit het verhaal: Hij stelt vragen, zonder dat proeven verplicht is.

Uitleg voor de leerkracht: Bereidwilligheid gaat over openstaan, niet over je eigen grenzen negeren.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij stelt vragen, zonder dat proeven verplicht is.

Vraag 4. Waarom past geconfronteerd bij Bas?

Goed voorbeeldantwoord: Hij ontmoet een onbekende geur en nieuwe informatie.

Bewijs uit het verhaal: Hij is verrast en ontdekt dat hij de kruiden niet kent.

Uitleg voor de leerkracht: Geconfronteerd gaat over iets onverwachts onder ogen zien; het is niet automatisch afkeer.

Doorvraag: “Wat in de tekst geeft jou daarvoor een aanwijzing?” Oplossing: Hij is verrast en ontdekt dat hij de kruiden niet kent.

Stap 4 · Actieve kaartenoefening (10 minuten)

Werk per tweetal. Eén leerling kiest één van de kaartwoorden en verzint een NIEUWE schoolgebeurtenis van twee zinnen. De ander kiest de bijpassende emoticon en zegt: “Ik denk …, omdat …”. Wissel van rol. Bespreek een tegenvoorbeeld: wat zou je aan de gebeurtenis veranderen zodat een andere kaart beter past?

Differentiatie: groep 4–5 werkt met twee kaartwoorden en een mondelinge zin; groep 6–8 vergelijkt drie woorden en schrijft een bewijszin. Bij gevoelige woorden mag de leerling een neutraal fictief alternatief nemen.

Stap 5 · Afronden en controleren (7 minuten)

Exitvraag: “Noem twee verwante gevoelens, geef één verschil en vertel welke aanwijzing helpt.” Model van een goed antwoord: de leerling noemt twee specifieke woorden, benoemt een verschillend kenmerk en verwijst naar een gebeurtenis. Vraag eventueel: “Welke behulpzame reactie zou een klasgenoot kunnen geven?”

Veiligheidsnoot: corrigeer stigmatiserende labels, vraag niet om persoonlijke ervaringen en bespreek signalen van aanhoudende zorgen individueel volgens het schoolprotocol.

Werkbladen en knipkaarten

Hierna volgen de vier oorspronkelijke werkbladen van deel 9 en de acht originele A4-knipvellen met alle 32 emoticons. De kaartafbeeldingen zijn ongewijzigd overgenomen uit de oorspronkelijke uitgave.

Werkblad 1 | Deel 9

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Vreugde en Verdriet.

Vreugde

Woorden: (herhaling eerdere delen)

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Verdriet

Woorden: Ellendig, Labiel, Gebroken, Verscheurd

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 2 | Deel 9

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Verbazing en Schaamte / Schuld.

Verbazing

Woorden: Geconfronteerd, Bereidwillig, Blank, Geïnteresseerd

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Schaamte / Schuld

Woorden: Gekleineerd, Klein, Te dik of te dun, Niet gezien voelen, Misleid, In de maling genomen, Onnozel

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 3 | Deel 9

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Liefde en Boosheid.

Liefde

Woorden: Affectie, Sympathie, Aangetrokken, Open, Toegewijd, Stil, Vredig, Verbonden

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Boosheid

Woorden: Pissig, Balen, Onstemd, Rusteloos, Stoïcijns

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 4 | Deel 9

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Angst en Afkeer.

Angst

Woorden: Kwetsbaar, Onbestemd, Aarzeling, Bedrukt

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Afkeer

Woorden: (herhaling eerdere delen)

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

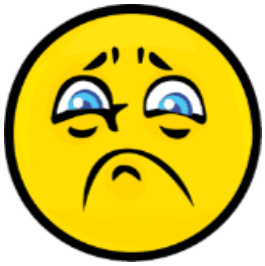
Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Knipkaarten | Deel 9 | Vel 1

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Ellendig

Je erg slecht en zwar voelen

Labiel

Emoties die snel wisselen

Gebroken

Gevoel dat iets in je stuk is

Verscheurd

Innerliik verdeeld door tegenstrijdige gevoelens

Knipkaarten | Deel 9 | Vel 2

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Geconfronteerd

Direct geraakt door een onverwachte waarheid

Bereidwillig

Open staan voor nieuwe indrukken

Blank

Open en zonder oordeel waarnemen

Geïnteresseerd

Aandacht en betrokkenheid tonen

Knipkaarten | Deel 9 | Vel 3

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Gekleineerd

Je kleiner gemaakt voelen door anderen

Klein

Jezelf onbeduidend of onzeker voelen

Te dik of te dun

Het gevoel hebben tekort te schieten

Niet gezien voelen

Ervaren dat je er niet toe doet

Knipkaarten | Deel 9 | Vel 4

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Misleid

Bedrogen of verkeerd geinformeerd zijn

In de maling genomen

Niet serieus genomen of voor gek gezet

Onnozel

Je dom of naief voelen

Affectie

Warme genegenheid voor iemand

Knipkaarten | Deel 9 | Vel 5

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Sympathie

Positieve betrokkenheid bij een ander

Aangetrokken

Je tot iemand aangetrokken voelen

Open

Jezelf durven laten zien

Toegewijd

Je volledig verbinden aan iemand

Knipkaarten | Deel 9 | Vel 6

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Stil

Innerlike rust en aanwezigheid

Vredig

Harmonie en kalmte ervaren

Verbonden

Je 6én voelen met anderen

Pissig

Licht geirriteerd en prikkelbaar

Knipkaarten | Deel 9 | Vel 7

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Balen

Teleurgesteld en licht boos zijn

Onstemd

Licht verstoord en uit balans voelen

Rusteloos

Onrustige energie die eruit wil

Stoïcijns

Gevoelens beheersen en kalm blijven

Knipkaarten | Deel 9 | Vel 8

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Kwetsbaar

Gevoelig voor pijn of afwijzing

Onbestemd

Vage angst zonder oorzaak

Aarzeling

Twijfel door onzekerheid

Bedrukt

Zware spanning voelen

EMOTIES.INFO

Lespakket deel 10

Acht volledig uitgewerkte lessen — afsluiting van de leerlijn

Nederlandstalig | basisonderwijs groep 5–8 | 40–50 minuten per les

In dit deel staan voorleesverhalen die de leerkracht letterlijk kan gebruiken, lesactiviteiten, 32 vragen met modelantwoorden en uitleg, emoticons direct naast de oefeningen en een afsluitende terugblik.

De originele werkbladen en alle 41 knipkaarten van deel 10 staan achter deze nieuwe lessen. De kaarten zijn afkomstig uit de bestaande selectie en behouden hun kniplijnen.

Voor de eerste, derde en achtste les worden eerder behandelde emoties herhaald. De overige lessen verdiepen de nieuwe begrippen van deel 10.

Veilige aanpak

Bespreek fictieve personages in plaats van leerlingen te laten vertellen over hun eigen ervaringen. Gezichtsuitdrukkingen zijn geen bewijs van een gevoel. Laat persoonlijke voorbeelden altijd vrijwillig zijn. Zware begrippen zoals paranoia of rouw zijn geen labels om aan kinderen te geven.

LES 1 · VREUGDE

De laatste schooldag

Leerdoel: leerlingen kunnen vier verwante emoties of houdingen vergelijken aan de hand van gebeurtenissen, en onderbouwen hun keuze met bewijs uit het verhaal.

Benodigdheden: onderstaande emotiekaarten, papier, potloden en eventueel de losse knipkaarten achter in dit pakket.

Stap 1 · Kaarten bekijken (5 minuten)

			
Voldaan	**Trots**	**Blij**	**Optimistisch**
Tevreden gevoel na afronding	Tevreden gevoel over jezelf of wat je bereikt hebt	Prettig en positief basisgevoel	Vertrouwen hebben in een positieve uitkomst

Leerkracht zegt: “Welk verschil zie je tussen de woorden? Leg eerst uit wat ze betekenen; een gezicht kan ons alleen een aanwijzing geven.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

De klas heeft drie weken gewerkt aan een kleine tentoonstelling. Op de ochtend van de opening valt de kartonnen boog om. Isa baalt, maar samen herstellen de kinderen hem. Als alle ouders binnenkomen, ziet ze haar eigen tekening hangen. Ze glimlacht en zegt: “We hebben het toch voor elkaar gekregen.” Amir bedankt haar omdat ze gisteren hielp opruimen. Aan het einde van de middag zit Isa rustig op haar stoel: het project is af. Ze kijkt alvast uit naar de volgende tentoonstelling.

Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Waarom kan Isa zich voldaan voelen?

Goed voorbeeldantwoord: Het project is afgerond en de tentoonstelling is gelukt.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze ziet het eindresultaat en zegt dat het gelukt is.

Uitleg voor de leerkracht: Voldaan gaat over tevredenheid na het afronden van iets.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Waarop kan Isa trots zijn?

Goed voorbeeldantwoord: Op haar bijdrage en het samen herstellen van de boog.

Aanwijzing uit het verhaal: Haar tekening hangt er en ze heeft meegeholpen.

Uitleg voor de leerkracht: Trots richt zich op iets dat je hebt bereikt.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Wat is het verschil tussen blij en voldaan?

Goed voorbeeldantwoord: Blij is een prettig gevoel op dat moment; voldaan hangt samen met wat is afgerond.

Aanwijzing uit het verhaal: Isa glimlacht bij de bezoekers en ontspant na afloop.

Uitleg voor de leerkracht: Eén persoon kan tegelijk verschillende positieve gevoelens hebben.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Waarom kan Isa optimistisch worden?

Goed voorbeeldantwoord: Ze verwacht dat een volgende tentoonstelling ook goed kan gaan.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze kijkt uit naar de volgende keer na deze geslaagde samenwerking.

Uitleg voor de leerkracht: Optimisme is vertrouwen in een mogelijke goede uitkomst.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Stap 4 · Actieve opdracht (10 minuten)

Duo-opdracht: maak twee korte fictieve situaties met verschillende kaarten uit deze les. Eén leerling leest een situatie voor; de ander kiest een kaart en noemt een concrete aanwijzing. Wissel rollen. Bespreek een alternatief antwoord en leg uit waarom dat wel of niet past.

Voorbeeld van een goed antwoord: “Ik kies deze kaart, omdat in de situatie staat dat ... . Dit verschilt van ... , want ... .”

Stap 5 · Afronden en beoordelen (5 minuten)

Laat iedereen één vergelijking maken: “Bij ... past dit verhaal, terwijl ... anders is omdat ... .” Controleer of de leerling een gebeurtenis noemt en het begrip juist uitlegt.

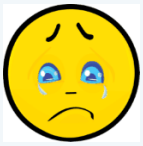
Differentiatie: groep 5–6 kiest twee kaarten; groep 7–8 vergelijkt vier begrippen en bespreekt twijfel of dubbele gevoelens.

De foto op het prikbord

Leerdoel: leerlingen kunnen vier verwante emoties of houdingen vergelijken aan de hand van gebeurtenissen, en onderbouwen hun keuze met bewijs uit het verhaal.

Benodigdheden: onderstaande emotiekaarten, papier, potloden en eventueel de losse knipkaarten achter in dit pakket.

Stap 1 · Kaarten bekijken (5 minuten)

			
Rouw	**Geteisterd**	**Verdriet**	**Gekwetst**
Diep verdriet na verlies	Langdurig belast door pijn of verdriet	Pijn door verlies of gemis	Emotioneel geraakt door woorden of gedrag

Leerkracht zegt: “Welk verschil zie je tussen de woorden? Leg eerst uit wat ze betekenen; een gezicht kan ons alleen een aanwijzing geven.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Voor de herfstvakantie vraagt de leerkracht kinderen om een herinneringsfoto mee te nemen. Nour brengt een foto van haar opa mee, die vorig jaar is overleden. Bij het zien van de foto wordt ze stil. Ze vertelt dat ze hem mist en dat sommige dagen zwaar zijn. Haar vriend stelt voor om een mooie herinnering bij de foto te schrijven. Nour knikt, maar wil even tijd. De leerkracht zegt dat ze niets hoeft te vertellen als ze dat niet wil.

Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Waardoor kan Nour rouw ervaren?

Goed voorbeeldantwoord: Haar opa is overleden en ze mist hem.

Aanwijzing uit het verhaal: De foto is van haar overleden opa.

Uitleg voor de leerkracht: Rouw is een reactie op verlies en verloopt niet voor iedereen hetzelfde.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Wat maakt langdurige belasting anders dan een verdrietig moment?

Goed voorbeeldantwoord: Verdriet kan tijdelijk opkomen; een aanhoudende last raakt meerdere dagen of situaties.

Aanwijzing uit het verhaal: Nour zegt dat sommige dagen zwaar zijn.

Uitleg voor de leerkracht: Geteisterd is een sterk woord; gebruik het niet als etiket voor Nour.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Hoe helpt haar vriend zonder iets op te dringen?

Goed voorbeeldantwoord: Hij biedt een mogelijkheid en laat Nour zelf beslissen.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij stelt een herinneringszin voor; Nour mag wachten.

Uitleg voor de leerkracht: Steun betekent ook ruimte geven.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Wat kan de leerkracht doen?

Goed voorbeeldantwoord: Erkennen dat gevoelens er mogen zijn en keuzevrijheid bieden.

Aanwijzing uit het verhaal: De leerkracht zegt dat Nour niet hoeft te vertellen.

Uitleg voor de leerkracht: Een leerling hoeft geen persoonlijke verlieservaring te delen.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Stap 4 · Actieve opdracht (10 minuten)

Duo-opdracht: maak twee korte fictieve situaties met verschillende kaarten uit deze les. Eén leerling leest een situatie voor; de ander kiest een kaart en noemt een concrete aanwijzing. Wissel rollen. Bespreek een alternatief antwoord en leg uit waarom dat wel of niet past.

Voorbeeld van een goed antwoord: “Ik kies deze kaart, omdat in de situatie staat dat ... . Dit verschilt van ... , want ... .”

Stap 5 · Afronden en beoordelen (5 minuten)

Laat iedereen één vergelijking maken: “Bij ... past dit verhaal, terwijl ... anders is omdat ... .” Controleer of de leerling een gebeurtenis noemt en het begrip juist uitlegt.

Differentiatie: groep 5–6 kiest twee kaarten; groep 7–8 vergelijkt vier begrippen en bespreekt twijfel of dubbele gevoelens.

LES 3 · VERBAZING

De onverwachte brief

Leerdoel: leerlingen kunnen vier verwante emoties of houdingen vergelijken aan de hand van gebeurtenissen, en onderbouwen hun keuze met bewijs uit het verhaal.

Benodigdheden: onderstaande emotiekaarten, papier, potloden en eventueel de losse knipkaarten achter in dit pakket.

Stap 1 · Kaarten bekijken (5 minuten)

			
Nieuwsgierig	**Verbaasd**	**Verward**	**Geïnteresseerd**
Willen ontdekken en begrijpen	Verrast door iets nieuws of onverwachts	Niet begrijpen wat er gebeurt	Aandacht en betrokkenheid tonen

Leerkracht zegt: “Welk verschil zie je tussen de woorden? Leg eerst uit wat ze betekenen; een gezicht kan ons alleen een aanwijzing geven.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

In de klas ligt een gesloten envelop met daarop: “Openen na de pauze.” Yara vraagt zich af van wie de brief komt. Na de pauze blijkt dat de bibliotheek een schrijver op bezoek stuurt. Iedereen kijkt verrast op. De eerste zin van de brief is onduidelijk: de schrijver komt “morgen of volgende week”. De leerlingen lezen de rest nauwkeurig om te begrijpen wanneer het bezoek is. Ten slotte bedenken ze samen vragen voor de schrijver.

Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Waarom was Yara nieuwsgierig?

Goed voorbeeldantwoord: Ze wilde weten van wie de envelop was.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze stelt al vóór het openen vragen.

Uitleg voor de leerkracht: Nieuwsgierigheid is de wens om iets te ontdekken.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Wat verraste de klas?

Goed voorbeeldantwoord: Dat een echte schrijver zou langskomen.

Aanwijzing uit het verhaal: Het stond onverwacht in de brief.

Uitleg voor de leerkracht: Verbazing ontstaat wanneer iets anders is dan verwacht.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Wanneer raakten ze verward?

Goed voorbeeldantwoord: Door de onduidelijke datum in de brief.

Aanwijzing uit het verhaal: Er staat “morgen of volgende week”.

Uitleg voor de leerkracht: Verward betekent dat je nog niet goed begrijpt wat er bedoeld wordt.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Waaraan zie je interesse?

Goed voorbeeldantwoord: De leerlingen formuleren inhoudelijke vragen.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze bereiden samen het bezoek voor.

Uitleg voor de leerkracht: Interesse blijkt uit aandacht en betrokkenheid.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Stap 4 · Actieve opdracht (10 minuten)

Duo-opdracht: maak twee korte fictieve situaties met verschillende kaarten uit deze les. Eén leerling leest een situatie voor; de ander kiest een kaart en noemt een concrete aanwijzing. Wissel rollen. Bespreek een alternatief antwoord en leg uit waarom dat wel of niet past.

Voorbeeld van een goed antwoord: “Ik kies deze kaart, omdat in de situatie staat dat ... . Dit verschilt van ... , want ... .”

Stap 5 · Afronden en beoordelen (5 minuten)

Laat iedereen één vergelijking maken: “Bij ... past dit verhaal, terwijl ... anders is omdat ... .” Controleer of de leerling een gebeurtenis noemt en het begrip juist uitlegt.

Differentiatie: groep 5–6 kiest twee kaarten; groep 7–8 vergelijkt vier begrippen en bespreekt twijfel of dubbele gevoelens.

De poster van vier leerlingen

Leerdoel: leerlingen kunnen vier verwante emoties of houdingen vergelijken aan de hand van gebeurtenissen, en onderbouwen hun keuze met bewijs uit het verhaal.

Benodigdheden: onderstaande emotiekaarten, papier, potloden en eventueel de losse knipkaarten achter in dit pakket.

Stap 1 · Kaarten bekijken (5 minuten)

			
Miskend	**Genegeerd - Opgelaten**	**Gelijkwaardig**	**In de steek gelaten - Verlaten**
Niet erkend worden voor wie je bent	Je ongemakkelijk en overgeslagen voelen	Elkaar als even waardevol zien	Alleen achtergelaten worden

Leerkracht zegt: “Welk verschil zie je tussen de woorden? Leg eerst uit wat ze betekenen; een gezicht kan ons alleen een aanwijzing geven.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Vier kinderen maken een poster. Sara bedenkt de titel en zoekt afbeeldingen, maar tijdens de presentatie noemt Bram alleen zichzelf en zijn vriend. Sara voelt zich niet gezien. Bij de nabespreking wil ze iets zeggen, maar Bram praat er twee keer doorheen. Dan vraagt de leerkracht iedereen om één bijdrage van een ander te noemen. Bram ziet zijn fout en zegt dat Saras titel de poster duidelijker maakte. Ze spreken af de volgende keer ieder een eigen onderdeel te laten presenteren.

Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Waarom voelt Sara zich mogelijk miskend?

Goed voorbeeldantwoord: Haar bijdrage wordt niet erkend.

Aanwijzing uit het verhaal: Bram noemt haar werk niet tijdens de presentatie.

Uitleg voor de leerkracht: Miskend verwijst naar het niet erkennen van iemands bijdrage.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Waaruit blijkt dat zij genegeerd wordt?

Goed voorbeeldantwoord: Ze krijgt geen ruimte om haar uitleg te geven.

Aanwijzing uit het verhaal: Bram praat twee keer door haar heen.

Uitleg voor de leerkracht: Genegeerd gaat over niet gehoord of opgemerkt worden.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Hoe wordt gelijkwaardigheid hersteld?

Goed voorbeeldantwoord: Ieders bijdrage wordt benoemd en iedereen krijgt spreektijd.

Aanwijzing uit het verhaal: De leerkracht vraagt aandacht voor elke leerling.

Uitleg voor de leerkracht: Gelijkwaardig betekent dat ieders stem evenveel waard is.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Is Sara letterlijk in de steek gelaten?

Goed voorbeeldantwoord: Dat weten we niet; ze kan zich alleen voelen, maar dit is niet hetzelfde als werkelijk verlaten zijn.

Aanwijzing uit het verhaal: Haar groepsgenoten onderbreken haar, maar blijven bij de taak.

Uitleg voor de leerkracht: Een gevoel is niet automatisch bewijs van iemands bedoeling.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Stap 4 · Actieve opdracht (10 minuten)

Duo-opdracht: maak twee korte fictieve situaties met verschillende kaarten uit deze les. Eén leerling leest een situatie voor; de ander kiest een kaart en noemt een concrete aanwijzing. Wissel rollen. Bespreek een alternatief antwoord en leg uit waarom dat wel of niet past.

Voorbeeld van een goed antwoord: “Ik kies deze kaart, omdat in de situatie staat dat ... . Dit verschilt van ... , want ... .”

Stap 5 · Afronden en beoordelen (5 minuten)

Laat iedereen één vergelijking maken: “Bij ... past dit verhaal, terwijl ... anders is omdat ... .” Controleer of de leerling een gebeurtenis noemt en het begrip juist uitlegt.

Differentiatie: groep 5–6 kiest twee kaarten; groep 7–8 vergelijkt vier begrippen en bespreekt twijfel of dubbele gevoelens.

LES 5 · LIEFDE

De nieuwe leerling

Leerdoel: leerlingen kunnen vier verwante emoties of houdingen vergelijken aan de hand van gebeurtenissen, en onderbouwen hun keuze met bewijs uit het verhaal.

Benodigdheden: onderstaande emotiekaarten, papier, potloden en eventueel de losse knipkaarten achter in dit pakket.

Stap 1 · Kaarten bekijken (5 minuten)

			
Geaard	**Ontspannen**	**Gelijkwaardig**	**Nederig**
Rustig en stabiel in jezelf aanwezig zijn	Zonder spanning in contact kunnen zijn	Elkaar als even waardevol zien	Jezelf niet boven anderen plaatsen

Leerkracht zegt: “Welk verschil zie je tussen de woorden? Leg eerst uit wat ze betekenen; een gezicht kan ons alleen een aanwijzing geven.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Op maandag komt Bo nieuw in de klas. Bij het kringgesprek vertellen anderen al snel welke spelletjes ze leuk vinden. Bo is stil en bekijkt de groep. Jip schuift een stoel op en zegt: “Je hoeft niets te vertellen, maar je mag naast mij zitten.” In de pauze leggen twee kinderen rustig de regels van het spel uit en vragen ook welke spellen Bo kent. Bo ontspant en doet mee. Jip zegt daarna niet dat hij Bo heeft “gered”, maar dat iedereen een nieuwe leerling kan helpen.

Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Waardoor kan Bo zich ontspannen?

Goed voorbeeldantwoord: Hij krijgt tijd en mag zelf kiezen of hij meedoet.

Aanwijzing uit het verhaal: Jip dringt niet aan en de regels worden rustig uitgelegd.

Uitleg voor de leerkracht: Ontspanning groeit wanneer je je veilig en niet opgejaagd voelt.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Waaruit blijkt gelijkwaardigheid?

Goed voorbeeldantwoord: Ook Bo krijgt de kans iets bij te dragen.

Aanwijzing uit het verhaal: De kinderen vragen naar zijn eigen spelervaring.

Uitleg voor de leerkracht: Gelijkwaardigheid betekent niet dat iedereen hetzelfde is.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Hoe laat Jip nederigheid zien?

Goed voorbeeldantwoord: Hij maakt zichzelf niet tot held van het verhaal.

Aanwijzing uit het verhaal: Jip zegt dat iedereen iemand kan helpen.

Uitleg voor de leerkracht: Nederig is jezelf niet belangrijker maken dan anderen.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Wat kan geaard betekenen in deze situatie?

Goed voorbeeldantwoord: Rustig en stevig bij jezelf blijven tijdens iets nieuws.

Aanwijzing uit het verhaal: Bo krijgt tijd om eerst te kijken en daarna mee te doen.

Uitleg voor de leerkracht: Je kunt geaard zijn zonder veel te praten.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Stap 4 · Actieve opdracht (10 minuten)

Duo-opdracht: maak twee korte fictieve situaties met verschillende kaarten uit deze les. Eén leerling leest een situatie voor; de ander kiest een kaart en noemt een concrete aanwijzing. Wissel rollen. Bespreek een alternatief antwoord en leg uit waarom dat wel of niet past.

Voorbeeld van een goed antwoord: “Ik kies deze kaart, omdat in de situatie staat dat ... . Dit verschilt van ... , want ... .”

Stap 5 · Afronden en beoordelen (5 minuten)

Laat iedereen één vergelijking maken: “Bij ... past dit verhaal, terwijl ... anders is omdat ... .” Controleer of de leerling een gebeurtenis noemt en het begrip juist uitlegt.

Differentiatie: groep 5–6 kiest twee kaarten; groep 7–8 vergelijkt vier begrippen en bespreekt twijfel of dubbele gevoelens.

De discussie over de spelregels

Leerdoel: leerlingen kunnen vier verwante emoties of houdingen vergelijken aan de hand van gebeurtenissen, en onderbouwen hun keuze met bewijs uit het verhaal.

Benodigdheden: onderstaande emotiekaarten, papier, potloden en eventueel de losse knipkaarten achter in dit pakket.

Stap 1 · Kaarten bekijken (5 minuten)

			
Moedig	**Eigenwijs**	**Uitdagend**	**Zelfbewust**
Handelen ondanks spanning	Vasthouden aan je eigen mening	Grenzen testen of opzoeken	Weten wat je voelt en wilt

Leerkracht zegt: “Welk verschil zie je tussen de woorden? Leg eerst uit wat ze betekenen; een gezicht kan ons alleen een aanwijzing geven.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Op het plein verandert een groepje halverwege het spel de regels. Mika vindt dat oneerlijk en zegt rustig dat vooraf duidelijke afspraken nodig zijn. Een ander kind roept: “Ik doe het toch op mijn manier.” Zijn toon klinkt uitdagend. Mika merkt dat hij boos wordt. Hij zegt: “Ik wil meedoen, maar wel met regels waar iedereen het over eens is.” De groep stemt opnieuw over de regels en begint opnieuw.

Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Wanneer is Mika moedig?

Goed voorbeeldantwoord: Hij spreekt zich rustig uit ondanks tegenspraak.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij zegt dat de regels vooraf duidelijk moeten zijn.

Uitleg voor de leerkracht: Moed gaat over handelen terwijl iets spannend kan zijn.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Wat maakt het andere kind eigenwijs?

Goed voorbeeldantwoord: Het wil uitsluitend de eigen manier volgen.

Aanwijzing uit het verhaal: Het zegt: “Ik doe het toch op mijn manier.”

Uitleg voor de leerkracht: Eigenwijs hoeft niet altijd verkeerd te zijn, maar kan samenwerking bemoeilijken.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Wat maakt de toon uitdagend?

Goed voorbeeldantwoord: Het kind daagt anderen uit in plaats van samen te overleggen.

Aanwijzing uit het verhaal: De uitspraak wordt geroepen.

Uitleg voor de leerkracht: Een uitdagende houding is iets anders dan inhoudelijk oneens zijn.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Waaruit blijkt zelfbewustzijn?

Goed voorbeeldantwoord: Mika herkent zijn boosheid en verwoordt zijn grens.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij zegt wat hij nodig heeft zonder te schreeuwen.

Uitleg voor de leerkracht: Je kunt boos zijn en toch zorgvuldig handelen.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Stap 4 · Actieve opdracht (10 minuten)

Duo-opdracht: maak twee korte fictieve situaties met verschillende kaarten uit deze les. Eén leerling leest een situatie voor; de ander kiest een kaart en noemt een concrete aanwijzing. Wissel rollen. Bespreek een alternatief antwoord en leg uit waarom dat wel of niet past.

Voorbeeld van een goed antwoord: “Ik kies deze kaart, omdat in de situatie staat dat ... . Dit verschilt van ... , want ... .”

Stap 5 · Afronden en beoordelen (5 minuten)

Laat iedereen één vergelijking maken: “Bij ... past dit verhaal, terwijl ... anders is omdat ... .” Controleer of de leerling een gebeurtenis noemt en het begrip juist uitlegt.

Differentiatie: groep 5–6 kiest twee kaarten; groep 7–8 vergelijkt vier begrippen en bespreekt twijfel of dubbele gevoelens.

De onbekende route

Leerdoel: leerlingen kunnen vier verwante emoties of houdingen vergelijken aan de hand van gebeurtenissen, en onderbouwen hun keuze met bewijs uit het verhaal.

Benodigdheden: onderstaande emotiekaarten, papier, potloden en eventueel de losse knipkaarten achter in dit pakket.

Stap 1 · Kaarten bekijken (5 minuten)

			
Onder druk	**Waakzaam**	**Wantrouwend**	**Paranoia**
Moeten presteren	Voorzichtig en alert	Twijfelen aan intenties	Overdreven achterdocht

Leerkracht zegt: “Welk verschil zie je tussen de woorden? Leg eerst uit wat ze betekenen; een gezicht kan ons alleen een aanwijzing geven.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Tijdens een speurtocht krijgt een groepje een routekaart die niet helemaal duidelijk is. De tijd tikt door en twee kinderen willen snel doorlopen. Finn zegt dat hij druk voelt om meteen te kiezen. Lotte kijkt zorgvuldig naar de verkeersborden en stelt voor eerst rustig te controleren. Sem vraagt of de kaart misschien verkeerd is afgedrukt. De begeleider kijkt mee en ontdekt een ontbrekende pijl. De kinderen kunnen daarna veilig verder.

Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Waarom voelt Finn zich onder druk?

Goed voorbeeldantwoord: Hij moet snel beslissen terwijl de kaart onduidelijk is.

Aanwijzing uit het verhaal: De klok loopt door en groepsgenoten dringen aan.

Uitleg voor de leerkracht: Druk ontstaat door verwachtingen en tijdsdruk.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Waaruit blijkt dat Lotte waakzaam is?

Goed voorbeeldantwoord: Ze let bewust op wat nodig is voor veiligheid.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze controleert de borden.

Uitleg voor de leerkracht: Waakzaam zijn kan juist behulpzaam zijn.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Is Sem wantrouwend of voorzichtig?

Goed voorbeeldantwoord: Hij twijfelt aan de kaart; zonder verdere informatie weten we niet waarom.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij vraagt of de kaart onjuist is afgedrukt.

Uitleg voor de leerkracht: Een kritische vraag is niet automatisch ongezond wantrouwen.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Kun je uit dit verhaal paranoia afleiden?

Goed voorbeeldantwoord: Nee. Er is geen basis om een zwaar psychologisch begrip aan een leerling toe te kennen.

Aanwijzing uit het verhaal: De kaart blijkt daadwerkelijk een fout te bevatten.

Uitleg voor de leerkracht: Gebruik dit woord uitsluitend als woordbespreking, nooit als diagnose.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Stap 4 · Actieve opdracht (10 minuten)

Duo-opdracht: maak twee korte fictieve situaties met verschillende kaarten uit deze les. Eén leerling leest een situatie voor; de ander kiest een kaart en noemt een concrete aanwijzing. Wissel rollen. Bespreek een alternatief antwoord en leg uit waarom dat wel of niet past.

Voorbeeld van een goed antwoord: “Ik kies deze kaart, omdat in de situatie staat dat ... . Dit verschilt van ... , want ... .”

Stap 5 · Afronden en beoordelen (5 minuten)

Laat iedereen één vergelijking maken: “Bij ... past dit verhaal, terwijl ... anders is omdat ... .” Controleer of de leerling een gebeurtenis noemt en het begrip juist uitlegt.

Differentiatie: groep 5–6 kiest twee kaarten; groep 7–8 vergelijkt vier begrippen en bespreekt twijfel of dubbele gevoelens.

Het onbekende broodbeleg

Leerdoel: leerlingen kunnen vier verwante emoties of houdingen vergelijken aan de hand van gebeurtenissen, en onderbouwen hun keuze met bewijs uit het verhaal.

Benodigdheden: onderstaande emotiekaarten, papier, potloden en eventueel de losse knipkaarten achter in dit pakket.

Stap 1 · Kaarten bekijken (5 minuten)

Onwennig			
	Weerstand	**Ongemakkelijk**	**Afkeer**
	Innerlik verzet	Je niet op je gemak voelen	Afstand willen nemen

Leerkracht zegt: “Welk verschil zie je tussen de woorden? Leg eerst uit wat ze betekenen; een gezicht kan ons alleen een aanwijzing geven.”

Stap 2 · Voorleesverhaal (8 minuten)

Bij een proeverij staat een onbekend broodbeleg op tafel. Aya kijkt eerst, ruikt voorzichtig en zegt dat ze het niet wil proeven. Tom vindt de geur niet prettig en schuift zijn bordje weg. De leerkracht legt uit dat niemand iets hoeft te eten wat die niet wil. Een paar anderen proberen wel een klein stukje en vertellen hoe het smaakt. De klas spreekt af dat niemand een ander uitlacht om diens keuze.

Lees het verhaal een tweede keer. Vraag leerlingen om één concrete zin of gebeurtenis aan te wijzen die hen helpt een emotie te kiezen.

Stap 3 · Gesprek met modelantwoorden (15 minuten)

Vraag 1. Waarom voelt Aya zich mogelijk onwennig?

Goed voorbeeldantwoord: Het eten is voor haar nieuw.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze kijkt eerst en ruikt voordat ze beslist.

Uitleg voor de leerkracht: Onwennig gaat over een onbekende situatie.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 2. Waaruit blijkt weerstand?

Goed voorbeeldantwoord: Aya wil niet proeven.

Aanwijzing uit het verhaal: Ze zegt duidelijk nee.

Uitleg voor de leerkracht: Weerstand kan een grens zijn en hoeft niet overwonnen te worden.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 3. Wat is anders aan Toms afkeer?

Goed voorbeeldantwoord: Hij ervaart de geur als onaangenaam.

Aanwijzing uit het verhaal: Hij schuift zijn bordje weg.

Uitleg voor de leerkracht: Afkeer is een sterke negatieve reactie op iets.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Vraag 4. Wat is een respectvolle reactie?

Goed voorbeeldantwoord: Laat ieder kind zelf kiezen en maak geen grapjes over afkeer.

Aanwijzing uit het verhaal: De leerkracht zegt dat proeven niet verplicht is.

Uitleg voor de leerkracht: Grenzen en verschillen respecteren is belangrijker dan iedereen hetzelfde laten doen.

Doorvraag: “Welk ander gevoel zou ook kunnen passen?” Mogelijk antwoord: dat hangt af van wat het personage zelf ervaart; een kaart is een hulpmiddel, geen definitief oordeel.

Stap 4 · Actieve opdracht (10 minuten)

Duo-opdracht: maak twee korte fictieve situaties met verschillende kaarten uit deze les. Eén leerling leest een situatie voor; de ander kiest een kaart en noemt een concrete aanwijzing. Wissel rollen. Bespreek een alternatief antwoord en leg uit waarom dat wel of niet past.

Voorbeeld van een goed antwoord: “Ik kies deze kaart, omdat in de situatie staat dat ... . Dit verschilt van ... , want ... .”

Stap 5 · Afronden en beoordelen (5 minuten)

Laat iedereen één vergelijking maken: “Bij ... past dit verhaal, terwijl ... anders is omdat ... .” Controleer of de leerling een gebeurtenis noemt en het begrip juist uitlegt.

Differentiatie: groep 5–6 kiest twee kaarten; groep 7–8 vergelijkt vier begrippen en bespreekt twijfel of dubbele gevoelens.

Werkblad 1 | Deel 10

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Vreugde en Verdriet.

Vreugde

Woorden: (herhaling eerdere delen)

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Verdriet

Woorden: Rouw, Geteisterd

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 2 | Deel 10

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Verbazing en Schaamte / Schuld.

Verbazing

Woorden: (herhaling eerdere delen)

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Schaamte / Schuld

Woorden: In de steek gelaten - Verlaten, Misdeeld - Onvoldoende, Miskend, Meerderwaardig, Genegeerd - Opgelaten, Valse Bescheidenheid, Onderdanig, Gebonden, Ontzag, Incompetent, Naïef - Onschuldig

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 3 | Deel 10

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Liefde en Boosheid.

Liefde

Woorden: Geaard, Ontspannen, Goed, Voorgevoel, Gelukkig, Nederig, Gelijkwaardig, Gezegend, Gelukkig, Liefde, Betoverd, Compassie

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Boosheid

Woorden: Sterk, Moedig, Onverschrokken, Eigenwijs, Uitdagend, Gestimuleerd, Zeker, Zelfbewust, Krachtig, Gecentreerd, Passievol, Geestdriftig

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Werkblad 4 | Deel 10

Naam: _____ Datum: _____

Bijbehorende lessen: Angst en Afkeer.

Angst

Woorden: Onder druk, Waakzaam, Wantrouwend, Paranoia

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Afkeer

Woorden: (herhaling eerdere delen)

Kies een emotie. Wat betekent die emotie volgens de kaart?

_____

_____

Bedenk een fictieve gebeurtenis die hierbij zou kunnen passen.

_____

_____

Kies een ander woord. Wat is het belangrijkste verschil?

_____

_____

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 1

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Rouw

Diep verdriet na verlies

Geteisterd

Langdurig belast door pijn of verdriet

In de steek gelaten - Verlaten

Alleen achtergelaten worden

Misdeeld - Onvoldoende

Gevoel dat je tekort bent gedaan

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 2

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Miskend

Niet erkend worden voor wie je bent

Meerderwaardig

Je beter voelen dan anderen

Genegeerd - Opgelaten

Je ongemakkelijk en overgeslagen voelen

Valse Bescheidenheid

Jezelf kleiner maken dan je bent

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 3

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Onderdanig

Jezelf ondergeschikt maken aan anderen

Gebonden

Vastzitten door verwachtingen of verplichtingen

Ontzag

Je klein voelen tegenover iets groots

Incompetent

Twijfelen aan je eigen kunnen

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 4

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Naïef - Onschuldig

Onervaren en goedgelovig zijn

Geaard

Rustig en stabiel in jezelf aanwezig zijn

Ontspannen

Zonder spanning in contact kunnen zijn

Goed

Algemeen prettig en kloppend gevoel

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 5

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Voorgevoel

Aanvoelen wat er spelt in verbinding

Gelukkig

Diepe tevredenheid met het leven

Nederig

Jezelf niet boven anderen plaatsen

Gelijkwaardig

Elkaar als even waardevol zien

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 6

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Gezegend

Dankbaar zijn voor wat je hebt

Gelukkig

Innerlijke vervulling en levensvreugde

Liefde

Open verbinding met jezelf en anderen

Betoverd

Verwonderd en geraakt door iets bijzonders

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 7

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Compassie

Liefdevolle zorg voor lijden

Sterk

Innerlike kracht voelen

Moedig

Handelen ondanks spanning

Onverschrokken

Zonder angst ergens in gaan

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 8

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Eigenwijs

Vasthouden aan je eigen mening

Uitdagend

Grenzen testen of opzoeken

Gestimuleerd

Geaotiveerd en gemotiveerd raken

Zeker

Stevig in jezelf staan

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 9

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Zelfbewust

Weten wat je voelt en wilt

Krachtig

Sterke energie uitstralen

Gecentreerd

In balans en stevig staan

Passievol

Gedreven door sterke energie

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 10

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Geestdriftig

Enthousiast en energiek ergens voor gaan

Onder druk

Moeten presteren

Waakzaam

Voorzichtig en alert

Wantrouwend

Twijfelen aan intenties

Knipkaarten | Deel 10 | Vel 11

Knip langs de gestippelde lijnen; druk af op ware grootte (100%).

Paranoia

Overdreven achterdocht